

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Elif Yasemin YILMAZ

SULTAN II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİNDE SİCİLL-İ AHVAL KAYITLARINA GÖRE
BURDURLU KAMU GÖREVLİLERİ VE FAALİYETLERİ (1879-1909)

Tarih Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Elif Yasemin YILMAZ

SULTAN II. ABDÜLHAMİD DÖNEMİNDE SİCİLL-İ AHVAL KAYITLARINA GÖRE
BURDURLU KAMU GÖREVLİLERİ VE FAALİYETLERİ (1879-1909)

Danışman

Prof. Dr. Salih TUNÇ

Tarih Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Antalya, 2021

T.C.
Akdeniz Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Elif Yasemin YILMAZ'ın bu çalışması, jürimiz tarafından Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Mehmet AK (İmza)

Üye (Danışmanı) : Prof. Dr. Salih TUNÇ (İmza)

Üye : Dr. Öğretim Üyesi Muhammet GÜÇLÜ (İmza)

Tez Başlığı: Sultan II. Abdülhamid Döneminde Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Burdurlu
Kamu Görevlileri ve Faaliyetleri (1879-1909)

Onay: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Tez Savunma Tarihi : 14/07/2021

Mezuniyet Tarihi : 05/08/2021

(İmza)
Prof. Dr. Suat KOLUKIRIK
Müdür

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Sultan II. Abdülhamid Döneminde Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Burdurlu Kamu Görevlileri ve Faaliyetleri (1879-1909)” adlı çalışmanın, akademik kural ve etik değerlere uygun bir biçimde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım bütün eserlerin kaynakçada gösterildiğini ve çalışma içerisinde bu eserlere atıf yapıldığını belirtir; bunu şerefimle doğrularım.

Elif Yasemin YILMAZ

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

BEYAN BELGESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
Adı-Soyadı	Elif Yasemin YILMAZ
Öğrenci Numarası	20175206020
Enstitü Ana Bilim Dalı	Tarih Anabilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans
Programın Türü	(X) Tezli Yüksek Lisans () Doktora () Tezsiz Yüksek Lisans
Danışmanın Unvanı, Adı-Soyadı	Prof. Dr. Salih TUNÇ
Tez Başlığı	Sultan II. Abdülhamid Döneminde Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Burdurlu Kamu Görevlileri ve Faaliyetleri (1879-1909)
Turnitin Ödev Numarası	1625418548

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmasının a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana Bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 230 sayfalık kısmına ilişkin olarak, 29/07/2021 tarihinde tarafımdan Turnitin adlı intihal tespit programından Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nda belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve ekte sunulan rapora göre, tezin/dönem projesinin benzerlik oranı;

alıntılar hariç % 5

alıntılar dahil % 6'dır.

Danışman tarafından uygun olan seçenek işaretlenmelidir:

(x) Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşmıyor ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orjinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylarım.

() Benzerlik oranları belirlenen limitleri aşıyor, ancak tez/dönem projesi danışmanı intihal yapılmadığı kanısında ise;

Yukarıda yer alan beyanın ve ekte sunulan Tez Çalışması Orjinallik Raporu'nun doğruluğunu onaylar ve Uygulama Esasları'nda öngörülen yüzdelerle sınırlarının aşılmasına karşın, aşağıda belirtilen gerekçe ile intihal yapılmadığı kanısında olduğumu beyan ederim.

Gerekçe:

Benzerlik taraması yukarıda verilen ölçütlerin ışığı altında tarafımda yapılmıştır. İlgili tezin orjinallik raporunun uygun olduğunu beyan ederim.

30 / 07 / 2021

(imzası)

Prof. Dr. Salih TUNÇ

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	vi
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
ÖZET	viii
SUMMARY	ix
ÖNSÖZ	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NDE BÜROKRASİNİN ORTAYA ÇIKIŞI, GELİŞİMİ, FARKLI DÖNEMLERİN BÜROKRASİ ANLAYIŞI VE MEMURU, SİCİLL-İ AHVÂL KOMİSYONU

1.1. Bürokrasinin Tanımı ve Osmanlı Devleti'nde Bürokrasinin Ortaya Çıkışı.....	20
1.2. Klasik Dönemde Bürokrasi	22
1.2.1. Klasik Dönemi'nin Bürokrasi Anlayışı, İşleyişi ve Memurları	24
1.3. Yenileşme Dönemi'nin Bürokrasi Anlayışı ve İşleyişi	26
1.4. Tanzimat ve Islahat Fermanı Dönemleri'nde Bürokrasi	30
1.4.1. Tanzimat ve Islahat Fermanı Dönemleri'nin Bürokrasi Anlayışı, İşleyişi ve Memurları.....	33
1.5. I. ve II. Meşrutiyet Dönemleri'nde Bürokrasi	35
1.5.1. I. ve II. Meşrutiyet Dönemleri'nin Bürokrasi Anlayışı, İşleyişi ve Memurları	37
1.6. Sicill-i Ahvâl Komisyonu	41

İKİNCİ BÖLÜM

SİCİLL-İ AHVÂL KAYITLARINA GÖRE BURDUR DOĞUMLU MEMURLAR

2.1. Burdur Doğumlu Memurların İsimleri, Lakapları ve Meslekleri	53
2.2. Burdur Doğumlu Memurların Eğitim Durumu	57
2.3. Burdur Doğumlu Memurların Bildikleri Yabancı Diller.....	62
2.4. Burdur Doğumlu Memurların İşe İstihdam Edilme Durumu	66
2.5. Burdur Doğumlu Memurların Yaptığı Görevler	70
2.6. Burdur Doğumlu Memurların Aldıkları Rütbe, Nişan ve Madalyalar	84
2.6.1. Rütbeler	84
2.6.2. Nişanlar	87

3.6.3. Madalyalar.....	89
2.7. Burdur Doğumlu Memurların Görev Esnasında Aldıkları Cezalar ve Azledilmeleri	90

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİCİLL-İ AHVÂL KAYITLARINA GÖRE BURDUR DOĞUMLU MEMURLARIN TERCEME-İ HALLERİ

3.1.1. Abdi Bey (H. 1274 / M. 1857-1858)	99
3.1.2. Abdülbâki Efendi (H. 1277 / M. 1860)	99
3.1.2.1. Abdülbâki Efendi (H. 1279 / M. 1862-1863) Zeyli.....	100
3.1.3. Abdülkerim Nafiz Efendi (H. 1299 / M. 1881-1882).....	100
3.1.4. Abdullah Adli Efendi (H. 1303 / M. 1887-1888).....	101
3.1.5. Abdullah Ata Efendi (H. 1254 / M. 1838-1839)	101
3.1.6. Abdurrahim Efendi (H. 1296 / M. 1879).....	102
3.1.6.1. Abdurrahim Efendi (H. 1295 / M. 1879-1880) Zeyli.....	103
3.1.7. Ahmed Hamdi Efendi (H. 1264 / M. 1847-1848)	104
3.1.8. Ahmed Hamdi Efendi (H. 1285 / M. 1868).....	104
3.1.9. Ahmed Rifat Efendi (H. 1302 / M. 1884-1885)	105
3.1.10. Ahmed Şükrü Paşa (H. 1253 / M. 1837-1838).....	105
3.1.11. Ahmed Şükrü Efendi (H.1302 / M.1884-1885).....	106
3.1.12. Ahmed Ziya Bey (H. 1293 / M. 1876)	107
3.1.13. Ali Rıza Efendi (H. 1250 / M. 1834-1835)	108
3.1.14. Ali Rıza Efendi (H. 1255 / M. 1839-1840)	108
3.1.15. Ali Rıza Efendi (H. 1271 / M. 1854-1855)	109
3.1.16. Ali Rıza Efendi (H. 1277 / M. 1860-1861)	111
3.1.17. Ali Rıza Efendi (H. 1286 / M. 1869).....	112
3.1.18. Ali Rıza Bey (H. 1288 / M. 1871-1872).....	114
3.1.19. Ali Rıza Efendi (H. 1306 / M. 1888-1889)	115
3.1.20. Andreyas Efendi (H. 1266 / M. 1850).....	116
3.1.21. Ataullah Abidin Efendi (H. 1265 / M. 1848-1849).....	116
3.1.22. Edhem Efendi (H. 1267 / M. 1850-1851).....	117
3.1.23. Edhem Efendi (H. 1274 / M. 1857-1858).....	118
3.1.24. Emin Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868)	119
3.1.24.1. Emin Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868) Zeyli	119
3.1.25. Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi (H. 1240 / M. 1825).....	120
3.1.26. Hacı Ahmed Hayri Efendi (D. H. 1238 / M. 1822-1823 / Ö. H. 1305 / M. 1887).....	120

3.1.27. Hacı İbrahim Rüşdü Efendi (H. 1269 / M. 1853).....	121
3.1.28. Hacı Mehmed Efendi (H. 1260 / M. 1844)	123
3.1.29. Hacı Mustafa Şükrü Efendi (H. 1248 / M. 1832-1833).....	124
3.1.30. Hâfız Hacı Mehmed Efendi (H. 1277 / M. 1860-1861)	125
3.1.31. Hâfız Mehmed Emin Efendi (D.H. 1271 / M. 1854-1855 / Ö. H. 1319 / M. 1901)...	125
3.1.32. Hâfız Mehmed Sadık Efendi (H. 1275 / M. 1858-1859).....	126
3.1.33. Hâfız Mehmed Sadık Efendi (H. 1279 / M. 1862-1863).....	127
3.1.34. Hâfız Ömer Rıfkı Efendi (D.H. 1261 / M.1845 / Ö. H. 1300 / M. 1883).....	128
3.1.35. Halid Efendi (H. 1272 / M. 1855-1856)	129
3.1.36. Halil Hilmi Efendi (H. 1306 / M. 1888-1889).....	130
3.1.37. Halil Vehbi Efendi (H. 1304 / M. 1886-1887)	131
3.1.38. Hasan Efendi (H. 1296 / M. 1878-1879).....	132
3.1.39. Hasan Basri Efendi (H. 1282 / M. 1865-1866).....	133
3.1.40. Hasan Fehmi Efendi (H. 1295 / M. 1878).....	133
3.1.41. Hasan Hasib Efendi (H. 1286 / M. 1869-1870).....	134
3.1.42. Hasan Tahsin Efendi (H.1276 / M. 1860)	135
3.1.43. Hayrabet (Karabet) Efendi (H. 1286 / M. 1869-1870).....	136
3.1.44. Hüseyin Efendi (H. 1269) / M. 1852-1853)	136
3.1.45. Hüseyin Hüsnü Efendi (H. 1285 / M. 1868-1869)	137
3.1.46. Hüseyin Hüsnü Halet Efendi (H. 1246 / M. 1830-1831)	138
3.1.47. Hüseyin Ref'i Efendi (D. H. 1265 / M. 1848-1849 / Ö. H. 1316 / M. 1901).....	140
3.1.48. İbrahim Edhem Efendi (H. 1267 / M. 1850-1851).....	141
3.1.49. İbrahim Edhem Ağa (H. 1273 / M. 1856-1857).....	141
3.1.50. İbrahim Edhem Efendi (H. 1286 / M. 1869-1870).....	142
3.1.51. İbrahim Edhem Efendi (H. 1292 / M. 1875-1876).....	144
3.1.51.1. İbrahim Edhem Efendi (H. 1292 / M. 1875) Zeyli.....	144
3.1.52. İbrahim Hakkı Efendi (H. 1275 / M. 1858-1859).....	145
3.1.53. İbrahim Subhi Efendi (H. 1289 / M. 1872-1873).....	146
3.1.54. İliya Faik Efendi (H. 1282 / M. 1865-1866)	148
3.1.55. İsalı Efendi (H. 1279 / M. 1862-1863)	149
3.1.56. İspiraki Efendi (H. 1290 / M. 1873)	149
3.1.57. Mehmed Arif Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838).....	150
3.1.57.1. Mehmed Arif Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838) Zeyli	150
3.1.57.2. Mehmed Arif Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838) Zeyli	151
3.1.58. Mehmed Kâsım Efendi (H. 1272 / M.1855-1856)	152
3.1.59. Mehmed Nafiz Efendi (H. 1257 / M. 1841-1842).....	153

3.1.60. Mehmed Nuri Efendi (H. 1281 / M. 1864).....	154
3.1.61. Mehmed Nuri Efendi (H. 1282 / M. 1865-1866)	155
3.1.62. Mehmed Nuri Efendi (H. 1286 / M. 1869).....	156
3.1.63. Mehmed Rifat Efendi (H. 1280 / M. 1864).....	158
3.1.64. Mehmed Rifat Efendi (D. H. 1292 / M. 1875 / Ö. H. 1318 / M. 1900).....	158
3.1.65. Mehmed Rüşdü Efendi H.(1280 / M. 1863).....	159
3.1.66. Mehmed Sadık Efendi (H. 1292) / M. 1875).....	160
3.1.67. Mehmed Saim Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868).....	160
3.1.68. Mehmed Salih Efendi (H. 1267 / M. 1850-1851).....	161
3.1.69. Mehmed Şakir Efendi (H. 1270 / M. 1854).....	163
3.1.70. Mehmed Şevket Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868).....	163
3.1.71. Mehmed Şevket Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868).....	164
3.1.72. Mehmed Şükrü Efendi (H. 1286 / M. 1870)	165
3.1.73. Mehmed Tefvik Efendi (H. 1306 / M. 1888-1889).....	166
3.1.74. Mustafa İsmet Efendi (H. 1280 / M. 1863-1864).....	166
3.1.74.1. Mustafa İsmet Efendi (H. 1280 / M. 1863-1864) Zeyli	167
3.1.75. Mustafa Lüftü Efendi (H. 1280 / M. 1863-1864).....	168
3.1.76. Mustafa Nuri Efendi (H. 1270 / M. 1853-1854).....	168
3.1.77. Mustafa Raşid Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838).....	169
3.1.77.1. Mustafa Raşid Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838) Zeyli	170
3.1.78. Mustafa Rauf Bey (H. 1274 / M. 1857-1858)	170
3.1.79. Mustafa Reşid Efendi (H. 1290 / M. 1873).....	171
3.1.80. Osman Efendi (H. 1277 / M. 1861).....	172
3.1.81. Osman Nuri Efendi (H. 1289 / M. 1872-1873)	173
3.1.82. Ömer Yümni Efendi (H. 1302 / M. 1884-1885).....	175
3.1.83. Ömer Ziya Efendi (H. 1303 / M. 1885-1886).....	175
3.1.84. Pandeli Fehmi Efendi (H. 1274 / M. 1857-1858).....	176
3.1.85. Pavlaki Efendi (H. 1263 / M. 1847)	177
3.1.86. Prodromos Fehmi Efendi (H. 1281 / M. 1864)	177
3.1.87. Salih Sabri Efendi (H. 1285 / M. 1868-1869)	178
3.1.87.1. Salih Sabri Efendi (H. 1285 / M. 1868-1869) Zeyli.....	179
3.1.88. Süleyman Sıdkı Efendi (H. 1268 / M. 1852).....	179
3.1.89. Süleyman Sırrı Efendi (H. 1302 /M. 1884-1885).....	182
3.1.90. Şevket Efendi (H. 1284 / M. 1867)	183
3.1.91. Teodorus Efendi (H. 1276 / M. 1859-1860).....	184
3.1.92. Yuvani Yaver Efendi (H. 1281 / M. 1864).....	185

3.1.93. Zühdü Efendi (H. 1298 / M. 1880-1881).....	186
3.2. Terceme-i Hâl Evraklarının Genel Durum Tespiti	187
SONUÇ	190
KAYNAKÇA.....	194
EKLER	201
EK 1- Memurların Tüm Özgeçmişini Soru Cevap Şeklinde Yazdıkları Terceme-i Hâl Formu	201
EK 2- Terceme-i Hâl Formu’nun Devamı.....	202
EK 3- Ahmed Şükrü Paşa’nın Terceme-i Hâl Varaka Sureti	203
EK 4- Süleyman Sıdkı Efendi’nin Terceme-i Hâl Varaka Sureti	204
EK 5- Abdi Bey’in Terceme-i Hâl Varaka Sureti.....	205
EK 6- İliya Faik Efendi’nin Terceme-i Hâl Varaka Sureti	206
EK 7- İsalî Efendi’nin Terceme-i Hâl Sureti	207
EK 8- Prodromos Fehmi Efendi’nin Terceme-i Hâl Sureti.....	208
EK 9- İftihar Nişanı.....	209
EK 10- İmtiyaz Nişanı	209
EK 11- Osmani Nişanı.....	210
EK 12- Mecidi Nişanı	210
EK 13- Beşinci Rütbeden Mecidi Nişanı	211
EK 14- Yunan Muharebe Madalyası	211
EK 15- Plevne Muharebe Madalyası	212
ÖZGEÇMİŞ	213

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Konya Vilayeti Salnâmesi'ne Göre H.1290 / M.1873 tarihli Burdur Sancağı'nın İdari Yapısı.....	5
Tablo 2. Cuinet'in La Turquie d' Asie kitabına göre 1892 tarihinde Burdur'un Nüfus Durumu.....	8
Tablo 2.1.1. Burdur Doğumlu Memurların İsimleri, Lakapları ve Meslekleri.....	53
Tablo 2.2.1. Burdur Doğumlu Memurların Eğitim Durumu	57
Tablo 2.2.2. Burdur Doğumlu Memurların Eğitim Aldıkları Okullar.....	61
Tablo 2.3.1. Burdur Doğumlu Memurların Bildikleri Yabancı Dil(ler).....	62
Tablo 2.3.2. Burdur Doğumlu Memurların Lisan Durumları.....	65
Tablo 2.4.1. Burdur Doğumlu Memurların İşe İstihdam Edilme Durumları	66
Tablo 2.5.1. Burdur Doğumlu Memurların Yaptığı Görevler	70
Tablo 2.6.1. Burdur Doğumlu Memurların Aldıkları Rütbe(ler)	86
Tablo 2.6.2. Burdur Doğumlu Memurların Aldıkları Nişan(lar).....	88
Tablo 2.6.3. Burdur Doğumlu Memurların Aldıkları Madalya(lar)	89

KISALTMALAR LİSTESİ

Bkz.	Bakınız
BOA	Başkanlık Osmanlı Arşivi
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
DUİT	Dosya Usûlü İradeler
Çev.	Çeviren
Edi.	Editör
DH.	Dâhiliye
DH. SAİD. d.	Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defteri
DH. SAİD. MEM.	Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemî
İ.Ü.E.F.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
H.	Hicrî
Haz.	Hazırlayan
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
M.	Miladî
minh	Bir önceki tarihin senesi
SAİD.	Sicill-i Ahvâl İdaresi
TTK	Türk Tarih Kurumu
Vb.	ve benzeri
Vs.	vesaire
Yay.	Yayımlayan
yy	Yüzyıl

ÖZET

Klasik dönemin bürokrasi anlayışına bakılırsa kalemiye, seyfiye ve ilmiye olmak üzere üç ana unsurdan oluşmaktaydı. Zaman içerisinde değişen şartlar Osmanlı Devleti'ni etkilemiş ve etkileşim sonucunda reformlar yapmaya yöneltmiştir. Özellikle yönetim alanında reformlar yapılmıştır. II. Mahmut döneminde bakanlıklar ve Tanzimat devrinden İkinci Meşrutiyet'e kadar çeşitli kurumlar oluşturulmuştur. Bakanlıklar ve kurumlar altında çalışan memurlar istihdam edilmiştir. Zaman içerisinde özellikle II. Abdülhamid devrinde bürokrasi anlayışı değişmiş ve sistematik bir bürokrasi anlayışı yerini almıştır. Bu sistematik düzen, 1879 yılında II. Abdülhamid devrinde Dâhiliye Nezareti'ne bağlı Sicill-i Ahvâl Komisyonu kurulmuş ve zaman içerisinde gelişmiştir. Bunun nedeni Tanzimat Devri'nden II. Meşrutiyet'e kadar devlet kurumlarında çalışan memur sayısının artışı ve bu durum neticesinde denetim açısından yaşanan sorunlardır. Bu sorunların ortadan kalkması için Sicill-i Ahvâl Defterleri oluşturulmuş ve memurlara yazdırılmıştır.

Sicill-i Ahvâl Defterleri, birinci el kaynak olma özelliği taşımaktadır. Memurun adı, varsa lakabı, baba adı, doğum tarihi ve yeri, eğitim durumu, yabancı dil ve dillere aşina olduğu veya kitâbet tekellüm ettiği, varsa matbu eseri, kaç yaşında işe başladığı nerelerde ve hangi kurumlarda görev aldığı, maaş miktarı, çalıştığı süre içerisinde aldığı nişan, berat, ödül ve ceza vs. durumlar deftere kaydedilmiştir. Bu bilgilerin yazıldığı belgeye Terceme-i Hâl varakası denilir. Resmi belge (varaka) olarak geçen belgeler memurların durumları açısından işlerlik sağlamıştır. Bunun yanı sıra hem özgeçmiş (biyografik) hem de dönemin sosyo-ekonomik durumu açısından Osmanlı Devleti'nin ve memurun doğmuş olduğu yörenin durumunu yansıtmaktadır. 1879-1909 arası tutulan sicil kayıtları defter şeklinde tutulurken 1909 ve sonrası dosya sistemine geçilmiştir.

Bu amaçla Burdur Sancağı'nın tarihsel sürecini ve diğer özellikleri, Osmanlı bürokrasisini ve Sicill-i Ahvâl defterlerine göre Burdur doğumlu kamu memurlarının faaliyetleri ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sicill-i Ahvâl, II. Abdülhamid, Burdur, Memur, Bürokrasi.

SUMMARY

BURDURLU PUBLIC OFFICIALS AND ACTIVITIES ACCORDING TO THE SİCİLL-İ AHVAL RECORDS DURING THE REIGN OF SULTAN ABDULHAMİD II (1879-1909)

According to the concept of bureaucracy in the classical period, kalemiye, saifiye and İlmiye were composed of three main elements. The changing conditions over time affected the Ottoman Empire and led to reforms as a result of interaction. Reforms have been made, especially in the field of management. During the reign of Mahmut II. ministries and various institutions were established from the Tanzimat era to the second constitutional era. Officers working under ministries and institutions have been employed. Over time, especially During the reign of Abdulhamid II. the concept of bureaucracy changed and systematically replaced an understanding of bureaucracy. This systematic order was established in 1879 the During the reign of Abdulhamid II. the Sicill-i Ahvâl Commission under the supervision to the Ministry of Internal Affairs was established and developed over time. This is because the number of civil servants working in state institutions increased the Tanzimat era period during the period between the second constitutional and this situation had problems in terms of supervision as a result. In order to correct these problems, Sicill-i Ahvâl records were created and printed to the officers.

The records of Sicill-i Ahvâl are a first hand source. The officer's name, nickname if you have the father's name, date and place of birth, education status, foreign language, and familiar with the language or kitabet tekellum, if any, printed works, how old where you started, and which tasks in organizations, salary amount, the working time received within engagement, berat, reward and punishment, etc. cases are recorded in the notebook. This document is called terceme-i hâl varaka. The official documents (varaka) have provided functioning in terms of the status of the officers. It also reflects the situation of the Ottoman State both in biographical terms and in socio-economic terms of the period. Records kept between 1879 and 1909 were kept in notebook form, while the file system was switched in 1909 and later.

For this purpose, the historical process and other characteristics of Burdur Sanjak and the Ottoman bureaucracy and the activities of Burdur born public officials according to the Sicill-i Ahvâl records were discussed.

Keywords: Sicill-i Ahvâl, II. Abdulhamid, Burdur, Officer, Bureaucracy.

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nin kuruluş döneminde sistemli bir memur politikası bulunmamaktaydı. Kuruluş devrinin yönetici sınıfı olan seyfiye, askeri kökenlilerden oluşmaktaydı. Zaman içerisinde sınırları genişleyen Osmanlı Devleti'nin yönetim organları genişlemiştir. Klasik dönemde oluşturulan kalemlerin yerini modern dönemde bürolar almıştır.

Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinden sonra birtakım yenilikler yapılarak yönetimde sivilleşmeye gidilmiştir. Bu dönemde kalemiye sınıfı mülkiye olarak adlandırılmıştır. Kurumların işleyişini yürütecek olan memurlar bürolarda yer almaya başlamıştır. Tanzimatla başlayan silsile Islahat, I. ve II. Meşrutiyet ile birlikte devam etmiştir. Özellikle II. Abdülhamid döneminde memur sayısı artınca sicil sayısı da artmıştır. Bunun üzerine bir sicil yazma ve tescilleme kurumu olan Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulması ihtiyacı doğmuştur.

Sicill-i Ahvâl çalışmalarının devamı niteliğindeki sicil kayıtlarına düşülmüş olan 93 Burdur doğumlu kamu memurları ve yaptıkları faaliyetleri incelenmiştir.

19. yüzyıldan 20. yüzyıl başlarına kadar kapsayan çalışma, giriş ve üç bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde “19. Yüzyıl'dan ve 20. Yüzyıl Başlarına Kadar Burdur Sancağı” başlığıyla Burdur Sancağı'nın tarihçesi, dönemin idari nüfus, eğitim, ekonomik yapısının ardından çalışmanın yöntemi, problemi, sınırlılığı ve kaynakların kısaca tanıtımı ele alınmıştır.

Birinci bölümde “Osmanlı Devleti'nde Bürokrasinin Ortaya Çıkışı, Gelişimi, Farklı Dönemlerin Bürokrasi Anlayışı ve Memuru, Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu” başlığıyla Osmanlı Devleti'nde bürokrasinin ortaya çıkışı ve gelişimi, Osmanlı Devleti'nin geçirdiği dönemlerdeki (Klasik, Modernleşme, Tanzimat, Islahat, I. ve II. Meşrutiyet) bürokrasi anlayışı, işleyişi ve memurların durumu ele alınmıştır. Konu Osmanlı dönemi memurlarıyla alakalı olduğu için zaman tüneli şeklinde her dönemin bürokrasi ve memurların durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Arkasından Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kuruluşu, gelişimi ve görevlerinden bahsedilmiştir.

İkinci bölümde “Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Burdur Doğumlu Memurlar ” başlığıyla memurların kayıtlardaki bilgileri ayrı başlıklar oluşturularak ele alınmıştır.

Üçüncü bölümde “Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre Burdur Doğumlu Memurların Terceme-i Hâlleri” başlığıyla 93 Burdur doğumlu memurun terceme-i hâlleri ve ekleri (zeyl) alfabetik sırasıyla yer verildi. Günümüz Türkçesine aktarılan belgeler daha açık ve anlaşılır hale getirilerek sunulmuştur. Transkript esnasında okunamayan kelimelere “(....)” şeklinde boş

bırakıldı ve emin olunmayan kelimelere “?” konulmuştur. Anlaşılması gereken yerler dipnotla açıklığa kavuşturulmuştur. Belgelerin tümünde hicri ve rumi tarih yazılı olduğu için kolaylık olması adına miladiye çevrilerek ikisi bir arada verilmiştir. Sonuç kısmında çalışmanın genel değerlendirilmesi yapılmıştır.

Sicill-i Ahvâl defterlerinde yazılı olan ve devletin her alanında hizmet veren Burdur doğumlu memurların terceme-i hâl varakalarında yazmış olduğu faaliyetleri ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Böylece yerel (Burdur) tarihi ve biyografi alanı açısından araştırma sahasına katkı sağlamak ve araştırmacılara sunmak hedeflenmiştir. İleride yapılacak çalışmalara örnek olması vesilesiyle arşivlerde keşfedilmeyi bekleyen diğer sicil defter çalışmalarının tamamlanmasını ümit edilmektedir.

Tez sürecinde engin bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren danışman hocam Prof. Dr. Salih TUNÇ’a ve teze katkılarından dolayı hocam Doç. Dr. Saim Haluk KORTELE’e ve emeği geçen tüm hocalarıma ve Ankara’daki Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivi’ndeki arşiv personeline ve son olarak maddi ve manevi olarak her zaman destek veren sevgili aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Elif Yasemin YILMAZ

Antalya 2021

GİRİŞ

19. YÜZYILDAN ve 20. YÜZYIL BAŞLARINA KADAR BURDUR SANCAĞI

Çalışmanın konusu olan Sicill-i Ahvâl kayıtlarına göre Burdur doğumlu kamu görevlilerinin faaliyetleri konulu teze girmeden önce Burdur'un tarihsel sürecini, idari, nüfus, eğitim ve ekonomik özelliklerine değinmekte fayda vardır.

A) Tarihçesi

Burdur, deniz seviyesi üzerinde yaklaşık 940-1030 m. yüksekliğinde meyilli alanda kurulmuş bir şehirdir. Eski yerleşim yerlerinden biri olduğu arkeolojik kazılar sonucunda ortaya çıkmıştır.¹ Hitit, Frigya, Lidya, Pers, İskender, Selevkos, Bergama ve Bizans uygarlıklarına ev sahipliği yapmıştır.²

Malazgirt Savaşı sonrası Türkmen akınları, Burdur ve civarına gelip yerleşerek şehrin temellerini atmışlardır.³ Türkmen boy ve oymakları, civara yerleşerek köyler kurmuşlardır. Bir Türkmen beyi çadırları sıralı olduğunu görünce “Ne güzel Tirkemiş” diyerek Selçuklu döneminde Terkemiş ismini almıştır.⁴ 1075-1120 yılları arasında aralıksız Burdur'a göç etmişlerdir. Burdur ve civarı, Türkmenler ile Haçlılar arasında sık sık mücadelelere sahne olmuştur.⁵

Beylikler devrinde ise Dünder Bey, Moğol tehlikesinin azalmasıyla dedesinin adını vererek⁶ Uluborlu'da beyliğini kurmuştur.⁷ Hamidoğulları Beyliği, kuruluşundan sonra İlhanlı hâkimiyetini tanıdığı halde İlhanlılar'ın Anadolu valisi Timurtaş, Dünder Bey'in üzerine yürüyerek 1324 yılında Göller yöresinin büyük bir kesimiyle beraber Burdur'u da zaptetmiştir.⁸ Dünder Bey, Antalya'ya kaçmışsa da Yunus'un oğlu Mahmud Bey, Antalya'ya kaçan amcasını Demirtaş'a teslim etmiş ve öldürülmüştür. Böylece Hamidoğulları, Isparta ve Eğridir şubesi İlhanlı valisinin eline geçmiş oldu.⁹ İlhanlıların egemenliği 1327 yılına kadar hüküm sürmüştür. Dünder Bey'in oğlu İshak Çelebi, İlhanlıların ele geçirdiği bölgeleri tekrar ele geçirerek 1328 yılında beyliği yeniden tesis etmiştir.¹⁰

¹ Tuncel, 1992: 426.

² Tuncel, 1992: 426-427.

³ Tuncel, 1992: 427.

⁴ Özata, 2009: 15.

⁵ Çine, 2003: 7.

⁶ Uzunçarşılı, 2011: 62.

⁷ Koca, 2015: 112-113.

⁸ Tuncel, 1992: 427.

⁹ Uzunçarşılı, 2011: 63.

¹⁰ Tuncel, 1992: 427.

Ünlü Arap seyyah İbn-i Battûta 1329-1330¹¹ ya da 1331 yılında Burdur'a gelmiştir. Gözlemlerini eserine şöyle nakletmiştir:

“Oradan Burdur’a hareket ettik, etrafı çaylarla bahçelerle çevrili ufak bir şehir. Kalesi dik bir dağın tepesinde bulunuyor. Burada yöre hatibinin evinde konakladım. Ahı(i) yiğitler toplanıp yanlarında kalmamızı istedilerse de hatip buna razı olmadı. İçlerinden birinin bağında bir ziyafet hazırladılar, kurbanlar kestiler. Bizimle tanışmaktan duydukları sevinç gerçekten hayret vericiydi. Onlar bizim dilimizi bilmiyorlar biz de onların dilinden anlamıyorduk; aramızda bir tercümanda bulunmuyordu. Ama onlarla tam bir günümüzü geçirdik hiç sıkılmadan”.¹²

Osmanlı devrine bakıldığında İlyas Bey’in vefatından sonra oğlu Kemaleddin Hüseyin Bey başa geçmiştir. Kemaleddin Hüseyin Bey, babası döneminde Karamanoğlu’nun tecavüzünden bıkmışından dolayı Eşrefoğulları’ndan satın almış olduğu Beyşehir, Seydişehir, Akşehir, Yalvaç ve Karaağacı, 1374 yılında 80.000 altın değerinde Osmanlı padişahı I. Murad Hüdavendigâr’a satmıştır. Sadece Isparta, Eğridir ve diğer kentler kendisinde kalmıştır. Kemaleddin Hüseyin Bey, 1391 yılında vefat etmiştir. Kendisi bilinmeyen bir sebepten dolayı Yıldırım Beyazid tarafından öldürülmüştür.¹³ Nitekim 1391 yılında Yıldırım Bayezid tarafından Hamidoğulları Beyliği’ni Osmanlı topraklarına katması üzerine Burdur da Osmanlı idaresine girmiş oldu.¹⁴

Burdur yöresi, Şahkulu Baba Tekeli isyanı ile 16. yüzyılda yaşanan Suhte ve Celali isyanlarına şahit olmuş ve olumsuz açıdan etkilenmiştir.¹⁵ 19. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı Devletinde ayanların etkisi iyice baş göstermiştir. Ayanlar, daha çok yörede nam salmış kişiler, kadılar, valiler ve üst düzey devlet görevlilerinden oluşan yerel gücü elinde tutan kişilerdir.¹⁶ Ayanların gücü etkili olsa da o dönemde Burdur, ayanlar arası mücadelelere sahne olmamıştır. 1839 veya 1840 yılında Çiloğlu Mustafa Ağa, Burdur’un idari amiri olduğu dönemde çıkan Fetaret Olayı ile mücadele başlamıştır. Burdur’da Çelik Paşaoğulları egemen idi. Çiloğlu Mustafa Ağa’nın başa geçmesiyle iki aile kıyasıya rekabet ve husumet içerisine girmiştir. Olayın nedeni iki ailenin Nahiye müdürü olabilmek için giriştikleri mücadeledir. Bu durum kentte gerilimlere sebep olmuş, özellikle Yenice Mahallesi’nden fazla vergi istenmesi üzerine bazı kışkırtmalar ve diğer mahallelilerin katılımıyla Çiloğlu Konağı basılmıştı. Baskın sırasında bir jandarma zabitanı öldürdükten sonra konağı ateşe vermişlerdi.¹⁷ İdari amir olan Çiloğlu

¹¹ Ulusoy, 1992: 6.

¹² Tancî İbn-i Battuta, 2004: 406.

¹³ Uzunçarşılı, 2011: 65.

¹⁴ Tuncel, 1992: 427.

¹⁵ Tuncel, 1992: 427.

¹⁶ Çadircı, 1991: 33.

¹⁷ Özata, 2009: 23.

Mustafa Ağa, fedakâr biri sayesinde canını zor kurtararak kaçmıştır. Yaşanan olaydan sonra Burdur, bir dönem başsız kalmıştır. Mustafa Ağa, önce Konya'ya gitmiş fakat oradan bir sonuç alamayınca İstanbul'a giderek durumu anlatmıştır. Bu durum üzerine devlet yetkilileri, Burdur'a iki tabur asker göndermiştir. Olayda yer alan isyancılar tutuklanarak başka kentlerdeki hapisanelere sevk edilmiştir. Olayda rolü olan kişiler Çanakkale, Tekirdağ, Edirne ve Kütahya kentlerine sürgün edilmiştir. Bir süre sonra Saray Muallimi Mehmed Efendi tarafından affedilerek Burdur'a geri dönmüşlerdir. Böylece Fetaret Olayı son bulmuştur.¹⁸ Bu olay, devlete karşı başkaldırı niteliği taşımamaktadır.¹⁹

Bir diğer olay ise Senirkentlilerin Burdur'a göç etmesidir. Isparta'nın Uluborlu kazasına bağlı Senir Köyü (Senirkent) halkı 1800-1827 yılları arasında eşkıya baskısından dolayı yerlerinden göçerek Burdur'daki Yenice Mahallesi'ne yerleşmişlerdir.²⁰ Ticareti iyi bildiklerinden kısa zamanda şehrin ekonomisine hâkim olmuşlardır.²¹ Dokumacılığı Burdur'a getirerek kent nüfusunun önemli bir kısmını teşkil etmişlerdir.²²

B) İdari Yapısı

Osmanlı hâkimiyetine giren Burdur, 1391 yılında Anadolu beylerbeyliği merkezli Kütahya sancağına bağlanmıştır.²³ 1768-1837 yılları arasında Kütahya iline bağlı mutasarrıf statüsünde olup²⁴ Şe'riyye sicillerine göre 1837 yılının Burdur Mutasarrıfı Hafız Ahmed Rıza idi.²⁵ 1839 Tanzimat Fermanı ile Konya ili Isparta kaymakamlığına bağlı muhasallık (idare amirliği-nahiye) statüsüne getirilmiştir.²⁶ Burdur kazası, 1831 yılında merkezi Kütahya sancağı olan Anadolu eyaleti içerisinde yer alan Hamid sancağına bağlı bir kaza konumundayken 1836 yılında Hamid sancağı ile Burdur kazası ayrı birer feriklik konumunda Konya vilayetine bağlanmıştır.²⁷ 1839 yılına kadar nahiye merkezi olarak konumunu koruyan Burdur, Konya Karaman valiliğinin Isparta Hamid sancağına bağlı kaza merkezi olmuştur. Tanzimat'ın ilanından sonra Burdur'un ilk mutasarrıfı Mehmet (Muhammed) İzzet Paşa olmuştur.²⁸ 1851 yılında Isparta'dan ayrıldıktan sonra kaymakamlık statüsüyle Konya'ya bağlanmıştır.²⁹ Mevcut salnâmeler incelendiğinde ilk yayımlanan salnâme H. 1285 / M. 1868 tarihli'dir. Bu

¹⁸ Özata, 2009: 23-24.

¹⁹ Ulusoy, 1992: 23.

²⁰ Özata, 2009: 22.

²¹ Ulusoy, 1992: 24.

²² Özata, 2009: 22.

²³ Özata, 2009: 19.

²⁴ Özata, 2009: 23.

²⁵ Yurt Ansiklopedisi, 1982: 1554.

²⁶ Özata, 2009: 23.

²⁷ Kaya, 2020: 233.

²⁸ Özata, 2009: 24.

²⁹ Uysal, 2015: 1045.

salnamelerde 1868-1871 yılları arasında Hamid (Isparta) sancağına bağlı kaza olarak kayıtlarda görülmektedir.³⁰

1831 nüfus sayımına göre Gölhisar, Tefenni ve Ağlasun kazaları bulunmaktaydı.³¹ 1856-1857 yıllarında Burdur diğer adı Terkemiş, Karaağaç-ı Gölhisar, Gölhisar-ı Hamid, İrle ma'a Yavice, Siroz ma'a Tefenni ve Kemer-i Hamid olmak üzere toplam 6 kazadan oluşmaktaydı. 1872 yılında halkın ve beylerin katkısıyla müstakil sancak olan Burdur'un 3 kazası (Merkez-Asikaraağaç-Tefenni) bulunmaktadır.³² 1873 yılında 3 kaza (Merkez, Asikaraağaç, Tefenni); 4 nahiye (Ma'a İncirli Ağlasun, Ma'a Yavice veya Yavice Irla, Gölhisar ve Kemer); 26 köy ve 6 çiftlik bulunmaktadır.³³

1873-1878 yılları arasında Burdur sancağının idari yapısında değişiklik olmamıştır.³⁴ 1879 yılında kaza sayısı 2'den 3'e çıkmıştır.³⁵ 1881 yılında kaza sayısı 2 iken Tefenni'ye tabi Kemer ve Gölhisar nahiyeleri kurulmuş³⁶ ve köy sayılarında değişiklik yaşanmamıştır.³⁷ 1888 yılına gelindiğinde Asikaraağaç kazası, Burdur'dan ayrılarak Denizli'ye bağlanmıştır. 1906 yılında Kemer nahiyesi kurulurken 1909 yılında toplam 3 nahiye (Ağlasun-Bucak-Kemer) bulunmaktadır.³⁸

Farklı dönemlerde Burdur'u yöneten idarecilerin isimleri şunlar olup, Abdullah Ağa 1868-1869³⁹, Hüseyin Efendi 1870-1871⁴⁰ yılları arasında kaymakamlık yapmıştır.

Mehmed Derviş Bey 1872-1873-1874, Mehmed Hilmi Bey 1875, Mehmed Paşa 1876-1877-1878, Mehmed Ali Paşa 1877-1878, Ahmed Mümtaz Bey Efendi 1879-1881-1882 ve Mehmed Emin Bey 1883-1884-1885, Ömer Lüfti Paşa 1885-1886, Abdülgâni Paşa 1887, Faik Bey 1888, Mustafa Bey 1887-1888-1889-1890, (Ahmed) Sabit Bey 1889-1890-1891, Ahmed Arif Bey 1891, Tefvik Bey 1891, Hasan Efendi 1892, Ahmed Arif Bey 1895, Mehmed Emin Efendi 1895, Fehmi Paşa 1896, Fazlı Paşa 1896-1898, Muhlis Paşa 1898, Ali Ratib Bey 1897-1898-1899, Abdullah Paşa 1900, Mehmed Şevki Bey 1899-1901, Mahmud Nazım Paşa 1901-

³⁰ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1285 / 1868: 47 - 1286 / 1869: 47 - 1287 / 1870: 51 - 1288 / 1871: 51.

³¹ Yurt Ansiklopedisi, 1982: 1554

³² Uysal, 2015: 1046.

³³ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1290 / 1873: 52-53-54 - 157-158. Ma'a Yavice Irla Konya Vilayeti Salnâmesi 1289/ 1872: 153. veya Irla Ma'a Yavice Sezen, 2017: 804.

³⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Konya Vilayeti Salnâmesi, 1290 / 1873: 52-53-54 - 1291 / 1874: 54-55-56-57 - 1292/ 1875: 54-55-56-57 - 1293 / 1876: 70-71-72-73 - 1294 / 1877: 71-72-73 / 1295 / 1878: 72-73-74-75.

³⁵ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1296 / 1879: 129.

³⁶ Uysal, 2015: 1046.

³⁷ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1298 / 1881: 106-107-108.

³⁸ Uysal, 2015: 1046.

³⁹ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1285 / 1868: 46 - 1286 / 1869: 47.

⁴⁰ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1287 / 1870: 51 - 1288 / 1871: 51.

1904-1906, Mustafa Nuri Paşa 1906 ve Zihni Paşa 1907 mutasarrıflık görevinde bulunmuşlardır.^{41 *}

Konya vilayeti salnâmesine göre Burdur sancağında İdare Meclisi, Belediye Meclisi, Tahrirât Kalemi, Muhasebe Kalemi, Bidâyet Mahkemesi, Ticaret Mahkemesi, Hukuk Dairesi, Ceza Dairesi, A'şar ve Ağnam İdaresi, Menafi Komisyonu, Emlak Komisyonu, Maârif Komisyonu, Ziraat Odası, Defter-i Hakani Kalemi, Ma'a Tahrir Vergi Kalemi, Ma'a Tahrir Vergi Komisyonu, Telgraf ve Posta İdaresi, Rûsumat İdaresi, Düyun-ı Umûmiye İdâresi, Nafia Komisyonu, Evkaf Kalemi, Zabıta İdaresi ve Nüfus İdaresi şeklinde kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır.⁴²

Tablo 1. Konya Vilayeti Salnâmesi'ne Göre H.1290 / M.1873 tarihli Burdur Sancağı'nın İdari Yapısı

Sancak / Kaza/ Nahiye Adı	Karye (Köyler) Sayısı	Çiftlik Sayısı
Burdur Sancağı Merkez	26	6
Ma'a İncirli Ağlasun Nahiyesi	18	2
Karaağaç Kazası	41	3
Ma'a Yav(i)ce Irla Nahiyesi	37	1
Tefenni Kazası	18	1
Kemer Nahiyesi	18	1
Göhlisar Nahiyesi	35	1

Kaynak: Konya Vilayeti Salnâmesi, 1290 (1873): 157-167 sayfa aralıkları.

Fransız oryantalist Vital Cuinet, La Turquie d' Asie (Asya Türkiye) adlı eserinde 1892 tarihinde Burdur'da 2 kaza (Merkez-Tefenni), 1 nahiye (Göhlisar) ve 129 köyden bahsetmiştir.⁴³

⁴¹ Uysal, 2015: 1049. Konya Vilayeti Salnâmesi, 1290 / 1873: 52. Salnâme-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, 1290 / 1874: 147. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1291 / 1875: 54. Uysal, 2015: 1049. Konya Vilayeti Salnâmesi, 1289 / 1872: 52. Konya Vilayeti Salnâmesi, 1294 / 1877: 71 - 1295 / 1878: 72. Konya Vilayeti Salnâmesi, 1296 / 1879: 124 - 1298 / 1881: 102 - 1299 / 1882: 116. Konya Vilayeti Salnâmesi, 1300 / 1883: 132. Salnâme-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, 1300 / 1884: 301. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1301 / 1885: 116. Uysal, 2015: 1049. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1302 / 1886: 140. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1304 / 1888: 159. Uysal, 2015: 1049. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1305 / 1889: 160. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1306 / 1890: 171. Uysal, 2015: 1049. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1307 / 1891: 158. Uysal, 2015: 1049. Uysal, 2015: 1049. Uysal, 2015: 1049. Salnâme-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, 1311 / 1895: 606. Uysal, 2015: 1049. Salnâme-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, 1312 / 1896: 622. Uysal, 2015: 1049. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1314 / 1898: 198. Uysal, 2015: 1049. Uysal, 2015: 1049. Salnâme-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, 1315 / 1899: 414. Uysal, 2015: 1049. Uysal, 2015: 1049. Uysal, 2015: 1049. Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1322 / 1906: 651. Uysal, 2015: 1049. Uysal, 2015: 1049.

* Burdur Mutasarrıflarını incelediğimizde üç kaynaktan farklı bilgiler içerdiği için hem salnâmelerdeki (devlet-vilayet) hem de sempozyum bildirisindeki bilgiler aynen aktarılmıştır.

⁴² Konya Vilayeti Salnâmesi, 1300 / 1883: 132-133-134-135-136.

⁴³ Cuinet, 1892: 842.

1478 tarihli Tahrir kayıtlarına göre Burdur'da 3 Müslüman ve 1 gayrimüslim mahallesi olmak üzere toplamda 4 mahalle bulunmaktadır.⁴⁴ Müslümanlar sur içerisinde; Hristiyanlar sur dışında oturmakta idi.⁴⁵ 1841 tarihli nüfus defterine göre Hacı Ahmet, Hacı Ömer, Şeyh Sinan, Yenice, Dere, Manastır, Recep, Kuyu, Divan Baba, Derslik, Cami-i Kebir, Üç Dibek, Hecin, Yoğurtçu, Karasenir, Hacı İbrahim, Burç, Kışla, Rumiyan, Ermeniyân olmak üzere yirmi mahalle vardı.⁴⁶

Burdur Merkez'e bağlı köyler ise Çine, Kışla, Askeriye, Çerçin, Geresin, Lengüme, Sala, Mandırna, Gravgaz, Kurna, Büğdüz, Suludere, Kuruçay, Soğanlı, Akyaka, Yassıgüme, Yazı, İdad*, Karakent, Döğër, Hacılar, Yarı, Çendik olmak üzere 23 köy bulunmaktadır. Bugünde köy haline gelmiş olan Sorgun Çiftliği, Taşkuyu Çiftliği, Marmara Çiftliği*, Sarıova Çiftliği ve Bayındır Çiftliği olarak 5 çiftlik ve Kavacık Cemaatı, Cinbilli Cemaatı, Karaçalı Cemaatı ise 3 cemaatten oluşmaktaydı.⁴⁷

Burdur, 1920 yılında müstakil sancak konumuna getirilmiştir.⁴⁸ Türkiye Cumhuriyeti döneminde 1923 yılında sancaklar vilayet haline dönüşürken yeni teşkil edilen vilayetin merkezi olmuştur.⁴⁹

C) Nüfus Yapısı ve Durumu

Burdur'un nüfus durumuna bakıldığında ilk olarak 1522 yılında tahmini olarak hesaplanan nüfus 1.080 Müslüman ve 110 gayrimüslim olmak üzere toplamda 1.190 kişidir. 1568 yılında 1.695 Müslüman erkek nüfus ile 200 gayrimüslim erkek nüfus bulunmakta ve toplamda 1.895 kişi yaşamaktadır.⁵⁰

Osmanlı Devleti'nde nüfus sayımı, II. Mahmud döneminde Yeniçeri ocağının kaldırılması ve Rusya'ya karşı savaştığı yıllar arasında yapılmıştır. (1826-1828) Fakat nüfus sayımı 1829 yılında çıkan Osmanlı-Rus savaşı nedeniyle sonuçlanamamıştır. Edirne anlaşmasına müteakip 1831 yılında yeniden sayılmıştır.⁵¹ Böylelikle ilk nüfus sayımı 1831 yılı olarak görülmektedir. 1831 nüfus sayımının yapılmasının nedeni kaldırılan Yeniçeri ocağının yerine yeni bir ordunun kurulması içindi. Bir de kurulacak ordu için yeni vergi kaynaklarının

⁴⁴ Kür, 2008: 4.

⁴⁵ Babacan, 2015: 1004.

⁴⁶ Babacan, 2015: 1005.

* İdad değil. İnar olabilir. Diğer adı Yaylabeli olup Burdur merkezine bağlı bir köydür.

* Bugünkü Güneyyayla köyü.

⁴⁷ Babacan, 2015: 1005.

⁴⁸ Yurt Ansiklopedisi, 1982: 1560.

⁴⁹ Tuncel, 1992: 428.

⁵⁰ Kür, 2008: 4.

⁵¹ Karal, 1995: 8.

yanında askerlik yapabilecek erkek nüfus sayısını belirlemektir.⁵² Sayımın nasıl yapılabilmesi için önce bir nüfus meclisi kurulmuş ve gerekli talimatnameler hazırlanmıştır. Nüfus defterlerini derleyip ve genel sonuçları belirlemek için İstanbul'da Ceride Nezareti kurulmuştur. Nüfus sayımı, din esasına göre yapılmıştır. Rumeli ve Anadolu'daki İslam ve Hristiyan kökenli erkeklerin sayısı tespit edilmiştir.⁵³

1831 yılı nüfus sayımına göre Burdur'da 8.505 Müslüman ve 683 gayrimüslim nüfus olup toplam 9.188 erkek nüfus bulunmaktadır. Sayımı yapan mektubi hulefasından Arif Efendi'dir.⁵⁴ 1833 yılı verilerinde Burdur kazası ve köyleri de dâhil olmak üzere toplam olarak 9.183 kişi tespit edilmiş olup sadece erkek nüfus sayılmıştır.⁵⁵ 1834 yılının verilerine bakıldığında 5.071 Müslüman; 503 Rum ve 191 Ermeni erkek nüfusu olmak üzere toplamda 5.765 kişidir.⁵⁶

Ayrıca çeşitli şahıs ve devlete ait arazilerde kiracı olarak çalışan ve geçimlerini bu yoldan sağlayan Ermeni aileler de vardı ki bunlar 40 hanede 196 kişilik tahmini bir nüfusa sahiptiler. Bölgede Elekçi taifesi olarak bilinen bir zümreden söz edilmektedir. Elekçi taifesi, aslında çingeneler için kullanılan bir tabirdir. Ancak Isparta şehrinde olduğu gibi bu bölgede yaygın olarak Ermenilerden meydana gelmekteydi. Şehir ve köylerde göçebe halinde dolaşarak kalaycılık, demircilik ve inşaat ustalığı gibi hizmetleri yapan bu zümre 8 hane ve 30 tahmini nüfusa sahipti. Kırtsalda yaşayan, yani köyler, çiftlikler, aşiretler ve göçebe Ermeni nüfusunun genel durumu 1.664 hanede 3.941 erkek nüfusu oluşturan tahmini toplam nüfus 7.882'dir. Buna göre Burdur ili şehir merkezi ve köylerinde 2.603 hane şehir merkezi; 1.664 hane kırsal kesimde olmak üzere toplam 4.267 hanede 10.381 erkek nüfusun varlığı tespit edilmiştir. Bir de kadın nüfusun varlığı düşünüldüğünde, 1840 tarihinde şehrin toplam nüfusu 20.762 kişiden oluşmaktadır.⁵⁷

1844 yılının temettuât verilerinde haneler tespit edilmiştir. Tespitlere göre 2.456 Müslüman hanesi ile 264 gayrimüslim hanesi olup toplamda 2.720 hane bulunmaktadır.⁵⁸ 1845 yılında gayrimüslimlere ait hanelerin sayısı 180'i Rum 84'ü Ermeni olmak üzere toplamda 264 hanedir.⁵⁹ Tahmini erkek nüfus 660 kişi bulunurken tahmini olarak toplam 1.320 kişidir.⁶⁰

⁵² Karal, 1995: 10-11.

⁵³ Karal, 2017: 155.

⁵⁴ Karal, 1995: 206.

⁵⁵ Kür, 2008: 4.

⁵⁶ Kaya, 2020: 238.

⁵⁷ Babacan, 2015: 1006.

⁵⁸ Kür, 2008: 4.

⁵⁹ Babacan, 2015: 1004.

⁶⁰ Bütün, 2001: 24.

İlk yayınlanan 1868 tarihli Konya vilayeti salnâmesine göre Burdur kazasında Müslüman ve Hristiyan erkek toplam nüfusu 10.911'dir.⁶¹ 1869 yılı salnamesine göre 11.210 Müslüman; 3.412 Hristiyan ve toplamında 14.622 ve hane sayısı ise 4.249 Müslüman hanesi ve 1.364 Hristiyan hanesi olup toplamda 5.713* hane yer almaktadır.⁶² 1872 yılı Konya vilayeti salnâmesinde Burdur merkez kazasının 5.637 nüfusu bulunmaktadır.⁶³ 1875-1877-1878-1880 yıllarının salnâmesinde ise Burdur'un toplam nüfusu 10.496 iken toplam hane sayısı 4.158'dir.⁶⁴ Karpat'ın kitabındaki 1877-1878 Osmanlı Devleti'nin nüfusuna bakıldığında Burdur sancağında Karaağaç ve Tefenni kazaları ve 38.720 nüfus ve 13.337 hane (ev) tespit edilmiştir.⁶⁵ 1882 tarihli salnamede 15.734 İslam; 799 Rum ve 363 Ermeni olarak toplamda 16.896 kişi bulunmaktadır.⁶⁶ 1883 tarihli salnamede ise Burdur merkezde 3.097 hane bulunmaktadır. Etnik köken olarak 5.324 İslam, 799 Rum ve 354 Ermeni ve toplamında 6.477* kişidir.⁶⁷

Kadınlar, ilk defa 1881-1882 ve 1893 yılı Osmanlı genel nüfus sayımında sayılmışlardır.⁶⁸ Karpat'ın kitabında yer alan 1881-1882 ve 1893 genel nüfus sayımına göre Burdur merkez kazasında 18.766 kadın ve 18.447 erkek Müslüman bulunurken; 874 kadın ve 880 erkek Rum; 409 kadın ve 401 erkek Ermeni nüfus tespit edilmiştir.⁶⁹

1881 yılı Konya vilayeti salnâmesine göre Burdur kasabasında 5.284 Müslüman; 816 Rum ve 349 Ermeni nüfus bulunurken;⁷⁰ 1882 tarihli salnâmede 15.734 Müslüman; 799 Rum ve 363 Ermeni nüfus vardır.⁷¹ 1883 tarihli salnâmede 5.324 Müslüman; 799 Rum ve 354 Ermeni tespit edilmiştir.⁷² 1887 tarihinde Burdur Merkez kazasında 24.059 Müslüman; 2.541 gayrimüslim olmak üzere toplam nüfus 26.600'dür.⁷³

Tablo 2. Cuinet'in La Turquie d'Asie Kitabına Göre 1892 Tarihinde Burdur'un Nüfus Durumu

Müslüman	149.968
Rum Ortodoks	4.000

⁶¹ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1285 / 1868: 94-95.

* Salnamede 5.713 yazarken asıl toplamı 5.613'tür.

⁶² Konya Vilayeti Salnâmesi, 1286 / 1869: 106.

⁶³ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1289 / 1872: 148.

⁶⁴ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1292 / 1875: 173 - 1294 / 1877: 153 - 1295 / 1878: 154 - 1293 / 1880: 145.

⁶⁵ Karpat, 2010: 254.

⁶⁶ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1299 / 1882: 161.

* Salnamede 6.377 yazarken asıl toplamı 6.477'dir.

⁶⁷ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1300 / 1883: 223.

⁶⁸ Karpat, 2010: 315.

⁶⁹ Karpat, 2010: 300.

⁷⁰ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1298 / 1881: 53.

⁷¹ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1299 / 1882: 161.

⁷² Konya Vilayeti Salnâmesi, 1300 / 1883: 223.

⁷³ Babacan, 2015: 1005.

Ermeni	987
Yahudi	45
TOPLAM	155.000

Kaynak: Cuinet, V. (1892). *La Turquie D'Asie*. Ernest Leroux Editeur, Paris.

1906 ve 1907 yılları Osmanlı genel nüfus sayımına göre Burdur'un genel nüfusuna bakıldığında 36.517 kadın ve 36.663 erkek Müslüman; 1.344 kadın ve 1.278 erkek Rum; 595 kadın ve 561 erkek Ermeni; 28 kadın ve 25 erkek Protestan nüfus bulunmaktadır.⁷⁴ 1914 Osmanlı nüfus sayımında 54.032 Müslüman; 2.783 Rum; 1.271 Ermeni ve 53 Protestan nüfusu bulunmaktadır.⁷⁵

D) Eğitim Durumu

Osmanlı Devleti eğitim sistemini üç esas kurum üzerinde teşkil etmiştir. Bunlardan ilkin devletin genelinde bulunan sıbyan mektepleri, önemli görevler üstlenen ve devletin işleyişini şekillendiren medreseler ile son olarak yönetim sistemine ve saray hizmetlerine yönelik personel yetiştiren enderundur.

Sıbyan mektepleri, camilerin müstemilatında eğitim verirken herhangi bir resmi kanunu ve programı bulunmadığı gibi sadece dini ağırlıklı temel ilköğretim olarak hizmet verirdi.⁷⁶ Medreseler, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Tanzimat'ın ilanına kadar memleketin eğitim-öğretim ve adalet alanına doğrudan devletin istediği sivil, askerî ve adli memur ve yöneticiler yetiştirmek suretiyle faydalı işler gördüğü gerçektir. Eğitim dili Arapça olup ayrıca gözlem, deney, araştırma ve tenkide yer vermeyen medreseler, keyfiyet bakımından da çağın ihtiyaç ve gereklerine göre yetersizdi. Özellikle Avrupa'daki felsefi, ilmî ve teknik gelişmeler karşısında, medreseler tamamen aciz durumdaydı.⁷⁷ İlerleyen dönemlerde her türlü yeniliğe ve ileri düşünceye engel olan cehalet ve taassup yuvaları haline gelmişlerdi.⁷⁸ Osmanlı coğrafyasına bakıldığında medreseler Anadolu'da yaygındı.⁷⁹

Burdur'daki medreselerin durumu hakkında bilgi bulunamadığından sadece 1321/ 1905 yılı Maârif Salnâmesi'ne göre medreseler şunlardır: "Abdi Bey, Hadice Hanım, Hacı Osman Efendi, Hoca Emine Hatun, Mehmed Çavuş ve Mahmud Bey, Çilzâde Mehmed Ağa, Hacı

⁷⁴ Karpaz, 2010: 340.

⁷⁵ Karpaz, 2010: 380.

⁷⁶ Terzi, 2012: 220.

⁷⁷ Kodaman, 1991: 2.

⁷⁸ Kodaman, 1991: 2.

⁷⁹ İpşirli, 2003: 328.

Şahin Bey, Hulusi Efendi, Müfti Şeyh Ali Efendi, Kalkanizâde, Kalkanizâde Mustafa Efendi, Ahmed Paşa, İsmail, Tekeli Abdullah Efendi, Taş, Hacı İsmail, Hacı Hayni?, Hacı Hüseyin Efendi, Sûfîzâde, Yusuf Efendi, Hacı Ahmed Efendi, Kışla ve Osman Efendi Medreseleri'dir."⁸⁰

Tanzimat devrinde toplumu bir arada tutma unsuru olan eğitim, devleti yıkılmaktan kurtaran bir yol olarak görülmüştür.⁸¹ 18. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı Devleti, Batılılaşma yoluna gitmiştir. Daha sonraki süreçte devlet memuru yetiştirmek için rüştiyeler ve idâdiler açılmıştır.⁸² Eğitime büyük önem veren II. Mahmud, ilköğretimin zorunlu olması için ferman çıkarmıştır.⁸³ 1838 yılında sıbyan ve rüşdiye mekteplerini denetlemek için Mekâtib-i Rüşdiye Nezareti kurulmuştur. Eğitim alanında yaşanan değişimler sonucunda 1846 yılında Esat Efendi başkanlığında Mekâtib-i Umûmiyye Nezareti kurulmuştur.⁸⁴ 1869 Maârif-i Umûmiyye Nizâmnamesi'nin hazırlanmasıyla eğitim kanunlaştırılmıştır.⁸⁵ Büyük çoğunluğu İstanbul'da açılan okullar daha sonra devletin çeşitli vilayetlerinde yaygınlaştırılmıştır.⁸⁶

Burdur'un eğitim durumuna bakıldığında 1870 yılı Konya vilayet salnâmesine göre Burdur merkezde 22 sıbyan mektebi ve 1 rüşdiye mektebi bulunmaktadır.⁸⁷ 1874 yılının Konya vilayet salnâmesinde kız ve erkek çocuklarının sayısı verilmiştir. Bu dönemde 409 talebe, 19 medrese, 61 şakirdan, 43 sıbyan mektebi, 1 rüşdiye mektebi ve 1.404 zükûr (erkek), 824 inâs (kız) çocuk bulunmaktadır.⁸⁸ 1870 ve 1874 yılları arasında sıbyan mekteplerinin sayısının arttığı görülmektedir.

1874, 1877 ve 1878 yıllarının salnâmelerine bakıldığında mektep ve öğrenci sayısı sabit kalmıştır.⁸⁹ 1879 yılı salnâmesine göre 73 sıbyan mektebi, 1.500 kız, 2.550 erkek çocuk, 1.350 talebe ve 40 medrese yer almaktadır.⁹⁰ 1876 yılında sayılarda artış görülmektedir. 530 talebe, 29 medrese, 61 şakirdan, 1 rüşdiye mektebi, 4.213 erkek, 2.355 kız öğrenci ve 168 sıbyan mektebi vardır.⁹¹ 1883 yılı salnâmesine göre sadece 15 mektep, 651 kız ve 817 erkek öğrenci

⁸⁰ Salnâme-i Nezaret-i Maarif-i Umûmiyye, 1321 / 1905: 592-593-594-595.

⁸¹ Akyüz, 2008: 157.

⁸² Sakaoğlu, 2003: 55.

⁸³ Karal, 2017: 158-159.

⁸⁴ Kodaman, 1991: 12.

⁸⁵ Güven, 2010: 129-130.

⁸⁶ Kodaman, 1991: 14.

⁸⁷ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1287 / 1870: 92.

⁸⁸ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1291 / 1874: 135.

⁸⁹ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1291 / 1874: 135 - 1294 / 1877: 147 - 1295 / 1878: 148.

⁹⁰ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1296 / 1879: 156.

⁹¹ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1293 / 1876: 138.

sayısı verilmiştir.⁹² 1892 tarihinde Burdur sancağı merkezinde 19 adet sıbyan mektebi yer almaktadır.⁹³

1881 yılında sıbyan mektebinin adı ibtidai mektebi olarak değiştirilmiştir. Yapılan değişiklik yeni sisteme bir ağırlık verilerek yeni bir düşünce oluşturma isteğidir.⁹⁴ Mevcut olan sıbyan mektepleri, ekonomik sıkıntılardan dolayı ibtidai'ye dönüştürülmüştür.⁹⁵ Genelden özele doğru bakıldığında Konya vilayeti ve bağlı sancaklarındaki ibtidai mektebi sayısı 35 iken 1895 yılında 227'ye çıkmıştır. 1895-1921 tarihleri arasında Burdur'da 50 adet ibtidai mektebi eğitim ve öğretim faaliyetinde bulunmuştur. Fakat 1914 yılında yaşanan Burdur depremi nedeniyle bazı okullar yıkılmış ve yenileri yapılmamıştır. I. Dünya Savaşı esnasında bazı okullar askere tahsis edilmiş ve öğretmenlerin bazıları askere gitmiş olması nedeniyle okullar kapanmış olup 1919-1920 eğitim-öğretim yılında açılmamıştır. Sadece 37 adet ibtidai mektebi faaldir.⁹⁶

Ayrıca 1316/1900, 1317/1901, 1318/1902, 1319/1903 ve 1321/1905 tarihli Maarif Nezareti Salnâmeleri'nde Burdur merkezde sadece 1 adet rüşdiye mektebinin bulunduğu görülmektedir. 1900 yılında talebe sayısı 47 iken 1903 tarihinde 73 ve 1905 tarihinde 63 olarak kayıtlarda bulunmaktadır. Ayrıca 1906-1907 tarihinde taşralarda yer alan rüşdiye mektepleri tablosunda Burdur sancağında 1 adet erkek rüşdiye mektebi bulunmaktadır.

Gayrimüslimler tarafından açılan okullara bakıldığında Maârif Nezâreti Salnâmeleri'ne göre merkezde sadece Rum okulları kayıtlara geçmiştir. 1319 / 1903 yılı Maarif Salnâmesi'nde 5 adet Rum mektebi bulunmaktadır. 1 Rum İnâs (Kız), 1 Rum Zükur (Erkek) ve 3 Rum mektebi vardır. 1321/1905 yılı Maarif Salnâmesi'nde gayrimüslimlerin okullarına bakıldığında derecesi, kız, erkek öğrenci sayısı vb. bilgiler ayrıntılı verilmiştir. 5 tane Rum mektebi bulunmaktadır. Burdur Rum mektebi, ibtidai dereceli olan kurumda sadece 60 zükûr mevcudu vardır. Burdur Rum İnâs mektebi, ibtidai dereceli ve 90 inâs mevcudu bulunmaktadır. 2 tane daha olan Rum mektebinde her ikisinde ibtidai dereceli, kız mevcudu yokken sadece erkek mevcut kayıtlıdır. Bunların dışında 2 Rum mektebinde sadece 40 ve 30 erkek mevcudu bulunmaktadır.⁹⁷

⁹² Konya Vilayeti Salnâmesi, 1300 / 1883: 204.

⁹³ Çora, 2018: 276.

⁹⁴ Kodaman, 1991: 31.

⁹⁵ Çora, 2018: 276.

⁹⁶ Çora, 2018: 279.

⁹⁷ Salnâme-i Nezaret-i Maarif-i Umûmiyye, 1316 / 1900: 1158 - 1317 / 1901: 1362 - 1318 / 1902: 1530 - 1319 / 1903: 874 - 1321 / 1905: 578. Salnâme-i Nezaret-i Maarif-i Umûmiyye, 1316 / 1900: 1158 - 1317 / 1901: 1308 - 1318 / 1902: 1530. Salnâme-i Nezaret-i Maarif-i Umûmiyye, 1319 / 1903: 874. Salnâme-i Nezaret-i Maarif-i

İdâdî, rüşdiyenin ikinci derecesi olup günümüzdeki lise olarak bilinen eğitim kurumlarıdır. 1869 Maarif Nizâmnamesi ile idadilerin açılmasına karar verilmiştir. 1885 yılında Çanakkale, Bursa, Edirne ve Yanya’da birer idadi açılmıştır. Bu yılda Selanik, İzmir, Rodos, Trabzon, Konya, Ankara, Üsküp, Elâzığ (Mamaretülaziz), Teke, Çankırı, Kırşehir, Muş, Bitlis, Sivas, İzmit ve Kastamonu şehirlerinde açılma kararı alınarak inşaatına başlanılmıştır. Daha sonra Burdur, Karesi, Diyarbakir, Zor, Erzurum, Karahisar-ı Sahip, Kaza-i Erbaa, İstanköy, Kırklareli, Midilli, Tekirdağ, Taşlıca, Yenipazar ve Görice’de birer idadi yapımı için mahalli kurumlarla temasa geçilerek bunlar kısa zamanda tamamlanmıştır.⁹⁸

Osmanlı Devleti’ndeki gayrimüslim kökenlilerinin okulları bulunmasının yanı sıra yabancı uyruklu okullarda vardır. Islahat Fermanı’nda yabancılara okul açma fırsatı doğmuştur. Özellikle misyonerlik faaliyetleri için Osmanlı Devleti uygun bir mekândı. Protestanlık ve katolikliği yaymak isteyen Avrupa devletleri ile Amerika kendi içerisinde okul açma yarışına girişmişlerdi. Katolik okulları, İstanbul’un her semtinde yer almaktayken Protestan okulları memleketin her yerinde yaygındı. 1830 yılında Osmanlı-ABD anlaşması ile Board örgütü, misyonerlik faaliyetlerini başlatmış oldu.⁹⁹ Osmanlı Devleti’nde ilk Amerikan Okulu, Beyrut’ta 1824 yılında açılmış ve gün geçtikçe Osmanlı ülkesinde Amerikan okullarının sayısı hızla artmıştır. Nitekim 1886 yılında açılan Amerikan Okulu sayısı 400’e yaklaşmıştır. 1893 yılında 413 olan sayı 1900 yılında 417’ye yükselmiştir. Ruhsatsız olarak açılan okullarda faaliyetlerini sürdürmüştür.¹⁰⁰

1890 yılında Burdur’da bir Amerikan Misyoner Okulu açılmıştır. Bartlet adında bir Amerikalı, Burdur’da Ermeni Mahallesi’nde yer alan miri arazi üzerine bina yapılmaması konusunda 10 Kasım 1884 yılında yayımlanmış olan emre rağmen binayı ruhsatsız olarak inşa etmiştir. Bu durumdan merkezi yönetimin haberi olmuştur. Mesele Şura-yı Devlet’te ele alınmış ve söz konusu binanın yıktırılmasının uygun olmayacağı kararı verilmiştir. Bartlet, Osmanlı ülkesinde yabancılara emlak tasarruf edebilmeleri için imzalanan protokolden faydalanarak bir arsa satın almıştır. Gerekli harcı ödedikten sonra Burdur Belediyesi’nden bir ruhsat alarak arsanın üzerine binayı inşa etmeye başlamıştır. Mutasarrıfın emriyle binanın inşaatı tatil edilmiştir. Mektep olarak kullanacağını ve ruhsatı belirtmesine rağmen inşaat durdurulmuştur. Bu durum Amerika açısından sorun teşkil etmiştir. Durdurulduktan sonra inşaat yakılmıştır. Söz konusu binanın yakılma nedeni Bartlet’in Burdur’da bulunan Rum ve

Umûmiyye, 1321 / 1905: 578. Kodaman, 1991: 104. Salnâme-i Nezaret-i Maarif-i Umûmiyye, 1319 / 1903: 868. Salnâme-i Nezaret-i Maarif-i Umûmiyye, 1321 / 1905: 596.

⁹⁸ Kodaman, 1991: 118-119.

⁹⁹ Sakaoğlu, 2003: 87.

¹⁰⁰ Tızlak, 2015: 963-964. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tızlak, 2015: 963-970.

Ermeni ahaliden bazılarını kışkırtıp fesatlık çıkarması ve halkı Protestanlığa davet etmeye çalışmasıdır. Bartlet'in Burdur'daki faaliyetlerinden huzursuz olan Rum Patrikliği, 1893 yılının Ağustos ayında durumu merkezi yönetime iletmiştir.¹⁰¹ 1894 yılında yeniden inşaat başlanmış, hem mektep hem de mabet olarak kullanılmış olup misyonerlik faaliyetleri sonucunda 24 erkek ve 18 kadın Protestanlık mezhebine geçirilmiştir.¹⁰²

Burdur'da dönem içerisinde Derviş Mehmed Paşa, Halil Hamid Paşa ve Küçük Şeyh Paşa adlarında üç tane kütüphane bulunmaktadır.¹⁰³

E) Ekonomik Durumu

Burdur'un ekonomik geçim kaynakları tarım, hayvancılık ve zanaattır. Tarım ve hayvancılık, sadece köylerde değil kasaba ve şehir sayılan yerlerde de yapılmaktaydı.¹⁰⁴ 19. yüzyıl sonlarında tarımda geleneksel uygulamalarla tahıl üretimine ve gezginci hayvancılığa dayalı bir faaliyet söz konusudur.¹⁰⁵

Burdur sancağının ekonomik hayatına bakıldığında zanaat faaliyetleri çoğunlukla yer almaktadır. 1869 tarihli Konya vilayet salnâmesine göre Burdur sancağında 5 hamam, 6 han, 104 manifaturacı, 38 demirci, 8 bakırcı, 5 nalbant, 7 çakmakçı, 27 semerci, 10 tütüncü ve leblebici, 60 tuzcu ve bakkal, 20 berber, 4 kürkçü, 7 kahve, 11 mûtabî ve helvacı, 20 hayyat, 5 tellal, 12 kuyumcu, 12 keçeci, 80 dikici, 3 sarrac, 12 kalaycı, 14 boyacı, 11 kunduracı, 5 basmacı, 4 ekmekçi, 31 çulha dükkânı olmak üzere toplam 537 dükkân bulunmaktadır. Ayrıca Burdur dışında 30 odalı 1 debbağhane mevcuttur.¹⁰⁶ Diğer salnâmeler incelendiğinde esnaf çeşitlerinin ve dükkân sayısının zaman geçtikçe arttığı görülmektedir.

Sadece zanaatla değil tarım, hayvancılık ve bağcılıkla uğraşmışlardır. Burdur sancağında hinta (buğday), şa'ır (arpa), mısır, nohut, çavdar, darı, duhan (tütün), afyon, ceviz, soğan, armut, şeftali, ayva, üzüm, dut, zerdali, kiraz, nar, vişne, kavun, karpuz ve hıyar yetişen tarım ürünleridir.¹⁰⁷ Her çeşit bez, alaca, kilim, seccâde dokuma ürünleri; debbağıyye, mûtabî,

¹⁰¹ Tızlak, 2015: 964-965.

¹⁰² Tızlak, 2015: 969.

¹⁰³ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1293 / 1876: 140 - 1294 / 1877: 150 - 1295 / 1878: 151 - 1296 / 1879: 154 - 1298 / 1881: 151 - 1299 / 1882: 159.

¹⁰⁴ Top, 2016: 85.

¹⁰⁵ Yurt Ansiklopedisi, 1982: 1564.

¹⁰⁶ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1286 / 1869: 106-107.

¹⁰⁷ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1290 / 1873: 111.

haffâfiyye* ve sarrâciyye* imalatı yapılmaktadır.¹⁰⁸ Üzüm üretimi olan bağcılık, önemli geçim kaynaklarından birisidir.¹⁰⁹

Hayvancılık alanında ise ulaşım için eşek ve beygir kullanılırdı.¹¹⁰ 1913 Tarım sayımına göre büyükbaş ve küçükbaş hayvancılık üretimi yapılan yörede özellikle keçi üretimi koyun üretiminden yaygındı.¹¹¹

Burdur ekonomisinin önemli bir geçim kaynağı ise gülcülük faaliyetidir. İlk kez Burdur halkından Hacı Baki Efendi, reji memuru Pavlaki Efendi ve Hacı Mehmet Ağa'nın girişimiyle gül imali için Burdur'a tesis kurmuşlardır. Arazinin ve ilkbahar mevsimine uygun olduğundan dönümde 600-1.200 kilo gül hasadı gerçekleşmiştir. 12 kilo gül yaprağından 1 miskal* gül yağı elde edilmekte idi. Yağın miskali 18-80 kuruş fiyat aralığında satılarak iyi bir kâr elde edilmiştir.¹¹² Gül yağı, Avrupa pazarlarında yerini almıştır.¹¹³

1913 Tarım sayımına göre çok az miktarda üretilen sanayi bitkileri ekonomik açıdan önem taşımamaktaydı. Pamuk, tütün, keten, kenevir ve haşhaş üretimi yapan işletmeler azdı.¹¹⁴

Şemseddin Sami, Kâmus-ul Âlâm isimli coğrafya eserinde Burdur'un genel görünümünden bahsetmiştir.

“Konya Vilâyeti’nde Konya’nın takriben 215 kilometro garbinde ve Antalya’nın 100 kilometro şimâl-i garbisinde olarak hem namı olan bir gölün sahil cenûbîsi garbinde ve 43° 37' 40" arz şimâli ile 37° 42' 26" tûl-i şarkide vâki’ sancak merkezi bir kasaba olup takriben 13.000 ahalisi; müte’addid cevami’ ve mesacid ve medreseleri, rüşdiye mektebi, çarşısı, bir büyük saati içinden akan bir küçük çayın üzerinde 7 kargir köprüsü ve etrafında pek çok bağ ve bağçeleri vardır. Kasaba hiza-ı bahrden 1000 metro irtifaında müte’addid tepelerin üzerinde mü’esses olmağla, manzarası latif ve havası güzeldir. Etrafında asar-ı âtika ve kayanın içine oyulmuş bir takım sun’i mağaralar vardır. Civarında birkaç maden suyu bulunuyor. Derûn kasabada pek güzel alacalar ve bez ve sahtiyân imâl olunur. Bir taraftan iskelesi olan Antalya’ya ve diğer taraftan Konya’ya kadar bir mükemmel şosesi vardır. Burdur Kazası hem namı olan livânın merkez kazası olup, cihet-i şarkiyesinde vâkidir. Tabileri olan (Kemer) ve (Ağlasun) nahiyelerle beraber 68 karyeyi cami’ olup, heman cümlesi İslam olmak üzere, takriben 34.000 ahalisi vardır. Arazisi kısmen dağlık ve kısmen ova olup, oldukça münbit ve mahsûldardır.

* Ayakkabı ve terlik satan kimse anlamına gelir. Sami, 2015: 459.

* At eyer takımı satan anlamına gelir. Sami, 2015: 559.

¹⁰⁸ Konya Vilayeti Salnâmesi, 1290 / 1873: 110.

¹⁰⁹ Top, 2016: 87.

¹¹⁰ Ulusoy, 1992: 69.

¹¹¹ Yurt Ansiklopedisi, 1982: 1564.

* Miskal: Bir buçuk dirhem değerindeki eski bir ağırlık ölçü birimidir.

¹¹² Topkaya, 2007: 42.

¹¹³ Yurt Ansiklopedisi, 1982: 1564.

¹¹⁴ Yurt Ansiklopedisi, 1982: 1564.

Burdur Sancağı, Konya Vilâyeti'ni terhib eden beş sancağın biri olup vilâyetin münteha'yı garb-i şimâlinde vâki olmağla cenûb-ı şarki tarafından Teke, şarken Hamid; şimâlen Hüdavendigâr Vilâyeti'nin Karahisar-ı Sahib ve Aydın Vilâyeti'nin Menteşe Sancaklarıyla mahdud ve muhâtdır.

Teke Sancağı'ndan bir sıra dağlarla ayrılmış olduğundan garb-i cenûbî kısmının suları Menteşe Sancağı'nın (Eşen) ve (Dalaman) nehirlerine ve şark-ı şimâlinin kısmının suları dahi hemnamı göle mansab olur.

Arazisinin münbit ve mahsûldar olup hububat-ı mütenevvîa ile afyon ve meyve ve sebzelerin envai hâsıl olur. Derûn livâda bez ve alacaların envaiyle kilim ve seccade ve sahtiyân nesc ve imâl olunur. Merkez livâ civarında ve (Çerçin) Karyesi garbinde demir ve krom ve manganez madenleri bulunduğ gibi sancağın bazı taraflarında maden suları ve ılıcalar dahi mevcuddur. Sancak Nefs-i Burdur ile Tefenni ve Garbi Karaağaç isimleriyle üç kazadan mürekkeb olup 4 nahiyeyi ve cem'an 247 karyeyi câmidir. Ahalisi takriben 80.000 kişiden ibaret olup, merkez-i livâda bulunan ve yine lisân-ı Türki ile mütekellim olan birkaç yüz Ermeni ve Rumdan başka cümlesi Müslimdir. Derûn livâda 215 mekteb ve 6600'ı zûkur ve 4600'ü inâs olmak üzere 11.200 şakirdan vardır.”¹¹⁵

¹¹⁵ Sami, 1306: 1374-1375.

Sicill-i Ahvâl kayıtlarına göre Burdur doğumlu memurlar ve faaliyetleri konusuna başlamadan önce Burdur sancağı genel yapısı hakkında bilgiler verilmiştir. İlkçağ uygarlıklarından Osmanlı devrine kadar ev sahipliği yapmış olan Burdur, ünlü seyyah İbn-i Battûta, gelip görmüş ve eserine olumlu yorumlar nakletmiştir. Osmanlı devrinde çıkan isyanlar karşısında olumsuz etkilenmiştir. Ayrıca iki ayan ailesi arasında çıkan Fetaret Olayı'na ve sosyal göç özelliğindeki Senirkentlilerin göçüne şahit olmuştur. İdari yapısında zaman içerisinde değişiklikler görülmüştür. İdari değişimlerde olduğu gibi kaza, nahiye ve köy sayılarında da değişiklikler söz konusudur.

Yıllar geçtikçe nüfusu artmıştır. Müslüman, Rum, Ermeni, Yahudi ve Protestan nüfusun bir arada yer aldığı kaynaklarda görülmektedir. Nüfus kısmına bakıldığında Osmanlı genel nüfus sayımı ile Konya vilayeti salnâmeleri incelendiğinde ikisi arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bir diğer fark ise genel nüfus miktarı ile salnâmelerin nüfus miktarı birbirini tutmamaktadır.

Burdur'da sıbyan, medrese, ibtidai, rüşdiye, idadi, Rum (kız-erkek) ve Amerikan Okulu (misyoner) bulunmakla birlikte yerli ve yabancı eğitim kurumları biraradadır. Amerikan Protestan Okulu'nun açılması sömürgecilik faaliyetlerinin bir sonucunu teşkil etmektedir. Merkez kazasında açılan mektepler zaman içerisinde diğer kazalardaki bağlı köylere de açılmıştır.

Burdur, fazla gelişmemiş küçük bir yer olup ekonomik hayatı tarım, hayvancılık, bağcılık, gülcülük ve zanaatkârlık olan kent kendi kendine yetebilen bir ekonomiye sahiptir.

ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI, SINIRLILIĞI, ÖNEMİ, YÖNTEMİ VE KAYNAKLARI

Bürokrasi, Sicil ve Sicill-i Ahvâl, çalışmanın ana unsurunu teşkil etmekte olup hem Osmanlı memurlarını hem de Osmanlı bürokrasisini ilgilendiren üç kavramdır. Bürokrasinin birden fazla anlamına vardır. Etimolojik açıdan bakıldığında büroların sahip olduğu hâkimiyet anlamına gelir. Teknik açıdan kırtasiyecilik, sorumluluk sahibi olmaktan kaçınma, işlerin yavaş yürütülmesi, keyfi kararların alınması ve idari yoldan baskı yapılması gibi tanımlar akla gelmektedir.¹¹⁶ Sicil, yazımı için gerekli olan memurların durumu hakkında tutulan dosyalara ve Sicill-i Ahvâl ise memurların terceme-i hâlleri ile ilgili durumların tutulmasına denir.¹¹⁷

Arşivlerde bulunan tarihi belgeleri araştırmalar sayesinde gün yüzüne çıkarmak oldukça önemlidir. Bir hususu belirtmekte fayda vardır. 16-19 Kasım 2005 tarihinde düzenlenen I. Burdur Sempozyumu'na katılmış olan Abdülkerim Abdulkadiroğlu'nun "Son Devir Burdurlu Âlimleri ve Arşiv Kayıtlarına Göre Burdurlular" adlı bildirisinde Sicill-i Ahvâl kayıtlarında bulunan Burdur doğumlu memurların varlığından söz etmiş olup herhangi bir çalışma yapılmamıştır.¹¹⁸ Böylece çalışma yapılmadığı için ilk olma özelliği taşıyarak "Sultan II. Abdülhamid Döneminde Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Burdurlu Kamu Görevlileri ve Faaliyetleri (1879-1909)" isimli tez konusu ortaya çıkmıştır.

Yüzlerce memurun özgeçmişi yazılı olan bir çeşit biyografiye benzeyen Sicill-i Ahvâl Defterleri'nde bulunan terceme-i hâl varaka sayısı için değişik rakamlar verilse de 92.000'den fazla olmasından dolayı yapılan birçok çalışmalarda konu sınırlaması yapılmış olduğu görülmektedir. Böylelikle Dâhiliye Nezareti'ne bağlı Sicill-i Ahvâl İdaresi defterlerinde bulunan sadece Burdur doğumlu memurlar ve yaptığı faaliyetler ele alınarak konu sınırlamasına gidilmiştir.

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yazılan ve son derece önemli bir arşiv belgesi olan sicil defterleri sadece memurların biyografilerinden ibaret değildir. Memurun doğduğu sancak veya kazanın idari, sosyo-ekonomik, nüfus, eğitim yapısını ve hatta Osmanlı Devleti'nin genel durumunu, bürokrasinin ve memurların durumunu, o dönemlerde açılmış olan nezaret ve devlet kurumlarının varlığından haberdar eden birden çok özellikler barındıran belgelerdir.

¹¹⁶ Terzi, 2012: 13.

¹¹⁷ Devellioğlu, 2012: 1110.

¹¹⁸ Bkz. Abdulkadiroğlu, 2005: 406-419.

Çalışmanın oluşturulma yöntemleri şöyledir. Konuyla alakalı kaynakların taranarak okunması ve kullanılması, tespit edilen Sicill-i Ahvâl kayıtlarının transkripti yapıldıktan sonra belgenin dışına çıkılmadan yorumlama, açıklama yapılması gereken durumlarda dipnotla belirtilme, memurların temel bilgileri için sayısal veriler ile tablolar oluşturulma ve konuyu destekleyen kaynaklardan bilgilerin verilmesi yöntemleri uygulanarak tarafsız ve salt bir çalışma sunulmuştur.

Orijinal kaynaklar olmazsa çalışmanın temelini atılması mümkün değildir. Konunun temel başvuru kaynakları olan Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri bünyesindeki Başkanlık Osmanlı Arşivi Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ile Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM.) tasnifleridir. Konuyla alakalı gerekli bilgilerin yazımı için Devlet, Vilayet ve Maarif Salnâmeleri, Düstur gibi birinci el ve orijinal kaynaklar; kitap, makale, lisansüstü tezler, sözlük, Diyanet Vakfı Yayınları İslam Ansiklopedisi, Yurt Ansiklopedisi maddeleri olan ikinci el kaynaklar ve Türk Tarih Kurumu'nun resmi sitesindeki Tarih Çevirme Kılavuzu ve internet kaynak olarak kullanılmıştır.

Çalışmanın inşasını oluşturan başvuru kaynaklarını fazla ayrıntıya girmeden bir tanıtımı yapılabilir. Çalışma konusunun bir parçası olan Osmanlı memurunu anlayabilmek için ilk önce bürokrasinin tanımı, tarihi süreci ve yazarların görüşleri ele alınmıştır. Osmanlı Devleti, bir patrimonyal devlet yapısına sahip olarak görülmektedir. Patrimonyal devlet modeli, geleneksel devletlerin (monarşi yapı) yönetim biçimidir. Weber, patrimonyal devlet modelini “geleneksel egemenlik” kavramı içerisinde Osmanlı Devleti'nin yönetim şeklini açıklamıştır. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin yönetimi hakkında farklı fikirler yer almaktadır.¹¹⁹ Max Weber, *Bürokrasi ve Otorite* adlı kitabında Patrimonyal devlet yapısından bahsetmektedir. Ayrıca Metin Heper'in “Bürokrasi” ve Seyfettin Aslan'ın “Osmanlı Siyasi Rejimini Şekillendiren Bir Olgu Olarak Patrimonyalizm” adlı makaleler ve konuyu destekleyen birkaç makale ve kitaplardan istifade edilmiştir.

Klasik, Yenileşme, Tanzimat, Islahat, I. ve II. Meşrutiyet dönemleri Osmanlı Devleti'nin siyasi, ekonomik, askeri, hukuk, sosyal alanlarını büyük ölçüde etkileyen birer dönüm noktasıdır. Bu altı dönemde yaşanan bürokrasinin yapısındaki değişim ve gelişim, işleyiş şekli ve memurların durumları ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır. İlk olarak genel hatlarıyla daha iyi anlamak için birkaç kitaptan bahsetmek gerekirse konunun başyapıtları denilebilecek Carter V. Findley'in *Osmanlı İmparatorluğu'nda Bürokratik Reform Babîlî 1789-1922* ve *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurların Toplumsal Tarihi* adlı kitapları ve

¹¹⁹ Özdemir, 2001: 67.

ayrıca “19. yy’da Osmanlı İmparatorluğu’nda Bürokratik Gelişme” adlı makalesidir. Ayrıca Mehmet Akif Terzi’nin *Türk Devlet Geleneğinde Bürokrasi ve Memur*, Hüseyin Özdemir’in *Osmanlı Devletinde Bürokrasi* ve Ali Akyıldız’ın *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme* adlı kitabı, Erhan Afyoncu’nun “Tanzimat Öncesi Osmanlı İmparatorluğu’nda Bürokrasi” adlı makalesi ve sadece II. Meşrutiyet bürokrasisini değerlendiren Erkan Tural’ın *Son Dönem Osmanlı Bürokrasisi II. Meşrutiyet Dönemi’nde Bürokratlar, İttihatçılar ve Parlamenterler* adlı kitabı ve Osmanlı tarihinin olmazsa olmaz başvuru kaynakları olan Enver Ziya Karal’ın *V.VI.VII. ve VIII. cilt Osmanlı Tarihi* kitapları ile diğer yazarların makalelerinden yararlanılarak ele alınmıştır. Bunlar Osmanlı bürokrasisinin farklı dönemlerini yansıtan önemli kaynaklardır.

Çalışmanın asıl konusunu oluşturan Sicill-i Ahvâl Komisyonu’nun kuruluşu, işleyişi, kanuni açıdan gelişimleri (Talimatnameler, Nizamnameler), defterlerin özellikleriyle ilgili gerekli bilgileri içeren temel kaynaklar ise Gülden Sarıyıldız’ın *Sicill-i Ahvâl Komisyonu’nun Kuruluşu ve İşleyişi* adlı kitabı ve Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi’ndeki “Sicill-i Ahvâl Defterleri” adlı maddesidir. Mübahat Kütükoğlu’nun “Sicill-i Ahval Defterlerini Tamamlayan Arşiv Kayıtları” adlı makalesini arşiv belgeleri ışığında değerlendirmiştir. Sicill-i Ahvâl Komisyonu’nun işleyişi ve defterlerin düzeni için yayınlanan yönetmeliklerden bahseden Talip Mert’in birer yıl arayla yayınlamış olduğu (2000-2001) “Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler I” ile “Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler II: Osmanlı Devleti Sicill-i Ahval Dairesiyle Şubelerine Ait Yönetmelik” adlı makaleleridir. Ayrıca Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan Başkanlık Osmanlı Arşivi Rehberi’nde yukarıda adı geçen tasnifli arşiv belgelerinin özelliklerinden bahsedilmiştir.

Tarih araştırma sahasında yer alan Sicill-i Ahvâl defterlerinden memurun vilayet, sancak ve kaza doğumu esas alınıp, yazılı terceme-i hâl varakalarını çözümleme çalışması yapılarak pek çok kitap, makale ve lisansüstü tezler hazırlanmıştır. Sadece kullanılan kaynaklardan bahsedilmiştir. Çalışmalardan birkaçı ise Yunus Özger’in *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları* adlı kitabında Osmanlı döneminde hizmet etmiş 218 Yozgat doğumlu memurdan bahsetmiştir. Mehmet Başaran’ın “Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Bergama Doğumlu Memurlar (1827-1892)” adlı makalesinde 21 Bergama doğumlu memurlar ele almıştır. YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde Sicill-i Ahvâl kayıtlarıyla ilgili pek çok tez çalışması mevcuttur. Bunlardan bir tanesi de Serap Sunay’ın *II. Abdülhamid Döneminde Balıkesirli Mülki Görevliler Hakkında Bir İnceleme (Sicill-i Ahvâl Kayıtlarına Göre 1879-1909)* adlı yayınlanmamış yüksek lisans tezinde 109 Balıkesir doğumlu memurları ele almıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NDE BÜROKRASİNİN ORTAYA ÇIKIŞI, GELİŞİMİ, FARKLI DÖNEMLERİN BÜROKRASİ ANLAYIŞI VE MEMURU, SİCİLL-İ AHVÂL KOMİSYONU'NUN KURULUŞU

1.1. Bürokrasinin Tanımı ve Osmanlı Devleti'nde Bürokrasinin Ortaya Çıkışı

Bürokrasi, Bureau ve Cratie sözcüklerinin birleşmesiyle türetilmiştir. Bureau, kökeni Latince olup brus kelimesinden gelir. Koyu bir renk anlamına gelen brus kelimesinin tarihsel sürecine bakıldığında kamuda çalışan devlet memurlarının masaların üstü koyu bir çuha kaplı olmasından dolayı devlet hizmetlerinin yapıldığı masalar, sonrasında yer alan daireler manasında kullanılmıştır. Cratie kelimesi de, kökeni eski Yunanca olup iktidar ve hâkimiyet anlamına gelmektedir. Bürokrasi, etimolojik açısından büroların sahip oldukları hâkimiyet demektir.¹²⁰ Bürokrasi kelimesinin ilk kez 1745 Fransız fizyokrat iktisatçı Vincent de Gournay tarafından kullanıldığı kabul görülür. Nitekim Fransız Akademisi'nin yayınlamış olduğu sözlükte şu anlam yer almaktadır: “Güç, hükümet dairelerindeki müdürlerin ve diğer iş görenlerin sahip olduğu etkileme erkidir”. 1813 yılında Alman Yabancı Terimler Sözlüğü'nde ise: “Çeşitli hükümet dairelerinin ve onların şubelerinin halkın zararına yetke ya da gücü ellerinde toplamaları” anlamındadır.¹²¹ Bürokrasi kavramının yaygınlık kazanmasını sağlayan kişi Honore de Balzac'tır. Balzac'a göre bürokrasi “Pigmelerin kullandığı muazzam kudret” olarak yorumlanmıştır. Yani yönetim örgütlenmesi veya bir grup insan topluluğu değil memurlar tarafından yaşam tarzı olan kırtasiyecilik, kâğıt kargaşası, karışıklıklar ve aksilikler manasına gelir.¹²²

Teknik açıdan kullanılan bürokrasi kavramının çeşitli anlamları vardır. Sorumluluk sahibi olmama, kırtasiyecilik, keyfi kararlar alma gibi anlamlar akla gelmektedir.¹²³ Bazı çözümlemeciler bürokrasiyi monarşi, aristokrasi veya demokrasiye benzer yönetim biçimi olarak yorumlarlar. Bürokrasinin ikili kullanımı vardır. Tartışmalarda kendi içerisinde olumlu ve olumsuz açısından üzerinde durulmaktadır.¹²⁴

Bürokrasi kavramını ilk kez inceleyen Alman sosyolog Max Weber'dir. Weber'e göre modern toplumun yasal-ussal bürokrasi olmadan ayakta durması mümkün değildir. Kişisel

¹²⁰ Terzi, 2012: 13.

¹²¹ Heper, 1983: 290.

¹²² Findley, 2011: 1.

¹²³ Terzi, 2012: 13.

¹²⁴ Findley, 2011: 1.

duygular ve siyasallaşmadan arınmış bir kurumdur. Bu sebeple siyasi iktidara aynı aktiflik ve verimlilik hizmeti verir.¹²⁵

Patrimonyal otoritenin, temelde geleneksel olduğu ancak erk sahibinin kişisel özerklik yoluyla uygulanmasına denir. Keyfi uygulamaların geleneksel sınırlara tabi olmayıp saltanat olarak isimlendirilebilir.¹²⁶ Osmanlı siyasal sistemi, patrimonyal sistemden ibarettir.¹²⁷ Osmanlı Devleti'nin resmi ideolojisinde hâkimiyet ve iktidar kavramlarının Allah tarafından padişaha verilmiş olmasıdır.¹²⁸ Bu demektir ki hane halkı üzerine çıkarılmış bir devlet olarak sınıflandırılmasıdır.¹²⁹ Özellikle kul ve tımar sistemi sayesinde işlemiş ve sistemin yozlaşması ile paralel olarak gücünü kaybetmiştir.¹³⁰ Patrimonyal sistemde ülke üzerinde yaşayan toplumu idare eden kişinin mal varlığı olarak düşünülmektedir. Patrimonyal liderinin şahsi yönetim aracı bürokrasidir.¹³¹ Patrimonyal bürokrat sınıfını askeri zümre temsil etmiştir. Bu durumda asker ve din bürokratu olarak iki sınıftan oluşmaktadır.¹³² Weber'e göre geleneksel otoritede gücü elinde bulunduran kişi bir amir değil efendidir. İdari görevlileri de memur değil "şahsi hizmetçisidir". Yönetilenler topluluğun üyeleri değilde güç sahibinin "arkadaşı ya da tebaası" olarak görmesidir. İdari memurlar ile yönetici arasındaki ilişki de memurun gayri şahsi sorumluluğunda değil yöneticiye olan bağlılığıdır. Yönetici, idari zümre olmadan da kendi otoritesini sağlayabilir.¹³³ İtaat sorumluluğu, resmi değil geleneksel çerçevede belirlenerek şahsi bir durum söz konusudur.¹³⁴ Kuvvetler ayrılığı ilkesi yoktur her şey padişahın gücünde toplanmıştır.¹³⁵

Findley'e göre, "Ortadoğu'da otoriteyi kabul ettirmenin en eski yollarından biri, toplumsal ya da siyasi düzeni, alabildiğine geniş bir aileye benzetmek olmuştur. Bu düzende toplumun her üyesi aile reisine bağımlıdır. Başında padişahın bulunduğu asıl hanedan dışındaki herkesin onun "kulu" ya da "raiyyet"i olduğu hanehalkı modeline dayalı Osmanlı devlet kavramı, bu modelin doruğa çıkarılmış biçimini ifade eder." bu görüşüyle Osmanlı Devleti'ni patrimonyal hanehalkı modeline benzetmiştir.¹³⁶

¹²⁵ Terzi, 2012: 14.

¹²⁶ Weber, 2005: 62.

¹²⁷ Heper, 1985: 255.

¹²⁸ Aslan, 2003: 250.

¹²⁹ Findley, 2011: 5.

¹³⁰ Aslan, 2003: 246.

¹³¹ Heper, 1985: 255.

¹³² Aslan, 2003: 245.

¹³³ Weber, 2005: 55-56.

¹³⁴ Weber, 2005: 40.

¹³⁵ Aslan, 2003: 247.

¹³⁶ Findley, 2011: 43.

Halil İnalcık, Weber'in görüşlerine katılmadığını belirtmiştir. İnalcık, Osmanlı bürokrasisinin patrimonial yapıdan oluşturulduğunu fakat kurallar ve usuller çerçevesinde rasyonel bir sistem içerisinde evrilmiş olduğunu belirtmiştir.¹³⁷

Patrimonyal sistem, sadece siyasetten ibaret olmayıp sosyal ve ekonomik alanları etkisi altına almıştır. Sosyal ve ekonomik güçleri hoş görmeyen sistem, topluluk üzerindeki denetimi arttırarak sosyal hareketleri ve topluluğa sürekli bir düzen vermeye çalışmaktadır. Toplum içerisindeki grupları sınıflandırarak her bir kişiye rol tanıyarak kendisine karşı sorumlu tutmuştur. Osmanlı Devleti'nin tarımsal üreticinin sömürülmesinin ve keyfi alınan vergilerin engellenmesi, iktisadi hayata müdahale etmesi, esnaf zanaatkâr loncalarına destek vermesi gibi durumlar patrimonyal yapının özelliğidir.¹³⁸

Osmanlı Devleti, 19. yüzyıla geldiğinde Batılılaşma çabasına girmiş ve patrimonyal bürokratik yapısı yerine Avrupa modeli bürokrasisine benzemeye çalışmıştır.¹³⁹

1.2. Klasik Dönemde Bürokrasi

Osmanlı Devleti, devlet teşkilatını oluştururken kendisinden önce tarih sahnesinde yer almış devletlerin bazı kurumlarını ve uygulamalarını alarak sistemini oluşturmuştur. Selçuklular ve Gaznelilerden tımar sistemini, İlhanlılardan maliye ve yazı sistemini, Memlûklü Devleti'nden saray teşkilatının tamamını alarak kendine özgü bir bürokrasi özelliği yansıtmıştır.¹⁴⁰

Devlet ve bürokratik işleri yürüten Divân-ı Hümayun'un varlığı Orhan Gazi zamanına kadar indirgenir. Bu devirde Divân-ı Hümayun'un içerisinde ayrı bir bürokratik bölünmenin bulunmadığı ve Nişancı sorumluluğunda bulunan idari, mali ve tımar işlerini yürüten bir kadro vardı.¹⁴¹ Gelişmiş bir teşkilatı yoktu. Bu nedenle memur ve daire sayısı azdı. Osmanlı Devleti, mülki ve idari yapıdan ziyade askeri yapısı ile öne çıkmaktadır. Millet, ordusu ve halkı ile bir bütünlük içerisinde devlet yönetmişlerdir.¹⁴²

Kuruluşun ilk dönemlerinden 15. yüzyıla kadar özellikle Yıldırım Bayezid döneminde devlet teşkilatının oluşmaya başlaması ve Fatih Sultan Mehmet döneminde devletin sınırları ile merkezileşme ve bürokratik yapısının artmasıyla güçlenmiştir.¹⁴³ Kanuni Sultan Süleyman

¹³⁷ Özdemir, 2001: 69.

¹³⁸ Aslan, 2003: 249-250.

¹³⁹ Hepar, 1985: 255.

¹⁴⁰ Terzi, 2012: 35.

¹⁴¹ Afyoncu, 1999: 183.

¹⁴² Özdemir, 2001: 39.

¹⁴³ Terzi, 2012: 36-37.

devrinde üç temel daireye bağlı yaklaşık 50-60 civarında alt bürolardan teşkil edilen kurumlar oluşturulmuştur. Bunlar Divân-ı Hümâyûn, Defterdarlık ve Defterhane-i Amire'dir. Üç ana daireye bağlı alt büroda görev alan memurlar kendi uzmanlıklarına göre çalışmalarını yürütmüşlerdir.¹⁴⁴

15. yüzyılın ikinci yarısından itibaren merkezi bürokrasinin gelişmesiyle alt birimlere ihtiyaç duyulmuş ve 16. yüzyılda yeni kurumlar oluşturulmuştur.¹⁴⁵ 20-30 olan memur sayısı yüzyılın son çeyreğine gelindiğinde 100'ü aşmıştır. Burada büroların artışı söz konusudur.¹⁴⁶ Defterdarlık kurumunda önce mukataadan sorumlu bir kâtip bulunurken sonra Anadolu ve Rumeli mukataacısı olarak sayı ikiye çıkmıştır. Kâtipler, kalem amiri olarak işlerini bağımsız bürolarda yürütmüşlerdir. Mukataadan sorumlu büro sayısı zaman içerisinde artış göstermiş ve 18. yüzyılda sayısı 14'e çıkmıştır. Sonuçta birkaç kurum bu şekilde ortaya çıkmıştır. 16. yüzyılın sonlarında timarla idare edilen toprakların iltizam sistemine geçmesi ve avarız tahrirleri nedeniyle Defterhane-i Amire kontrolündeki timar toprakları maliye daireleri tarafından idare edilmiş ve büroların sayısı artarak büyümüştür.¹⁴⁷ Devletin sınırlarının genişlemesi neticesinde kalem personeli ortaya çıkmıştır.¹⁴⁸ 16. yüzyılın ortalarında bürolar kendi elemanlarını yetiştirerek devlete profesyonel memurlar istihdam etmişlerdir.¹⁴⁹

17. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin bürokratik yapısı üç ana daire ve 60'a yakın alt bürolardan oluşmasıyla işlevsel hale getirilmiştir. Yüzyılın ortasına gelindiğinde Divân'ın Bâb-ı İâlî'ye* geçmesi sonucunda devlet teşkilatı yapısında değişiklikler olmuştur. Babıali'nin ortaya çıkmasıyla Amedi, Beylikçi, Sadaret Mektupçusu önemli konuma geldiler.¹⁵⁰ 18. yüzyılın sonlarında kalemiyeye bakıldığında Bâb-ı Defteri de, Babıali'den daha fazla memur çalışmıştır. Bâb-ı Defteri'de 714, Bâb-ı İâlî'de 155 memur vardı.¹⁵¹ 18. yüzyılın sonlarında Kalemiye önemsiz bir konumdaydı. 130-200 kadarı Babıali'de çalışan 1.000 ve 1.500 memurdan oluşmaktaydı. Çıraklık dışında belirli bir eğitim ve intisap sistemi yoktu.¹⁵²

¹⁴⁴ Özdemir, 2001: 39.

¹⁴⁵ Afyoncu, 1999: 183.

¹⁴⁶ Terzi, 2012: 37.

¹⁴⁷ Afyoncu, 1999: 183.

¹⁴⁸ Afyoncu, 1999: 185.

¹⁴⁹ Afyoncu, 1999: 184.

* Bâb-ı İâlî: Yüce kapı anlamına gelen Bâb-ı İâlî, yaygın kullanım nedeniyle tek kelime şeklinde kullanılmış. Osmanlılarda ve genel olarak Türklerde bab, kapı ve der kelimeleri padişah ve sadrazam sarayı, hükümet ve devlet dairesi anlamında kullanılmıştır. Avrupalı tarihçi ve seyyahların eserlerinde de "yüce kapı" anlamındaki Sublime Porte, Hohe Pforte şeklinde kullanılarak tanınmış bir isim haline gelmiştir. XIX. yüzyılda özellikle Abdülmecid ve Abdülaziz'in saltanat dönemlerinde tek başına Osmanlı hükümeti olarak tabir olunmuştur. İpşirli, 1991: 378. Ayrıntılı bilgi bkz. Uzunçarşılı, 1988: 249-255.

¹⁵⁰ Terzi, 2012: 38.

¹⁵¹ Findley, 2011: 65.

¹⁵² Findley, 1985: 259.

1.2.1. Klasik Dönemi'nin Bürokrasi Anlayışı, İşleyişi ve Memurları

Osmanlı Devleti'nde toplum, askeri sınıf (bürokrasi) ve reaya olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Askeri sınıf, sadece ordu mensubu değil yönetici sınıfı oluşturmaktaydı. Seyfiye (ordu ve idari bölüm); İlmiye (adli işler) ve Kalemiye (kâtip) olarak üç esas bölümden meydana gelir. Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren Seyfiye ile gücünü elinde tutan İlmiye, yönetici zümrenin ikinci kanadıdır. İlmiye zümresinin başında Şeyhülislam vardır. Kalemiye zümresi, Orhan Gazi zamanında mevcut olup İlmiye ile bağlantılıydı. Böylece İlmiye, Kalemiye'yi beslemesiyle esas kaynağını oluşturmuştur.¹⁵³ Osmanlı bürokrasisinin merkezi Topkapı Sarayı'ndaki Divân-ı Hümayun toplantılarının yeri olan Kubbealtı'dır.¹⁵⁴

Kâtipler, defterdar, nişancı gibi merkezi teşkilatın görevlileri bir döneme kadar İlmiye zümresi mensupları arasından seçilmiştir. Bundan dolayı Kalemiye zümresi bir süre İlmiye ve Seyfiye'nin gücüne ulaşamamıştır. Kâtipler, “Katiban-ı Ahkâm-ı Divan” ve “Katiban-ı Hazine-i Amire” olarak ikiye ayrılmış ve ilkin Reis-ül küttab'dan sorumlu Nişancı'ya ve diğeri Defterdar'a bağlı kalmışlardır.¹⁵⁵

Osmanlı bürokratlarına haccan; memurlarına kâtip denilirdi. Şakird (çırak) denilen görevliler bulunurdu.¹⁵⁶ Osmanlı memurlarının (kâtip) çalıştığı bürolara kalem denir.¹⁵⁷ Klasik dönemdeki bürolar aynı zamanda birer okul özelliğine sahiptir. 8-10 yaşlarındaki çocuklar şakird olarak alınarak tecrübeli kâtiplerin yanına verilip yazı türleri, hesap ve defter tutma usulleri öğretilirdi. Şakirdler, işi iyice öğrenene kadar yazı yazdırılmaz sadece evrak getir-götür işi yaptırılırdı. Yazı yazacak seviyeye geldiğinde şakirde yazı işlerinde kullanması için bir takma isim verilirdi.¹⁵⁸ Şakirdler, kalemlerde yani bürolarda hocaları olan kâtiplerin karşısında hasır üzerinde oturur, yetenekli olanlara yavaş olarak bazı perakende ve önemsiz yazılar yazdırılırdı. Meşk yöntemiyle öğrenen şakirdler, ilk memuriyete girdiklerinde maaş almazlardı. 3-5 yıl sonra ayda 1 kuruştan 8-10 kuruşa kadar maaş olarak mülazım olurlardı. Zamanla kıdemi ve payı artınca maaşı da artardı. Ancak Baş halife olmak isteyen 20-30 yıl; bazı büyük kalemlerde 40-50 yıl ihtiyaç gösterirlerdi. Kıdemde yükselmek için uzun ve zorlu yılların geçmesi ve şakirdler bunu göze alamadığından memuriyetten ayrılmalara sebep olmaktaydı. Küçük yaşta bürolarda görevlendirilen kâtip adayları zaman içerisinde işin tüm noktalarını öğrenirdi. Bilgi ve tecrübesi arttıkça üst kademelere terfi ederlerdi. Memur adayları yetiştirme

¹⁵³ Terzi, 2012: 39-40.

¹⁵⁴ Afyoncu, 1999: 189.

¹⁵⁵ Fidan, vd., 2011: 117.

¹⁵⁶ Özdemir, 2001: 41.

¹⁵⁷ Afyoncu, 1999: 182.

¹⁵⁸ Özdemir, 2001: 41.

sistemi Bâb-ı âli, Maliye ve Serasker yani kısaca tüm devlet dairelerinde bu şekilde uygulanırdı.¹⁵⁹

Memurlarda hizmet, hamiyet, sadakat, mesuliyet, adaletli ve ahlaklı olma gibi etik ölçütlerinin aranması meslek sahibi olmaktan çok devlete ve millete olan bağlılığı göstermektedir.¹⁶⁰ Osmanlı Devleti'nde görev alan memurların çoğunluğu Türk kökenlidir. Devşirme olanlar önemli bir yekûn tutmaz. O dönemlerde aile mesleği olarak görülen memurluk uzun yıllar babadan oğula devam etmiştir. Çocuğu olmayanlar akrabalarını aynı mesleğe yönlendirirlerdi. Kâtibin bile üç ve dört oğlu babasının bürosunda görev almıştır. Çalışan memur öldüğünde veya emekli olduğunda büyük oğlu bu işi yapabilecekse babasının kadrosuna geçebilirdi. Sadece baba mesleğini öğrenenler değil kitabet yöntemlerini bilenlerde büroya alınırđ. Bunlar ehl-i kalem, sahib-i rakam ve müstakim olarak ifade edilirdi. Kabiliyetli olmanın yanı sıra devlet himayesinde memur olmak önemliydi. Memuriyete alınacak kişinin büro amirinin veya devlet görevlisinin ricası gerekiyordu. Aday, şahsen arz-ı hal verirdi. Fakat amirin ve devlet görevlinin himayesi olmadan işe girmesi çok zordu.¹⁶¹

Bu dönemde memurların görev süreleri uzundu. Çok önemli olmadıkça emekliye ayrılmazlar, ağır hastalık veya yaşlılığa bağı bir neden olmadığı sürece ölene kadar çalışırlardı. 50 yıldan fazla çalışanların yer aldığı, hatta 90-100 yaşına kadar görevine devam edenler olmuştur.¹⁶²

Maliye kâtiplerine 17. yüzyıldan itibaren halife denilmiştir. Yapılan düzenleme ile bürolarda bulunan halifeler halife-i evvel, sâni, sâlis şeklinde kendi içerisinde bir hiyerarşik yapıya sahipti. Ser halife öldüğünde ya da göreve tayin olduğunda ikinci kişi ve onun yerine üçüncü olarak derecelendirme şeklinde giderdi. Altıncı ve yedinci halife yerine de şakirdin kıdemli olanı getirilirdi.¹⁶³

Çalışma saatlerine bakıldığında sabah namazından sonra başlayıp akşam namazından iki saat önce biterdi. İşe erken ve geç gelme durumları nedeniyle işlerin aksamaması için birçok emirler çıkarılmıştır. Örnek olarak 27 Nisan 1777 tarihinde Defterdar Mehmet Paşa, mevkufat kesedarından kimse olmadığını görünce kâtiplerin ezâni saati 1'de gelip 10-10.30'da çıkmaları

¹⁵⁹ Gültepe, 2002: 250.

¹⁶⁰ Özdemir, 2001: 75.

¹⁶¹ Afyoncu, 1999: 185.

¹⁶² Afyoncu, 1999: 189.

¹⁶³ Afyoncu, 1999: 185.

için emir yayınlamıştır. Memurlar ise kışın ezânî saatle 2-3’de gelip saat 10.30-11’de çıkarlardı. Günlük mesaipleri 9-10 saat sürerdi. İşe giriş ve çıkış saatleri mevsimlere göre değişirdi.¹⁶⁴

Kâtiplerin vazifesi evrak hazırlamak ve görevlerini iyi bir şekilde yapmaktır. 18. yüzyıl İngiltere elçisi Sör James Porter deneyimlerine istinaden “Çeşitli kalem dairelerinde yapılan işe gösterilen özen ve işlerin eksiksiz bir biçimde tamamlanması açısından Bâbîâlî’ye boy ölçüşebilecek hiçbir Hristiyan güç bulunmamaktadır. Tüm önemli evraklarla ilgili işler büyük bir doğrulukla tamamlanmakta, kelimeler tartılmakta, ifadeler özenle seçilmektedir. Bu da en çok onların yararına olmaktadır. En eski tarihlere ait evrakların bile bir tek işlem yılının bilinmesi durumunda Bâbîâlî’de bulunabilmesi mümkündür. O tarihlerde verilmiş tüm emirler ve yapılmış tüm düzenlemeler hemen yayımlanabilecek durumdadır...”

Bâbîâlî’de işin hızlandırılmasının gerektiği anlaşıldığında ya da bunun onlara göre de mümkün olduğu durumlarda o işi hiç aksi olduğunda ise, çalışmalarını ustalıkla ağırlaştırırlar ya da geciktirirler.” diyerek Osmanlı bürokrasisinin işleyişinden övgüyle bahsetmiştir.¹⁶⁵

1.3. Yenileşme Dönemi’nin Bürokrasi Anlayışı ve İşleyişi

Osmanlı Devleti’nde yenileşme hareketleri, Tanzimat Fermanı ilan edilmeden önce başlamıştır. Bu yenilikte Batı’yı model alma II. Viyana, Karlofça ve Pasarofça antlaşmasından sonradır. Avrupa karşısında askeri ve diplomatik yenilgiler, devlet bürokrasisinin dikkatini çekmiştir.¹⁶⁶

Geleneksel toplumlardaki devlet, istikrar ve mevcut tertibi sağlamaktır. Geleneksel bir devlet olan Osmanlı Devleti, uzun süre yeniliklere şüphe içerisinde bakmıştır. Özellikle Kanuni Sultan Süleyman devri kurum ve görüşleri olan kanun-ı kadim’e dönmek istemişlerdi.¹⁶⁷ Bu sebeple bir süre geriye doğru çareler arandı. Nitekim Batı’nın üstünlüğü değil kendi eksikliklerinden kaynaklandığını düşündüler. Osmanlı Devleti, artık Avrupa’nın üstün olduğunu görmüştü. İlk önce birtakım teknikleri ve kurumları alarak modernleşmeye çalışmıştır. Bu durumda iki temel düşünce ortaya çıkmıştır. Birincisi Avrupa, Osmanlı Devleti’nin düzeninden çok üstündür ve eski müesseselerin yeniden oluşturulmasından vazgeçmeli onun yerine Avrupa usulü kurumlar benimsenmelidir. İkincisi de eski usuller ve kurumlar terkedilmelidir. Bu iki madde kısmi batılılaşmanın formülüdür. Nitekim 1830’lu yıllardan itibaren Avrupa kökenli yenilik faaliyetleri artmıştır.¹⁶⁸

¹⁶⁴ Afyoncu, 1999: 189.

¹⁶⁵ Findley, 2014: 102.

¹⁶⁶ Terzi, 2012: 209.

¹⁶⁷ Akyıldız, 2018: 16-17.

¹⁶⁸ Heper, 1985: 245.

III. Selim, 1789 yılında Fransız İhtilali ve savaşların yaşandığı sırada tahta çıkmıştır.¹⁶⁹ III. Selim, Batılılaşma hareketinin babası ve devlet içerisindeki genel reformların temsilcisi olarak bilinir. Kendisi Avrupa medeniyetinin çeşitli yönleriyle yakından ilgilenmiştir. Reformlara yönelten esas sebep askeri kuvvetini canlandırmaktır.¹⁷⁰ III. Selim, askeri alanın yanı sıra devlet sisteminin düzenlenmesi için teşebbüsler yapmıştır.¹⁷¹ Nizâm-ı Cedid, idari sistemdeki yenileşmeye yönelik ilk teşebbüstür. Nizâm-ı Cedid, ilk kez geleneksellikten rasyonel hukuki düzenin kurulmasına doğru bir yönelim ve reform döneminin en belirgin olgusu olarak görülmektedir.¹⁷² İrad-ı Cedid adıyla giderlerin karşılanması adına hazine oluşturulmuştur.¹⁷³

III. Selim, tahta geçmeden önce Fransa kralı 14. Louie ile mektuplaşmaları, Viyana elçisi Ebubekir Ratıp Efendi'nin ve Prusya elçisi Ahmet Azmi Efendi'nin göndermiş oldukları raporlar yönetici zümrenin geliştirilmesi açısından önem teşkil etmiştir.¹⁷⁴ Yeni bir sivil seçkinler zümresi oluşturulması için elçilikler, bunun yanında gençlerin Avrupa'da eğitim alacakları mekân olarak görülmüştür.¹⁷⁵

III. Selim'in tahttan indirilmesiyle Nizâm-ı Cedid isimli yenilik programı kaldırılmıştır. IV. Mustafa'nın kısa süren yönetimi arkasından II. Mahmud başa geçmiştir. II. Mahmud, hükümdarlığının ilk dönemleri siyasi gücünü pekiştirdiği hazırlık dönemiydi. Yeniçeri Ocağı'nı kaldırdıktan sonra III. Selim'in yolundan giderek reform girişimlerinde bulunmuştur. Özellikle merkezi yönetimi düzenlemek adına yenilikler yapmıştır. III. Selim ve II. Mahmud dönemleri Osmanlı yenileşme tarihi açısından tek saltanat dönemi olarak görülmektedir.¹⁷⁶ III. Selim ve II. Mahmud, aynı politikalara sahip ve iradeleri güçlü olarak benzemektedirler. İkisi de yepyeni bir askeri kuvvet kurması, idari organları yenilemesi ve Avrupa'da daimi elçiliklerin açılması gibi benzeri teşkilat kurmaya çalışması iki padişahın ortak noktası idi.¹⁷⁷ II. Mahmud zamanında yapılan modernleştirme faaliyetleri, o zamanın şartına ve etkileri göz önünde tutularak yapılmaya çalışılmıştır.¹⁷⁸

¹⁶⁹ Findley, 2014: 131.

¹⁷⁰ Fidan, vd., 2011: 119.

¹⁷¹ Findley, 1985: 260.

¹⁷² Findley: 2014: 131-132.

¹⁷³ Findley, 2014: 140.

¹⁷⁴ Findley, 2014: 138.

¹⁷⁵ Findley, 1985: 260.

¹⁷⁶ Findley, 2014: 132.

¹⁷⁷ Findley, 1985: 260.

¹⁷⁸ Fidan, vd., 2011: 119.

1830'lu yıllarda Mekteb-i Maârif-i Adliyye'nin açılmasıyla devlet memuru yetiştirilmesi sağlanmıştır.¹⁷⁹ Bunun yanında Harbiye ve Tıbbiye Mektepleri'nin açılmasıyla yenileşme faaliyetleri artmıştır. Ulaşım ve güvenlik açısından Posta ve Polis Teşkilatı kurulmuştur. Böylece padişaha bağlı kul bürokrasisi yerine padişah karşısında merkezi bürokrasi ortaya çıkmıştır.¹⁸⁰

İdari alanda yapılan yenilik uygulamalarından ilki 1821 yılında Bâbiâli'de bir Tercüme Odası'nın kurulmasıyla başlamıştır.¹⁸¹ Tercüme Odası önce Rum kökenli tercümanların elindeyken sonra Türk kökenli tercümanlar istihdam edilmiştir. Burada, Batı dilleri öğretilerek tercüman yetiştirilmiştir. Böylece, Tercüme Odası, yeni neslin idari ve aydın zümresi için yeni bir eğitim merkezi olmuştur.¹⁸²

Elçilikler, 1830'lu yıllarda yeniden güçlendi. Böylece II. Mahmut, Kalemîye'yi yani yeni Mülkiye'nin dönüşümü için memur reformları hazırlamıştır.¹⁸³ Devlet dairelerinin ve bir Sadaretle Bakanlar Kurulu'nun (Meclis-i Vükelâ) oluşturulması, sivil ve askeri reformlar için iki yüksek meclisin kurulması, devlet memurların maaşla istihdam edilmeleri, modern posta teşkilatının kurulması, dindışı mesleki okulların kurulması, kıyafet ve devlet protokollerinin modernleştirilmesi yapılan belli başlı reformlar idi.¹⁸⁴

Divân-ı Hümâyûn kaldırılarak yerine ilk nezaretler (Bakanlıklar) kuruldu. Sadaret Kethüdalığı, nazırlığa dönüştürülerek 1836'da Umûr-ı Mülkiye Nezareti olarak kurulmuş sonra Dâhiliye (İçişleri) Nezareti olarak isim değiştirmiştir. Aynı şekilde Reisül-küttâblık, Hariciye Nezareti'ne dönüştürülmüştür. 1838'de sadrazamlık Başvekâlete dönüştürülmesiyle İçişleri Nezareti'ne bağlanmıştır. Böylece yapılan yenilikler sonucunda sadaret ile bakanlıklar arasında bir irtibat sağlanmış oldu.¹⁸⁵ 1868 yılında Meclis-i Vâlâ, kaldırılarak yerine Şurâ-yı Devlet kurulmuştur.¹⁸⁶ Şeyhülislamlık dairesinin kurulması sonucu ulema kesimi devlet dairesi içerisine dâhil edilmesiyle kısmi bağımsızlığı kaldırılarak etkin gücü kırılmıştır.¹⁸⁷ Devlet işlerinin yürütüldüğü yer olan Divân-ı Hümâyûn, Âmedi ve Teşrifat Kalemleri Bâb-ı âli'deki

¹⁷⁹ Karal, 2017: 159.

¹⁸⁰ Aslan ve Yılmaz, 2001: 290.

¹⁸¹ Findley, 1985: 260.

¹⁸² İnalçık, 1990: 37.

¹⁸³ Findley, 1985: 260.

¹⁸⁴ İnalçık, 1990: 37.

¹⁸⁵ Terzi, 2012: 252.

¹⁸⁶ Gültepe, 2002: 248.

¹⁸⁷ Aslan ve Yılmaz, 2001: 290.

Sadaret Kalemleri olarak görevini sürdürmüştür.¹⁸⁸ Ūlâ, Sâni, Sâlis ve Râbi¹⁸⁹ şeklinde mülki rütbelere sınıflandırılarak bir hiyerarşi oluşturuldu.¹⁹⁰

Memurların uzmanlaşmasını önleyen ve istihdam sırasında birtakım yanlışlıkların yapılmasına sebep olan tevcihat usulü kaldırıldı.¹⁹¹ İltizam sistemi kaldırılarak onun yerine ödemelerin hazineye toplanma usulü getirilmiştir.¹⁹² II. Mahmut saltanatının son yıllarında (1838-1839) iki kanun çıkarmıştır. Bunlar, ulemanın devlet görevlisi unvanıyla sorumluluklarını içeren ve rüşveti önleme açısından “Tarik-i İlmiyeye Dair Ceza Kanunnamesi” ve diğeri de kamu memurlarını ilgilendiren “Memurîn Ceza Kanunu”dur.¹⁹³ Memur hukukunu içeren kanunlar, bürokrasinin meşruiyet arayışının bir belirtisidir.¹⁹⁴

Memur adaylarının işe girişi için birtakım prosedürler hazırlanmıştır. Adayın sırt tutması, ahlâklı, dürüst olması ve arkadaşlarına dikkat etmesi gibi kıstaslar aranırdı. Memuriyete giriş sırasında rüşvet ve hatır gönül gibi durumlarda liyakat ve âdil bir sisteme kavuşturulmaya çalışılmıştır.¹⁹⁵ Fakat işe alınma ve terfilerde rüşvet ve iltimas yoluna başvurularak işinde ehil ve layık olmayan kişiler geçebiliyordu. Bunda yüksek rütbeli memurların himayesi etkindir. Üst kademedeki görevlinin statüsüne göre yükselip düşebilirdi.¹⁹⁶ Buna çark-ı felek hareketliliği denir.¹⁹⁷ Bu dönemde, devlete memur istihdam etme sistemi değiştirilmiştir. Önceden küçük yaştan eğitilip yetiştirilme usulü yerine atama ve terfilerde imtihan usulü getirilmiştir.¹⁹⁸ Eski eğitim sisteminde bürolarda öğrendikleri pratik bilgilerin yanında Arapça, Farsça, riyaziye (matematik) ve coğrafya ilimlerinden habersiz olduklarını gerekçe gösterirlerdi.¹⁹⁹ Tayin ve azil işlemleri bir süre için yerine gerektiğinde yapılması usulü getirilmiştir.²⁰⁰ Harç, rüsüm, aidat gibi kesintiler yerine maaş sistemine geçilmiştir.²⁰¹

¹⁸⁸ Gültepe, 2002: 248.

¹⁸⁹ Akyıldız, 2018: 48.

¹⁹⁰ Findley, 2011: 25.

¹⁹¹ Akyıldız, 2018: 24.

¹⁹² Findley, 2011: 28.

¹⁹³ Mardin, 2018: 128.

¹⁹⁴ Özdemir, 2001: 136-137.

¹⁹⁵ Akyıldız, 2018: 50.

¹⁹⁶ Akyıldız, 2012: 26-27.

¹⁹⁷ Findley, 2014: 43.

¹⁹⁸ Akyıldız, 2018: 27.

¹⁹⁹ Akyıldız, 2018: 49.

²⁰⁰ Akyıldız, 2018: 25.

²⁰¹ Findley, 1985: 260.

1.4. Tanzimat ve Islahat Fermanı Dönemleri'nde Bürokrasi

3 Kasım 1839 yılında hatt-ı hümayun şeklindeki Tanzimat Fermanı, Müslüman-Gayrimüslim halkın ve ileri gelenlerin huzurunda Mustafa Reşit Paşa tarafından ilan edilmiştir.²⁰² Tanzimat kelimesi, düzenlemeler manasına gelmekte olup Osmanlı Devleti'nin Avrupa'dan ilham aldığı daha çok siyasi ve sosyal reformların gerçekleştirildiği bir dönem olarak Osmanlı yenileşme tarihinde yerini almıştır.²⁰³

Sultan ile memurlar arasındaki 1830'lu yıllarda yapılan reformlara bağlı olan çatışmalar sona erdirilerek 1871 yılına kadar devam edecek olan yeni bir siyasi devir başlamıştır. Faktörlerden en önemlisi II. Mahmut'un haleflerinin özelliği idi. Sultan Abdülmecid'den II. Abdülhamid'e kadar gerçek bir II. Mahmut gibi padişah çıkmamıştır. Yeni siyasi dönemin başlamasına neden olan ikinci faktör ise 1830'lu yıllarda yapılan reformlar yüksek mevkiide bulunan bürokratlara sağlanan makam teminatı konusunda yapılan değişikliklerdir. Yapılan değişimden en fazla fayda sağlayan sivil bürokrasi olmuştur. Üçüncü faktör, o dönemin koşulları sırasında Batılılaşma reformlarının öncüleri olarak memurların elde ettiği siyasi güçtür. İşte bu siyasi güç sayesinde değişimden en çok istifade edenler özellikle yeni diplomatik seçkinler olmuştur. Sonuncusu 1871 yılında ölen (Mehmed Emin Ali Paşa) üç büyük liderin (Mustafa Reşid Paşa, Keçicizade Fuat Paşa ve Mehmed Emin Ali Paşa) yönetimi altındaki sivil bürokrasi, hem İstanbul'da hem de eyaletlerde memur sınıfı içinde en etkili kol olarak yerini sağlamlaştırmıştır. Babıali, hiç olmadığı kadar daha güçlü bir hükümet merkezi konumuna gelmiştir. Üç faktörün birarada bulunması, Babıali'nin sivil bürokrat aristokrasileri devlet hayatının her uygulamalarında tam bir hâkimiyet sahibi olmasının yanı sıra büyük bir siyasi dengesizlik dönemi ya da olağanüstü bir reform döneminin başlamasına neden olmuştur.²⁰⁴ Bu devirde Mülkiye'nin önde gelenleri yönetimde önemli roller üstlendiler.²⁰⁵

Uygulanan yenilik hareketleri “tepeden inme” bir özellik taşıdığından toplumsal tabana dayanmamaktadır. Osmanlı'nın toplumsal yapısında Avrupa'nın değer ve kurallarına göre uygulanan reform hareketleri “aydın zümresi ile sultan” işbirliğinde yapılmış olduğunu göstermektedir. Gerçekleştirilen reform çalışmaları aydın ve yönetici kesimlerinin bütünleşmesi açısından en iyi örnektir.²⁰⁶

²⁰² Karal, 2017: 170.

²⁰³ Fidan, vd., 2011: 121.

²⁰⁴ Findley, 2014: 176.

²⁰⁵ Findley, 1985: 260.

²⁰⁶ Fidan, vd., 2011: 123.

Bu dönemin dikkat çeken özelliklerden birisi sivil bürokrasinin güç kazanarak yönetimde söz sahibi olmaya başladığı dönemdir. İlk kez sistematik bir biçimde sivil memurlardan meydana gelen bir taşra teşkilatının alt yapısı oluşturulmuştur. Sadece merkez dairelerde bulunan kâtiplerden ibaret olmayıp adalet, mülkiye, taşra yönetimi ve nüfus sayımı gibi çeşitli kollarda modern bir şekilde sivil bürokrasi fonksiyonel olarak sorumluluk üstlenmektedir. Böylece yaşanan değişimler sonucunda memurların sayısı hızla artmış olup hatta on binleri aşmıştır.²⁰⁷

İstihdam edilen memurların belirli bir eğitimden geçirilmesi için hizmet içi eğitimin yanı sıra modern eğitim kurumlarının teşkiline ve yerleşimine önem veriliyordu.²⁰⁸ “Aydın devlet adamı” yetiştirmek için Mekteb-i Maârif-i Adliye (1838), Valide Mektebi ya da Darü'l-maârif (1849), Mekteb-i Aklâm ya da Mahrec-i Aklâm'ın (1852) yerine Mekteb-i Fünûn-Mülkiye (1859) ve Paris'te Mekteb-i Osmani gibi birtakım okullar açılmıştır. Bunun yanı sıra sivil bürokratların eğitim aldığı Galatasaray Lisesi (Mekteb-i Sultani 1868) ve hizmet içi eğitim veren kurumdan çıkartılıp yüksekokul haline dönüştürülen Mekteb-i Mülkiye dönemin en önemli eğitim kurumudur.²⁰⁹ Mülkiye Mektebi, ilk kurulan Mülkiye'nin rüşdiye ve idadi dereceli iki yıllık ortaöğretim statülü eğitim kurumu iken II. Abdülhamid zamanında 4 Aralık 1877 tarihinde üç sınıf idadi ve iki sınıf yüksek seviyeli olarak yüksekokula dönüştürülmüştür.²¹⁰ Mülkiye ve Galatasaray mektepleri, Osmanlı ve Türk devlet hayatındaki önemli kişileri yetiştirmiştir.²¹¹

Tanzimat döneminde Mülkiye, (sivil bürokrasi) yenilik hareketlerinin öncülüğünü üstlenmiştir. 1839'dan 1876'ya kadar Tanzimat dönemi boyunca yetişen sivil bürokratlar, 20. yüzyıla gelindiğinde yönetimde etkisini sürdürecektir "bürokratik yönetim geleneğine" toplumsallaşmışlardır. Nitekim padişahın karşısında hareket etme özgürlüğü kazanmış ve kurumsal hale gelmiştir.²¹²

Fakat halk ve bürokrasi arasında zıtlasmalar meydana gelmiştir. Yapılan reformlar halkın gündelik hayatında somut bir hal almamıştır. Ancak Osmanlı bürokrasisi dış etkenlerin isteklerine uymuştur.²¹³

²⁰⁷ Terzi, 2012: 254.

²⁰⁸ Ortaylı, 2013: 284.

²⁰⁹ Heper, 1985: 248.

²¹⁰ Eryürük, 2018: 608.

²¹¹ Heper, 1985: 248.

²¹² Heper, 1983: 295.

²¹³ Fidan, vd., 2011: 123.

Tanzimat Fermanı'ndan 17 sene sonra 1856 yılında Islahat Fermanı ilan edilerek yeni bir dönem başlamıştır.²¹⁴ Osmanlı yenileşme tarihinde Tanzimat uygulamasının önemli bir aşamasını oluşturmuştur.²¹⁵ Fermanın belli başlı konusu Osmanlı Devleti'ndeki Müslümanlara tanınmış olan hakların Gayrimüslimlere tanınmasıdır.²¹⁶ Islahat Fermanı, devletin sıkıntılı günlerinde ilan edilmiştir. Maddeleri Ali Paşa ile İstanbul'da bulunan Fransa ve İngiltere elçileri tarafından hazırlanmıştır.²¹⁷ Fermanda yabancı devletlerin etkisi fazlaca görülmektedir.²¹⁸ Rusya, Tanzimat Fermanı'ndaki Gayrimüslimlerin haklarını yetersiz bulmaktaydı. Aslında Kırım Savaşı, Rusya ile Fransa'nın Gayrimüslimlerin haklarını koruma ve geliştirme faaliyetleri sonucunda çıkmıştır. Birtakım savlar ortaya atıldı. İngiltere ve Avusturya, Fransa'nın teklifini desteklemesiyle "İslam tebaa ile Hristiyan tebaa arasında cemiyet, haklar, vergiler, askerlik, eğitim ve devlet memurluklarına geçme bakımından sürüp giden farklar bir ferman ile kaldırılarak tebaa eşitliği tam anlamıyla genişletilmiştir". tezi kabul bulmuştur. Bunun sonucunda Osmanlı hükümeti, Islahat Fermanı'nı kabul etmek zorunda bırakılmıştır.²¹⁹ Böylece Osmanlı Devleti içerisinde yaşayan Gayrimüslimlere birçok hak ve imkânlar tanınmıştır. Artık memur olmaları ve memurlukta yükselmeleri açısından herhangi bir engel kalmamıştır.

Tanzimat ve Islahat Fermanları'nın arasında farklılıklar bulunmaktadır. 1839 (Tanzimat) Hatt-ı Hümayunu'nda devlet, tüm tebaanın "can, mal, ırz ve namus" haklarını korurken; 1856 (Islahat) Hatt-ı Hümayunu'nda ise insanların doğal haklarının korunması yanında tüm Osmanlı tebaasının dil, din ve ırk farkı gözetilmeden herkes kanun önünde hür ve eşit olarak kabul edilmiştir.²²⁰ Devlet hizmetinde yer alan Gayrimüslim kökenli memurların sayısında dikkat çekici artışlara neden olmuştur. Islahat Fermanı ile başlayan eşitlikçi reformlar çok mühim değişiklikler sağlamıştır. Böylece eşitlik ve Osmanlıcılık anlayışının etkisi devlet kurumlarında fark edilmiştir.²²¹

Fermanın ilan edilmesinden sonra Osmanlı Devleti, bürokratik anlamda birtakım düzenlemeler ve yenilikler yapmaya devam etmiştir. Arazi Kanunnamesi (1858), Mülkiye Mektebi'nin (1859) kurulmasıyla sivil yönetici zümrenin yetiştirilmesi, Vilâyet Nizamnamesi (1864) ile idari yapının yeniden oluşturulması, Meclis-i Valâ-yı Ahkâm-ı Adliye kaldırılarak

²¹⁴ Karal, 2011a: 27.

²¹⁵ Mardin, 2018: 86-87.

²¹⁶ Karal, 2011a: 27.

²¹⁷ Terzi, 2012: 258.

²¹⁸ Özdemir, 2001: 160.

²¹⁹ Terzi, 2012: 258-259.

²²⁰ Karal, 2011a: 5-6.

²²¹ Findley, 2014: 26.

onun yerine Şura-yı Devlet (Danıştay) ile Divân-ı Ahkâm-ı Adliye (Yargıtay) kurumları kurulmuştur.²²²

1.4.1. Tanzimat ve Islahat Fermanı Dönemleri'nin Bürokrasi Anlayışı, İşleyişi ve Memurları

Personel politikalarının gelişiminde yeni kanun, kurum ve kuruluşların oluşumunda Tanzimat Fermanı'nın rolü büyüktür. Tanzimat'ın ilanıyla hukuka ve eşitliğe dayanan merkeziyetçi devlet hedeflenmiştir. Tanzimat döneminde çıkarılan ilk kanunun memur hukukunu içeren ceza kanunnamesinin olması bürokrasinin meşruiyet arayışının bir göstergesidir. Bu kanunla memurlara yeterli düzeyde maaş verildiği, maaş almayanların verileceği ve rüşvet gibi kötü durumların yaşanmaması için birtakım önlemler amaçlanmıştır.²²³ 1838 yılındaki Ceza Kanunu sadece memurlar için çıkartılmıştır. Memurlarla ilgili kısmında Tanzimat'ın getirdiği yeniliklerin uygulamaya konulduğunu belirterek insan hakları ve eşitlik ilkelerini vurgulamaktadır. Rüşvet, kesin olarak yasaklanmıştır. 1840 Ceza Kanunnamesi, ortak hukuk olduğu için herkesi kapsayan kanun niteliğindedir. Beşinci fasıl, rüşvet ve hediye takdimi hakkındadır. Buna göre devlet erkânı ve memurlara, yeterli miktarda maaş verildiğinden rüşvet ve rüşvet sayılan hediyelerin alınması kanunen yasaklanmıştır.²²⁴ Memurlara ilgili suçlara bakmak ve gerekli düzenlemeleri yapmak üzere Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliye görevlendirilmiştir. Rüşvetten birçok memur, müşir, paşa, vali düzeyindeki kişiler yargılanıp cezalandırılmıştır.²²⁵

Devletin gelir ve giderleri Maliye Hazinesi'ne toplanması amaçlanmıştır. Ödeme sisteminde aynîlikten nakdiliğe geçilmiştir. Eski sistem arpalık ve dirlikler kaldırılmıştır.²²⁶ Mali merkezileşmeye bağlı olan tahsisat sistemi kaldırılarak memurlara aşamalı şekilde hazineden maaş bağlanmıştır. 1846 yılında Talimât-ı Umûmiye'de maaş almayan memurlara maaş verileceği belirtilmiştir. 1880 yılında Maaş Kararnâmesi ile genel sınıflandırılmaya tabi tutularak kademelerine göre maaş almaya başlamışlardır.²²⁷ Fakat nakdi ödeme sistemi, devletin ekonomik gelişimiyle paralel olmadığından olumlu sonuç elde edilememiştir. “Salla başı al maaşı, Allah'tan sağlık devletten aylık” gibi anlayışlar yeni bir memur zümresinin doğuşunu sağlamıştır.²²⁸

²²² Eryürük, 2018: 608.

²²³ Terzi, 2012: 255.

²²⁴ Terzi, 2012: 257.

²²⁵ Özdemir, 2001: 137.

²²⁶ Terzi, 2012: 255.

²²⁷ Sarıyıldız, 2004: 2.

²²⁸ Terzi, 2012: 255-256.

Yeni düzenlemeler sonucunda 1855 yılında “Men-i İrtikâba Dair Ceza Layihası” memurların yargılanmasına dair yönetmeliktir.²²⁹ 1858 tarihli Ceza Kanunnamesi’ne göre memurların rütbe ve memuriyetten mahrum kalması, maaşın kesilmesi ve sona erdirilmesi gibi durumlar suç sayılmaktaydı. Bununla insan haklarına ihlali, cebir ve işkence gibi suçların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.²³⁰

Sultan Abdülaziz döneminin ilk yıllarında memurluk meslek haline getirilmemişti. Bu esnada henüz memurlarla ilgili hususları içeren bir kanun bulunmamaktaydı. Nitekim memurlar hem maddi hem de manevi güvencelerden yoksundu.²³¹ Bu durumda Osmanlı devlet adamları için bir mesele söz konusuydu.²³² Cevdet Paşa, memurları bir saatin çarklarına benzetmektedir. Çarklar arasında ahenk sağlanırsa devlet işlerinin iyi bir şekilde yürütülmesi için memurların arasında ahenk sağlanması gerektiğini söylemiştir. Memurların icra memurları, hâkimler ve askeri memurlar olarak üç kısımdan oluştuğunu ve bunların liyakat ve yetenekli olması gerektiğini belirtmiştir.

Memurların yetki ve sorumlulukları 1869 yılında Daire-i Umûmiyye-i Vilâyet Nizâmnamesi ile mülki memurlar, vali, nahiye müdürü ve muhtara kadar derecesine göre yetki ve sorumlulukları yayınlanmıştır.²³³ Ardından 1871 yılında “Memurin-i Muhakemât Nizâmnamesi” yayınlanarak memurların yargılanması adına tutarlı kurallar getirilmiştir. Bu süreçteki düzenlemeler günümüzde varlığını devam ettiren 17 Şubat 1914 tarihli Memurin Muhakemât Kanunu’nun yayınlanmasıyla son bulmuştur.²³⁴

Tanzimat döneminde memurlar işe başlarken Kuran-ı Kerim üzerine yemin ederlerdi. Bu geleneğin sürmesi için Sultan Abdülmecid, yemin etmiştir. Devlet erkânı da aynı şekilde göreve başlarken yemin etmiştir.²³⁵

Memurların çoğunluğunun günde 7 veya 7,5 saat çalışması gibi bir zorunluluk yoktu. Ramazan ayı dışındaki zamanlarda 4 veya 4,5 saat gibi kısa süreli çalışması gerekirdi. Herkesin haftada bir veya birden fazla boş günü vardı.²³⁶ Bâb-ı Defteri’de çalışan memurların Pazartesi ve Perşembe günleri tatildi. Bir süre Pazar günü olarak belirlenmişse de Mısır meselesi nedeniyle tüm tatiller kaldırılmış daha sonra tekrar Perşembe günü tatil edilmiştir. Bâbîâli’de

²²⁹ Özger, 2010: 21.

²³⁰ Terzi, 2012: 257.

²³¹ Karal, 2007: 333.

²³² Karal, 2011b: 159.

²³³ Karal, 2011b: 160-161.

²³⁴ Özger, 2010: 21.

²³⁵ Akyıldız, 2018: 50.

²³⁶ Findley, 2014: 221-222.

çalışan memurların 1836 yılına dek tatilleri yoktu. Yapılan bir düzenlemeyle Perşembe günü tatil sayıldı. Sonradan Pazar günü eklenmişse de Tanzimat'ın ilanı esnasında vazgeçilmiştir. Perşembe günü tatil olan memurların Cuma namazından sonra verimli çalışamadıklarından işler aksardı. Bu durumda Cuma gününe hürmeten ve işlerin aksamasını önlemek amacıyla tatil edilmiştir.²³⁷

Memur politikalarında yapılan köklü değişiklik 1856 Islahat Fermanı'nın ilan edilmesiyle olmuştur.²³⁸ Buna göre “Osmanlı tebaası, cümlesi herhangi milletten olursa olsun, devletin hizmet ve memurluklarına kabul olunacaktır. Bunlar kabiliyetlerine ve ehliyetlerine göre umum hakkında yürütülecek nizamlara uygun olarak memurluklarda kullanılacaktır.” maddesiyle Gayrimüslimler devlet kadrolarında yer almışlardır.²³⁹ Memurların, seçim ve tayinleri padişah tarafından yapılmasına karar verilmiştir. Nitekim resmi kadrolarda geleneksel ilişki kalıpları devam etmiştir.²⁴⁰ Askeriye’de görev alan gayrimüslimlere miralaylık ve sivil memuriyette birinci sınıf rütbelere yükselme imkânı verilmiştir.²⁴¹ Böylece devlet dairelerinde ve en azından sivil bürokrasi de çalışan memur sayısı önemli miktarda artmıştır.²⁴² Memuriyette Ermeniler kalabalık oluşturarak kısa zamanda Rumları geride bıraktılar.²⁴³ Bu durum Müslüman halk arasında hoş karşılanmamıştır.²⁴⁴

Findley, Osmanlı bürokrasisinde gelişen değişimler karşısında memurları Gelenekçi Müslüman, Modernist Müslüman ve Gayrimüslim memurlar olarak üç kategoriye ayırmıştır.²⁴⁵

1.5. I. ve II. Meşrutiyet Dönemleri’nde Bürokrasi

I. Meşrutiyet ya da Kanun-ı Esasi döneminde gerek mülki sistemde gerekse diğer alanlarda yenileşme faaliyetlerine devam edilmiştir. Kanun-ı Esasi, yapılan reformların bir silsilesidir. Özel bir komisyon tarafından hazırlanan Kanun-ı Esasi de, Fransız kanunlarından istifade edilmiştir. Sadrazam Mithat Paşa'nın başkanlığında toplanan vekiller heyetinin incelemesinden sonra 1876 yılında II. Abdülhamid'in izniyle ilan edilmiştir. Böylece Osmanlı Devleti, meşruti yönetime geçmiş oldu.²⁴⁶

²³⁷ Akyıldız, 2018: 50-51.

²³⁸ Findley, 2014: 225.

²³⁹ Karal, 2011a, 2.

²⁴⁰ Özdemir, 2001: 161.

²⁴¹ Sarıyıldız, 2004: 3.

²⁴² Findley, 2014: 226.

²⁴³ Findley, 2014: 237.

²⁴⁴ Karal, 2011a: 10.

²⁴⁵ Ayrıntılı bilgi için bkz. Findley, 2011: 278-285.

²⁴⁶ Terzi, 2012: 266.

Yapılan reformlar birçok alanda benzer gelişimini sürdürmüştür: taşra yönetimi, adalet, eğitim vb. Fakat II. Abdülhamid döneminde sivil bürokrasi alanında önemli reformlar yapılmıştır. Saltanatın merkezi konumuna getiren II. Abdülhamid, sivil bürokrasiyi istediği hale getirmişti. Bu yaptığı hamle ile Babiâli'yi geride bırakarak sarayı öne çıkarmış oldu.²⁴⁷ Hamidiye döneminde* neo-patrimonyalizm sistemi uygulanmıştır. Bu sistemi sürdürebilmek için başka yöntemler kullanılmıştır. II. Abdülhamid, geleneksel devlete has bürokrasi ile devlet arasında uyumu sağlayarak doğrudan siyasi bir hareketin gelişmesine mani olmuştur.²⁴⁸ Saltanatı süresince Tanzimat devri bürokrasisinin başlatmış olduğu bürokratik yönetim anlayışı kolay bir şekilde sürdürülemedi. Sonuç olarak II. Abdülhamid'in aldığı önlemler başarılı olmuş ve sivil bürokratlar kapsamlı olarak sindirilmiştir.²⁴⁹

II. Abdülhamid, tahta geçtiğinde ekonomik sıkıntılardan kurtulmak için birtakım önlemler almıştır. İlk önce devlet kadrosunda çalışan tüm personeli ıslah edilmiştir. Yani personel sınıf ve derecelere ayrılarak aylıktan kesinti yapılmış, emekli edilmiş ve işinden anlamayanlar ayıklanıp gereksiz kadrolaşmaların önüne geçilmiştir.²⁵⁰

II. Meşrutiyet dönemi bürokrasisinde II. Abdülhamid'in 30 yıllık istibdad yönetimi içerisinde Jön Türk hareketi canlılık kazanmıştır. 1908 yılında meşrutiyetin yeniden ilan edilmesiyle II. Meşrutiyet dönemi başlamıştır.²⁵¹ Akabinde II. Abdülhamid, tahttan indirilip İttihat ve Terakki güç kazanmıştır.²⁵² II. Meşrutiyet dönemi, Osmanlı yenileşme hareketlerinin bir parçası olarak görülmektedir.²⁵³ Fakat II. Meşrutiyet'te verilen hak ve özgürlükler daha da kısıtlanmıştır.²⁵⁴

II. Abdülhamid döneminin bürokratik yönetim geleneği devam etmişse de sivil bürokratlar kritik mevkilerden uzak tutulmuşlardır. İlerleyen yıllarda askeri bürokrasi öne çıkmış ve Jön Türkler dönemi boyunca devam etmiştir. Bunun sebebi yönetici kesimin ülkeyi kötü gidişattan kurtaramaması ve Osmanlı Devleti'nin sürekli savaş içerisinde olması gibi nedenlerle askeri bürokrasi, önderlik rolü üstlenmiştir. Askeri bürokrasinin yaptığı işlerden

²⁴⁷ Findley, 1985: 261.

* Findley, II. Abdülhamid dönemini Hamidiye dönemi olarak tabir eder.

²⁴⁸ Findley, 2014: 268.

²⁴⁹ Heper, 1985: 251-252.

²⁵⁰ Terzi, 2012: 270.

²⁵¹ Birecikli, 2008: 215.

²⁵² Eryürük, 2018: 611.

²⁵³ Birecikli, 2008: 212.

²⁵⁴ Findley, 2014: 339.

birisi de saraya yakın olan sivil bürokrat paşalar ile tutucu bürokratları görevden uzaklaştırması olmuştur.²⁵⁵

Diğer taraftan Jön Türkler, sivil bürokrasiye daha çok önem verilmesini gerekli görmüştür. Sivil bürokrasinin Jön Türklere katkısı II. Abdülhamid döneminin sonlarında başlamıştır. Öğretmenler, telgraf memurları ve küçük dereceli memurlar, II. Abdülhamid rejimine karşı askerî bürokrasi ile işbirliği yapmışlardır. Bunlar genellikle ya mülkiyeden yakın bir tarihte mezun ya da bürokrasi içerisinde fazla bir ilerleme olanağı bulamadıkları için böyle bir işbirliğine hazırdılar. İttihat ve Terakki ise kendi siyasal programlarının benimsenmesi ve içtenlikle uygulanması için sivil bürokrasi üzerinde özellikle durmuştur. Sivil bürokrasi, bu dönemde tamamıyla siyasetin dışında kalmamıştır.²⁵⁶

II. Abdülhamid dönemine bir tepki olarak gelen Jön Türk hareketi, liberal siyasal normları benimsemiştir. Fakat çok geçmeden Batılılaşmayı reddeden dini bir tepki ile karşılaşınca otoriter bir yönetim biçimine gidilmiştir. Bu yönetim biçimi ile ilk defa II. Mahmud tarafından uygulanmaya çalışılmış aydınlıkçı bir mutlakiyet programının yürütülmesidir. Aydınlıkçı mutlakiyet düşüncesinin benimsenmesi sonucu asker-sivil bürokraside bürokratik yönetim geleneği yeniden sağlanmıştır. Ancak Jön Türk kuramcıları, kavramsal olarak daha da geliştirmişlerdir.²⁵⁷

1.5.1. I. ve II. Meşrutiyet Dönemleri'nin Bürokrasi Anlayışı, İşleyişi ve Memurları

Tanzimat ve Islahat devrinde gelişen bürokrasi süreci I. Meşrutiyet'te devam etmiştir. 1830'lu yıllardan beri ilk kez önemli memur reformları yapılmıştır.²⁵⁸ Meşrutiyet dönemi, hem hükümet sisteminin yeniden yapılanmasının hem de siyasi-bürokratik kurumlarda yaşanan gelişmelerin doruk noktası olmuştur.²⁵⁹ Müsadere, angarya, cerime vs. geleneksel uygulamalar kesinlikle yasaklanmıştır. Kanun-ı Esasi'de yer alan memurlarla ilgili 39. 40. ve 41. maddeler memurların yasal hakları, özel hürriyetlerin korunması, kanun önünde eşitlik ve kanunsuz iş yapılmasını önleyen hükümler bulunmaktadır.²⁶⁰

39. maddeye göre memuriyetlere tayin usulüne göre ehliyet ile liyakat esasına göre yapılır. Memurların kanunen azli mucip hareket tahakkuk etmedikçe, kendisi çekilmedikçe veya devletçe zaruri sebep görülmedikçe azl ve tebdil olunamaz.

²⁵⁵ Heper, 1985: 253-254.

²⁵⁶ Heper, 1985: 254.

²⁵⁷ Heper, 1985: 254-255.

²⁵⁸ Findley, 1985: 262.

²⁵⁹ Findley, 2014: 256.

²⁶⁰ Terzi, 2012: 266.

40. maddeye göre her memur vazifesinden sorumludur.

41. maddeye göre memur, kanuna aykırı emirler verilmesi halinde amire itaat ederse sorumluluktan kurtulamaz.²⁶¹

82. maddeye göre hâkimler azlolunamazlar.²⁶² Bu maddede maaşlı devlet memurlarından ayrı tutulan hâkimler yasada bir madde olarak yer almıştır. Böylece memurların haklarının yasalar çerçevesinde oluşturulması olumlu bir gelişmenin sonucudur.²⁶³ Ayrıca memurlara sicil tutulması zorunluluğu, sosyal güvenlik kurumlarının kurulması, emeklilik, işsizlik yardımı yapılması, maaş kanunu ve memur istihdamı için birçok okulun açılması gibi faaliyetler önemli gelişmelerdir.²⁶⁴

Memurların sosyo-ekonomik durumları iyi olmadığı açıktır. Bunun nedeni modernleşmeye paralel olarak yeni sisteme uygun eğitimle yetişmemesi ve tecrübe edinmemesidir. Diğer bir sebep 1870’li yıllarda seyreden enflasyonun yüksek olmasıdır. Burada ücretli kesimin mağdur edildiği görülmektedir. Memurların bir kısmı rüşvet, hediye vb. ile gelirlerini artırırken bir kısmı memuriyeti bırakmıştır. Yaşanan 93 Harbi nedeniyle mali sıkıntılar baş göstermiştir. Sorunlardan kurtulmak isteyen Osmanlı Devleti, kaime’yi* çıkarmış olsa da bu daha kötü sonuçların doğmasına neden olmuştur.²⁶⁵

Memurlar, yasal yollar yerine rüşvet ve iltimasla tayin edilmekteydi. Çoğunlukla cahil ve yeteneksizlerdi. Bu durumda görevlerini kötüye kullanarak halkı perişan etmişlerdi. Büyük memurlar maaşlarını zamanında alabilirlerken küçük memurlar uzun süre maaş alamamışlar ya da değeri olmayan paralarla maaş almışlardır. Rüşvetin yaygın olduğu dönemde görevini iyi olarak yapanlar işinden olurken görevini yapmayıp rüşvet alanlar memuriyette kalabilmişlerdir.²⁶⁶ “Memuriyet için adam prensibi yerine adam için memuriyet” anlayışı geçerliydi. Dolayısıyla birçok gereksiz memurluklar açılmıştır.²⁶⁷ II. Abdülhamid’in tahtta geçmesiyle kâtip sayısında bir artış olmuştur. Buna örnek olarak yıllar içerisindeki kâtip sayısına bakıldığında 1878’de 10, 1890’da 19, 1894’te 24 ve 1896’da 28’e çıkarılmıştır.²⁶⁸ Bu dönemde memur dosyaları 100.000’i aşmıştır.²⁶⁹ Findley, istihdam edilmiş mülkiye

²⁶¹ Karal, 2007: 223-224.

²⁶² Karal, 2007: 225.

²⁶³ Özdemir, 2001: 165.

²⁶⁴ Özdemir, 2001: 169.

* 1841 yılında çıkarılan kâğıt paradır. Bazen kaldırılmış bazen tekrar konulmuştur. I. Dünya Savaşı’ndan sonra Osmanlı Devleti’nde daimi olarak kalmıştır. Terzi: 2012: 331.

²⁶⁵ Terzi, 2012: 331.

²⁶⁶ Özdemir, 2001: 166.

²⁶⁷ Karal, 2007: 332-333.

²⁶⁸ Akyıldız, 2018: 169-170.

²⁶⁹ Findley, 1985: 262.

memurlarının sayısını 35.000 olarak tahmin etmektedir.²⁷⁰ Ciddi bir kariyeri olmayan memurlar ya para kazanmak için ya da padişahın baskısıyla memuriyete girmişlerdir. II. Abdülhamid'in gayesi olabildiğince fazla insanın kendisine bağımlı olmasını sağlamak ve siyasetle ilgilenenleri disiplin altına almaktır.²⁷¹ II. Abdülhamid'in bürokrasiye olan tutumundaki asıl amacını gösteren birçok kanıt bulunmaktadır. Hamilik ve rütbe verilmesi buna örnek gösterilebilir. II. Abdülhamid'in hükümdarlığı sırasında resmi personel kayıtları işlenerek kontrol altına alınan bir sistem kurulmuştur.²⁷²

Bu dönemde kendine has bir şekilde üç aşamadan oluşan bir politika geliştirilmiştir. Bunlar personel kayıtlarının tutulması, işe alınması, çalışma şartları ve maaş düzeniyle ilgili kanunlardır. Yapılan tasfiye ve düzenlemeler nedeniyle kayıt yapacak memur bulunmadığından işlenmesi gereken dosyalar artmaktaydı. Sorumlu memur az olduğundan kayıtlar günü gününe tutulmamaktaydı. Daha sonra devlet, kayıtların mühim olduğunu farkederek sistemi işlemeye devam etmiştir. Zaman içerisinde personel kayıt bürosu giderek artan işlemlerden dolayı personel idari dairesine dönüşmüştür. Bunun üzerine personel kayıt sistemi varlığını koruyarak nizamnameler yayınlamıştır.²⁷³

Liyakatli bir bürokrasi oluşturma çabasında olan Osmanlı Devleti 1883 yılında çıkarılan bir kanunla memuriyete girmek isteyen kişilere belirli kıstaslar koyulmuştur. Sınav yoluyla işe alınma şartı kabul edilmiştir.²⁷⁴ Ayrıca Dâhiliye ve Hariciye nezaretleri, kendi çalışma koşullarını belirleyen memur nizamnameleri çıkararak memur alımlarında belirli şartlar koydular. Dâhiliye'ye başvuru yapan adayların sınava tabi tutulması, yaşı, kişisel özellikleri ve eğitim durumları gibi niteliklere bakılmıştır. Bu dönemde en dikkat çekici yenilik mülkiye mezunlarına verilen ayrıcalıkların kaldırılmasıdır. Hariciye Nezareti'ne alınacak memur adaylarının iyi bir aileden gelmesi, Osmanlıca ve Fransızca bilmesi, Mülkiye ve Mekteb-i Hukuk mezunu dışında yabancı okullarda eğitim görmesi ve yapılacak seçme sınavında başarılı olması şartları aranmaktaydı.²⁷⁵

1877 yılı bütçe görüşmelerinde devleti ekonomik buhrandan kurtarmanın bir yolunu bulmak için üzerinde tartışılan konu memur kesimi olmuştur. O sene iki görüş tartışılmıştır. Birincisi memur maaşlarını azaltmak, ikincisi memur sayısını indirmektir. Nitekim memur maaşlarını azaltma görüşünü uygun bulmuşlardır. II. Meşrutiyet devrinde mali sıkıntılardan

²⁷⁰ Findley, 2011: 23.

²⁷¹ Findley, 1985: 262.

²⁷² Findley, 2014: 268.

²⁷³ Findley, 2014: 377-378.

²⁷⁴ Özdemir, 2001: 170.

²⁷⁵ Findley, 2014: 380-381.

kurtulmak için memur sayısını azaltma yoluna gitmişlerdir. Bunun için memur azaltma uygulaması olan Tensikat Kanunu, 30 Haziran 1909 yılında çıkarılmıştır. Bu kanunla bürokrasi de birtakım tasfiyeler yapılmıştır.²⁷⁶ Tensikat, nizama koyma, sıralama ve düzenleme anlamlarına gelir.²⁷⁷ Nitekim tensikat ile bürokrasiyi, hafiyeleri ve saray çalışanlarını saf dışı etmiştir. Yaşanan tasfiyeler sonucunda pek çok memurun meslek hayatının sona erdirilmesinin yanında bireysel açıdan devrimin temel manasını yitirdiği görülmektedir.²⁷⁸ Birçok memurun “verimsiz çalışma” gerekçesiyle kaydı silinmiştir. Tensikat kanununa göre her nazırlık ve daireler birer komisyon oluşturacaktır. Komisyon, memurlukta kalacak veya açığa çıkarılacak kişileri belirleyecektir.²⁷⁹ 1908 yılında yürürlüğe konulan tensikat uygulaması toplumsal hafızada açılan yaraların yanısıra devrimin coşkusunu ortadan kaldırdığı gibi sosyo-ekonomik problemlere sebep olmuştur.²⁸⁰ Bunun sonunda İttihat ve Terakki ile iktidar arasında yaşanan mücadelenin bedelini Osmanlı memurları ödemiştir.²⁸¹ Yapılan tasfiyelerle memurların görevlerine son verilmesinin nedenleri vardı. İttihat ve Terakki’nin düşüncesi mali krizi gerekçe göstererek I. Meşrutiyet’teki memurları tasfiye edip kendi düşüncelerine sahip adamlar yerleştirmektir.²⁸² Genç Osmanlıların I. Meşrutiyet döneminde ortaya koydukları politik katılımın genişletilmesi talebini reddeden geriye dönük bir yöntemiydi. Böylece Jön Türk Devrimi, bu talebi tekrar gündeme getirerek bunu bürokrasiye sorumluluk yükleyen yeni bir anlayışla birleştirmeye çalışmıştır.²⁸³ Nitekim Jön Türk dönemi personel politika sistemi sağlam olmamasına karşın bazı açıdan kazanımları olmuştur.²⁸⁴

Jön Türkler döneminde memur sayısını azaltma yoluna gidilmiştir. Reorganizasyon ve işten çıkarma (tensikat) çalışmalarıyla muhtelif hizmet kollarında çalışanların işlerine son verilen memur sayısı 1909 yılında 27.000’e ulaşmıştır.²⁸⁵ Tural’a göre 27.000 memurdan kasıt, İngiliz büyükelçisinin raporundan alıntı yaparak 27.000 askeri personelinin kaydı silinmiş olduğunu ve Findley’in bunu yanlış olarak gösterdiğini açıklamıştır.²⁸⁶ Nitekim Jön Türkler dönemi personel poltika sistemi sağlam olmamasına karşın bazı açıdan kazanımları olmuştur.²⁸⁷

²⁷⁶ Terzi, 2012: 381.

²⁷⁷ Sami, 2015: 349.

²⁷⁸ Findley, 2014: 344.

²⁷⁹ Terzi, 2012: 382.

²⁸⁰ Tural, 2016: 23.

²⁸¹ Tural, 2016: 64.

²⁸² Terzi, 2012: 382.

²⁸³ Findley, 1985: 262.

²⁸⁴ Findley, 2014: 385.

²⁸⁵ Findley, 1985: 262.

²⁸⁶ Tural, 2016: 80.

²⁸⁷ Findley, 2014: 385.

Geniş kapsamlı maaş çizelgeleri hazırlanmadığından küçük çaplı bazı cetveller hazırlanmıştır. Bu cetveller, 1908-1909 tasfiyeleri için teşkilatlanma planlarının bir özelliğidir. Maaş sistemi yeniden incelemeye alındı. Mazuliyet maaşları ve yolluklar için birtakım tedbirler alındı. 1909 yılında memur, öğretmen ve diğer görevlileri ilgilendiren emeklilik maaşı kanunu çıkarıldı. Buna göre farklı kurumlarda çalışmış kişiler birden fazla maaş almasına son verilmiş ve %12 oranında kesinti yapılmıştır.²⁸⁸ Maaşların dengesiz bir şekilde ödenerek aynı derecedeki memurların maaş farklılıklarını ortaya çıkarmıştır. Nitekim büyük ve küçük memurların yanı sıra daireler arasında dengesizlikler yaşanmıştır.²⁸⁹

Bu dönemde daha önce hiç görülmemiş olup ilk kez memurlar ve diğer çalışanlar örgütlenip greve gitmişlerdir. Hükümet, bunları engellemek adına tavır koyma, kısıtlayıcı ve yasaklar içeren kanunlar çıkarmıştır.²⁹⁰ İlk grevde, memur maaşlarını protesto etmek için iş bırakmışlardır. Grevler ekonomik kriz nedeniyle çıkmış ve ülke genelinde yaygınlaşmıştır. Bu protestolar ve grevler karşısında hükümet, 1908 yılında örgütlenme ve grev faaliyetlerinin yasaklanması için Tatil-i Eşgal Yasası'nı çıkarmıştır. Bundan bir sene sonra Cemiyet Yasası çıkınca dernek kurma gibi faaliyetler baş göstermiştir. 1910 yılında memurların basın organı olan Memurin Gazetesi çıkarılmıştır.²⁹¹

II. Meşrutiyet, Tanzimat devri sonrası başlayan kurumlaşmaların, rasyonel personel kanun ve nizamnamelerinin geliştirildiği ve önceki devirlerin devamı niteliğindedir. Memurları, Tanzimat'ta "Batıcı", I. Meşrutiyet'te "Hamidçi", ve II. Meşrutiyet'te "İttihatçı" olarak görmüşlerdir.²⁹²

1.6. Sicill-i Ahvâl Komisyonu

Sicil kelimesinin sözlükteki anlamı "mahkemede uhud ve mevâsik ve mukâvelât gibi hükümlü mevaddın kayd olunduğu esaslı defter" demektir. Sicill-i Ahvâl ise "memurin-i devletin teracüm-i ahvâlini kaydeden dâire" anlamına gelmektedir.²⁹³ Bir başka tanımı ise, memurların yıl içerisindeki tutum, davranış, yetenek ve görevlerindeki başarı ve verim derecelerini tayin etmek için yapılan genel değerlendirmeye denir.²⁹⁴

II. Abdülhamid dönemine gelinceye kadar Adliye ve Mülkiye memurları için düzenli bir sicil usulü bulunmamaktaydı. 1877 yılında ilk defa Şer'îye ve Askeriye mensubu olanlar

²⁸⁸ Findley, 2014: 384-385.

²⁸⁹ Terzi, 2012: 347.

²⁹⁰ Özdemir, 2001: 180.

²⁹¹ Terzi, 2012: 386-387-388.

²⁹² Özdemir, 2001: 180.

²⁹³ Sami, 2015: 556.

²⁹⁴ Terzi, 2012: 286.

hariç memurların sicilinin tutulması mecburiyeti kabul edilmiştir.²⁹⁵ Ahmet Cevdet Paşa'nın Dâhiliye Nazırı olduğu dönemde onun öncülüğünde oluşturulmuştur. Kendisi çalışanların bilgilerinin kaydedildiği sicill-i ahvâl değil hal ve davranışların kaydedildiği sicill-i ahlâk olduğunu söylemiştir.²⁹⁶ Yazmış olduğu Tezakir eserinde şöyle bahsetmiştir: “Derhâl Bab-ı âli’de Mülkiye me’mûrların tercüme-i hâllerini kayd etmek üzere bir sicill-i ahlâk defteri tanzim eyledim ve evvel be-evvel mutasarrıf ve kaymakamların tercüme-i hâllerini kayd ettirmeğe başladım.” Ayrıca ilk sicil belgesi de kendisine aittir.²⁹⁷

26 Mart 1877 tarihinde Dâhiliye Nezareti’ne bağlı Memurin Kalemi Müdürlüğü kurulmuştur. Kurulan kalemin görevi ise: Mülkiye ve Kalemiye memurlarının kökeninden başlayarak nerelerde görev yaptıkları, istihdam süreleri ile hangi şekilde hizmet ettiklerini belirten birtakım bilgiler sicill-i mahsûs’a kaydedilmesi ve lüzüm görüldüğü zaman tekrardan kayıtlara ulaşmasını sağlamaktır. Ayrıca azil ve tayin olacakların, kanunen cezalandırılması gerekenlerin durumlarının ve isimlerinin üst tarafına işaretlenmesi, emekliliğe hak kazananlar hakkında gerekli işlemlerin yürütülmesidir.²⁹⁸

Bu şartlar altında 19. yüzyılda devlet hizmetinin merkezi hale gelmesi ve çeşitli kurumların çoğalması, nüfusun artması, Gayrimüslimlerin devlet hizmetine alınmaları vs. nedenlerle sicil düzenlemesine ihtiyaç duyulmuştur.²⁹⁹

Osmanlı devletinin hizmetinde çalışan, müslüman veya gayrimüslim memurların biyografilerinin kaydedildiği ve bulunduğu hizmetlerindeki değişikliklerin takip edildiğini gösteren sicillerin tutulması ilk ve önemli bir çalışmadır. II. Abdülhamid dönemi başlangıcında 13 Safer 1296 / 5 Şubat 1879 yılında Sicill-i Ahvâl Komisyonu kurulmuştur.³⁰⁰ Üyeleri bir reis, iki aza ve bir başkâtipten oluşan 4 kişi ile çalışmalara başlamış ve tescil işlemleri yürütüldüğü bir kurumdur.³⁰¹ Memurların görevleri süresince birtakım gelişmeleri izlemek amacıyla Dâhiliye Nezareti’ne bağlı bir kurum olarak kurulmuştur.³⁰² Arifi Paşa, İrfan Paşa ve Bursalı Mehmet Ali Paşa çeşitli dönemlerde komisyonun başkanlık görevini yürütmüşlerdir.³⁰³ Ali Rıza Paşa döneminde komisyon gelişmiş ve bazı talimatlar hazırlanmıştır. Zaman içerisinde komisyonun adı “Bâbîâli Sicill-i Ahvâl Komisyonu” olarak değiştirilmiştir. Komisyon’un yeri,

²⁹⁵ Karal, 2007: 334.

²⁹⁶ Findley, 2014: 306.

²⁹⁷ Cevdet Paşa, 1991: 169.

²⁹⁸ Sarıyıldız, 2004: 8.

²⁹⁹ Gültepe, 2002: 253.

³⁰⁰ Çetin, 2005: 89.

³⁰¹ Gültepe, 2002: 253.

³⁰² Sarıyıldız, 2009: 135.

³⁰³ Çetin, 2005: 91.

ilk önce Arifi Paşa'nın konağında sonra Bâbîâli'nin üst katında birkaç oda ve en son olarak eski Zaptiye binası tahsis edilmiştir. Binanın eski durumunda olması, evrakların getir götür gibi dağınıklığın olması nedeniyle Bâbîâli karşısındaki kiralık küçük evlerde hizmete devam etmiştir.³⁰⁴ Önce geçici olarak kurulan komisyon sonra kalıcı hale getirilmiştir.³⁰⁵

Komisyon'un kurulmasından itibaren sicil işlemlerinde birtakım problemler ortaya çıkmıştır. Üzerinden 17 yıl geçmiş olmasına rağmen eksiklikler bulunmaktadır. Taşralarda açılan Sicill-i Ahvâl Komisyonu, yeterli miktarda şubeler açamamış ve iyi bir şekilde örgütlenememiştir. Devlet kurumlarında sicil işlerini yürüten ayrı bir daire olmadığından bu işlere önem verilmemiş ve memurların belgeleri merkeze gönderilmemiştir.³⁰⁶

Sicill-i Ahvâl Komisyonu, 1896 yılında lağvedilip yerine Memurin-i Mülkiye Komisyonu kurulmuş ve hiçbir daireye bağlı olmadan çalışmalarını sürdürmüştür.³⁰⁷ Başkanlığına Hüdavendigâr Valisi Zihni Paşa getirilmiştir. Komisyon'un kuruluşuyla ilgili nizamname hazırlanmıştır.³⁰⁸ Komisyon üyeleri bir reis ve altı azadan oluşup padişah tarafından göreve atanarak yemin edip göreve başladılar.³⁰⁹ Başkan ve üyelerin azl ve nasbları Sadaret'in irade-i seniyye yetkisiyle yapılırdı.³¹⁰ Mali ve mülki memurların seçimi için gözden geçirilmesi, memurların hal ve hareketlerine göre teftiş evrakının incelenmesi, memurların mahkeme ile ilgili ilk incelemenin yapılması, sonucunun ve gereğinin takip edilmesi, Sadarettten gelen yazıyla Sicill-i Ahvâl'e başvurarak görüş bildirmesi, mahkemelerde memurlar adına çıkan ilanların kaydedilmesi komisyonun görevleridir.³¹¹

II. Meşrutiyet'in ilanına müteakip Memurin-i Mülkiye Komisyonu kaldırılarak yeniden Sicill-i Ahvâl-i Memurin İdaresi³¹² adında Sultan Reşad döneminde³¹³ Dâhiliye Nezareti içerisinde bağımsız bir daire kurulmuştur.³¹⁴ Bir reis ve dört azadan oluşmaktadır.³¹⁵ Komisyon, kurulduğu süre içerisinde teşkilat ve kadrosu genişlemiştir. Nezaretlerde, devlet dairelerinde,

³⁰⁴ Çetin, 2005: 91-92.

³⁰⁵ Sarıyıldız, 2004: 10.

³⁰⁶ Terzi, 2012: 290.

³⁰⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 140.

³⁰⁸ Çetin, 2005: 93.

³⁰⁹ Gültepe, 2002: 254.

³¹⁰ Çetin, 2005: 93.

³¹¹ Gültepe, 2002: 254.

³¹² Çetin, 2005: 93.

³¹³ Gültepe, 2002: 254.

³¹⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 140.

³¹⁵ Çetin, 2005: 93.

vilayetlerde, bağımsız livâlarda merkezi komisyona bağlı şubeler açılmıştır.³¹⁶ Hem İstanbul'da hem de taşralardaki sicil komisyonlarında özel sicil defterleri tutulmuştur.³¹⁷

Osmanlı devlet teşkilatında görevli memurların vazifeleri süresince hal tercemelerinde yer alan özel ve memuriyet esnasındaki haller, tarihi seyr, ahlak ve gidişat gibi birtakım durumların resmi belgelere kaydedildiği defterlerin tesciline Sicill-i Ahvâl ve meydana gelen defterlere Sicill-i Umumi Defterleri denilmiştir.³¹⁸ Esas künye defterleri olarak bilinmektedir.³¹⁹ Sicill-i Umûmi defterlerine de “Mülga Dâhiliye Nezareti Sicill-i Umûmi Defterleri” denilmiştir. Defterlerin bazı sayfalarında sağ üstü “Nezaret-i Umûr-ı Dâhiliye” adıyla mühürlüdür.³²⁰ Bu belgeler, zaman içerisinde bazı değişikliklere uğramıştır.³²¹ Öyle ki memurlar, kendi hal tercümelerini bildirmeye ve yazılı bir varakayı soru cevap şeklinde doldurmakla yükümlüdür.³²² Varakada yer alan sorular şöyledir:

- Memurun ismi, varsa şöhreti, babasının adı ve mesleği,
- Doğum yeri ve tarihi,
- Okuduğu okullar, almış olduğu dersler, diplomasının olup olmadığı, konuştuğu veya kâtiplik görevlerini (tekellüm ve kitabet) yerine getirebildiği yabancı diller, varsa basılan eserleri (telifat) ve bunların konuları,
- Devlet hizmetine girdiği yaş ve tarihi, maaşlı ya da mülazemeten mi başladı, görev aldığı makamlar, varsa aldığı rütbe ve nişan, her görevinde ne kadar maaş aldığı, ne sürede görevde kaldığı, mazuliyet maaşı alıp almadığı ve aldıysa miktarı, tekaüt maaşı ve miktarı,
- Çalıştığı yerden ayrılma nedeni, varsa şikâyetleri, mahkemeye çıkarılması, suçlu olup olmaması, ceza alıp almadığı ve beraatine dair belgenin olup olmadığı geniş kapsamlı bilgiler içermektedir.³²³

İlk kez Şer'iyye, Askeriye ve Zaptiye dışında kalan Dâhiliye, Mülkiye, Maliye, Evkaf vs. gibi dairelerde bütün personelin biyografileri kaydedilmiştir. Devletin personel rejimi açısından bu bir reform niteliğindedir.³²⁴ Tayin, terfi, becayış ve nakil gibi durum yazışmaları

³¹⁶ Çetin, 2005: 91.

³¹⁷ Sarıyıldız, 2009: 135.

³¹⁸ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 139.

³¹⁹ Sarıyıldız, 2009: 134.

³²⁰ Gültepe, 2002: 254.

³²¹ Terzi, 2012: 288.

³²² Sarıyıldız, 2009: 135. Terceme-i hâl formu için Bkz. Ek.1-2. Düstur, 1334: 829-830.

³²³ Sunay, 2007: 12.

³²⁴ Çetin, 2005: 89.

ayrı bir fonda olup Dosya Usûlü İradeler (DUİT) adlı tasniftir.³²⁵ Personel işlemlerini sistematik hale getirme çabaları modern personel kayıt sisteminin oluşturulmasıyla birlikte yeni bir boyut kazanmış oldu.³²⁶

Memurların yazmış olduğu bilgileri içeren varakaya terceme-i hâl varakası denir. Terceme-i hâl, günümüzde biyografi veya özgeçmiş olarak tabir edilmektedir.³²⁷ Bu biyografiler, bir prosopografi çalışması olarak görülebilir.³²⁸ Sicil nizamları gereğince silinti ve kazıntı yapılamazdı. Ancak defterlerde hatalı olan yerin üzerine okunabilecek şekilde çizilerek yanına doğrusu yazılırdı.³²⁹ Varaka denilen sicilin bir sureti ilgili nezarete gönderilir diğer sureti de memurun çalıştığı kurumun sicil dairesinde muhafaza edilirdi.³³⁰ Sadece sicil-i umûmi defterlerinden ibaret değildir. Bunun yanı sıra hususi defterler, fihrist defterleri, jurnal ve defatir-i mahsusa defterleri bulunmaktadır.³³¹ 1879-1884 yılları arasında memurların vermiş olduğu bilgiler ile resmi belgeler arasında karşılaştırma yapılır ve derinlemesine inceleme yapılmadan memur beyanı doğru kabul edilirdi. Yazılan bilgiler, amirlerin yazdıkları yüzeysel tasdik ile kabul edilerek sicill-i ahvâl defterlerine geçirilirdi.³³²

Devletin yıkılışına kadar devam eden Dâhiliye Nezareti Memurin ve Sicill-i Ahvâl İdaresi'nin tescil işlemleri, bu defterlere zeyl (ek) şeklinde ilave edilmiştir. Memurin Muamelat Dosyaları halinde tanzim edilerek saklanmıştır.³³³ Ayrıca kaydedilen defterlerden altmış tanesi Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun ve 140 tanesi de Memurin-i Mülkiye Komisyonu'na aittir. Osmanlı Arşivi'nde muhafaza edilen sicil defterleri sayı sistemiyle numaralandırılmış ve 1-201 numaradan oluşmaktadır.³³⁴ Bazı kaynaklarda defter sayısı 196³³⁵ ya da 200³³⁶ denilse de 201 defter toplanmıştır. Bu nedenle 18 numaralı defter iki tanedir.³³⁷ 201 defterde 92.000³³⁸ memurun biyografisinin yer aldığı ama son yıllarda yapılan çalışmalarda Osmanlı Arşivi'nde 51.652 memurun kayıtları bulunmaktadır.³³⁹ 80 ve 150 numaralı defterler zeyl defterlerinden

³²⁵ Kütükoğlu, 1993: 142.

³²⁶ Findley, 2014: 306.

³²⁷ Gültepe, 2002: 252.

³²⁸ Prosopografi: Tarih bilimine yardımcı bir bilim dalıdır. Kollektif bir grup insanın toplu olarak incelemesine denir. Bu da kültür, eğitim, mesleki, memuriyet vs. geçmiş ve ortak özelliklere sahip bir grupları inceler. Ortak özelliklerin yanı sıra farklı özellikleri de ortaya koymaktadır. Başaran, 2013: 96.

³²⁹ Sarııldız, 2009: 135.

³³⁰ Karal, 2007: 334-335.

³³¹ Sarııldız, 2004: 123-124.

³³² Sarııldız, 2009: 135.

³³³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 140.

³³⁴ Sarııldız, 2009: 135.

³³⁵ Findley, 2011: 374.

³³⁶ Gültepe, 2002: 254.

³³⁷ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 140.

³³⁸ Sarııldız, 2009: 135. II. Abdülhamid devrinde memurların sayısı tahminen 50.000-100.000, 70.000-35.000 ve 30.000 gibi farklı rakamlar verilmektedir.

³³⁹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 140. Bazı kaynaklarda değişik rakamlar vermektedir.

oluşurken 179 ve 190 numaralı defterler boştur. Defterler büyük boy olup sayfa sayıları farklıdır.³⁴⁰ Sicill-i Ahvâl defterlerinde, her kişi için iki sayfa ayrılmış olup bazı memurların özgeçmişi yarım sayfada biterken bazı memurların özgeçmişi nadir olarak iki sayfayı geçerdi. Sonradan ekler yapılarak mühür basılmıştır.³⁴¹ Defterlerdeki kayıtlı memurların doğum tarihleri 1200-1310 (1786-1892) yılları arasındadır. Son yıllarda yapılan çalışmalar sonucunda Sicill-i Ahvâl fihristleri 17 ciltten oluşmaktadır. Fihristler ile defterler alfabetik sırayla düzenlenerek harf inkılabından sonra yeni Türk harflerine çevrilmiştir.³⁴² Defterlerde aynı adı olan memurlar, baba adı ile birbirinden ayrılır. Kişinin tespiti için baba adıyla aranır.³⁴³

Sicil nizamnamesine göre memurlar sınıf-ı evvel ve sınıf-ı sâni olmak üzere iki sınıfa ayrılmıştır.³⁴⁴ Birinci sınıf, padişah tarafından atanan memurlarla oy sahibi olarak devlet kurumlarında yer alanlar ve ikinci sınıf ise padişahın iradesi olup olmaması, maaşlı ve maaşsız hizmet ve mülazemet eden kişiler, nazırlar, reisler, valiler tarafından kurallar çerçevesinde padişahın iradesi olmadan istihdam edilen kesimdir.³⁴⁵ Bu sınıflandırma ile düzenlenen defterlerin pek çoğunun başlangıç ve bitiş sayfalarının hangi sınıfa ait olduğu belirlenmiştir. Örneğin “birinci sınıfın birinci defteri, ikinci sınıfın beşinci defteri” olarak belirtilmiştir.³⁴⁶ Kütükoğlu’na göre 1891 yılında 5.000 birinci sınıf; 25.000’i ikinci sınıf olmak üzere 30.000 memurdan sadece 12-13.000 kadarının özgeçmişinin tamamlandığından söz etmektedir.³⁴⁷ Esas sicil defterleri ile fihrist defterleri gizlilik esasıyla sandıklarda saklanırdı. II. Meşrutiyet’in ilanından sonra Kanun-ı Esasi’ye göre her daire kendi memurunu seçeceği için umumi sicil dosya uygulamasına son verip her memur için kendi dairelerinde özel sicil dosyaları oluşturulmuştur.³⁴⁸ 1914 yılında memurlara ilk defa sicil cüzdanı verilmiştir.³⁴⁹

Bir diğeri de Dâhiliye Nezareti’ne ait (DH. MEM.) Memurin adıyla ayrı bir tasnif bulunmaktadır. Babiâli memurlarından bir kısmının sicil dosyalarından meydana gelmektedir. Bu kayıtlar, arşivde sicil defterleri olarak bilinen büyük sicil defterlerinde bulunan bazı kayıtların doğrulanmış niteliğindedir. Tasnif düzeni alfabetik sırayla düzenlenmiştir.³⁵⁰ Eski Defterdarlık binasının deposunda muhafaza edilen evrakların bazıları çıkan yangın sonucunda yanmış bazıları da ıslanıp zarar görmüştür. 1326-1338 yılları arasında görev yapan memurların

³⁴⁰ Sarıyıldız, 2009: 135.

³⁴¹ Kütükoğlu, 1993: 142.

³⁴² Sarıyıldız, 2009: 135.

³⁴³ Kütükoğlu, 1993: 149.

³⁴⁴ Sarıyıldız, 2009: 135.

³⁴⁵ Sarıyıldız, 2004: 117.

³⁴⁶ Sarıyıldız, 2009: 135.

³⁴⁷ Kütükoğlu, 1993: 141.

³⁴⁸ Sarıyıldız, 2009: 136.

³⁴⁹ Sarıyıldız, 2004: 168.

³⁵⁰ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2017: 227.

biyografileri önemlidir.³⁵¹ Defterler ve dosyalar, zaman geçtikçe değerli bir arşiv fonu haline gelmiştir.³⁵²

Sicill-i Ahvâl Komisyonu kurulduğu zaman şartların imkânsızlığı nedeniyle kurumun gerekli iş bölümü ve iç tüzüğü hazırlanamamıştır. 5 Aralık 1893 yılında elli altı şubenin tek merkezi olan Sicill-i Ahvâl Komisyonu’nun kayıt tutma, belge, defter, yazışmaları yazma ve istatistik düzenleme gibi işlerin çeşidine göre Tedkikat, Tescilat, Evrak ve Salnâme³⁵³ kalemleri olmak üzere üç³⁵⁴ ama sonradan dört bölüme ayrılmıştır. Komisyonda yer alan bölümler merkezi komisyona karşı sorumludur.³⁵⁵

Tescilat Kalemi: Kendi içerisinde dört bölüme ayrılmaktadır. İlk vukuat olup önemli bir bölümüdür. Vukuat, göreve başlayan memurun daha sonraki süreçlerde terfi, rütbe, nişan, ceza ve görev değişikliği, ek memuriyetler, maaş durumu, azl, tekaüt ve istifa gibi gelişmelerdir.³⁵⁶ İkinci görevi tüm terceme-i hâl varakalarını ve vukuat eklerini esas defterlerine değişiklik olmadan kaydetmek, numaralarını yazmak, memurların adet, sınıf, derece, milliyet, kavmiyet özellikleri hakkında istatistik “hülâsatü’l kuyûd” cetvellerini düzenlemektir.³⁵⁷

Üçüncü görevi fihrist işlemidir.³⁵⁸ Vukuat’tan çıkan eklerin üzerine memurların azil ve tayinleri, rütbe ve nişanlarını, memuriyet değişikliklerini fihrist defterlerine işaret ve memurların isim ve babalarının isimleri, yaptığı memuriyetleri, terceme-i hâl varaka numaralarının “hurûf-ı hecâ defterlerine” yazılmasıdır. Merkezi dairelerden ve vilayetlerden gelen birinci ve ikinci sınıf terceme-i hâl evraklarının vâride (gelen) defterlerine kaydedilmesi. Evrakın mükerrer olup olmadığını teyit etmek için esas kayıtlara başvurmak için gerekli evrakların talep edilmesi. Gerekli olduğunda terceme-i hâl sahipleri tarafından müracaat olduğunda ayrıntılı araştırma yapılarak terceme-i hâllerin sicil numarasını bulması, müsevvidlere terceme-i hâl evraklarını jurnal defterine imza ettirmek, tescil edilen evrak numaralarını mahsus defterlerine yazmaktır.

³⁵¹ Kütükoğlu, 1993: 144.

³⁵² Çetin, 2005: 89.

³⁵³ Çetin, 2005: 91. Komisyona sonradan Salnâme bölümü açılmıştır. Çetin’e göre dört, Sarıyıldız’a göre üç bölümden oluşmaktadır.

³⁵⁴ Sarıyıldız, 2004: 17.

³⁵⁵ Çetin, 2005: 91.

³⁵⁶ Sarıyıldız, 2004: 17.

³⁵⁷ Sarıyıldız, 2004: 19.

³⁵⁸ Sarıyıldız, 2004: 19.

Tescilat kaleminin dördüncüsü ve son görevi de sahipleri tarafından talep edilen birinci sınıftan tescillenen belgelerin ait olduğu şubelere komisyonlara gönderilmesi, tasdikli suretinin kopyası çıkarılarak dairelerden talep edilmesidir.³⁵⁹

Tedkikat Kalemi: Komisyon'un ikinci kolu olan tedkikat kaleminin üç görevi vardır. Birinci görevi ikinci sınıf terceme-i hâl evraklarını düzeltme ve eksiklikleri tamamlaması, terceme-i hâl varakasının resmi kayıtlara dayandırılması için gerekli kurumdan yazılı bilgi isteme bilginin gecikmesi durumunda tekidname (haberleşme) düzenlenmesiyle eksiklikler giderildikten sonra özet müsveddelerin yazılmasıdır. İkinci görevi, ilgili dairelere yazılan tezkireler, yazışmalar ve telgrafnameler, müzekkirelerle taltifat varakalarını temize çekmesidir. Üçüncü ve son görevi olan Sâlname-i Umûmi'yi düzenlemektir.³⁶⁰

Evrak Kalemi: Gelen ve giden evrakları kaydetmek, ilgili yerlere sevk etmek, terceme-i hâl varakalarını sahiplerine teslim etmek, kayıt defterleri ve terceme-i hâl varakasıyla ilgili evrak, kitap, risale ve eserleri korumaktır.³⁶¹

Sâlname Kalemi: 1888 yılından itibaren devlet salnâmelerini hazırlama ve basılma sorumluluğu sâlname kalemine verilmiştir.³⁶²

Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kuruluşundan lağv edilmesine kadarki süreçte kurumun işleyişinin sağlanması için birtakım nizamnameler ve ekler yayınlanmıştır.

Sicill-i Ahvâl Talimât-ı Umûmiyyesi ve Zeyli ile Tarifnamesi Ahkâm-ı Mündericesine Tevzihân ve Tadilen Vaz Olunan Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye Sicill-i Ahvâl Kanunnâme-i Umûmiyyesi*: Sicill-i Ahvâl'le ilgili usul ve esasları açıklayan ilk tarifnamedir. Tarihi belli olmayan kanunname 8 fasıl ve 39 maddeden oluşmaktadır.³⁶³

Birinci fasılda Sicill-i Ahvâl'in tarifi, ikinci fasılda kaydolan yükümlüler, üçüncü fasılda terceme-i hâl evrakının kaydedilmesi, dördüncü fasılda terceme-i hâl evrakının nerelerden teşkil ettiği, beşinci fasılda evrakların Sicill-i Ahvâl Komisyonu'na nasıl gönderileceği, altıncı fasılda adı geçen varakanın ne tür muamelelerden geçeceği, yedinci fasılda temel siciller ile kayıt defterleri hakkındaki hususu ve son olan sekizinci fasıl ise kayıtların sicile

³⁵⁹ Sarıyıldız, 2004: 19-20.

³⁶⁰ Sarıyıldız, 2004: 20-21.

³⁶¹ Sarıyıldız, 2004: 22.

³⁶² Sarıyıldız, 2004: 50.

* Sarıyıldız, kitabında yukarıda adı geçen kanunu dipnot olarak şöyle açıklamıştır. Talip Mert'in, kaynak gösterdiğini ve tarihi olmayan bir nizamname yayınladığını fakat bu nizamnamenin bir ihtimal layiha olarak kalan ve yürürlüğe girmeyen talimat olduğunu ve 1914 yılında yeni sicil nizamnamesinin yayınlanmasıyla önceki uygulamalar feshedildiğinden böyle bir nizamnamenin olmadığından bahsetmiştir. Sarıyıldız, 2004: 121.

³⁶³ Mert, 2000: 97.

geçirilmelerinin nasıl olacağı ve hangi aşamalardan geçmesi gerektiği kanunnamede açıklanmıştır.³⁶⁴

Ahvâl-i Memurin Sicill-i Komisyonu Talimâtı: Memurların sicil işlemlerini tespit eden ilk talimat 3 Mart 1879 yılında yayınlamıştır. Talimat 15 maddeden oluşmaktadır. Talimata göre yazılı terceme-i hâl varakası vermekle yükümlü olan Askeriye, Şer'i ve Zaptiye memurları hariç diğer memurların terceme-i hâl evrakı vererek birtakım düzenlemelerden sonra sicill-i umûmi'ye kaydedilmesi. Birinci ve ikinci sınıf memurların kayıtlarının sicill-i umûmi'ye kaydedilmesi. Terceme-i hâl varakasının nasıl doldurulacağı ve verilen malumatların hangi belgelere dayandırılacağı, nasıl tezyil (ilave) edileceği, evrakın tasdiki, tetkiki ve tescil edilmesi gibi kurallar kısmen bu talimatta bulunmaktadır.³⁶⁵

Sicill-i Ahvâl Talimâtına Zeyl: Sicil talimatının uygulanmasından sonra edilen kazanımla sicil işlemlerinin yeterli olmadığı görülerek eksikliklerin giderilmesi için birtakım ek düzenlemeler yapılmıştır. 23 Mart 1880 tarihinde sekiz maddelik bir ek yayınlamıştır.

Bu talimatla terceme-i hâl varakalarının incelenmesi ve tescil işlemlerinin geçici olarak nazır, reis, valilere verilmesidir. Bu zeylde ikinci sınıf memurların özellikleri açıklanmıştır. Terceme-i hâl evrakına nazır, reis ve valiler tarafından mülahazat yazılması. Kişinin görevindeki giriş ve çıkış tarihi, maaş miktarının artışı ve düşüşü, rütbe, nişan, tebdil ve terfi aldığı tarihinin ayrıntılı olarak yazılması. Aynı şekilde ikinci sınıf memurların terceme-i hâl evrakının reis ve zabıtlar tarafından yazılması. Umûmi ve hususi sicil defterleri hakkında bilgi ve kimler tarafından tutulacağı beyan edilmesi ve nasıl düzenleneceği, varakaların nasıl saklanacağı gibi gerekli maddeler yer almaktadır.³⁶⁶

Sicill-i Ahvâl Komisyon-ı Umûmisi Nizâmnâmesine Zeyl: 24 Ocak 1888 tarihinde yayınlanan zeylde rütbe ve nişan alamamış memurların Bâbîâli'nin ihtar görevi bu komisyona devredilmiş olması üzerine bu madde sicil nizamına eklenmiştir. Nitekim bu görevin komisyona verilmesi iş yoğunluğunu arttırmıştır.³⁶⁷

Memurin-i Mülkiyenin Terceme-i Hâllerinin Sûret-i Kayd ve Tahrîrini ve Teferruâtını Mübeyyin Tarifnâme: Üç fasıl ve farklı maddelerden (mevâdd-ı şetta) oluşan tarifnâme 8 Ocak 1888 tarihinde yayınlamıştır. Tarifnâmeye göre terceme-i hâl varakalarının nasıl yazılacağı, varakaların umûmi komisyona gönderilip mülahaza işlemlerin yapılıp yapılmaması, sicil ve

³⁶⁴ Mert, 2000: 97-98.

³⁶⁵ Sarıyıldız, 2004: 117-118.

³⁶⁶ Sarıyıldız, 2004: 118-119.

³⁶⁷ Sarıyıldız, 2004: 120.

tescil durumunun açıklanması ve diğeri de mevâdd-ı şetta'dan oluşmaktadır. Komisyon'un gelişmesi ve görevlerin artması ve yetersiz kalması sonucunda eksiksiz bir sicil nizamı ile komisyonun dâhili nizamnamesi hazırlanması için padişah iradesinin çıkarılmasına rağmen yürürlüğe konulamamıştır.³⁶⁸

Memurin-i Mülkiye Komisyonu'nun Teşkili ve Vazifelerine Dair Yayınlanmış Olan Nizamname: 1896 yılında teşkil edilen Memurin-i Mülkiye Komisyonu, 21 maddeden oluşan bir nizamname düzenlemiştir. Nizamname iki fasıldan oluşmaktadır.

Birinci fasıl 5 maddeden oluşmaktadır. Nizamnameye göre komisyonun kuruluşu, önceki komisyonların lağv edilmesi, niçin kurulduğu, heyetin kaç azadan kurulacağı, kime karşı sorumlu olduğu, başkan ve üyelerin nasıl atanacağı, feshedilen komisyonlardaki memurların durumlarını içermektedir. İkinci fasıl komisyonun görevlerini içermektedir. 16 maddeden oluşmaktadır. Merkez ve vilayetlerdeki memurların tayin ve azil için nasıl bir yol izleneceği, merkezi komisyonun daireleri ile vilayetlerde bulunan şubelerle haberleşme biçimi, yeni seçilen memur aday incelemesinin nasıl olacağı, mülki ve mali müfettişler tarafından memurların soruşturmasını nasıl yürütüleceği, layiha ve jurnallerin ne şekilde geleceği ve nasıl değerlendirileceği, kesin bir hüküm olmadan memurun görevden atılamayacağı, eğer atılması durumunda memurun tekrar itiraz etmesi ve tahkikat açılması, şikâyetinde haklı bulunan memurun haklı olması durumunda görevine iade edilmesi veya başka bir yere tayin edilmesi, herhangi bir nedenle memurlar hakkında açılacak soruşturmanın nasıl açılacağı, irade ile atanan memurların nasıl muhakeme edileceği, mülkiye komisyonu ve mali müfettişlerin nasıl rapor hazırlayacağı ve padişaha nasıl sunulacağı, sicill-i ahvâl kayıtlarının nasıl düzenleneceği, ayda üç gün mazaretsiz memuriyete gitmeyenlerin durumları, mülki memurların seçimi, tayin ve azil işlemlerine dair aykırı olan maddelerin münfesihi olan bir nizamnamedir.³⁶⁹

1914 Tarihli Sicill-i Ahvâl Memûrin Nizâmnâmesi: Devlet teşkilatı ve yönetim değişiklerinden dolayı yeni bir sicil nizâmnâmesine ihtiyaç duyulmuştur. 42 maddeden oluşan nizâmnâme 9 Haziran 1914 tarihinde Sultan Mehmed Reşad'ın iradesiyle yayınlanmıştır. Nizamname'nin yürürlüğe girmesiyle 19 Şubat 1294 tarihli Sicil Komisyonu Talimatnamesi ile Mart 1296 tarihli Zeyli ve 27 Kânun-ı evvel 1303 tarihli Tarifname hükümleri kaldırılmıştır. Son sicil nizâmnâmesinde 5., 21. ve 24. maddeler tadil edilmiş ve nizâmnâmeye yeni bir madde eklenmiştir.³⁷⁰

³⁶⁸ Sarıyıldız, 2004: 120-121.

³⁶⁹ Mert, 2001: 45.

³⁷⁰ Sarıyıldız, 2004: 121.

Zaman içerisinde değişiklik geçiren komisyon, 1922 yılına kadar faaliyetlerini sürdürmüştür.³⁷¹

³⁷¹ Terzi, 2012: 292.

Birinci bölüme bakıldığında Osmanlı Devleti, bürokrasiye büyük önem vermiştir. Avrupa kökenli olan bürokrasi, Osmanlı yönetimini oldukça etkilemiştir. Osmanlı Devleti, kuruluş döneminde kendisinden önceki devletlerin kurumsal işleyişini miras alıp bunu kendine özgü kurumlar inşa etmiştir. Kuruluş ve klasik dönemlerinde devletin sınırlarının genişlemesiyle birlikte bürokratik kurum ve faaliyetleri de genişlemiştir. Geleneksel bir devlet olan Osmanlı Devleti, patrimonyal devlet modeline sahiptir. Patrimonyal model sadece siyaset değil sosyal ve ekonomik alanları da etkilemiştir.

Devleti dağılmaktan kurtarmanın yollarını arayan Osmanlı Devleti, gerekli reformlar yapmıştır. Özellikle memur konusunda II. Mahmud döneminde modern anlamda ilk kez politikalar üretilmiştir. Tanzimat, Islahat, I. ve II. Meşrutiyet dönemlerinde bürokrasi alanında değişiklikler yaşanmıştır. Bürokratından memur zümresine kadar yenilikler yapılmıştır.

Her dönemin memuru farklı koşullarda devlete istihdam edilmiştir. Memurun yetiştirilmesi için sivil okullar açılmıştır. Tanzimat, Islahat, I. ve II. Meşrutiyet dönemlerinde memurlara hukuki açıdan haklar tanınmıştır. İdari alanda yapılan yenilikler sonucunda Osmanlı bürokrasisi farklı ve yeni boyutlar kazanmıştır. Meşrutiyet dönemlerinde memur alımları belli şartlar doğrultusunda yapılmış ve işe sınavla alınma, maaş sistemi, çalışma saatleri vs. koşullar düzenlenmiştir. Önceki dönemlerde duyulmayan boykot ve grev faaliyetleri ilk kez II. Meşrutiyet döneminde baş göstermiştir. Böylece memur kesimi, işverene ve kuruma karşı bir tavır sergilemiştir.

Sicill-i Ahvâl Komisyonu, Osmanlı bürokrasisinin oluşumunun bir parçasıdır. Sicil yazma zorunluluğu II. Abdülhamid döneminde başlamıştır. Memurların terceme-i hâl varakasına bilgilerini yazıp, bunları muhafaza eden Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulduğu ilk dönemde küçük bir teşkilat iken yıllar içerisinde değişiklik geçirmiştir. Komisyon'un teşkili esnasında olumlu ve olumsuz yönleri olmuştur. Böylelikle tam olarak teşkilatlanamadığı görülmektedir. Komisyon kanuni açıdan işlerlik kazandırmak için birtakım nizamnameler, talimatlar ve zeyiller çıkarılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

SİCİLL-İ AHVÂL KAYITLARINA GÖRE BURDUR DOĞUMLU MEMURLAR

2.1. Burdur Doğumlu Memurların İsimleri, Lakapları ve Meslekleri

Tabloya bakıldığında 93 memurdan 48'inin lakabı bulunmaktadır. Bazı memurların lakapları ve mesleki unvanları yer almaktadır. Bunlar: tüccar, esnaf, aşçı, debbağ esnafı, berber, hamamcı, ulema, müderristir. Mesleki unvanlardan en fazla tüccar karşımıza çıkmaktadır. Bunun dışında devlet hizmetinde çalışmış olanlar görülmektedir.

Tablo 2.1.1. Burdur Doğumlu Memurların İsimleri, Lakapları ve Meslekleri

İsmi	Baba Adı	Lakabı (Şöhreti) / Meslekleri
Abdi Bey ³⁷²	Mehmed Bey	Burdur İdare Meclisi Üyesi
Abdülbâki Efendi ³⁷³	Hacı Süleyman Efendi	Burdur Muhasebe Kalemi
Abdülkerim Nafiz Efendi ³⁷⁴	Mustafa Efendi	-
Abdullah Adlî Efendi ³⁷⁵	Hacı Hüseyin Efendi	Hâfızzâde
Abdullah Ata Efendi ³⁷⁶	İbrahim Efendi	Sipahi
Abdurrahim Efendi ³⁷⁷	Mehmed Ağa	Abdülgânizâde
Ahmed Hamdi Efendi ³⁷⁸	Mehmed Efendi	Berber
Ahmed Hamdi Efendi ³⁷⁹	Ahmed Ağa	Tüccar
Ahmed Rifat Efendi ³⁸⁰	Hacı Mehmed Efendi	Merakizâde
Ahmed Şükrü Paşa ³⁸¹	Süleyman Efendi	Çulha
Ahmed Şükrü Efendi ³⁸²	Ahmed Şefkati Efendi	İşlakzâde / Antalya Telgraf Müdürü
Ahmed Ziya Bey ³⁸³	Osman Nazif Bey	Alay Yenizâde / Nevahi Müddebirani
Ali Rıza Efendi ³⁸⁴	İbrahim Efendi	Boyacızâde /Tüccar
Ali Rıza Efendi ³⁸⁵	Hacı Ahmed Efendi	Müftüzâde
Ali Rıza Efendi ³⁸⁶	Ahmed Efendi	Esnaf
Ali Rıza Efendi ³⁸⁷	Halil Ağa	İlyaszâde

³⁷² BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 29.

³⁷³ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 87 - d. 31, s. 233.

³⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 407.

³⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 70.

³⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 5.

³⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 271 - d. 124, s. 299

³⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 175.

³⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 13.

³⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 153.

³⁸¹ BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

³⁸² BOA. DH. SAİD. d. 188, s. 12.

³⁸³ BOA. DH. SAİD. d. 101, s. 385.

³⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d. 1, s. 944.

³⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 658.

³⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d. 66, s. 441- 442.

³⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. 163, s. 229.

Ali Rıza Efendi ³⁸⁸	Mehmed Ağa	Abdülganizade
Ali Rıza Bey ³⁸⁹	Osman Nazif Efendi	Ağlasun Nahiyesi Eski Müdürü
Ali Rıza Efendi ³⁹⁰	Ali Efendi	Köleoğlu
Andreyas Efendi ³⁹¹	Avakim Efendi	Tüccar
Ataullah Abidin Efendi ³⁹²	Salih Efendi	-
Edhem Efendi ³⁹³	Hacı Ömer Efendi	Gül Hüseyinzâde /Burdur Nüfus Kalemi Mukayyidi
Edhem Efendi ³⁹⁴	Hacı Osman Ağa	Korucuzâde / Tüccar
Emin Efendi ³⁹⁵	Ömer Efendi	Gök Hüseyinzâde
Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi ³⁹⁶	Emir Hasan nam kimesne	Demircizâde
Hacı Ahmed Hayri Efendi ³⁹⁷	Hacı Efendi	Nesimizâde / Ulema
Hacı İbrahim Rüştü Efendi ³⁹⁸	Hacı Hasan	Keçicizâde
Hacı Mehmed Efendi ³⁹⁹	Mehmed Efendi	-
Hacı Mustafa Şükrü Efendi ⁴⁰⁰	Mehmed Efendi	Burdur Karantina Memuru
Hâfız Hacı Mehmed Efendi ⁴⁰¹	Hacı Hüseyin Ağa	Aşçı
Hâfız Mehmed Emin Efendi ⁴⁰²	Halil Efendi	Ulema
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁴⁰³	Mustafa Efendi	Şeyh Âlizâde / Müderris
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁴⁰⁴	Mustafa Ağa	-
Hâfız Ömer Rıfkı Efendi ⁴⁰⁵	Hacı Mahdum Efendi	Kubad Müderrisi
Halid Efendi ⁴⁰⁶	Mehmed Efendi	Esnaf
Halil Hilmi Efendi ⁴⁰⁷	Osman Ağa	Mumcuzâde
Halil Vehbi Efendi ⁴⁰⁸	Hasan Efendi	Muhaddiszâde / Müderris
Hasan Efendi ⁴⁰⁹	Mehmed Efendi	İlgın Bidayet Mahkemesi Eski Başkâtibi
Hasan Basri Efendi ⁴¹⁰	Mestan Çavuş	-
Hasan Fehmi Efendi ⁴¹¹	Mehmed Efendi	-

³⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d. 129, s. 55-56.

³⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d. 182, s. 115.

³⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 347.

³⁹¹ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 427.

³⁹² BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 103.

³⁹³ BOA. DH. SAİD. d. 170, s. 9.

³⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 26, s. 35.

³⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 243 - BOA. DH. SAİD. MEM. 8, s. 16.

³⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 25, s. 109.

³⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 8, s. 693.

³⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 38, s. 213.

³⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 487.

⁴⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 141.

⁴⁰¹ BOA. DH. SAİD. d. 131, s. 7.

⁴⁰² BOA. DH. SAİD. d. 45, s. 321.

⁴⁰³ BOA. DH. SAİD. d. 79, s. 129.

⁴⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d. 62, s. 337.

⁴⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 357.

⁴⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d. 97, s. 209.

⁴⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 183.

⁴⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d. 172, s. 323.

⁴⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d. 173, s. 343.

⁴¹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 75, s. 5.

⁴¹¹ BOA. DH. SAİD. d. 126, s. 263.

Hasan Hasib Efendi ⁴¹²	Hacı Mehmed Efendi	Sözükzâde / Tüccar
Hasan Tahsin Efendi ⁴¹³	Mustafa Ağa	Milli (Melli) Aşireti /Burdur Süvari Zaptiye Neferi
Hayrabet (Karabet) Efendi ⁴¹⁴	Abraham Ağa	-
Hüseyin Efendi ⁴¹⁵	Mustafa Ağa	Pehlivanoğlu
Hüseyin Hüsnü Efendi ⁴¹⁶	Hacı Salih Ağa	Debbağ Esnafı
Hüseyin Hüsnü Halet Efendi ⁴¹⁷	Ahmed Raif Efendi	Erzurumi Mustafa Beyzâde
Hüseyin Ref'i Efendi ⁴¹⁸	Mehmed Ağa	Hamamcı
İbrahim Edhem Efendi ⁴¹⁹	Mustafa Efendi	Hacı Ahmedzâde
İbrahim Edhem Ağa ⁴²⁰	Hacı Mehmed Ağa	Çelebizâde
İbrahim Edhem Efendi ⁴²¹	Mehmed Ağa	-
İbrahim Edhem Efendi ⁴²²	Hacı Veli Ağa	Helvacızâde / Tüccar
İbrahim Hakkı Efendi ⁴²³	Mustafa Ağa	Alay Yenizâde
İbrahim Subhi Efendi ⁴²⁴	Mehmed Kamil Efendi	Ettıba-ı Mülkiyyeden Dağıstani
İliya Faik Efendi ⁴²⁵	Haralambos Efendi	Tüccar
İsali Efendi ⁴²⁶	Ohannes Ağa	Tüccar / Terziyan
İspiraki Efendi ⁴²⁷	Kosti Efendi	Tüccar
Mehmed Arif Efendi ⁴²⁸	Hacı İshak Efendi	Alaybeyizâde
Mehmed Kâsım Efendi ⁴²⁹	Süleyman Efendi	-
Mehmed Nâfiz Efendi ⁴³⁰	Abdülkadir Efendi	Müftüzâde
Mehmed Nuri Efendi ⁴³¹	Ömer Efendi	Tüccar
Mehmed Nuri Efendi ⁴³²	Halil İbrahim Efendi	Ferakizâde
Mehmed Nuri Efendi ⁴³³	Hasan Ali Ağa	Tekâ'üdzâde
Mehmed Rifat Efendi ⁴³⁴	Hacı Ali Efendi	-
Mehmed Rifat Efendi ⁴³⁵	Mustafa Kerim Efendi	Tüccar
Mehmed Rüşdü Efendi ⁴³⁶	Hacı Halil Efendi	Tüccar

⁴¹² BOA. DH. SAİD. d. 140, s. 115.

⁴¹³ BOA. DH. SAİD. d. 99, s. 437.

⁴¹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 167, s. 129.

⁴¹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 109, s. 345.

⁴¹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 169, s. 369.

⁴¹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 3, s. 490.

⁴¹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 719.

⁴¹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 137.

⁴²⁰ BOA. DH. SAİD. d. 177, s. 89.

⁴²¹ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 125.

⁴²² BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 265 - d. 128, s. 447.

⁴²³ BOA. DH. SAİD. d. 23, s. 415.

⁴²⁴ BOA. DH. SAİD. d. 94, s. 171.

⁴²⁵ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 241.

⁴²⁶ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 39.

⁴²⁷ BOA. DH. SAİD. d. 138, s. 5.

⁴²⁸ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 353 - d. 131, s. 343 - d. 9, s. 187.

⁴²⁹ BOA. DH. SAİD. d. 69, s. 97.

⁴³⁰ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 132.

⁴³¹ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 53.

⁴³² BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 405.

⁴³³ BOA. DH. SAİD. d. 179, s. 431-432.

⁴³⁴ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 3.

⁴³⁵ BOA. DH. SAİD. d. 51, s. 151.

⁴³⁶ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 165.

Mehmed Sadık Efendi ⁴³⁷	Hasan Efendi	Muradzâde
Mehmed Saim Efendi ⁴³⁸	Ali Rıza Efendi	Mirac veya Mirah Kolağaları'ndan
Mehmed Salih Efendi ⁴³⁹	Hacı Mehmed Ağa	Çelebizâde
Mehmed Şakir Efendi ⁴⁴⁰	Osman Hilmi Efendi	Kâtibzâde
Mehmed Şevket Efendi ⁴⁴¹	Mustafa Efendi	Tüccar
Mehmed Şevket Efendi ⁴⁴²	Hacı Ali Efendi	İsazâde / Tüccar
Mehmed Şükrü Efendi ⁴⁴³	Hüseyin Ağa	Tüccar / İmamzâde
Mehmed Tevfik Efendi ⁴⁴⁴	Hüseyin Hüsnü Efendi	Çekirgeoğlu
Mustafa İsmet Efendi ⁴⁴⁵	Abdullah Ata* Efendi	Tüccar / Burdur Sancağı Muhasebe Başkâtibi
Mustafa Lüftü Efendi ⁴⁴⁶	Hasan nam kimesne	Konakçızâde
Mustafa Nuri Efendi ⁴⁴⁷	Hacı Mehmed Ağa	-
Mustafa Raşid Efendi ⁴⁴⁸	Hâfız Halil Efendi	-
Mustafa Rauf Bey ⁴⁴⁹	Hacı Abdülhâmid Bey	-
Mustafa Reşid Efendi ⁴⁵⁰	İsmail Hakkı Efendi	Hacı İsmail Ağazâde
Osman Efendi ⁴⁵¹	Süleyman Efendi	Şama'dancızâde
Osman Nuri Efendi ⁴⁵²	Hacı Hamza Efendi	-
Ömer Yümni Efendi ⁴⁵³	Mehmed Tevfik Efendi	-
Ömer Ziya Efendi ⁴⁵⁴	Hacı Ahmed Efendi	Hacı Hasanzâde
Pandeli Fehmi Efendi ⁴⁵⁵	Vasilaki	Tüccar
Pavlaki Efendi ⁴⁵⁶	Yanni Ağa	Tüccar
Prodromos Fehmi Efendi ⁴⁵⁷	Hacı Nikola	-
Salih Sabri Efendi ⁴⁵⁸	Ahmed Ağa	Uzun Ahmedzâde / Tüccar
Süleyman Sıdkı Efendi ⁴⁵⁹	El-hâc Ahmed Hayri Efendi	Nescizâde / Burdur Sancağı Defter-i Hakani Başkâtibi

⁴³⁷ BOA. DH. SAİD. d. 74, s. 353.

⁴³⁸ BOA. DH. SAİD. d. 165, s. 463.

⁴³⁹ BOA. DH. SAİD. d. 60, s. 121.

⁴⁴⁰ BOA. DH. SAİD. d. 134, s. 123.

⁴⁴¹ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 289.

⁴⁴² BOA. DH. SAİD. d. 132, s. 399.

⁴⁴³ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 235.

⁴⁴⁴ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 42.

⁴⁴⁵ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 425 - d. 91, s. 175.

* Mustafa İsmet Efendi'nin terceme-i hâlinde, baba adı ilk belgede Abdullah; ikinci belgenin ekinde Abdullah Ata olarak yazılmıştır.

⁴⁴⁶ BOA. DH. SAİD. d. 183, s. 140.

⁴⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d. 144, s. 367.

⁴⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d. 19, s. 429 - d. 11, s. 113.

⁴⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d. 15, s. 351.

⁴⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 445.

⁴⁵¹ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 163.

⁴⁵² BOA. DH. SAİD. d. 100, s. 121.

⁴⁵³ BOA. DH. SAİD. d. 116, s. 263.

⁴⁵⁴ BOA. DH. SAİD. d. 174, s. 385.

⁴⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d. 29, s. 151.

⁴⁵⁶ BOA. DH. SAİD. d. 61, s. 5.

⁴⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d. 127, s. 195.

⁴⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d. 39, s. 257 - d. 170, s. 123.

⁴⁵⁹ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 409.

Süleyman Sırrı Efendi ⁴⁶⁰	Zühdü Efendi	-
Şevket Efendi ⁴⁶¹	Mustafa Efendi	Tüccar
Teodorus Efendi ⁴⁶²	Yordan Ağa	Tüccar
Yuvani Yaver Efendi ⁴⁶³	Atanaş Efendi	Kırdıroğlu / Tüccar
Zühdü Efendi ⁴⁶⁴	Mehmed Ağa	-

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

2.2. Burdur Doğumlu Memurların Eğitim Durumu

Tablo 2.2.1. Burdur Doğumlu Memurların Eğitim Durumu

Memurların İsimleri	Eğitim Durumları
Abdi Bey ⁴⁶⁵	Sıbyan Mektebi-Burdur Rüşdiye Mektebi
Abdülbâki Efendi ⁴⁶⁶	Burdur Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi- Medrese
Abdülkerim Nâfiz Efendi ⁴⁶⁷	Burdur İbtidai Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Abdullah Adlî Efendi ⁴⁶⁸	Burdur Rüşdiye Mektebi-Dar-ül fûnûn Hukuk Şubesi-Medrese
Abdullah Ata Efendi ⁴⁶⁹	Sıbyan Mektebi-Burdur Medresesi
Abdurrahim Efendi ⁴⁷⁰	Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Ahmed Hamdi Efendi ⁴⁷¹	Burdur Medresesi
Ahmed Hamdi Efendi ⁴⁷²	Burdur İbtidai Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Ahmed Rifat Efendi ⁴⁷³	İbtidai Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Ahmed Şükrü Paşa ⁴⁷⁴	Sıbyan Mektebi-Mekteb-i Tıbbiyye-i Şâhâne
Ahmed Şükrü Efendi ⁴⁷⁵	Sıbyan Mektebi-İzmir Rüşdiye Mektebi
Ahmed Ziya Bey ⁴⁷⁶	Burdur Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Ali Rıza Efendi ⁴⁷⁷	Sıbyan Mektebi-Özel Öğretmen
Ali Rıza Efendi ⁴⁷⁸	Sıbyan Mektebi-Medrese
Ali Rıza Efendi ⁴⁷⁹	Hamidâbâd Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Ali Rıza Efendi ⁴⁸⁰	Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi

⁴⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 449.

⁴⁶¹ BOA. DH. SAİD. d. 139, s. 199.

⁴⁶² BOA. DH. SAİD. d. 56, s. 1.

⁴⁶³ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 121.

⁴⁶⁴ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 375.

⁴⁶⁵ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 29.

⁴⁶⁶ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 887 - d. 31, s. 233.

⁴⁶⁷ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 407.

⁴⁶⁸ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 70.

⁴⁶⁹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 5.

⁴⁷⁰ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 271 - d. 124, s. 299.

⁴⁷¹ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 175.

⁴⁷² BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 13.

⁴⁷³ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 153.

⁴⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

⁴⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d. 188, s. 12.

⁴⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. 101, s. 385.

⁴⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d. 1, s. 944.

⁴⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 658.

⁴⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d. 66, s. 441- 442.

⁴⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d. 163, s. 239.

Ali Rıza Efendi ⁴⁸¹	Sıbyan Mektebi-Medrese
Ali Rıza Bey ⁴⁸²	Mahalle İbtidai Mektebi
Ali Rıza Efendi ⁴⁸³	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Andreyas Efendi ⁴⁸⁴	Ermeni Mektebi
Ataullah Abidin Efendi ⁴⁸⁵	Sıbyan Mektebi
Edhem Efendi ⁴⁸⁶	Mahalle Sıbyan Mektebi-Medrese-Molla Cami
Edhem Efendi ⁴⁸⁷	Burdur Sıbyan ve Rüşdiye Mektepleri
Emin Efendi ⁴⁸⁸	Sıbyan Mektebi-Medrese
Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi ⁴⁸⁹	Mahalle Sıbyan Mektebi
Hacı Ahmed Hayri Efendi ⁴⁹⁰	Sıbyan Mektebi- Özel Öğretmen
Hacı İbrahim Rüşdü Efendi ⁴⁹¹	Sıbyan Mektebi
Hacı Mehmed Efendi ⁴⁹²	Sıbyan Mektebi-Burdur Medresesi
Hacı Mustafa Şükrü Efendi ⁴⁹³	Sıbyan Mektebi-Mekteb-i Tıbbiyye-i Askeriyye
Hâfız Hacı Mehmed Efendi ⁴⁹⁴	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi-Medrese
Hâfız Mehmed Emin Efendi ⁴⁹⁵	Sıbyan Mektebi- Dersaadet Şehzâde Rüşdiye Mektebi-Menşe-i Küttâb-ı Askeri Şakirdanı Silki
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁴⁹⁶	Sıbyan Mektebi-Sultan Beyazıd Veli-ül Tabzâde Hazretleri Cami'-i Şerif
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁴⁹⁷	Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Hâfız Ömer Rıfkı Efendi ⁴⁹⁸	Sıbyan Mektebi
Halid Efendi ⁴⁹⁹	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi-Medrese
Halil Hilmi Efendi ⁵⁰⁰	Burdur Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Halil Vehbi Efendi ⁵⁰¹	Dar-ül Fünûn Hukuk Şubesi-Beyazıd Cami-üş Şerif
Hasan Efendi ⁵⁰²	-
Hasan Basri Efendi ⁵⁰³	Burdur Sancağı İbtidai Mektebi-Hacı Emin Efendi Medresesi
Hasan Fehmi Efendi ⁵⁰⁴	Sıbyan Mektebi-Yalvaç ve Konya Rüşdiye Mektepleri- Konya Ziyaeddin Medresesi

⁴⁸¹ BOA. DH. SAİD. d. 129, s. 55-56.

⁴⁸² BOA. DH. SAİD. d. 182, s. 115.

⁴⁸³ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 347.

⁴⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 427.

⁴⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 103.

⁴⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d. 170, s. 9.

⁴⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. 26, s. 35.

⁴⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 243 - BOA. DH. SAİD. MEM. 8, s. 16.

⁴⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d. 25, s. 109.

⁴⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 8, s. 693.

⁴⁹¹ BOA. DH. SAİD. d. 38, s. 213.

⁴⁹² BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 487.

⁴⁹³ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 141.

⁴⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 131, s. 7.

⁴⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 45, s. 321.

⁴⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 79, s. 129.

⁴⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 62, s. 337.

⁴⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 357.

⁴⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 97, s. 209.

⁵⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 183.

⁵⁰¹ BOA. DH. SAİD. d. 172, s. 323.

⁵⁰² BOA. DH. SAİD. d. 173, s. 343.

⁵⁰³ BOA. DH. SAİD. d. 75, s. 5.

⁵⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d. 126, s. 263.

Hasan Hasib Efendi ⁵⁰⁵	Burdur Kasabası Sıbyan-Rüşdiye Mektebi-Urganizâde Halil Efendi Medresesi
Hasan Tahsin Efendi ⁵⁰⁶	Bidayet-i ulûm İbtidai Mektebi-Özel Hoca-Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye-i Şâhâne
Hayrabet (Karabet) Efendi ⁵⁰⁷	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi
Hüseyin Efendi ⁵⁰⁸	İbtidai Mektebi-Burdur Yakup Efendi Medresesi
Hüseyin Hüsnü Efendi ⁵⁰⁹	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi-Medrese-Rüşdiye Mektebi
Hüseyin Hüsnü Halet Efendi ⁵¹⁰	Dersaâdet Sıbyan Mektebi-Mekteb-i Maârif-i Adliyye
Hüseyin Ref'i Efendi ⁵¹¹	Mahalle Sıbyan Mektebi-Özel Öğretmen
İbrahim Edhem Efendi ⁵¹²	Burdur Medresesi
İbrahim Edhem Ağa ⁵¹³	Mahalle Sıbyan Mektebi
İbrahim Edhem Efendi ⁵¹⁴	Mahalle Sıbyan ve Rüşdiye Mektepleri
İbrahim Edhem Efendi ⁵¹⁵	Burdur Sancağı Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
İbrahim Hakkı Efendi ⁵¹⁶	Sıbyan Mektebi-Burdur Rüşdiye Mektebi
İbrahim Subhi Efendi ⁵¹⁷	Dersaâdet Kapudan İbrahim Paşa İbtidai Mektebi
İliya Faik Efendi ⁵¹⁸	Millet Mektebi
İsali Efendi ⁵¹⁹	Ermeni Mektebi-Burdur Rüşdiye Mektebi
İspiraki Efendi ⁵²⁰	Burdur Kasabası Rum Mektebi
Mehmed Arif Efendi ⁵²¹	Sıbyan Mektebi-Özel Öğretmen
Mehmed Kasım Efendi ⁵²²	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi
Mehmed Nâfız Efendi ⁵²³	Sıbyan Mektebi
Mehmed Nuri Efendi ⁵²⁴	Sıbyan Mektebi-Burdur Kasabası Rüşdiye Mektebi
Mehmed Nuri Efendi ⁵²⁵	Sıbyan Mektebi
Mehmed Nuri Efendi ⁵²⁶	Burdur İbtidai Mektebi-Medrese
Mehmed Rifat Efendi ⁵²⁷	Sıbyan ve Rüşdiye Mektepleri
Mehmed Rifat Efendi ⁵²⁸	Burdur Kasabası İbtidai ve Rüşdiye Mektepleri
Mehmed Rüşdü Efendi ⁵²⁹	Sıbyan Mektebi-Burdur Rüşdiye Mektebi

⁵⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d. 140, s. 115.

⁵⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d. 99, s. 437.

⁵⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d. 167, s. 129.

⁵⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d. 109, s. 345.

⁵⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d. 169, s. 369.

⁵¹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 3, s. 490.

⁵¹¹ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 719.

⁵¹² BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 137.

⁵¹³ BOA. DH. SAİD. d. 177, s. 89.

⁵¹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 125.

⁵¹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 265 - d. 128, s. 447.

⁵¹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 23, s. 415.

⁵¹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 94, s. 171.

⁵¹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 241.

⁵¹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 39.

⁵²⁰ BOA. DH. SAİD. d. 138, s. 5.

⁵²¹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 353 - d. 131, s. 343 - d. 9, s. 187.

⁵²² BOA. DH. SAİD. d. 69, s. 97.

⁵²³ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 132.

⁵²⁴ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 53.

⁵²⁵ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 405.

⁵²⁶ BOA. DH. SAİD. d. 179, s. 431-432.

⁵²⁷ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 3.

⁵²⁸ BOA. DH. SAİD. d. 51, s. 151.

⁵²⁹ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 165.

Mehmed Sadık Efendi ⁵³⁰	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Mehmed Saim Efendi ⁵³¹	Dersaâdet Sıbyan Mektebi-Burdur Rüşdiye Mektebi
Mehmed Salih Efendi ⁵³²	Burdur Sıbyan Mektebi
Mehmed Şakir Efendi ⁵³³	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi-Medrese
Mehmed Şevket Efendi ⁵³⁴	Sıbyan Mektebi-Medrese
Mehmed Şevket Efendi ⁵³⁵	Mahalle Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Mehmed Şükrü Efendi ⁵³⁶	-
Mehmed Tevfik Efendi ⁵³⁷	İzmir Namazgâh İbtidai Mektebi- İzmir Mülki İdadi Mektebi Rüşdi Kısmı-İzmir İdâdi-i Mülkî Mektebi İdadi Kısmı-Hukuk Mektebi
Mustafa İsmet Efendi ⁵³⁸	Sıbyan Mektebi-Burdur Rüşdiye Mektebi
Mustafa Lüftü Efendi ⁵³⁹	Sıbyan Mektebi-Medrese
Mustafa Nuri Efendi ⁵⁴⁰	Burdur Sıbyan Mektebi-Medrese
Mustafa Raşid Efendi ⁵⁴¹	Sıbyan Mektebi-Özel Öğretmen
Mustafa Rauf Bey ⁵⁴²	Sıbyan Mektebi-Medrese
Mustafa Reşid Efendi ⁵⁴³	Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Osman Efendi ⁵⁴⁴	Sıbyan Mektebi-Medrese
Osman Nuri Efendi ⁵⁴⁵	Mekteb-i Sultani-Dersaâdet Mekteb-i İdâdi-i Mülkîyye
Ömer Yümni Efendi ⁵⁴⁶	Sıbyan Mektebi-Burdur Sancağı Rüşdiye Mektebi
Ömer Ziya Efendi ⁵⁴⁷	Burdur Kasabası Rüşdiye Mektebi
Pandeli Fehmi Efendi ⁵⁴⁸	İzmir Nafiâ Mektebi
Pavlaki Efendi ⁵⁴⁹	İslâm ve Rum Mektepleri-Özel Hoca
Prodromos Fehmi Efendi ⁵⁵⁰	Burdur Kasabası Rum Cemaat Mektebi-Özel Öğretmen
Salih Sabri Efendi ⁵⁵¹	Sıbyan Mektebi-Medrese
Süleyman Sıdkı Efendi ⁵⁵²	Sıbyan Mektebi-Medrese
Süleyman Sırrı Efendi ⁵⁵³	Burdur Kasabası İbtidai Mektebi-Rüşdiye Mektebi
Şevket Efendi ⁵⁵⁴	Sıbyan Mektebi-Medrese

⁵³⁰ BOA. DH. SAİD. d. 74, s. 353.

⁵³¹ BOA. DH. SAİD. d. 165, s. 463.

⁵³² BOA. DH. SAİD. d. 60, s. 121.

⁵³³ BOA. DH. SAİD. d. 134, s. 123.

⁵³⁴ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 289.

⁵³⁵ BOA. DH. SAİD. d. 132, s. 399.

⁵³⁶ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 235.

⁵³⁷ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 42.

⁵³⁸ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 425 - d. 91, s. 175.

⁵³⁹ BOA. DH. SAİD. d. 183, s. 140.

⁵⁴⁰ BOA. DH. SAİD. d. 144, s. 367.

⁵⁴¹ BOA. DH. SAİD. d. 19, s. 429 - d. 11, s. 113.

⁵⁴² BOA. DH. SAİD. d. 15, s. 351.

⁵⁴³ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 445.

⁵⁴⁴ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 163.

⁵⁴⁵ BOA. DH. SAİD. d. 100, s. 121.

⁵⁴⁶ BOA. DH. SAİD. d. 116, s. 263.

⁵⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d. 174, s. 385.

⁵⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d. 29, s. 151.

⁵⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d. 61, s. 5.

⁵⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d. 127, s. 195.

⁵⁵¹ BOA. DH. SAİD. d. 39, s. 257 - d. 170, s. 123.

⁵⁵² BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 409.

⁵⁵³ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 449.

⁵⁵⁴ BOA. DH. SAİD. d. 139, s. 199.

Teodorus Efendi ⁵⁵⁵	Sıbyan ve Elsineka Mektepleri-Özel Öğretmen
Yuvani Yaver Efendi ⁵⁵⁶	Sıbyan Mektebi
Zühdü Efendi ⁵⁵⁷	İbtidai Mektebi

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

Tablo 2.2.2. Burdur Doğumlu Memurların Eğitim Aldıkları Okullar

Memurların Eğitim Aldıkları Okullar	Sayısı
Dar-ül fûnûn Hukuk Şubesi	3
Elsineka Mektepleri	1
Ermeni Mektebi	2
Ermeni Sıbyan Mektebi	1
İbtidai Mektebi	13
İslam Mektebi	1
İzmir Mekteb-i İdâdi-i Mülkî(yye) Rüşdi Bölümü	1
İzmir Mekteb-i İdâdi-i Mülkî(yye)	1
İzmir Nafiâ Mektebi	1
Medrese	27
Mekteb-i İdâdi-i Mülkîyye	1
Mekteb-i Maârif-i Adliyye	1
Mekteb-i Sultani	1
Mekteb-i Tıbbiyye-i Askeriyye	1
Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkîyye-i Şâhâne	1
Mekteb-i Tıbbiyye-i Şâhâne	1
Menşe-i Kitab-ı Askeri Şakirdanı Silki	1
Millet Mektebi	1
Molla Cami	1
Özel Öğretmen / Hoca	9
Rum Mektebi	2
Rüşdiye Mektebi	36
Sıbyan Mektebi	60
Sultan Beyazıd Veli-ül Tabzâde Cami-i Şerif	2

⁵⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d. 56, s. 1.

⁵⁵⁶ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 121.

⁵⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 375.

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

2.3. Burdur Doğumlu Memurların Bildikleri Yabancı Diller

Kısa çizgi (-) olanlar ana dili Türkçe (kitâbet ve okuryazar) olarak belirtilmiştir.

Tablo 2.3.1. Burdur Doğumlu Memurların Bildikleri Yabancı Dil(ler)

Memurların İsimleri	Bildiği Yabancı Dil(ler)
Abdi Bey ⁵⁵⁸	-
Abdülbâki Efendi ⁵⁵⁹	-
Abdülkerim Nâfiz Efendi ⁵⁶⁰	-
Abdullah Adlî Efendi ⁵⁶¹	- Arapça (âşîna)
Abdullah Ata Efendi ⁵⁶²	-
Abdurrahim Efendi ⁵⁶³	-
Ahmed Hamdi Efendi ⁵⁶⁴	-
Ahmed Hamdi Efendi ⁵⁶⁵	-
Ahmed Rifat Efendi ⁵⁶⁶	-
Ahmed Şükrü Paşa ⁵⁶⁷	- Arapça-Fransızca (okuryazar)
Ahmed Şükrü Efendi ⁵⁶⁸	-
Ahmed Ziya Bey ⁵⁶⁹	-
Ali Rıza Efendi ⁵⁷⁰	-
Ali Rıza Efendi ⁵⁷¹	- Arapça (kitâbet)
Ali Rıza Efendi ⁵⁷²	-
Ali Rıza Efendi ⁵⁷³	-
Ali Rıza Efendi ⁵⁷⁴	-
Ali Rıza Bey ⁵⁷⁵	-
Ali Rıza Efendi ⁵⁷⁶	-
Andreyas Efendi ⁵⁷⁷	Türkçe-Ermenice (okuryazar)
Ataullah Abidin Efendi ⁵⁷⁸	-

⁵⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 29.

⁵⁵⁹ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 87 - d. 31, s. 233.

⁵⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 407.

⁵⁶¹ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 70.

⁵⁶² BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 5.

⁵⁶³ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 271 - d. 124, s. 299.

⁵⁶⁴ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 175.

⁵⁶⁵ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 13.

⁵⁶⁶ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 153.

⁵⁶⁷ BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

⁵⁶⁸ BOA. DH. SAİD. d. 188, s. 12.

⁵⁶⁹ BOA. DH. SAİD. d. 101, s. 385.

⁵⁷⁰ BOA. DH. SAİD. d. 1, s. 944.

⁵⁷¹ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 658.

⁵⁷² BOA. DH. SAİD. d. 66, s. 441-442.

⁵⁷³ BOA. DH. SAİD. d. 163, s. 239.

⁵⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d. 129, s. 55-56.

⁵⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d. 182, s. 115.

⁵⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 347.

⁵⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 427.

⁵⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 103.

Edhem Efendi ⁵⁷⁹	Arapça-Farsça (okur) -
Edhem Efendi ⁵⁸⁰	-
Emin Efendi ⁵⁸¹	-
Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi ⁵⁸²	Arapça (tekellüm) -
Hacı Ahmed Hayri Efendi ⁵⁸³	-
Hacı İbrahim Rüştü Efendi ⁵⁸⁴	Arapça (tekellüm ve kitâbet)
Hacı Mehmed Efendi ⁵⁸⁵	-
Hacı Mustafa Şükrü Efendi ⁵⁸⁶	- Arapça-Fransızca (okuryazar)
Hâfız Hacı Mehmed Efendi ⁵⁸⁷	Arapça-Farsça (âşîna) -
Hâfız Mehmed Emin Efendi ⁵⁸⁸	
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁵⁸⁹	-
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁵⁹⁰	-
Hâfız Ömer Rıfkı Efendi ⁵⁹¹	-
Halid Efendi ⁵⁹²	-
Halil Hilmi Efendi ⁵⁹³	-
Halil Vehbi Efendi ⁵⁹⁴	
Hasan Efendi ⁵⁹⁵	-
Hasan Basri Efendi ⁵⁹⁶	-
Hasan Fehmi Efendi ⁵⁹⁷	-
Hasan Hasib Efendi ⁵⁹⁸	- Arapça (âşîna)
Hasan Tahsin Efendi ⁵⁹⁹	- Fransızca (âşîna)
Hayrabet (Karabet) Efendi ⁶⁰⁰	Türkçe-Ermenice (okuryazar)
Hüseyin Efendi ⁶⁰¹	Arapça (kitâbet) -
Hüseyin Hüsnü Efendi ⁶⁰²	-
Hüseyin Hüsnü Halet Efendi ⁶⁰³	Arapça-Farsça (okur)
Hüseyin Ref'i Efendi ⁶⁰⁴	Arapça-Farsça (okur)
İbrahim Edhem Efendi ⁶⁰⁵	Arapça-Farsça (okur)

⁵⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d. 170, s. 9.

⁵⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d. 26, s. 35.

⁵⁸¹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 243 - BOA. DH. SAİD. MEM. 8, s. 16.

⁵⁸² BOA. DH. SAİD. d. 25, s. 109.

⁵⁸³ BOA. DH. SAİD. d. 8, s. 693.

⁵⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d. 38, s. 213.

⁵⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 487.

⁵⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 141.

⁵⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. 131, s. 7.

⁵⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d. 45, s. 321.

⁵⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d. 79, s. 129.

⁵⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 62, s. 337.

⁵⁹¹ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 357.

⁵⁹² BOA. DH. SAİD. d. 97, s. 209.

⁵⁹³ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 183.

⁵⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 172, s. 323.

⁵⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 173, s. 343.

⁵⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 75, s. 5.

⁵⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 126, s. 263.

⁵⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 140, s. 115.

⁵⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 99, s. 437.

⁶⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. 167, s. 129.

⁶⁰¹ BOA. DH. SAİD. d. 109, s. 345.

⁶⁰² BOA. DH. SAİD. d. 169, s. 369.

⁶⁰³ BOA. DH. SAİD. d. 3, s. 490.

⁶⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 719.

⁶⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 137.

İbrahim Edhem Ağa ⁶⁰⁶	
İbrahim Edhem Efendi ⁶⁰⁷	-
İbrahim Edhem Efendi ⁶⁰⁸	-
İbrahim Hakkı Efendi ⁶⁰⁹	-
İbrahim Subhi Efendi ⁶¹⁰	Arapça (tekellüm)-Fransızca (âşîna)
İliya Faik Efendi ⁶¹¹	Türkçe-Rumca (okuryazar)
İsali Efendi ⁶¹²	Türkçe-Ermenice (okuryazar)
İspiraki Efendi ⁶¹³	Türkçe-Rumca (tekellüm) Arapça-Farsça (âşîna)
Mehmed Arif Efendi ⁶¹⁴	-
Mehmed Kasım Efendi ⁶¹⁵	-
Mehmed Nâfiz Efendi ⁶¹⁶	- Arapça (tekellüm)
Mehmed Nuri Efendi ⁶¹⁷	-
Mehmed Nuri Efendi ⁶¹⁸	-
Mehmed Nuri Efendi ⁶¹⁹	Arapça (tekellüm) -
Mehmed Rifat Efendi ⁶²⁰	-
Mehmed Rifat Efendi ⁶²¹	-
Mehmed Rüşdü Efendi ⁶²²	-
Mehmed Sadık Efendi ⁶²³	-
Mehmed Saim Efendi ⁶²⁴	-
Mehmed Salih Efendi ⁶²⁵	-
Mehmed Şakir Efendi ⁶²⁶	-
Mehmed Şevket Efendi ⁶²⁷	-
Mehmed Şevket Efendi ⁶²⁸	-
Mehmed Şükrü Efendi ⁶²⁹	-
Mehmed Tevfik Efendi ⁶³⁰	-
Mustafa İsmet Efendi ⁶³¹	-

⁶⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d. 177, s. 89.

⁶⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 125.

⁶⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 265 - d. 128, s. 447.

⁶⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d. 23, s. 415.

⁶¹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 94, s. 171.

⁶¹¹ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 241.

⁶¹² BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 39.

⁶¹³ BOA. DH. SAİD. d. 138, s. 5.

⁶¹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 353 - d. 131, s. 343 - d. 9, s. 187.

⁶¹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 69, s. 97.

⁶¹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 132.

⁶¹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 53.

⁶¹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 405.

⁶¹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 179, s. 431-432.

⁶²⁰ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 3.

⁶²¹ BOA. DH. SAİD. d. 51, s. 151.

⁶²² BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 165.

⁶²³ BOA. DH. SAİD. d. 74, s. 353.

⁶²⁴ BOA. DH. SAİD. d. 165, s. 463.

⁶²⁵ BOA. DH. SAİD. d. 60, s. 121.

⁶²⁶ BOA. DH. SAİD. d. 134, s. 123.

⁶²⁷ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 289.

⁶²⁸ BOA. DH. SAİD. d. 132, s. 399.

⁶²⁹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 235.

⁶³⁰ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 42.

⁶³¹ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 425 - d. 91, s. 175.

Mustafa Lüftü Efendi ⁶³²	-
Mustafa Nuri Efendi ⁶³³	- Rusça (tekellüm)
Mustafa Raşid Efendi ⁶³⁴	-
Mustafa Rauf Bey ⁶³⁵	-
Mustafa Reşid Efendi ⁶³⁶	-
Osman Efendi ⁶³⁷	-
Osman Nuri Efendi ⁶³⁸	-
Ömer Yümni Efendi ⁶³⁹	-
Ömer Ziya Efendi ⁶⁴⁰	- Arapça-Farsça (âşîna)
Pandeli Fehmi Efendi ⁶⁴¹	-
Pavlaki Efendi ⁶⁴²	-
Prodromos Fehmi Efendi ⁶⁴³	Türkçe-Rumca (okuryazar)
Salih Sabri Efendi ⁶⁴⁴	-
Süleyman Sıdkı Efendi ⁶⁴⁵	-
Süleyman Sırrı Efendi ⁶⁴⁶	-
Şevket Efendi ⁶⁴⁷	-
Teodorus Efendi ⁶⁴⁸	Türkçe-Rumca (okuryazar)
Yuvani Yaver Efendi ⁶⁴⁹	Türkçe-Rumca (tekellüm ve kitâbet)
Zühdü Efendi ⁶⁵⁰	-

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

Tablo 2.3.2. Burdur Doğumlu Memurların Lisan Durumları

Diller	Âşîna	Konuşma (Tekellüm)	Okuma	Yazma (Kitâbet)	Okuma-Yazma Konuşma-Yazma
Arapça	5	5	4	3	2
Ermenice	-	-	-	-	3
Farsça	3	-	4	-	-
Fransızca	2	-	-	-	1

⁶³² BOA. DH. SAİD. d. 183, s. 140.

⁶³³ BOA. DH. SAİD. d. 144, s. 367.

⁶³⁴ BOA. DH. SAİD. d. 19, s. 429 - d. 11, s. 113.

⁶³⁵ BOA. DH. SAİD. d. 15, s. 351.

⁶³⁶ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 445.

⁶³⁷ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 163.

⁶³⁸ BOA. DH. SAİD. d. 100, s. 121.

⁶³⁹ BOA. DH. SAİD. d. 116, s. 263.

⁶⁴⁰ BOA. DH. SAİD. d. 174, s. 385.

⁶⁴¹ BOA. DH. SAİD. d. 29, s. 151.

⁶⁴² BOA. DH. SAİD. d. 61, s. 5.

⁶⁴³ BOA. DH. SAİD. d. 127, s. 195.

⁶⁴⁴ BOA. DH. SAİD. d. 39, s. 257 - d. 170, s. 123.

⁶⁴⁵ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 409.

⁶⁴⁶ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 449.

⁶⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d. 139, s. 199.

⁶⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d. 56, s. 1.

⁶⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 121.

⁶⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 375.

Rumca	-	1	-	-	4
Rusça	-	1	-	-	-
Türkçe	-	-	-	-	7

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

2.4. Burdur Doğumlu Memurların İşe İstihdam Edilme Durumu

Sicill-i Ahvâl defterlerine göre işe başlama durumlarına bakıldığında memurlar mülâzemeten (stajyer), asaleten ve şakirdlik olarak istihdam edildikleri tespit edilmiştir.

Mülâzemet, medreseden mezun olan kişilerin kadılık ve müderrislik almak amacıyla sıra beklemeleri ve mesleki tecrübe kazanmaları ile belirli kontenjandan istifadeyle göreve başlaması olarak tanımlanır. Mülâzemet, sadece İlmiye zümresi için bir kavram olmayıp Osmanlı idari ve askeri teşkilatında staj manasına gelmektedir.⁶⁵¹ Mülâzemet usulü, birtakım değişikliklere uğrasa da Tanzimat devrinde memuriyet sisteminin değişmesiyle kaldırılmıştır.⁶⁵²

Asaleten, kendi namına hareket etmek demektir.⁶⁵³ Şakird ise ilim öğrenen talebe anlamına gelmektedir.⁶⁵⁴

Tablo 2.4.1. Burdur Doğumlu Memurların İşe İstihdam Edilme Durumları

Memurların İsimleri	İşe İstihdam Edilme Durumları
Abdi Bey ⁶⁵⁵	Mülâzemeten
Abdülbâki Efendi ⁶⁵⁶	Mülâzemeten
Abdülkerim Nâfiz Efendi ⁶⁵⁷	Mülâzemeten
Abdullah Adlî Efendi ⁶⁵⁸	Asaleten
Abdullah Ata Efendi ⁶⁵⁹	Mülâzemeten
Abdurrahim Efendi ⁶⁶⁰	Mülâzemeten
Ahmed Hamdi Efendi ⁶⁶¹	Asaleten
Ahmed Hamdi Efendi ⁶⁶²	Asaleten

⁶⁵¹ İpşirli, 2006: 537.

⁶⁵² İpşirli, 2006: 538.

⁶⁵³ Devellioğlu, 2011: 48.

⁶⁵⁴ Sami, 2015: 599.

⁶⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 29.

⁶⁵⁶ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 87 - d. 31, s. 233.

⁶⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 407.

⁶⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 70.

⁶⁵⁹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 5.

⁶⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 271 - d. 124, s. 299.

⁶⁶¹ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 175.

⁶⁶² BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 13.

Ahmed Rifat Efendi ⁶⁶³	Asaleten
Ahmed Şükrü Paşa ⁶⁶⁴	Asaleten
Ahmed Şükrü Efendi ⁶⁶⁵	Asaleten
Ahmed Ziya Bey ⁶⁶⁶	Mülâzemeten
Ali Rıza Efendi ⁶⁶⁷	Asaleten
Ali Rıza Efendi ⁶⁶⁸	Mülâzemeten
Ali Rıza Efendi ⁶⁶⁹	Asaleten
Ali Rıza Efendi ⁶⁷⁰	Mülâzemeten
Ali Rıza Efendi ⁶⁷¹	Mülâzemeten
Ali Rıza Bey ⁶⁷²	Asaleten
Ali Rıza Efendi ⁶⁷³	Mülâzemeten
Andreyas Efendi ⁶⁷⁴	Mülâzemeten
Ataullah Abidin Efendi ⁶⁷⁵	Asaleten
Edhem Efendi ⁶⁷⁶	Asaleten
Edhem Efendi ⁶⁷⁷	Şakird
Emin Efendi ⁶⁷⁸	Asaleten
Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi ⁶⁷⁹	Asaleten
Hacı Ahmed Hayri Efendi ⁶⁸⁰	Asaleten
Hacı İbrahim Rüşdü Efendi ⁶⁸¹	Mülâzemeten
Hacı Mehmed Efendi ⁶⁸²	Asaleten
Hacı Mustafa Şükrü Efendi ⁶⁸³	Asaleten
Hâfız Hacı Mehmed Efendi ⁶⁸⁴	Asaleten
Hâfız Mehmed Emin Efendi ⁶⁸⁵	Asaleten
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁶⁸⁶	Asaleten
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁶⁸⁷	Asaleten
Hâfız Ömer Rıfkı Efendi ⁶⁸⁸	Mülâzemeten
Halid Efendi ⁶⁸⁹	Mülâzemeten

⁶⁶³ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 153.

⁶⁶⁴ BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

⁶⁶⁵ BOA. DH. SAİD. d. 188, s. 12.

⁶⁶⁶ BOA. DH. SAİD. d. 101, s. 385.

⁶⁶⁷ BOA. DH. SAİD. d. 1, s. 944.

⁶⁶⁸ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 658.

⁶⁶⁹ BOA. DH. SAİD. d. 66, s. 441-442.

⁶⁷⁰ BOA. DH. SAİD. d. 163, s. 239.

⁶⁷¹ BOA. DH. SAİD. d. 129, s. 55-56.

⁶⁷² BOA. DH. SAİD. d. 182, s. 15.

⁶⁷³ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 347.

⁶⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 427.

⁶⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 103.

⁶⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. 170, s. 9.

⁶⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d. 26, s. 35.

⁶⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 243 - BOA. DH. SAİD. MEM. 8, s. 16.

⁶⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d. 25, s. 109.

⁶⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d. 8, s. 693.

⁶⁸¹ BOA. DH. SAİD. d. 38, s. 213.

⁶⁸² BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 487.

⁶⁸³ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 141.

⁶⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d. 131, s. 7.

⁶⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d. 45, s. 321.

⁶⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d. 79, s. 129.

⁶⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. 62, s. 337.

⁶⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 357.

⁶⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d. 97, s. 209.

Halil Hilmi Efendi ⁶⁹⁰	Mülâzemeten
Halil Vehbi Efendi ⁶⁹¹	Asaleten
Hasan Efendi ⁶⁹²	Mülâzemeten
Hasan Basri Efendi ⁶⁹³	Mülâzemeten
Hasan Fehmi Efendi ⁶⁹⁴	Mülâzemeten
Hasan Hasib Efendi ⁶⁹⁵	Asaleten
Hasan Tahsin Efendi ⁶⁹⁶	Asaleten
Hayrabet (Karabet) Efendi ⁶⁹⁷	Asaleten
Hüseyin Efendi ⁶⁹⁸	Asaleten
Hüseyin Hüsnü Efendi ⁶⁹⁹	Asaleten
Hüseyin Hüsnü Halet Efendi ⁷⁰⁰	Mülâzemeten
Hüseyin Ref'i Efendi ⁷⁰¹	Mülâzemeten
İbrahim Edhem Efendi ⁷⁰²	Asaleten
İbrahim Edhem Ağa ⁷⁰³	Asaleten
İbrahim Edhem Efendi ⁷⁰⁴	Mülâzemeten
İbrahim Edhem Efendi ⁷⁰⁵	Mülâzemeten
İbrahim Hakkı Efendi ⁷⁰⁶	Mülâzemeten
İbrahim Subhi Efendi ⁷⁰⁷	Asaleten
İliya Faik Efendi ⁷⁰⁸	Asaleten
İsali Efendi ⁷⁰⁹	Mülâzemeten
İspiraki Efendi ⁷¹⁰	Asaleten
Mehmed Arif Efendi ⁷¹¹	Mülâzemeten
Mehmed Kasım Efendi ⁷¹²	Mülâzemeten
Mehmed Nâfiz Efendi ⁷¹³	Mülâzemeten
Mehmed Nuri Efendi ⁷¹⁴	Mülâzemeten
Mehmed Nuri Efendi ⁷¹⁵	Mülâzemeten
Mehmed Nuri Efendi ⁷¹⁶	Mülâzemeten

⁶⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 183.

⁶⁹¹ BOA. DH. SAİD. d. 172, s. 323.

⁶⁹² BOA. DH. SAİD. d. 173, s. 343.

⁶⁹³ BOA. DH. SAİD. d. 75, s. 5.

⁶⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 126, s. 263.

⁶⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 140, s. 115.

⁶⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 99, s. 437.

⁶⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 167, s. 129.

⁶⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 109, s. 345.

⁶⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 169, s. 369.

⁷⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. 3, s. 490.

⁷⁰¹ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 719.

⁷⁰² BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 137.

⁷⁰³ BOA. DH. SAİD. d. 177, s. 89.

⁷⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 125.

⁷⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 265 - d. 128, s. 447.

⁷⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d. 23, s. 415.

⁷⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d. 94, s. 171.

⁷⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 241.

⁷⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 39.

⁷¹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 138, s. 5.

⁷¹¹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 353 - d. 131, s. 343 - d. 9, s. 187.

⁷¹² BOA. DH. SAİD. d. 69, s. 97.

⁷¹³ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 132.

⁷¹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 53.

⁷¹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 405.

⁷¹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 179, s. 431-432.

Mehmed Rifat Efendi ⁷¹⁷	Mülâzemeten
Mehmed Rifat Efendi ⁷¹⁸	Mülâzemeten
Mehmed Rüşdü Efendi ⁷¹⁹	Mülâzemeten
Mehmed Sadık Efendi ⁷²⁰	Mülâzemeten
Mehmed Saim Efendi ⁷²¹	Asaleten
Mehmed Salih Efendi ⁷²²	Asaleten
Mehmed Şakir Efendi ⁷²³	Asaleten
Mehmed Şevket Efendi ⁷²⁴	Mülâzemeten
Mehmed Şevket Efendi ⁷²⁵	Mülâzemeten
Mehmed Şükrü Efendi ⁷²⁶	Mülâzemeten
Mehmed Tevfik Efendi ⁷²⁷	Asaleten
Mustafa İsmet Efendi ⁷²⁸	Mülâzemeten
Mustafa Lüftü Efendi ⁷²⁹	Mülâzemeten
Mustafa Nuri Efendi ⁷³⁰	Asaleten
Mustafa Raşid Efendi ⁷³¹	Mülâzemeten
Mustafa Rauf Bey ⁷³²	Asaleten
Mustafa Reşid Efendi ⁷³³	Mülâzemeten
Osman Efendi ⁷³⁴	Mülâzemeten
Osman Nuri Efendi ⁷³⁵	Asaleten
Ömer Yümni Efendi ⁷³⁶	Mülâzemeten
Ömer Ziya Efendi ⁷³⁷	Asaleten
Pandeli Fehmi Efendi ⁷³⁸	Mülâzemeten
Pavlaki Efendi ⁷³⁹	Asaleten
Prodromos Fehmi Efendi ⁷⁴⁰	Asaleten
Salih Sabri Efendi ⁷⁴¹	Mülâzemeten
Süleyman Sıdkı Efendi ⁷⁴²	Asaleten
Süleyman Sırrı Efendi ⁷⁴³	Mülâzemeten

⁷¹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 3.

⁷¹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 51, s. 151.

⁷¹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 165.

⁷²⁰ BOA. DH. SAİD. d. 74, s. 353.

⁷²¹ BOA. DH. SAİD. d. 165, s. 463.

⁷²² BOA. DH. SAİD. d. 60, s. 121.

⁷²³ BOA. DH. SAİD. d. 134, s. 123.

⁷²⁴ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 289.

⁷²⁵ BOA. DH. SAİD. d. 123, s. 399.

⁷²⁶ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 235.

⁷²⁷ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 42.

⁷²⁸ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 425 - d. 91, s. 175.

⁷²⁹ BOA. DH. SAİD. d. 183, s. 140.

⁷³⁰ BOA. DH. SAİD. d. 144, s. 367.

⁷³¹ BOA. DH. SAİD. d. 19, s. 429 - d. 11, s. 113.

⁷³² BOA. DH. SAİD. d. 15, s. 301.

⁷³³ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 445.

⁷³⁴ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 163.

⁷³⁵ BOA. DH. SAİD. d. 100, s. 121.

⁷³⁶ BOA. DH. SAİD. d. 116, s. 263.

⁷³⁷ BOA. DH. SAİD. d. 174, s. 385.

⁷³⁸ BOA. DH. SAİD. d. 29, s. 151.

⁷³⁹ BOA. DH. SAİD. d. 61, s. 5.

⁷⁴⁰ BOA. DH. SAİD. d. 127, s. 195.

⁷⁴¹ BOA. DH. SAİD. d. 170, s. 123.

⁷⁴² BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 409.

⁷⁴³ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 449.

Şevket Efendi ⁷⁴⁴	Mülâzemeten
Teodorus Efendi ⁷⁴⁵	Mülâzemeten
Yuvani Yaver Efendi ⁷⁴⁶	Mülâzemeten
Zühdü Efendi ⁷⁴⁷	Asaleten

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

Tabloya bakıldığında memurlardan 49 kişi mülâzemeten; 44 kişi asaleten ve 1 kişi de şakird olarak istihdam edilmiştir.

2.5. Burdur Doğumlu Memurların Yaptığı Görevler

Tablo 2.5.1. Burdur Doğumlu Memurların Yaptığı Görevler

Memurların İsimleri	Yaptığı Görevler
Abdi Bey ⁷⁴⁸	Burdur Muhasebe Kalemi (Mülâzemet) Varidat Mukayyidi Refâkati
Abdülbâki Efendi ⁷⁴⁹	Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Evrak Mukayyidliği Burdur Sancağı İdare Meclisi Kitâbeti Burdur Sancağı Ziraat Bankası Şubesi Memuriyeti
Abdülkerim Nâfiz Efendi ⁷⁵⁰	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Nafiâ Dairesi Burdur Sancağı Tarik Kitâbeti Burdur Sancağı Ziraat Bankası Tarik ve Meabir Tahkik Kitâbeti
Abdullah Adlî Efendi ⁷⁵¹	Burdur Sancağı Şer'yye Mahkemesi Mülâzımlığı Cide Sancağı Bidayet Mahkemesi Azâlığı
Abdullah Ata Efendi ⁷⁵²	Burdur Mal Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Zabıta Kalemi Memuru Burdur Sancağı Tahrirat Kâtibi Refâkati Elmalı Kazası Mal Müdürü Burdur Kazası Mal Müdürü Burdur Kazası Muhasebe Baş Kitâbeti
Abdurrahim Efendi ⁷⁵³	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyiz-i Saniliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyiz-i Evvelliği Burdur Sancağı Belediye Kitâbeti

⁷⁴⁴ BOA. DH. SAİD. d. 139, s. 199.

⁷⁴⁵ BOA. DH. SAİD. d. 56, s. 1.

⁷⁴⁶ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 121.

⁷⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 375.

⁷⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 29.

⁷⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 87 - d. 31, s. 233.

⁷⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 407.

⁷⁵¹ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 70.

⁷⁵² BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 5.

⁷⁵³ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 271 - d. 124, s. 299.

	Burdur Sancağı Ziraat Bankası Muhasebe Kitâbeti Refakati Burdur Rüşdiye Mektebi Rik'â Muâllimi Vekâleti Tefenni Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitâbeti Yalvaç Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitâbeti Yalvaç Ziraat Bankası Sandık Refakati Hamidâbâd Ziraat Bankası Şubesi Memur Muavini Hamidâbâd Ziraat Bankası Müfettiş Muavini
Ahmed Hamdi Efendi ⁷⁵⁴	Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Azâ Mülâzımlığı Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Baş Kitâbeti
Ahmed Hamdi Efendi ⁷⁵⁵	Tefenni Kazası Yoklama Kitâbeti Tefenni Kazası Tapu Kitâbeti Sinop Sancağı Defter-i Hakani Baş Kitâbeti
Ahmed Rifat Efendi ⁷⁵⁶	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin Muâvinliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin-i Saniliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin-i Evvelliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Evrak Mukayyidliği Burdur Sancağı Tahsilat-ı Müfredat Kitâbeti
Ahmed Şükrü Paşa ⁷⁵⁷	Maltepe Hastanesi (Sağkol rütbesi) Beşinci Ordu-yı Hümâyun Süvari Üçüncü Alayı Tabib-i Evvelliği (Binbaşı rütbesi) Bahriye Haydarpaşa Hastanesi Ettıbbâ-ı Miyanına Memur Tabib-i Saniliği Gureba-ı Müslimin Hastanesi Ser-Tababeti
Ahmed Şükrü Efendi ⁷⁵⁸	Tokat Telgraf Muhabere Memuru Tokat Telgraf Muhabere Memur Muâvinliği İzmir Posta Merkezi Memur Muâvinliği
Ahmed Ziya Bey ⁷⁵⁹	Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Müdde-i Umûmi Muâvini Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Reji Kitâbeti Burdur Sancağı Ziraat Bankası Şubesi Memur Muâvini Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Müsveddiliği Burdur Rüşdiye Mektebi Rik'â Muâllimliği Çorum Sancağı Tahrirat Müdüriyeti Karahisar-ı Sahib* Sancağı Tahrirat Müdüriyeti Kütahya Sancağı Tahrirat Müdüriyeti
Ali Rıza Efendi ⁷⁶⁰	Burdur Ticaret Mahkemesi Muvakkat (Geçici)Azâsı Burdur Ticaret Mahkemesi Daimi Azâsı
Ali Rıza Efendi ⁷⁶¹	Vergi Emaneti Mektubi Kalemi (Mülâzemet) Erzurum Sancağı Defter-i Hakani Müdüriyeti

⁷⁵⁴ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 175.

⁷⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 13.

⁷⁵⁶ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 153.

⁷⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

⁷⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d. 188, s. 12.

⁷⁵⁹ BOA. DH. SAİD. d. 101, s. 385.

* Bugünkü Afyonkarahisar. Sezen, 2017: 421.

⁷⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d. 1, s. 944.

⁷⁶¹ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 658.

	Yenipazar* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Cebel-i Garb Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Vergi Emaneti Mektubi Odası Preveze* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Şehrizor* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Halep Vilayeti Defter-i Hakani Memuriyeti Teke Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Emvâl-i Hümâyun Senedat Memuriyeti
Ali Rıza Efendi ⁷⁶²	Kastamonu Vilayeti İkinci Fırka Mukayyidliği Doğanhisar Nahiyesi Müdüriyeti Barla ma'a Pavlu* Nahiyeleri Vergi Kitâbeti Göhlhisar Nahiyesi Müdüriyeti Ağlasun Nahiyesi Müdüriyeti Doğanhisar* Nahiyesi Zabıta Memuriyeti Pavlu Nahiyesi Müdüriyeti Keçiborlu Nahiyesi Müdüriyeti Düşenbe* Nahiyesi Müdüriyeti Burdur Sancağı Tahsilat Müfettişi Uluborlu Kazası Tahsilat Müfettişi
Ali Rıza Efendi ⁷⁶³	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Garbikaraağaç* Kazası Nüfus Memurluğu İrla* Nahiyesi Tahrirat Kitâbeti Güney* Nahiyesi Tahrirat Kitâbeti İrla Nahiyesi Tahrirat Kitâbeti Ağlasun Nahiyesi Tahrirat Kitâbeti Tefenni Kazası Tahsilat-ı Müfredat Kitâbeti
Ali Rıza Efendi ⁷⁶⁴	Burdur Sancağı İdare Meclisi Kalemi (Mülâzemet) Merkez Kazası Yoklama Kitâbeti Tefenni Kazası Yoklama Kitâbeti Burdur Sancağı Defter-i Hakani Baş Kitabet Vekâleti Bölük Eminliği Kozan* Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Baş Kitâbeti Halep Vilayeti Defter-i Hakani Baş Kitâbeti İskenderun* Kazası Tapu Kitâbeti Kozan Sancağı Tapu Kitâbeti Vekâleti Genç* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti İpek* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti

* Bugünkü Sırbistan sınırları içindedir.

* Bugünkü Yunanistan sınırları içerisindedir. Sezen, 2017: 627.

* Musul vilayetine bağlı sancaktır. Sezen, 2017: 720.

⁷⁶² BOA. DH. SAİD. d. 66, s. 441-442.

* Isparta Sütçüler. Sezen, 2017: 706.

* Diğer adı maa Aşiret-i Cihanbeyli olup bugünkü Konya Akşehir. Sezen, 2017: 224.

* Diğer adı Pazarcı ve maa Senir. Antalya Manavgat'a bağlı nahiyedir. Sezen, 2017: 233.

⁷⁶³ BOA. DH. SAİD. d. 163, s. 239.

* Denizli Acıpayam'ın 1890 yılındaki adıdır. Sezen, 2017: 5.

* Burdur Yeşilova. Sezen, 2017: 819.

* Denizli Buldan. Sezen, 2017: 314.

⁷⁶⁴ BOA. DH. SAİD. d. 129, s. 55-56.

* Adana'nın ilçesidir. Sezen, 2017: 484.

* Hatay'ın ilçesidir. Sezen, 2017: 381.

* Bugünkü Bingöl'ün ilçesidir. Sezen, 2017: 284.

* Kosova vilayetine bağlı sancaktır. Sezen, 2017: 377.

	Serfiçe* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti İpek Sancağı Defter-i Hakani Memuriyet Vekâleti
Ali Rıza Bey ⁷⁶⁵	Tefenni Kazası Tahrirat Kitâbeti Göhlisar Nahiyesi Müdüriyeti Vekâleti Ağlasun Nahiyesi Müdürlüğü Kemer Nahiyesi Müdürlüğü Ağlasun Nahiyesi Müdürlüğü Göhlisar Nahiyesi Müdürlüğü
Ali Rıza Efendi ⁷⁶⁶	Burdur Sancağı Vergi Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Vergi Kalemi Defterciliği
Andreyas Efendi ⁷⁶⁷	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Islahat Komisyonu Fahri Azâlığı Burdur Sancağı Aşar ve Ağnam İdaresi Üçüncü Kitâbeti Burdur Sancağı Aşar ve Ağnam İdaresi Kâtib-i Saniliği
Ataullah Abidin Efendi ⁷⁶⁸	Elmalı ve Kaş Kazaları Seyyar Tütün Müfettişliği Ağva veya Ağova* Rûsumat Memurluğu (...) Memurluğu Refakati Karyot* Rûsumat İdaresi Memuriyet Vekâleti Andifli* Rûsumat İdaresi Memuriyet Vekâleti Koyunadası* Rûsumat İdaresi Memuriyeti Molova* Rûsumat İdaresi Memuriyeti
Edhem Efendi ⁷⁶⁹	Burdur Sancağı Nüfus Kalemi Kitâbeti
Edhem Efendi ⁷⁷⁰	Burdur Sancağı Telgrafhanesi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Memuru Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Müdüriyeti Teke Sancağı Tahrirat Müdüriyeti Kaş Kazası Hububat Aşarının Müzayede ve İhale Memuriyeti Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Azâlığı Maârif Komisyonu Kitâbet ve Azâlığı Burdur Sancağı Belediye Reisi Teke Sancağı Nüfus Memuriyeti
Emin Efendi ⁷⁷¹	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin-i Sâniligi Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin-i Evvelliği
Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi ⁷⁷²	Âtik Elli Üçüncü Alay Üçüncü Tabur Beşinci Tabur Bölük Emni Üçüncü Tabur Dördüncü Bölük Mülâzımı Mısri Bölükleri Tabur Kitâbeti

* Yunanistan'a bağlı sancaktır. Sezen, 2017: 677.

⁷⁶⁵ BOA. DH. SAİD. d. 182, s. 115.

⁷⁶⁶ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 347.

⁷⁶⁷ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 427.

⁷⁶⁸ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 103.

* Burdur Kemer. Sezen, 2017: 448.

* Sakız adası Cezâyir-i Bahr-i Sefid vilâyetine bağlı kaza. Sezen, 2017: 433.

* Antalya Kaş. Sezen, 2017: 435.

* Sakız adası Cezâyir-i Bahr-i Sefid vilâyetindeki küçük takımadalar. Sezen, 2017: 483.

* Midilli adası. Sezen, 2017: 560.

⁷⁶⁹ BOA. DH. SAİD. d. 170, s. 9.

⁷⁷⁰ BOA. DH. SAİD. d. 26, s. 35.

⁷⁷¹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 243 - BOA. DH. SAİD. MEM. 08, s. 16.

⁷⁷² BOA. DH. SAİD. d. 25, s. 109.

	Üçüncü Alay Eminliği (...) Kazası Kaymakamlığı Vekâleti Memuru
Hacı Ahmed Hayri Efendi ⁷⁷³	Burdur Sancağı Emlâk ve Temettu'ât Defatır Mübeyyizliği Göhlisar ve Kemer-i Hamid Kazaları Nüfus Kitâbeti Hamid Sancağı Aşar ve Anbar Memuriyeti Burdur Sancağı Mal Müdürü Refakati Burdur Sancağı Arazi Baş Kitâbeti Burdur Sancağı Arazi Yoklama Kitâbeti Burdur Mal Müdürü Refakati Burdur Sancağı Muhasebe Masraf Mukayyidi Burdur Sancağı İdare Meclisi Kitâbeti Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Baş Kitâbeti
Hacı İbrahim Rüşdü Efendi ⁷⁷⁴	Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi (Mülâzemet) Burdur Kazası Yoklama Kitâbeti Burdur Kazası Tapu Kitâbeti Burdur Sancağı Defter-i Hakani Baş Kitâbeti Müntefik* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Hamidâbâd Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Burdur Sancağı Merkez Kazası Tapu Kitâbeti Burdur Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu
Hacı Mehmed Efendi ⁷⁷⁵	Ağlasun Nahiyesi Niyabetine Memur Burdur Sancağı Temyiz Meclisi Baş Kitâbeti Burdur Sancağı Tapu Kitâbeti Burdur Sancağı Emlâk Yoklama Kitâbeti Burdur Sancağı Emlâk Takdir ve Tahmin Kıymetlerine Memur Burdur Sancağı Emlâk Komisyon Azâsı Eytam Müdüriyeti Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Azâ Mülâzımlığı
Hacı Mustafa Şükrü Efendi ⁷⁷⁶	(....) Yanya Vilayeti Çamlık* Kıtâsı Hassa-ı Ordu-yı Hümâyün Redif Sınıf-ı Sâlis Üçüncü Alay İkinci Tabur Tababeti (....) İkinci Ordu-yı Hümâyün Âtik-i Nizâmiye Beşinci Alay Birinci Tabur Memuru Ordu-yı Hümâyün Merkez Hastanesi İçlikhane Hastanesi Memuriyeti Gureba-ı Müslimin Hastanesi Tabibi Gureba-ı Müslimin Hastanesi Tabib-i Sâniligi
Hâfız Hacı Mehmed Efendi ⁷⁷⁷	Burdur Sancağı Belediye Meclisi Azâlığı Burdur Sancağı Ziraat Bankası Azâlığı Burdur Sancağı Sandık Emaneti

⁷⁷³ BOA. DH. SAİD. d. 8, s. 693.

⁷⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d. 38, s. 213.

* Diğer adı Nasıriye olup Basra vilayetine bağlı sancaktır. Sezen, 2017: 568.

⁷⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 487.

⁷⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 141.

* Yanya vilayetine bağlı sancaktır. Bugünkü Yunanistan sınırları içindedir. Sezen, 2017: 168.

⁷⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d. 131, s. 7.

Hâfız Mehmed Emin Efendi ⁷⁷⁸	Hassa-1 Ordu-yı Hümâyün Nüfus Kalemî Hassa-1 Ordu-yı Hümâyün Erkan-ı Harbiye Dairesi İkinci Şubesi Nüfus Kısmı
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁷⁷⁹	(...) Ravza-ı Terakki Hususi Mektebi Hesap, Fârisî, Tatbîkât-ı Arabî (Arapça uygulama), Ulûm-ı Diniyye (Dini bilimler) Muâllimliği
Hâfız Mehmed Sadık Efendi ⁷⁸⁰	Şam-ı Şerif Vilayeti Postahane Mukayyidliği Şam-ı Şerif Vilayeti Telgraf ve Muhabere Memuriyeti Şam-ı Şerif Vilayeti Posta Kitâbeti Müzeyrib* Nahiyesi ve Şeyh Said Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti Kerek* Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti
Hâfız Ömer Rıfkı Efendi ⁷⁸¹	Tapu Kalemî (Mülâzemet) Karahisar-ı Sahib Sancağı Defter-i Hakani Müdür Vekâleti Karahisar-ı Sahib Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti İstanbul Vilayeti Muhasebe Kalemî
Halid Efendi ⁷⁸²	Burdur Sancağı Mülga Temyiz Meclisi Kalemî (Mülâzemet) Tefenni Kazası Deavî Kitâbeti Tefenni Kazası İdare Meclisi Kitâbeti Karaağaç* Kazası Rüsumat Memuriyeti Tefenni Kazası Aşar ve Ağnam Kitâbeti Kale Kazası Aşar ve Ağnam Kitâbeti Tefenni Kazası Mal Müdürlüğü Kaş Kazası Mal Müdürlüğü Memuriyeti
Halil Hilmi Efendi ⁷⁸³	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemî (Mülâzemet) Burdur Sancağı İdare Meclisi Baş Kitâbeti Muavinliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemî Mübeyyin-i Sâniligi Burdur Sancağı Muhasebe Kalemî Evrak Mukayyidliği Burdur Sancağı Tahsilat-ı Müfredat Kitâbeti
Halil Vehbi Efendi ⁷⁸⁴	Alaiyye Kazası Bidayet Mahkemesi Müdde’i-i Umûmi Muavinliği
Hasan Efendi ⁷⁸⁵	Konya Vilayeti Bidayet Mahkemesi (Mülâzemet) Beyşehir* Kazası Bidayet Mahkemesi (Mülâzemet) İlgın Kazası Tahrirat Kalemî (Mülâzemet) İlgın Kazası Rüşdiye Mektebi Hüsn-i Hat Muâllimliği İlgın Kazası Tahrirat Kitâbeti

⁷⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d. 45, s. 321.

⁷⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d. 79, s. 129.

⁷⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d. 62, s. 337.

* Muzayrib. Havran Suriye vilayeti. Sezen, 2017: 569.

* Suriye vilayetine bağlı bir sancak. Sezen, 2017: 451.

⁷⁸¹ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 357.

⁷⁸² BOA. DH. SAİD. d. 97, s. 209.

* Tahir Sezen’in Osmanlı Yer Adları kitabında iki tane Karaağaç bulunmaktadır. Birisi Acıpayam’ın 1870 yılındaki adıdır. Sezen, 2017: 5.; diğeri de Isparta Şarkikaraağaç’tır. Şarkikaraağaç’ın 1871 yılındaki adı da Karaağaç’tır. Sezen, 2017: 715. Terceme-i hâllerde tam neresi olduğu bilinmediğinden her ikisi de belirtilmiştir.

⁷⁸³ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 183.

⁷⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d. 172, s. 323.

⁷⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d. 173, s. 343.

* Konya ilçesidir. Sezen, 2017: 116.

	Akşehir Kazası Mal Müdürü Refakati Aladağ* Nahiyesi Vergi Kitâbeti Kaş Kazası Mal Müdür Muâvinliği
Hasan Basri Efendi ⁷⁸⁶	Hassa-ı Nizâmiyye Sana'yi Alayı Birinci Tabur İkinci Bölük Eminliği Hassa-ı Nizâmiyye Sana'yi Alayı Birinci Tabur İkinci Bölük İkinci Çavuşluğu Orman ve Maâdin ve Ziraât Nezareti Muhasebe Muharrirliği (Mülâzemet)
Hasan Fehmi Efendi ⁷⁸⁷	Konya Vilayeti İstinaf Ceza Mahkemesi Kalemi (Mülâzemet) Beyşehir Kazası Bidayet Mahkemesi (Mülâzemet) Ilgın Kazası Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Ilgın Kazası Rüşdiye Mektebi Rik'â Muallimliği Ilgın Kazası Tahrirat Kitâbeti Akşehir Kazası Vergi Kitâbeti Refakati Aladağ Nahiyesi Vergi Kitâbeti
Hasan Hasib Efendi ⁷⁸⁸	Burdur Sancağı Merkez Sandık Emaneti
Hasan Tahsin Efendi ⁷⁸⁹	Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkîyye-i Şahane Serîriyyât-ı Hâriciyye Eczacı-ı Evvelliği Beyşehir Kazası Belediye Eczacılığı Memuru Mekke-i Mükerreme Gureba Hastanesi Eczacı-ı Evvelliği
Hayrabet (Karabet) Efendi ⁷⁹⁰	Tefenni Kazası Sandık Emaneti
Hüseyin Efendi ⁷⁹¹	Tefenni Kazası Karamanlı Kolu Ağnam Ta'dât Memurluğu Çeltikçi Çiftlikât-ı Hümayun Anbar Eminliği Çeltikçi Çiftlikât-ı Hümayun Anbar Eminliği İhalât Memuriyeti
Hüseyin Hüsnü Efendi ⁷⁹²	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mukayyidliği Burdur Sancağı Belediye Sandık Emaneti Burdur Sancağı Belediye Kitâbeti Tekfurdağı* Sancağı Nüfus Memuriyeti Vekâleti Teke Sancağı Nüfus Memuriyeti Antalya Fırkası İdaresi İkinci Kitâbeti Ereğli* Fırkası Sınıf-ı Sâni Memurluğu
Hüseyin Hüsnü Halet Efendi ⁷⁹³	Divân-ı Hümayun Kalemi (Mülâzemet) Bâb-ı Ser-Askeri Tahrirat Odası Musul Muhasebesi Refakati Memuriyeti Bâb-ı Ser-Askeri Tahrirat Odası (Mülâzemet)

* Konya Hadım'a bağlı nahiyedir. Sezen, 2017: 29.

⁷⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d. 75, s. 5.

⁷⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. 126, s. 263.

⁷⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d. 140, s. 115.

⁷⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d. 99, s. 437.

⁷⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 167, s. 129.

⁷⁹¹ BOA. DH. SAİD. d. 109, s. 345.

⁷⁹² BOA. DH. SAİD. d. 169, s. 369.

* Tekirdağ ili. Sezen, 2017: 747.

* Zonguldak Ereğli. (Karadeniz Ereğlisi) Sezen, 2017: 252.

⁷⁹³ BOA. DH. SAİD. d. 3, s. 490.

	Filibe* Sancağı Tahrirat Baş Kitâbeti Memuru Bâb-ı Ser-Askeri Tahrirat Odası (Mülâzemet) Rumeli Varidat Muhasebesi Meclis-i Muhasebe-i Maliye Mazbata Odası (Mülâzemet) Van ve Hakkâri Eyaleti Tahrirat Baş Kitâbeti Meclis-i Muhasebe-i Maliye Mazbata Odası İzmir Sancağı Muhasebe Memurluğu Meclis-i Muhasebe-i Maliye Mazbata Odası İkinci Kavâs Muhasebatının Islahı Ferecik ve Meğri* Kazaları Müdüriyeti Kesriye* Sancağı Muhasebeciliği Amasya Sancağı Muhasebeciliği Amasya Mutasarrıflığı Vekâleti Gümölcine* Sancağı Muhasebeciliği Dersim* Vilayeti Defterdarlığı
Hüseyin Refî Efendi ⁷⁹⁴	Dersâadet (İstanbul) Emaneti Tatbik Kalemi (Mülâzemet) Dersâadet Emaneti İstatistik Kalemi Dersâadet Emaneti Muhasebe Kalemi Devâir Mukayyidliği Refakati Dersâadet Emaneti İstatistik Kalemi Rûsumat Emaneti Muhasebe Odası Memuriyeti Dersâadet Emaneti İstatistik Kalemi
İbrahim Edhem Efendi ⁷⁹⁵	Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi Mukayyidliği Burdur Sancağı Belediye Meclisi Sandık Eminliği Tefenni Kazası Rûsum-ı Sitte Memuriyeti Burdur Sancağı Ticaret Mahkemesi Baş Kitâbeti
İbrahim Edhem Ağa ⁷⁹⁶	Hassa-i Kolordu-ı Hümâyûn Dördüncü Alay İkinci Tabur Üçüncü Bölük Altıncı Çavuş İstıranca* Orman Piyade Koruculuğu Bağçeköy Orman Piyade Koruculuğu Zekeriyaköyü Orman Süvari Koruculuğu
İbrahim Edhem Efendi ⁷⁹⁷	Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi İcra Mübaşirliği Vekâleti Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Mukavelat Muharrirliği Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantik Muavinliği Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Zabıt Kitâbeti

* Bulgaristan sınırları içerisinde. Sezen, 2017: 271.

* Ferecik: Dedeoğaç Meriç Yunanistan. Sezen, 2017: 268. Meğri: Muğla Fethiye. Sezen, 2017: 539.

* Yunanistan sınırları içerisinde. Sezen, 2017: 454.

* Yunanistan sınırları içerisinde. Sezen, 2017: 311.

* Tunceli. Sezen, 2017: 214.

⁷⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 719.

⁷⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 137.

⁷⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 177, s. 89.

* Diğer adı Binkılıç. Bugünkü İstanbul Çatalca'dır. Sezen, 2017: 365.

⁷⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 125.

	Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kitâbeti Vekâleti Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Zabıt Kitâbeti Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantik Muâvinliği
İbrahim Edhem Efendi ⁷⁹⁸	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Evrak Mukayyidi Muâvinliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin-i Sâniligi Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin-i Evvelliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Evrak Mukayyidliği Burdur Sancağı Nafiâ Komisyonu Kitâbeti Burdur Sancağı İdare Meclisi Baş Kitâbeti Vekâleti
İbrahim Hakkı Efendi ⁷⁹⁹	Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi (Mülâzemet) Burdur Etrafı Şehr-i Nahiyesi (şehrin etrafındaki nahiyeler) Vukuat Kitâbeti Burdur Sancağı Tahrir Kalemi Senedât Kitâbeti Burdur Sancağı Tahrir Kalemi Tahrir ve Vergi Kitâbeti Refakati Burdur Sancağı Vergi Kitâbeti Çeltikçi Çiftlikât-ı Hümâyun Kitâbeti Koldere* Şubesi Kitâbeti Subaşı Emlâk-ı Hümâyun Şubesi Memurluğu Kavala* Kazası Emlâk-ı Hümâyun Müdüriyeti Dirac* Sancağı Emlâk Müdevvire Müdüriyeti
İbrahim Subhi Efendi ⁸⁰⁰	Ayvalık Kazası Bidâyet Mahkemesi İkinci Kitâbeti Kudüs Sancağı Ziraat Bankası Şubesi Memur Muâvinliği Aydın Vilayeti Ziraat Bankası Şubesi Memur Muâvinliği Çatalca Sancağı Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitâbeti Halilürrahman* Kazası Muhasebe Kitâbeti Vekâleti Şile Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kitâbeti Eskişehir Kazası Ticaret Mahkemesi Baş Kitâbeti
İliya Faik Efendi ⁸⁰¹	Hayrabolu* Kazası Telgraf Merkezi Muhabere Memuriyeti Pristine Sancağı Posta Nakliye Memuriyeti Mersin Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Posta Kitâbeti Pozantı Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti Konya Vilayeti (...) Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti Adana Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Posta Kitâbeti

⁷⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 265 - d. 128, s. 447.

⁷⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 23, s. 415.

* Manisa Saruhan. Sezen, 2017: 476.

* Bugünkü Yunanistan sınırları içerisinde. Sezen, 2017: 665.

* Bugünkü Arnavutluk sınırları içerisinde. Sezen, 2017: 217.

⁸⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. 94, s. 171.

* Hebron İsrail. Sezen, 2017: 343.

⁸⁰¹ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 241.

* Tekirdağ'ın ilçesidir. Sezen, 2017: 342.

İsali Efendi ⁸⁰²	Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi Masarifât Kâtibi Refakati
İspiraki Efendi ⁸⁰³	Tefenni Kazası Sandık Emaneti Burdur Sancağı Sandık Emaneti
Mehmed Arif Efendi ⁸⁰⁴	Burdur Sancağı Mal Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Mülga Temyiz Meclisi Hukuk Kitâbeti Burdur Sancağı Tapu Kitâbeti Memuru Defter-i Hakani Kâtib-i Sânilîği Karaağaç Kazası Arazi ve Yoklama Kitâbeti Garbikaraağaç* Kazası Yoklama Kitâbeti Hamid Sancağı Nüfus Memuriyeti Burdur Sancağı Rûsumat Müdürlüğü Tefenni Kazası Kaymakamlığı Vekâleti
Mehmed Kasım Efendi ⁸⁰⁵	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Tütün Fabrikası Kitâbeti Tefenni Kazası Aşar Müşirliği Yazı ve Yarı* Karyeleri Aşar Müşirliği Ağnam Muharrirliği Burdur Sancağı Evkaf Kitâbeti Burdur Sancağı Evkaf Müdürlüğü Vekâleti
Mehmed Nâfiz Efendi ⁸⁰⁶	Galata Mahkemesi (Mülâzemet) Tarik-i Hacc-ı Şerif Niyabetine Memur Kozan Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Cebel-i Bereket* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti Basra Vilayeti Defter-i Hakani Memuriyeti Suriye Vilayeti Defter-i Hakani Müdüriyeti Kozan Sancağı Zaman İdaresi Muhasebesi Basra Vilayeti Müdde-i Umûmi (Savcı)
Mehmed Nuri Efendi ⁸⁰⁷	Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Vergi Kitâbeti Refakati Burdur Sancağı Vergi Kitâbeti
Mehmed Nuri Efendi ⁸⁰⁸	Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi (Mülâzemet) Garbikaraağaç Kazası Mal Müdürü Refakati
Mehmed Nuri Efendi ⁸⁰⁹	Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi (Mülâzemet) Ağlasun Nahiyesi Yoklama Kitâbeti Kemer Nahiyesi Yoklama Kitâbeti Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi (Mülâzemet) Burdur Kasabası Yoklama Kitâbeti

⁸⁰² BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 39.

⁸⁰³ BOA. DH. SAİD. d. 138, s. 5.

⁸⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 353 - d. 131, s. 343 - d. 9, s. 187.

* Denizli Acıpayam. 1890 yılında adı Garbikaraağaçtır. Sezen, 2017: 5.

⁸⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d. 69, s. 97.

* Burdur Merkez'e bağlı köylerdir.

⁸⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 132.

* Osmaniye. Sezen, 2017: 146.

⁸⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 53.

⁸⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 405.

⁸⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d. 179, s. 431-432.

	Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi (Mülâzemet) İpek Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Baş Kitâbeti Biga Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Başkâtip Vekâleti Gelibolu Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Baş Kitâbeti Gelibolu Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Memuriyet Vekâleti Kozan Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Memuriyeti
Mehmed Rifat Efendi ⁸¹⁰	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Kalemi Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Zabıt Kitâbeti
Mehmed Rifat Efendi ⁸¹¹	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mubassır-ı Evvelliği Burdur Sancağı Tarik Komisyonu Kitâbeti
Mehmed Rüşdü Efendi ⁸¹²	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Ağlasun Nahiyesi Tahrir Emlâk Vukuât Kitâbeti Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyizliği Burdur Sancağı Aşar ve Ağnâm İdaresi Üçüncü Kitâbeti Burdur Sancağı Belediye Sandık Emni Burdur Sancağı Masarifat Kitâbeti Refakati
Mehmed Sadık Efendi ⁸¹³	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin-i Sâniligi Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin-i Evvelliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Evrak Mukayyidliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Müsevvidliği
Mehmed Saim Efendi ⁸¹⁴	Çeltikçi Çiftlikat Süvari Kolculuğu Burdur Sancağı Süvari Tahsildarlığı Tefenni Kazası Süvari Tahsildarlığı Tefenni Kazası Süvari Tahsildarlığı İkinci Daire ya da Tahsildarlığı Burdur Sancağı Müfredat Kitâbeti
Mehmed Salih Efendi ⁸¹⁵	Denizli Kazası Kitâbeti Aydın Vilayeti Aşar İdaresi İkinci Kitâbeti Denizli Kazası Aşar Baş Kitâbeti Canik Sancağı Duhan Aşar İdaresi Baş Kitâbeti Muâvinliği Bafra Kazası Duhan Aşar İdaresi Baş Kitâbeti İstanbul Orman Kontrol İdaresi Yeni Kapı Memurluğu İstanbul Orman Kontrol İdaresi İkinci Kitâbeti İstanbul Orman Kontrol İdaresi Baş Kitâbeti İstanbul Orman Kontrol İdaresi Kontrol Müfettişliği Muâvinliği Ticaret ve Orman Muhasebesi Masarifat Şubesi Orman Kitâbeti Orman ve Maâdin Muâyene Memurluğu

⁸¹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 3.

⁸¹¹ BOA. DH. SAİD. d. 51, s. 151.

⁸¹² BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 165.

⁸¹³ BOA. DH. SAİD. d. 74, s. 353.

⁸¹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 165, s. 463.

⁸¹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 60, s. 121.

	Orman ve Maâdin Muhasebe Kalemi Muvazene Kitâbeti İstanbul Ziraat Kitabeti
Mehmed Şakir Efendi ⁸¹⁶	Bor Kazası Evkaf Vekâleti Bor Kazası Tahrirat Kitâbeti
Mehmed Şevket Efendi ⁸¹⁷	Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Kalemi Defterciliği
Mehmed Şevket Efendi ⁸¹⁸	Kale-i Sultâniye* Duyûn-ı Umûmiyye Müdüriyeti Koloniya Duyûn-ı Umûmiyye Müdüriyeti Muvakkat Sayd-ı Mâhi (Balık Avı) Kitâbeti Ayvalık Duyûn-ı Umûmiyye Müdürü Üçüncü Kitâbeti Vekâleti Bergama Duyûn-ı Umûmiyye Merkez Müdüriyeti Kitâbeti Vekâleti Çamlık Duyûn-ı Umûmiyye Memuriyyeti Midili Duyûn-ı Umûmiyye Müdürü Varidat (....) Kâtibi Vekâleti Ayvalık Duyûn-ı Umûmiyye Müdürü İkinci Kitâbeti Vekâleti Midilli Duyûn-ı Umûmiyye Müdürü Üçüncü Kitâbeti Kale-i Sultâniye Duyûn-ı Umûmiyye Müdürü Mülâzımlığı Koloniya (....) Kitâbeti Ayvalık Duyûn-ı Umûmiyye Müdüriyeti İkinci Kitâbeti Vekâleti Midilli Duyûn-ı Umûmiyye Nezareti Tahrirat Mübeyyin-i Sâniligi
Mehmed Şükrü Efendi ⁸¹⁹	Burdur Sancağı Adliye Dairesi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mubassır-ı Sâniligi
Mehmed Tevfik Efendi ⁸²⁰	Menteşe* Sancağı Evkaf Memurluğu
Mustafa İsmet Efendi ⁸²¹	Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi Masraf Mukayyidi Refakati Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi Varidat Mukayyidi Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Kalemi (Mülâzemet) Ağlasun Nahiyesi Vergi Kitâbeti Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kitâbeti Refakati
Mustafa Lüftü Efendi ⁸²²	Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Emlâk Kitâbeti Tefenni Kazası Tapu Kitâbeti
Mustafa Nuri Efendi ⁸²³	Silk-i Celile Askeriyye Nallıhan Kazası Ser-Tahsildarlığı Haymana Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kitâbeti

⁸¹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 134, s. 123.

⁸¹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 289.

⁸¹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 132, s. 399.

* Bugünkü Çanakkale ili. Sezen, 2017: 405.

⁸¹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 235.

⁸²⁰ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 42.

* Bugünkü Muğla ilidir. Sezen, 2017: 545.

⁸²¹ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 425 - d. 91, s. 175.

⁸²² BOA. DH. SAİD. d. 183, s. 140.

⁸²³ BOA. DH. SAİD. d. 144, s. 367.

	Keskin Kazası Bidayet Mahkemesi Müstantik Muavinliği Haymana Kazası Nüfus Memuriyeti Vekâleti
Mustafa Raşid Efendi ⁸²⁴	Ayvalık Rûsumat Müdüriyeti Dairesi (Mülâzemet) Ayvalık Rûsumat Müdüriyeti Dairesi Mubassır Dikili* Rûsumat Memuriyeti Kitâbeti İzmir Rûsumat Nezareti Anbar Tuz Memuriyeti Ayvalık Rûsumat Müdüriyeti Kolculuğu
Mustafa Rauf Bey ⁸²⁵	Burdur Sancağı Ticaret Mahkemesi Muvakkat Azâlığı Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi İkinci Kitâbeti
Mustafa Reşid Efendi ⁸²⁶	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyizliği Burdur Sancağı Evrak Mukayyidliği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Müsevvidliği Burdur Sancağı İdare Meclisi Başkâtibi Burdur Rüşdiye Mektebi Hüsn-i Hat Muâllimliği Burdur İdâdi Mektebi Hüsn-i Hat Muâllimliği Burdur Sancağı Meclis-i İdare Fahri Müstantıklığı Burdur Ziraat Banka Şubesi Azâsı Burdur Ticaret Odası Fahri Azâsı
Osman Efendi ⁸²⁷	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Temyiz Meclisi Mukayyidliği Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Zabıt Kitâbeti Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Azâ Mülâzımlığı Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Müdde-i Umûmiyye Muâvinliği ve Mukavelat Muharrirliği Tefenni Kazası Bidâyet Mahkemesi Baş Kitâbeti Burdur Sancağı Sandık Emaneti Burdur Sancağı Belediye Baş Kitâbeti Burdur Sancağı Muhasebe Baş Kitâbeti
Osman Nuri Efendi ⁸²⁸	Kandıra* Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitâbeti Uşak Kazası Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitâbeti Aydın Sancağı Ziraat Bankası Sandığı Memuriyeti
Ömer Yümni Efendi ⁸²⁹	Burdur Sancağı Telgrafhanesi (Mülâzemet) Niğde Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Muhabere Memuriyeti Antalya Sancağı Telgraf ve Posta Muhabere Memurluğu Niğde Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Müdürü
Ömer Ziya Efendi ⁸³⁰	Burdur Sancağı Nüfus Kâtibi Refakati
Pandeli Fehmi Efendi ⁸³¹	Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi (Mülâzemet) İdil Nahiyesi Sandık Sarrafı

⁸²⁴ BOA. DH. SAİD. d. 19, s. 429 - d. 11, s. 113.

* İzmir'in ilçesidir. Sezen, 2017: 218.

⁸²⁵ BOA. DH. SAİD. d. 15, s. 351.

⁸²⁶ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 445.

⁸²⁷ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 163.

⁸²⁸ BOA. DH. SAİD. d. 100, s. 121.

* Diğer adı maa Gençlü, maa Şeyhler ve Kaymaz'dır. Kocaeli'ye bağlı kazadır. Sezen, 2017: 410.

⁸²⁹ BOA. DH. SAİD. d. 116, s. 263.

⁸³⁰ BOA. DH. SAİD. d. 174, s. 385.

⁸³¹ BOA. DH. SAİD. d. 29, s. 151.

	Tefenni Kazası Mal Müdüriyeti Isparta Sancağı Sandık Eminliği
Pavlaki Efendi ⁸³²	Ağlasun Nahiyesi Aşar Emaneti Anbar Memurluğu Asikaraağaç* Duyûn-ı Umûmiyye Memurluğu
Prodromos Fehmi Efendi ⁸³³	Garbikaraağaç Kazası Sandık Eminliği
Salih Sabri Efendi ⁸³⁴	Burdur Sancağı Vergi ve Nüfus Kalemleri (Mülâzemet) Ağlasun Nahiyesi Tahrir ve Vergi Kitâbeti Burdur Sancağı Merkez Vergi Kitâbeti Ağlasun Nahiyesi Vergi Kitâbeti Tefenni Kazası Mal Müdürlüğü Muavini Tefenni Kazası Mal Müdürlüğü Vekâleti
Süleyman Sıdkı Efendi ⁸³⁵	Burdur Sancağı Merkez Tapu Kitâbeti Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi İkinci Kitâbeti Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Baş Kitâbeti Burdur Sancağı Cinayet Mahkemesi Kitâbeti Ağlasun Nahiyesi Vergi Kitâbeti Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Azâ Mülâzımlığı Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Baş Kitâbeti Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Müdde-i Umûmi Muavini Vekâleti Garbikaraağaç Kazası ve Burdur Sancağı Dava Vekâleti Burdur Sancağı Belediye Meclisi Azâlığı Burdur Sancağı Arazi ve Emlâk Yoklama Kitâbeti Cebel-i Bereket Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Baş Kitâbeti Cebel-i Bereket Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Memuriyeti Vekâleti Cebel-i Bereket Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Merkez Tapu Kitâbeti Kozan Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Memuriyeti Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kalemi Mu'amelât Kitâbeti Burdur Sancağı Emlâk ve Arazi Tahrir Fırkası Mukayyidliği Isparta Sancağı Emlâk ve Arazi Tahrir Fırkası Mukayyidliği Burdur Sancağı Belediye Kitâbeti
Süleyman Sırrı Efendi ⁸³⁶	Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi (Mülâzemet) Burdur Sancağı Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kitâbeti Refakati-i Sâniyesi Burdur Sancağı Ziraat Bankası Sandığı Refik-i Evvelliği Karaağaç Sandık Memuriyeti Vekâleti Alanya Sandık Memuriyeti Akseki Kazası Ziraat Bankası Sandığı Memur Vekâleti

⁸³² BOA. DH. SAİD. d. 61, s. 5.

* Asikaraağaç, önceden Burdur'a bağlıydı. Sezen, 2017: 819. Daha sonra Denizli'ye bağlanmış olup günümüzdeki Acıpayam'ın 1870 yılındaki adıdır. Sezen, 2017: 5.

⁸³³ BOA. DH. SAİD. d. 127, s. 195.

⁸³⁴ BOA. DH. SAİD. d. 39, s. 257 - d. 170, s. 123.

⁸³⁵ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 409.

⁸³⁶ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 449.

Şevket Efendi ⁸³⁷	Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kalemî (Mülâzemet) Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kalemî Defterciliği Burdur Sancağı Merkez Kazası Tapu Kitâbeti Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemî Baş Kitâbeti
Teodorus Efendi ⁸³⁸	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemî (Mülâzemet) Burdur Sancağı Arazi Kalemî (Mülâzemet) Burdur Sancağı Muhasebe Kalemî (Mülâzemet) Burdur Sancağı Ticaret Kalemî (Mülâzemet) Tefenni Kazası Aşar ve Ağnam İkinci Kitâbeti Garbikaraağaç Kazası Aşar ve Ağnam İkinci Kitâbeti Garbikaraağaç Kazası Aşar ve Ağnam Memurluğu Baş Kitâbet Vekili Burdur Sancağı Anbar Memurluğu Burdur Duyûn-ı Umûmiyye Memurluğu Kesriye Mahallesi Muvakkat-ı İhracat Memuriyeti Meğri Duyûn-ı Umûmiyye Memurluğu Antalya Duyûn-ı Umûmiyye Müdüriyeti Tuz Anbar Memuriyeti
Yuvani Yaver Efendi ⁸³⁹	Burdur Sancağı Tahrirat Kalemî (Mülâzemet) Burdur Sancağı Tahrirat Kalemî Mübeyyin-i Sânilîği Burdur Sancağı Tahrirat Kalemî Mübeyyin-i Evvelîliği Teke Sancağı Evrak Mukayyidliği
Zühdü Efendi ⁸⁴⁰	Kozan Sancağı Vergi Defterciliği Burdur Sancağı Evkaf Sandık Eminliği

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemî (BOA. DH. SAİD. MEM)

2.6. Burdur Doğumlu Memurların Aldıkları Rütbe, Nişan ve Madalyalar

2.6.1. Rütbeler

Rütbe, Arapça kökenli bir kelimedir. Sıra, basamak, derece, pâyve ve menzilet anlamlarına gelmektedir. Çoğulu rütb'dir.⁸⁴¹ Terim olarak bakıldığında rütbe, devlet memurları ile halktan bazılarına verilen pâyve ve unvanlar olarak tanımlanmaktadır. Rütbe, meratip silsilesi içerisinde olarak büyüğün küçüğe emir vermeye memur ve küçüğün de büyüğe itaat etmesine mecbur olan askeri sınıf için ihdas olunmuştur. Ortaçağ'dan Osmanlı'ya kadar gelen rütbe sistemi, Yeniçeri teşkilatı ile meydana gelmiş ve Kanuni Sultan Süleyman zamanında ulema sınıfına verilmiştir. İlk dönemlerde dört dereceden oluşmaktaydı. Bunlar “hocalık, kapıcıbaşılık, mîr-i mîranlık ve vezirlik” rütbeleridir.

⁸³⁷ BOA. DH. SAİD. d. 139, s. 199.

⁸³⁸ BOA. DH. SAİD. d. 56, s. 1.

⁸³⁹ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 121.

⁸⁴⁰ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 375.

⁸⁴¹ Sami, 2015: 516.

1832-1833 yıllarında memurluğa mahsus olan rütbeler ûla, sâniye, sâlise ve râbia'dan oluşmaktadır. Ayrıca mülkiye sınıfına verilen “Vezir, ûla evveli, ûla sânisî, saniye sınıfı mütemayyizi, sâniye, sâlise, râbia, hâceganlık ve hâmise” rütbeleridir.⁸⁴² Her sene Ramazan bayramından sonra Şevval ayında rütbeler verilir ve tevcihler yapılır.⁸⁴³ Rütbelerin kötüye kullanılmasını engellemek amacıyla Rütbe Nizamnamesi çıkarılmıştır.⁸⁴⁴

ûla Sınıf-ı ûla: Klasik devirde Beylerbeyliği karşılığına gelen mülki bir rütbedir. ûla rütbesi olanlara Rumeli Beylerbeyi, payesi olana Paşa denir.

ûla Sınıf-ı Sânisî: Erkan-ı devlet denilen görevli kesimdir. Bu rütbeden aşağıda olan rical-i devletten sayılır.

Sâniye Rütbesi: Rütbe-i sâniye sınıf-ı sânilîğe geçen ve sınıf-ı mütemayyizi olarak ikiye ayrılmış sivil rütbedir. 1832 yılında ihdas edilmiş memuriyetle alakası kaldırılmış ve yalnızca rütbe olarak tevcih edilmekteydi.

Rütbe-i Sâlise - Kapucubaşılık - Kibar-ı müderrisin: Eşit durumda olan sivil rütbelerdir ve ümera sınıfının alt basamağını oluşturur.

Râbia ve Müderris Rütbeleri: Sivil, mülkiye ve ilmiye rütbeleridir. Askeriye’de kıdemli yüzbaşı rütbesine eşittir.

Hâmise ve Hâcegan Rütbeleri: Mülkiye rütbelerinin en alt basamağını oluşturur. Mülâzım (askeri) rütbesine eşittir.⁸⁴⁵

Tanzimat’tan sonra askeri teşkilatta yapılan yeniliklerin kara ve deniz askerlerine ait olan rütbeler birleştirilmiştir. Bunlar: “müşirlik, birinci feriklik, feriklik, mîrlivâlık, miralaylık, kaymakamlık, binbaşılık, alay emînliği, sağ kol ağalık, sol kol ağalık, yüzbaşılık, tabur kâtipliği, mülâzım-ı evvelik, mülâzım-ı sânilik”tir.⁸⁴⁶ Rütbe dışında paye unvanı verilmiştir.⁸⁴⁷

İlmiye rütbeleri ise şunlardır: Rumeli kazaskeri, Anadolu kazaskeri, İstanbul kadılığı, Haremeyn mevleviyyeti (Mekke ve Medine mevleviyyetleri), Bilâd-ı hamse mevleviyyeti (Edirne, Bursa, Şam, Mısır, Filibe mevleviyyetleri), Mahreç mevleviyyeti (Kudüs, Halep,

⁸⁴² Pakalın, 1993: 68-69.

⁸⁴³ Terzi, 2012: 356.

⁸⁴⁴ Akyıldız, 2018: 49.

⁸⁴⁵ Terzi, 2012: 356-357.

⁸⁴⁶ Pakalın, 1993: 69.

⁸⁴⁷ Terzi, 2012: 358.

Eyüp, Selânik, Yenişehir, Fener, Galata, İzmir, Sofya, Trabzon, Girit mevleviyyetleri), Kibar-ı müderrisîn ve Müderrisliktir.⁸⁴⁸

Aşağıdaki tabloda görüldüğü üzere memurlar askeri, mülki ve ilmi rütbe ve rütbeler almışlardır.

Tablo 2.6.1. Burdur Doğumlu Memurların Aldıkları Rütbe(ler)

Memurların İsimleri	Aldıkları Rütbe(ler)
Ahmed Şükrü Paşa ⁸⁴⁹	Sağ Kol Ağa Binbaşı Kaymakam Mîr-alay Mîr-livâ Ferik (Rütbe-i refi'a)
Ahmed Ziya Bey ⁸⁵⁰	Rütbe-i Râbi'a Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Mütemâyyizi
Ali Rıza Efendi ⁸⁵¹	Rütbe-i Selâse Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sâni Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Mütemâyyizi
Ali Rıza Efendi ⁸⁵²	Sınıf-1 Beşinci
Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi ⁸⁵³	Başçavuş
Hacı Mustafa Şükrü Efendi ⁸⁵⁴	Binbaşı Rütbe-i Sâlise Rü'us-ı Hümayûnu
Hâfız Mehmed Emin Efendi ⁸⁵⁵	Rütbe-i Sâlise Rütbe-i Sâniye Sınıf-1 Sâni
Hâfız Ömer Rıfkı Efendi ⁸⁵⁶	Bursa Müderrisliği
Mehmed Nâfız Efendi ⁸⁵⁷	Bursa Müderrisliği Rütbe-i Sâlise Sınıf-1 Sâni
Mustafa Reşid Efendi ⁸⁵⁸	Rütbe-i Sâlise

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

⁸⁴⁸ Pakalın, 1993: 69.

⁸⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

⁸⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d. 101, s. 385.

⁸⁵¹ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 658.

⁸⁵² BOA. DH. SAİD. d. 129, s. 55-56.

⁸⁵³ BOA. DH. SAİD. d. 25, s. 109.

⁸⁵⁴ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 141.

⁸⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d. 45, s. 321.

⁸⁵⁶ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 357.

⁸⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 132.

⁸⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 445.

2.6.2. Nişanlar

Nişan, Farsça kökenli olup alâmet, işaret gibi anlamlara gelmektedir. Osmanlı bürokrasisinde çeşitli anlamlarda kullanılmıştır.⁸⁵⁹ Devlet tarafından üstün başarı karşılığında verilen çeşitli derecelerle göğüse ve boyuna takılan birtakım taşlarla süslü olan madalyona nişan denir.⁸⁶⁰ Avrupalılar tarafından icat edilen nişan, Osmanlılara sonradan ihdas olunmuştur.⁸⁶¹ Önceden nişana benzer tuğ, sorguç, çelenk ve avize takdim edilirdi. I. Abdülhamid devrinde çelenk şeklinde verilmiştir. 1798 yılında İngiliz amirali Nelson, Fransız donanmasını yaktığı için kendisine mücevherli bir çelenk gönderilmiştir. Nitekim Nelson'un takmış olduğu hilâl nişanı Osmanlı'nın ilk nişanı olarak bilinmektedir.⁸⁶² Osmanlı Devleti'nde askeri ve mülki erkâna çeşitli dereceleri olan nişan verilme ve takılma geleneği Batı tesiriyle ilk kez 1832 yılında II. Mahmut devrinde memurlar için başlatılmıştır.⁸⁶³ Yeniçeri ocağının kaldırılmasından sonra askeri alanda yenilikler yapılması adına yeni nişanlar oluşturuldu ve “ûlâ, sâniye, sâlise ve râbia” şeklinde dört çeşitli nişanlar mücevherliydi.⁸⁶⁴

4 Kasım 1914 tarihinde emeklilerden, mazulinden, mülkiyeden, ilmiyeden ve vefat eden memurların sahip olduğu nişanlar alınıp Maliye Hazinesi'ne iade edilmesine karar verilmiştir. Nişanlar kaybolmuş veya zarar verilmiş ise de ailelerine tahsis edilerek maaşlardan kesinti yapılması kararı alınmıştır.⁸⁶⁵

Mecidi Nişanı, batı tarzında ilk nişan olup 1852 yılında ihdas edilmiştir.⁸⁶⁶ Nişanla ilgili bir nizamname yayınlanmıştır.⁸⁶⁷ Hatta işlemlerinin yürütülmesi için Nişan Meclisi kurulmuştur.⁸⁶⁸ Nişanın beş derece rütbesi vardır. Birinci rütbesi 50, ikinci rütbesi 150, üçüncü rütbesi 800, dördüncü rütbesi 3.000 ve beşinci rütbe 6.000 adet çıkarılmış ve bunun için bir sınırlama getirilmiştir.⁸⁶⁹ Yabancılar verilecek nişanlara sınırlandırma yoktu. Kişiye kaydı hayat şeklinde verilmekteydi. Kişi ölünce nişan hazineye iade edilirdi.⁸⁷⁰

⁸⁵⁹ Artuk, 2007: 154.

⁸⁶⁰ Artuk-Artuk: 1967: 9.

⁸⁶¹ Pakalın, 1993: 694.

⁸⁶² Artuk, 2007: 154.

⁸⁶³ Pakalın, 1993: 694.

⁸⁶⁴ Artuk, 2007: 154.

⁸⁶⁵ Terzi, 2012: 359.

⁸⁶⁶ Artuk, 2007: 154.

⁸⁶⁷ Tekin, 2014: 400.

⁸⁶⁸ Akyıldız, 2018: 49.

⁸⁶⁹ Artuk-Artuk, 1967: 15.

⁸⁷⁰ Artuk, 2007: 155.

Sultan Abdülmecid devrinde ihdas edilen İmtiyaz Nişanı'nın derecesi yoktur. Yüksek mertebedeki kişilere verilen nişanın hazineye iadesi yoktu ve kişinin ölümünden sonra ailenin büyük evladına verilirdi. Ancak izinsiz takılamazdı.⁸⁷¹

Sultan Abdülaziz'in emriyle 1861 yılında Osmâni Nişanı çıkarılmıştır. Mecidi nişanından farklı olup üç rütbesi varken sonradan dördüncüsünün eklenmiştir. Her derecenin sayısı sınırlıdır. Birincisi 50, ikinci 200, üçüncü 1.000 ve dördüncüsü 2.000 adet idi.⁸⁷² Farklı derecelerdeki nişanların tümü kişi öldükten sonra hazineye iade edilirdi.⁸⁷³ Mecidi nişanı, modern bir sembol olarak Osmanlı devlet geleneği içerisinde yerini almıştır.⁸⁷⁴

İftihar Nişanı, murassa olup oval şeklinde düz bir madalyadan ibarettir. Bu nişanın nizamnamesi yoktur. Göğsün sol tarafına asılır. Sahibi öldüğünde nişan varislere kalırdı. Ulâ, sâniye ve sâlise dereceleri vardır. II. Abdülhamid zamanında bazı kişilere verilmiştir.⁸⁷⁵

Sicill-i Ahvâl kayıtlarına bakıldığında 8 memur farklı derecelerde nişan ve nişanlar almışlardır.

Tablo 2.6.2. Burdur Doğumlu Memurların Aldıkları Nişan(lar)

Memurların İsimleri	Aldıkları Nişan(lar)
Ahmed Şükrü Paşa ⁸⁷⁶	İkinci Rütbeden Mecidi Nişanı İkinci Rütbeden Osmâni Nişanı İmtiyaz Nişanı Ferağ Nişanı (Gümüş) Girit İftihar Nişanı
Ahmed Ziya Bey ⁸⁷⁷	Beşinci Rütbeden Mecidi Nişanı
Ali Rıza Efendi ⁸⁷⁸	Dördüncü Rütbeden Mecidi Nişanı
Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi ⁸⁷⁹	Beşinci Rütbeden Mecidi Nişanı
Hacı Mustafa Şükrü Efendi ⁸⁸⁰	Üçüncü Rütbeden Plevne İftihar Nişanı Üçüncü Rütbeden Kırım İftihar Nişanı
Hâfız Mehmed Emin Efendi ⁸⁸¹	Dördüncü Rütbeden Mecidi Nişanı
İbrahim Edhem Ağa ⁸⁸²	Plevne Muharebe Nişanı
Mehmed Nâfiz Efendi ⁸⁸³	Dördüncü Rütbeden Mecidi Nişanı

⁸⁷¹ Artuk, 2007: 154.

⁸⁷² Artuk-Artuk, 1967; 19-20.

⁸⁷³ Artuk, 2007: 155.

⁸⁷⁴ Tekin, 2014: 400.

⁸⁷⁵ Artuk-Artuk, 1967: 14.

⁸⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

⁸⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d. 101, s. 385.

⁸⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 658.

⁸⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d. 25, s. 109.

⁸⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 141.

⁸⁸¹ BOA. DH. SAİD. d. 45, s. 321.

⁸⁸² BOA. DH. SAİD. d. 177, s. 89.

⁸⁸³ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 132.

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

3.6.3. Madalyalar

Madalya kelimesi İtalyanca kökenli medaglia'dan gelmektedir. Unutulmaması gerekli görülen bir üstün başarı sonucunda anı olarak kalması için altın, gümüş, bakır ve nikel madenlerinden yapılmış olup bir defa verilen ödül ve şeref armağanıdır. Tarihsel sürecine bakılırsa Eski Yunan ve Romalılara dayanan madalya geleneği İslam devletlerinden Selçuklu ve Osmanlı'ya kadar gelmiştir. Osmanlı Devleti'nde ilk madalya geleneği nişandan önce 1730-1731 yıllarında Ferahi adıyla altın olarak ihdas edilmiştir. Fakat bu madalyanın niçin çıktığı bilinmemektedir. III. Ahmet'ten VI. Mehmet Vahdettin'e kadarki devirlerde çeşitli madalyalar çıkarılmıştır.⁸⁸⁴

Plevne muharebe madalyası, 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşında Osmanlı Devleti, Balkan ve Kafkas cephelerinde mücadeleler vermiştir. Savaşta mağlup çıkan Osmanlı Devleti, savaşa katkılarında dolayı kişilere madalya takmıştır. II. Abdülhamid devrinde ihdas edilmiş bir madalyadır.⁸⁸⁵

Girit'i Yunanistan'a bağlama politikası nedeniyle 1897 yılında yaşanan Osmanlı-Yunan savaşına katılanlara ve üstün başarı ve gayret gösteren kişilere verilmiş olan Yunan muharebe madalyası da II. Abdülhamid devrinde ihdas edilmiştir.⁸⁸⁶

Sicill-i Ahvâl kayıtlarına bakıldığında sadece 2 memur madalya almıştır.

Tablo 2.6.3. Burdur Doğumlu Memurların Aldıkları Madalya(lar)

Memurların İsimleri	Aldıkları Madalya(lar)
Mehmed Şevket Efendi ⁸⁸⁷	Yunan Muharebe Madalyası
Mustafa Nuri Efendi ⁸⁸⁸	Plevne Muharebe Madalyası

Kaynak: Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA. DH. SAİD. d.) ve Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM)

⁸⁸⁴ Artuk, 2003: 301.

⁸⁸⁵ Özger, 2010: 64.

⁸⁸⁶ Özger, 2010: 63.

⁸⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. 132, s. 399.

⁸⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d. 144, s. 367.

2.7. Burdur Doğumlu Memurların Görev Esnasında Aldıkları Cezalar ve Azledilmeleri

Ali Rıza Efendi: Görev yerine nakil edilmiş fakat yer değiştirme nedeniyle idare tarafından azledilmiştir. Azledilmesinden sonra kendisi İpek sancağı Defter-i Hakani Memuru olarak tayin edilmiştir.

“...üç yüz yirmi sekiz (1328) senesi Cumâde’l-ûla’sının yirmi beşinde 23 Mayıs sene (1)326 sekiz yüz gurus ma’âşla Genç sancağı Defter-i Hâkânî me’mûrîyyetine nakledilüb 25 Kânun-ı evvel sene (1)325 tarihinden 18 Haziran sene (1)326 tarihine kadar bulunan mezkûr İskenderun Tapu Kitâbeti’nden dolayı zimmet ve ilişiği olmadığı ve bazen (...) diğer mahalle tahvîlini ibtidâ etmesi cihetle sene-i merkûme Şevvâl’inin selhinde: 20 Teşrîn-i evvel sene (1)326 ileride diğer mahalle ta’yin olunmak üzere idâreten azl ve Zi’l-kâdesinin on üçünde: 2 Teşrîn-i sâni sene (1)326 sekiz yüz gurus ma’âşla İpek sancağı Defter-i Hâkânî me’mûrîyyetine ta’yin kılındığı 5 Kânun-ı evvel sene (1)326 tarihli vukuât pusulasıyla bildirilmiştir. m.”⁸⁸⁹

Ali Rıza Bey: Kendisi Ağlasun ve Gölhisar Nahiye Müdürlükleri’ne nakil edilmiştir. Kanuna karşı keyfi olarak adam hapsedmesi ve para cezası alması, danışmaya muktedir maaşla derece atlama, bir kadınla alenen içki içmesi, gereksiz teftişler yapması, birisini öldürüp bilgi vermemesi gibi eylemler üzerine görevden azledilmiştir. Mahkemeye çıkarılan Ali Rıza Bey, olayların asılsız olduğu anlaşılınca beraat etmiştir.

“... Ağlasun ve 15 Kânun-ı evvel sene (1)325: tarihinde sekiz yüz gurus ma’âşla tekrar Gölhisar Nâhiyeleri Müdürlükleri’ne nakledilerek hilâf-ı kânuna adam hapsi ve ceza-ı nakdi ahz etmek ve erbâb-ı mürâca’at ma’âşla ba-raddede bulunmak ve aşiretten bir kadın ile alenen işret ve icrâ-ı teftîşât eylemek ve Dirmil Karyesi Ahmed oğlu (...) maktûlen keyfiyet ve kat’ını kazâyâ ma’lûmât vermemek gibi ve tâife-i mülkiyye ve adliyyesine müte’âllik mevâddan dolayı: 14 Kânun-ı sâni sene (1)326 tarihinde azl ile taht-ı mahkemeye alınmak ve cereyan eden mahkeme neticesinde isnâd-ı va’kâ şayet olmamasına mebni ahrar-ı beraat etmiştir.”⁸⁹⁰

Hacı Ahmed Hayri Efendi: Görevini kötüye kullanması sebebiyle 28 Nisan 1302 / 10 Mayıs 1886 tarihinde işten el çekirilmiştir.

“Mûma-ileyh Hacı Ahmed Hayri Efendi’nin vazîfesini sû-i isti’mâl etmesinden dolayı bin üç yüz üç (1303) senesi Şa’bân’ın altısında vâ’kî bin üç yüz iki (1302) senesi Nisan’ının yirmi sekizinde işden el çekirilmiştir.”⁸⁹¹

Hâfız Mehmed Sadık Efendi: Suriye’deki Mezrâ’a Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü’ne nakil edilmiş. Göreve başlamadan Burdur’a kaçması nedeniyle azledilmiştir. Bir sene sonra posta müdürü olarak tayin edilmiştir.

⁸⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d. 129, s. 56.

⁸⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 182, s. 115.

⁸⁹¹ BOA. DH. SAİD. d. 8, s. 693.

“Mûma-ileyh dört yüz kırk gurus ma’âş ile Suriye vilâyetinde Mezrâ’a Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti’ne nakledilmiş ise de mübâşeret etmeksizin bin üç yüz on bir (1311) senesi Rebî’ül-âhire’nin yirmi ikisinde (20 Teşrîn-i evvel (1)309) memleketi olan Burdur’a savuşduğu cihetle azledilmiştir. 29 Zi’l-ka’de 1311 (3 Haziran 1894) tarihinde 600 kuruş maaşla Hurat nam-ı diğer Müzeyrib ve Şeyh Sâ’id Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü’ne tayin edilmiştir. m.”⁸⁹²

Halid Efendi: Halid Efendi’nin Tefenni’de görevini yaptığı esnada Gölhisar nahiyesi Zabıta Müdürü Ali Rıza Efendi’ye saldıran Horzum köyü halkından para alması, yürüttüğü soruşturmanın üstünü örtmek, Dirmil köyünden asakir-i müstebdele pullarını hayır yoluyla ödemesi, Karamanlık ve Püsküllüce köylerinin 1309 (1891-1892) yılının Aşâr görevini kötüye kullanmak ve yüksek fiyattan ihaleye çıkarmak, 600 tane gizli kaydı tutulmamış emlak ve efrad vs. 150 tanesini kendi çıkarına dâhil ederek yevmiyye (günlük) vermemesi, Karamanlık köyünden borcu olan Yineçah’a? (isim olabilir) şiddet uygulaması gibi yaşanan olayların ihbarı üzerine İdare Meclisi Hâkimliğince yapılan araştırmada fail ve deliller kanaat edilmiştir. Mahkeme menetme kararını vermesinin ardından Halid Efendi, Kaş kazası Mal Müdürlüğü’ne atanarak memurluğu onaylanmıştır.

“...Tefenni kazâsı Mal Müdürlüğü’ne ta’yin olunarak ifâ-ı vazife etmekde iken Gölhisar Nâhiyesi Zabıta müdürü Ali Rıza Efendi’ye hücum eden Horum (Horzum) karyesi ahâlîsi’nden para alarak icrâ eylediği tahkikâtta elini kapattığı nâhiye-i mezkûrede Dirmil karyesi’nden asakir-i müstebdele o pullarını hayrım tarikiyle ifâ eylediği ve Karamanlık ve Püsküllüce karyeleri’nin üç yüz dokuz (1309) senesi aşârını vazifesini sû-i istimâl ederek dînbâha ile ihâleye sebep verdiği ve sene-i merkûme ağnâmından zuhur eden altı yüz aded mektûmâtın yüz elli adedini menfa’ât-i zâtiyesine mebnî dâhil yevmiyye etmediği Karamanlık karyesi’nden ve bir gûne hayli borcu bulunan Yineçah’a? şiddet eylediğim ahz ile altı yüz üstü koyduğu ve cihât-ı sâireye dâir vuk’u bulan ihbârât üzerine üç yüz on bir (1311) senesi Rebî’ül-âhire gurrasinde 30 Eylül sene (1)309 azlolunarak Meclis-i İdâre-i Livâ-ı Müstantıklığı tarafından icrâ kılınan tedkikâtta hususât-ı mezkûrenin fâili olduğuna dâir delâil ve bir hey’et mukni’aya alınarak Aydın Müdürlüğü’nden üç yüz on bir (1311) senesi Zi’l-hicce’sinin sekizinde 31 Mayıs sene (1)310 men’-i muhakemesine karâr verilmiş ve üç yüz on üç (1313) senesi şehir-i Receb-ül ferd’inin dokuzunda 14 Kânun-ı evvel sene (1)311 yine altı yüz gurus ma’âşla Kaş kazâsı Mal Müdürlüğü’ne ta’yin olunarak hazinece me’mûriyyeti tasdik kılınmıştır.”⁸⁹³

Hüseyin Hüsnü Halet Efendi: Doktorlar tarafından verilen raporda sağlığına kavuştuğu bildirilmiştir. Ancak başka bir memurluğa tayini çıkması üzerine Dersim vilayeti Defterdarlığı tarafından azledilmiştir.

“Mûma-ileyh Halet Bey’in mübtelâ olduğu illetin Dersâ’adetce tedaviye muhtaç bulunduğu etibbâ tarafından verilen raporda beyân olunmağla kesb-i afiyet eylediği halde diğer bir me’mûriyyete ta’yin olunmak

⁸⁹² BOA. DH. SAİD. d. 62, s. 337.

⁸⁹³ BOA. DH. SAİD. d. 97, s. 209.

üzere bin üç yüz iki (1302) senesi Recebi'nin on sekizine müsâdîf üç yüz bir (1301) senesi Nisan'ın yirmi birinde mezkûr Dersim vilâyeti Defterdarlığı'ndan azlolunmuştur.”⁸⁹⁴

İbrahim Edhem Efendi: Burdur Bidayet Mahkemesi Sorgu Hâkimi Yardımcısı görevindeyken rüşvet aldığına isnaden mahkeme ve yazı heyetlerin tümü mahkeme altına alınmıştır. Kendisinin sabıkasının kaldırılması uygun görülmeyle işten el çektirilmiştir. El çektirilmesi yerine asaleten atanarak açığa çıkarılmıştır. İbrahim Subhi Efendi ve arkadaşları, ceza dairesindeki temyiz dilekçesinin reddedilmiş olmasına rağmen kendisi Tefenni kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kâtip Vekâleti olarak atanmıştır.

“...16 Teşrîn-i sâni sene (1)311 üç yüz gurus ma'âşla Burdur sancağı Bidâyet Mahkemesi Zabıt Kitâbeti'ne tahvîl edilerek me'mûriyyet-i sâbıkası olan Müstantik Mu'âvinliği'nde müstahdem iken mevad-ı mu'ayyeneden rüşvet ahz ettiği isnâd olunmasından nâşî mahkeme-i merkûme diğeri ve hey'et-i tahrîresiyle birlikde taht-ı mahkemeye alınmalarına mebni hitâm-ı mahkemeye kadar me'mûriyyet-i sâbıkasından kaldırılması câiz olamayacağından üç yüz on dört (1314) senesi Muharrem'i guresinde: 1 Haziran sene (1)312 mezkûr Müstantik Mu'âvinliği'ne i'âde olduğu gibi taht-ı muhakemede olmasından dolayı şehri-i mezkûrun on ikisinde: 12 Haziran sene (1)312 işden el çekdirilerek yerine vekâletle ve usûl-ı müddet me'mûriyyetini vekâleten idâresi uyamayacağından sene-i merkûme Receb'inin on altısında: 9 Kânun-ı evvel sene (1)319 asâleten âhiri ta'yin olunarak açığa çıkarılmışdır. Mûma-ileyhin rûfekasıyla birlikde Burdur sancağı Bidâyet Mahkemesi Ceza Dâiresince ol-bâbdaki temyiz-i istidâ'sını (...) red edilmiş olmasına mebni üç yüz on altı (1316) senesi Muharrem'inin yirmi beşinde : 4 Haziran sene (1)314 iki yüz gurus nıfs ma'âşla Tefenni kazâsı Bidayet Mahkemesi Birinci Kitâbeti'ne vekâleten ta'yin olunmuş...”⁸⁹⁵

İbrahim Subhi Efendi: 1. Gebze kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kitâbet görevindeyken Mal Müdürlüğü Muhasebesi'nden 2.000 kuruşu aşan paranın zimmetinde olması nedeniyle işten el çektirilmiştir. Kendisinin yerine vekil atanarak çalıştığı kurum tarafından soruşturma açılmıştır. Soruşturma henüz sonuç vermemiş olup memurun görevine vekâletle başlaması uygunsuz bulunarak İntihab Komisyonu tarafından azledilmiştir.

“...Gekbûze (Gebze) *kazâsı Bidâyet Mahkemesi Birinci Kitâbeti'ne tahvîl edilmiş ise de ibtida-ı tarihi me'mûriyyetinden beri kifâyet i'âde edememesinden nâşî bi'l-mecburiye Mal Müdiriyyeti'ne icrâ edilen muhâsebe netîcesinde iki bin gurus mütecaviz zimmet-i emiriyyesi zuhur etmesine ve âşinâ-ı meşguliyyetinde ve ma'lûmat-ı harici de reis-i mahkemesi'nin muhâye'e olunub yed-i evrâkı tanzim etmesinden dolayı kendisinden emniyet-i münâsib olmağla eli işden çekdirilerek yerine vekil ta'yin olduğu riyâset-i mezbûrenin iş'ârından ve hakkında tahkîkât-ı icrâ edilmekde olduğu dâhi Dersa'âdet mülhakâtı Adliyye Müfettiş Mu'âvinliği'nin ifadesinden anlaşılub ancak tahkîkâtın henüz netîce pezir olmadığı ve kitâbet-i mezkûrenin dolmadan vekâletle idâresi ise maslahata gâyrı-câiz bulunduğu cihetle vürüd edecek evrâk-ı tahkîkiye üzerine mu'âmele-i kânûna ifâ olunmak

⁸⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 3, s. 490.

⁸⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 125.

* Gebze Kocaeli. Sezen, 2017: 280.

üzere bin üç yüz on dokuz (1319) senesi Receb'inin on beşinde: 15 Teşrîn-i evvel sene (1)317: İntihâb Komisyonu'nca azledilmiş...⁸⁹⁶

2. İbrahim Subhi Efendi'nin mahkeme ve icra dairesinde işi olan İlyarki Efendi'ye kefil olması, iffetli kadınlara tecavüz, ahaliden bazılarını evine toplaması ve çatışmalarda bulunduğu hakkındaki şikâyetleri yalanlaması, teşhir-i silah maddesi gereğince dört ay cezası olduğu halde kanuna aykırı şekilde davranması. Zabıta Memuru Hüseyin Efendi tarafından tahsil edilen Darıcalı Kazım'ın tahsil suretini adı geçen başkâtibin ihbarı olumlu olduğu anlaşılmıştır. İbrahim Subhi Efendi'nin memuriyette gevşek davranması ve makam mektubundaki dayandırmaları olumlu görülmüştür. İbrahim Subhi Efendi'nin mazuliyyeti lazım görülmüş olsa da 3 Şaban 1319 (15 Kasım 1901) tarihinde Eskişehir kazası Ticaret Mahkemesi Başkâtipliği'ne atanmıştır.

“İlyarki Efendi'ye 12 Eylül sene (1)317 tarihinden kefil edâ' edüb muhadderât-ı İslâmiyye'ye tecâvüzâtında ve ahâliden bazı kimseleri hanesine toplayarak ifadâtında ve öteki beriki ile münâza'âta bulunduğu hakkındaki şikâyetin eser-i arzın ve tezvir olduğu ve esasen şikâyet-i mesrûde teşhir-i silah maddesinden dolayı dört mâh meclis cezasıyla mahkûm olduğu halde hilâf-ı kânun olarak kâimakâm-ı kazâ ile mûma-ileyhe Zabıtâ Memuru Hüseyin Efendi tarafından tâhsil olunan Darıcalı Kazım'ın sûret-i tâhsilesini Baş katib mûma-ileyhin ihbâr etmesinden müsbet idüğü münfehim ve mûma-ileyhin umûr-ı memuresince bir gûne tesellüm ve tekâsül ve nevai mektubi isnadât-ı vâ'kı'a i'zâm şahsiyyeden müsbet olmuş olduğuna ve şu halde idâre-i* muceb olacağına mebni bin üç yüz on dokuz (1319) senesi Şa'bân'ının üçünde: 1 Teşrîn-i sâni sene (1)317: beş yüz gurus ma'âşla Eskişehir kazâsı Ticâret Mahkemesi Baş Kitâbeti'ne ta'yin edildiği Adliyye Nezâret-i Celilesi Sicill Müdîri'nin: 28 Mart sene (1)318: tarihli müzekkeresine melfûf vukuât pusulasında gösterilmiştir. m.”⁸⁹⁷

Mehmed Nuri Efendi: Ağnam sahiplerinden aldığı parayı sandığa teslim etmediği anlaşılmaması üzerine 6 Zi'l-hicce 1317 / 7 Nisan 1900 tarihinde azledilmiştir.

“Mûma-ileyh adem-i devamıyla beraber üç yüz on altı (1316) senesi muayyen ashâb-ı ağnâmdan aldığı parayı dolmadan teslim-i sandık etmediği icrâ olunan terfi'andan anlaşıldığı üzerine bin üç yüz on yedi (1317) senesi Zi'l-hicce'sinin altısında: 24 Mart sene (1)314: azledildiği Mâliye Sicill Şu'besi'nin: 18 Şubat sene (1)317: tarihlü vukuât pusulasında gösterilmiştir. m.”⁸⁹⁸

Mehmed Nuri Efendi: Burdur Yoklama Kitâbeti görevindeyken Hacı İbrahim Mahallesi'nden (...)zâde Hacı Mestan Ağa'nın arazi ve emlakını üzerine kaydettirmesi, sahte resmi evrak göstermesi, resmi defterleri değiştirmesi gibi sahtekârlıklar yapması üzerine kendisi, Mestan Ağa'nın damadı Hacı Hüseyin ve Abdi ile Burç Mahallesi'nden Abdi Bey

⁸⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 94, s. 171.

* ma'zûliyyeti

⁸⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 94, s. 171.

⁸⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 405.

mahkemeye alınmıştır. Sonuç olarak Hacı Hüseyin Efendi'nin sahte evrakı kötüye kullanması ve Abdi Efendi'nin de resmi defterde değiştirilmiş şekilde yazısı bulunmuştur. Mahkeme, Abdi ve Hacı Hüseyin Efendileri birer buçuk sene hapis cezasına çarptırıp Mehmed Efendi'nin beraat etmesine karar vermiştir.

“Mûma-ileyh Yoklama Kitâbeti'nde iken Burdur'un Hacı İbrahim Mahallesi'nden (....)zâde Hacı Mestan Ağa'nın arazi ve emlakını üzerine kayd ettirmek ve sahte ilm ü haber ibrâz etmek ve resmi defteri sakk ve tağyir sûretiyle sahtekârlıkda bulunmak faallerinden dolayı mûma-ileyh Mestan Ağa'nın damadı Hacı Hüseyin ve Abdi ve Burç Mahalleli Abdi Beyzâde efendileriyle beraber taht-ı muhakemeye alınarak icrâ kılınan muhakemeleri neticesinde mûma-ileyhden Hacı Hüseyin Efendi'nin sahte evrâkıyla sû-i istimâl ettiği ve Abdi Efendi'ninde resmi defteri tebdîl sûretiyle yazısı bulunduğu anlaşıldığından Ceza Kanunnâme-i Hümâyûnu'nun yüz elli beşinci maddesi hükmüne tevfiқан mûma-ileyhânın birer buçuk sene hapsine ve Mehmed Efendi'nin beraatine karâr verildiği Burdur sancağı Mahkeme-i Temyiz Ceza Dâiresi'nin: 9 Kânun-ı evvel sene (1)316: tarihli ilâmı sûret-i musaddakasından anlaşılmıştır.”⁸⁹⁹

Mustafa Raşid Efendi: Yanlış tezkere sebebiyle 15 Rebi'ü'l-evvel 1305 / 1 Aralık 1887 tarihinde azledilmiş. Aynı yılın Rebi'ü'l-evvel ayının sonlarında Ayvalık Rûsumat Müdürlüğü Bekçiliği'ne tayin edilmiştir.

“Efendi-i mûma-ileyh tekrar eden tezkere sehvinde dolayı bin üç yüz beş (1305) senesi Rebi'ül-evvel'inin on beşinde azledilüb sene-i merkûme Rebi'ül-âhire selhinde yüz elli gurus ma'âş ile Ayvalık Rûsumât Müdiriyeti Kolculuğu'na ta'yin olunmuştur.”⁹⁰⁰

Osman Nuri Efendi: Borç para almak (kredi) için başvuran kişilere para olmadığını cevap yazması, çalışanların maaşlarına istediği gibi zam yapması, işe devam etmeyen bazı muhasebecilere ücret ödemesi ve kendi menfaatine taleplerle kâr elde etmesi, ödenmesi gereken alacakları takip etmemesi, 2 milyon paranın ödemesini geciktirmesi nedeniyle bankayı zarara soktuğu gerekçesiyle azledilmiştir. Almış olduğu paraları tekrar bankaya tahsil etmiş ve sonrasında memuriyete istihdam edilmesine karar verilmiştir.

“Mûma-ileyhin li-ecli istikrâzât mür'âcaat eden Zirâ'at Bankaları'na ikrâzât eylediği halinde bazılarına para olmadığı pulunda cevâbdır i'tâ eylemek ve tahsildârları bi'l-sebeb ve kişilerden ve ma'âşlarına istediği gibi zamm ve tenezzül etmek ve devam etmeyen bazı a'zâ-ı muhâsebe ücret vermek ve tahsil-i matlubata menâfi' icrâ mu'âmelesi tâ'kib etmeyerek iki milyon gurusâ kırık banka matlubatının te'hîr-i tahsiline sebep olmak gibi ma'lûmatla bankayı ızrâr etmiş olması anv-ül tefîş anlaşılmışına binâen 22 Nisan sene (1)326 tarihli meclis-i idâre kararıyla 29 Mayıs sene minh tarihinde azlolunmuş ise de âhiren icrâ kılınan tedkikâta nazaran sâlifinden devr aldığı iki buçuk milyon gurusâ kırık bakayadan iki milyon gurus ve zamanındaki altı buçuk milyon gurus ikrâzâtıdan dahî iki buçuk milyon gurus raddesinde tahsîlât-ı icrâ ettiği ve el-yevm ve abedesi ma'lûl eden bakaya

⁸⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 179, s. 431-432.

⁹⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. 19, s. 429 - d. 11, s. 113.

bir milyon sekiz yüz bin guruş raddesinde olup bu bakaya milyonlarından yalnız kırk altı hakkında ta'kîbât-ı icrâ etmeyüb* şu'bece icrâsı ta'ahhüd olunan ta'kîbatınca senede hurd-ı tertib ederse kendisiyle kefâlete tâzmin etdirileceği cihetle açıkda kaldığı müddet-i mes'ûl intihâbı için kâfi görülerek me'mûriyyet-i sâbıkasına mu'âdil bir me'mûriyyet-i istihdâmına meclis-i idârece 21 Mart sene (1)326 tarihinde karâr verildiği idâre-i merkeziyye kaydından ve hidmet-i sâbıkasınca bir gûne zimmet ve ilişkisi olmadığı Aydın Şu'besi'nin aynen görülüb i'âde kılınan sandık-ı meclis mazbatasından anlaşıldığı Zirâ'at Banka İdâre-i Umûmiyyesi'nden Nisan sene (1)327 tarihli vukuât pusulasında muharrerdir. m.”⁹⁰¹

Pandeli Fehmi Efendi: Kırım kuponu maddesi sebebiyle kendisi ile Sandık Emni Livani Efendi geçici olarak işten el çektirilmiştir. Ortaya çıkan ihbarlar ikisinin ortak olması halinde Livani Efendi'ye soruşturma açılmış fakat bir delil olmaması üzerine memuriyeti iade edilmiştir. Pandeli Fehmi Efendi'nin soruşturması yürütüldüğünde memuriyeti hakkında bir karar verilmemiş olup ve soruşturmaya zaman olmadığı için Isparta sancağı Sandık Eminliği'ne tayin edilmiştir.

“Kupon-ı Kırım maddesinden dolayı mûma-ileyh ile ol vakit sandık emni bulunan Livani Efendi üç yüz sekiz (1308) senesi şehr-i Receb'in üçünde: 31 Kânun-ı sâni sene (1)306: muvakkaten işden el çekdirilerek ihbârât-ı vâ'ki her ikisi hakkında müşterek bulunduğu halde sandık emni Livani Efendi hakkında Mülkiyye Müstantıklığı'nca tahkîkât-ı icrâ olunarak haşviyyât-ı intâc eder delâil ve âmâdeye rüşdîsi olunamaması cihetle berât ve i'âde-i me'mûriyyet etdirilmiş ise de mûma-ileyh Pandeli Efendi hakkında müstantıklığınca tahkîkât-ı icrâ kılındığı gibi her lafla i'âde-i me'mûriyyeti hakkında da bir şey denilemediği ve ta'kîbât-ı kânûniyye dahî icrâ olunarak müdevvir-i zaman vâ'ki olmadığı ve mezkûr Mal Müdürlüğü'nden dolayı bir gûne zimmet ve ilişkisi olmadığı Konya vilâyet-i Celîlesi Meclis İdâresi'nin: 8 Teşrin-i sâni sene (1)315: tarihli mazbatasıyla Burdur sancağı Meclis İdâresi'nin devr-i muhâsebesi sûret-i musaddakasında gösterilmiş ve üç yüz on üç (1313) senesi Cumâde'l-ûla'sının yirmi altısında: 1 Kânun-ı evvel sene (1)312: dört yüz elli guruş ma'âşla Isparta sancağı Sandık Eminliği'ne ta'yin olunarak...”⁹⁰²

Pavlaki Efendi: 2.010 kuruş olan Arak (Rakı) ve Kazgan (Kazan) vergilerinin gelir kaydını yapmayıp saklanmasından dolayı azledilip mahkemeye alınmıştır. Şûrâ-yı Devlet Temyiz Mahkemesi'nden çıkan bildiride 2.010 kuruşun Pavlaki Efendi'nin zimmetinde kaldığına dair bir delil ve ifadesi olmadığı ispat bulunamamıştır. Hristo Rozgar Efendi, hazır bir şekilde ifadesini vermiş olup ve rehavetle içki ürünleri satması üzerine hapis ve para cezasına çarptırılmıştır. Pavlaki Efendi de beraat etmiştir.

“Mûma-ileyhin iki bin on guruşa Arak ve Kazgan Rûsâmâtı irâd kayd etmeyerek ketm ve sır kat eylemesinden dolayı bin üç yüz dokuz (1309) senesi Zi'l-ka'de'sinin on yedisinde 31 Mayıs sene (1)308 azl ile taht-ı muhâkemeye alınmış ise de Şûrâ-yı Devlet Temyiz Mahkemesi'nden sadır olan 9 Nisan sene (1)321 tarihli

* ve diğerleri hakkında alel-(...) ta'kîbâtında bulunduğu anlaşılmasına ve şu halde bankaya şimdilik bir hurd tertib etmeyüb.

⁹⁰¹ BOA. DH. SAİD. d. 100, s. 121.

⁹⁰² BOA. DH. SAİD. d. 29, s. 151.

ve beş yüz otuz (530) numrolu il'âm sûretinde meblâğ-ı mezbûrun mûma-ileyhin zimmetinde kaldığına delâlet eder sûretde bir gûne ifadesi bulunmadığı gibi (...) evrâk-ı müsbet dahî ibraz olunamamasına ve kırpasında bulunmasından dolayı ma'lumâtın mürâcaat olunamayana mebni Hristo Rozgar Efendi nam kimesnenin ifade-i mazbatasını isbât-ı vücuddan ve ba'dehu huzur-ı mahkemede tekrar etmesiyle merkûmun bi'l-rehâvet müskirât-ı fûrûht ettiği hakkında verilen mezkûre üzerine habs (hapis) ve ceza-ı nakdi ile mahkûmiyeti cihetle şâ'ibe-i iğbirârdan kurtulamayacağına mebni mûma-ileyh Pavlaki Efendi'nin mukâddema beraatı hakkında i'tâ kılınan kararın tasdiği gösterildiği Duyûn-ı Umûmiyye Me'mûrîn Şu'besi'nden 27 Nisan sene (1)318 ve 14 Mayıs sene (1)323 tarihli vukuât pusulasıyla bildirilmiştir."⁹⁰³

Süleyman Sıdkı Efendi: 1. Burdur sancağı Bidayet Mahkemesi Başkitabetliği'ne terfi eden Süleyman Sıdkı Efendi, Adliye Memuru'nun İstanbul'a gitmesiyle onun görevine vekâlet etmiştir. Vekâleti sırasında kişilerin mahkemelerini hâkim tarafından verilen menetme kararına itiraz etmemesi, cinayet suçlamasıyla töhmet altındaki bazı kimselerin kötü durumunu uygun bulmaması gibi eylemleri üzerine idareten azledilmişse de çalışmasında engel görülmemiş olup istihdamına karar verilerek gönüllü olarak Burdur Belediyesi Meclis Üyeliği'ne atanmıştır.

"... 1 Temmuz sene (1)296 altı yüz gurus ma'âşla mahkeme-i mezkûre Baş Kitâbeti'ne terfi' olunmuş ve mahkeme-i mezkûre Müdde-i Umûmi Mu'âvini'nin mezûnen Dersa'âdet'e âzîmet etmesine mebni üç yüz bir (1301) senesi Zi'l-hicce'sinin yirmi sekizinden 6 Teşrîn-i evvel sene (1)300 üç yüz iki (1302) senesi Safer'inin yirmi sekizine kadar 5 Kânun-ı evvel sene minh ifâ-ı vekâlet edüb zammı hesabıyla sekiz yüz kırk üç gurus ma'âş almış ve o esnâda bazı eşhasın men'-i mahkemelerine dâir müstantikliğinden verilen karârnameye itiraz etmemek ve cinayetle müttehem bazen kesânı? tevfik eylememek gibi ahvâlden dolayı Adliyye Müfettişliği'nden vuku bulan iş'âr üzerine idâreten azledilmiş ise de mâni-i istihdâm başka bir hali görülememesine mebni me'mûriyyeti derecesinde bir işde kullanılmak üzere cevaz-ı istihdâmına karâr verilmiş ise de mu'ahheren Garbikaraağaç kazâsıyla Burdur sancağında davâ vekâletiyle iştigâl etmekde iken üç yüz on yedi (1317) senesi Muharrem'inin on üçünde 11 Mayıs sene (1)315 fahri olarak Burdur sancağı Meclis-i Beledî A'zâlığı'na ta'yin olunarak..."⁹⁰⁴

2. Defter-i Hakani Merkez Tapu Kitabeti Vekâleti görevi sırasında devlet idaresinde hizmeti yapılacak olan kişilerden harç adı altında fazla para alması, dairelerden gelen evrakları vaktinde ilgilenmemesi ve kayda aykırı tapu senedi vermek, genel emniyete uygun davranmayarak kanunlara karşı gelmesi nedenlerinden dolayı işten el çektirilmiştir. Soruşturma gereğince tutuklanmasına karar verilmiştir. Soruşturmanın sonucunda nezaret tarafından azledilmişse de kendisinin asli memurluğu ve yetişmesine bağlı olarak boş ve uygun bir yere tayin edilmiştir.

"...1 Ağustos sene (1)323 üç yüz yirmi altı (1326) senesi Muharrem'inin yirmi dördüne kadar 14 Şubat sene (1)323 yüz altmış gurus ma'âş ve âidâtla Defter-i Hâkânî Me'mûriyyeti Vekâletiyle Merkez Tapu Kitâbeti Vekâleti'nde istihdâm olunduğu sırada ashâb-ı masâlihden harc namıyla hadd-ı nizâmiyyeden fazla para almak ve

⁹⁰³ BOA. DH. SAİD. d. 61, s. 5.

⁹⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 409.

devâirden muhavvel evrâkı te'hîr etmek ve kayd-ı hilâfında şuna buna tapu senedi vermek gibi emniyet-i umûmiyyesi salibe ma'lûmat-ı kânun (....) cür'et etmesinden dolayı işden el çekdirilerek hakkında tahkîkât-ı mukteziye der-dest icrâ idüğü Cebel-i Bereket Meclis-i İdâresi'nden keşide edilen 17 Şubat sene (1)323 tarihli mazbata-ı telgrafiyyede beyân olunmağla sene-i merkûme Rebî'ül-evvel'inin on dördünde 3 Nisan sene (1)324 ancak nezâret karârıyla azledilmiş ise de mûma-ileyh gerek me'mûrîyyet-i asliyesinden ve gerek Cebel-i Bereket sancağı Defter-i Hâkânî Memur Vekâleti'nden livâ-ı mezkûr Defter-i Hâkânî memur-ı lâhıkın arizasıyla merbût zeyli mazbatası defter ve muhâsebe der-kenârı mallarına nazaran berû'z-zimme bulunmasına ve şu halde Uluca? Mahallesi'nden (....) evrâk-ı tahkîkâtının tekrar celb ve mûta'laasına lüzûm kalmamış olmasına binaen münhal vukusunda münasib bir mahalle ta'yini husûsu encümenin 24 Mayıs sene (1)325 tarihli karârında muharrer bulunmuşdur.⁹⁰⁵

⁹⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 409.

İkinci bölümde 93 Burdur doğumlu memurun terceme-i hâl kayıtlarındaki bilgiler ele alınmıştır.

93 memur incelendiğinde bazı memurların lakapları varken bazılarının bulunmamaktadır. Birkaç memur aynı isimli olsa da baba adından ayrılmaktadır. Sadece lakap değil esnaftan ya da tüccardan diyerek mesleğiyle belirtilmiştir. Tespit edilen bir diğer konu Sicill-i Ahvâl kayıtlarında Müslüman, Rum, Ermeni kökenlilere rastlanmasıdır. Bu da Burdur kentinin kozmopolit bir yapı içerisinde olduğunu gösterir.

Memurlar çeşitli mekteplerde öğrenim görmüşlerdir. Gayrimüslim kökenli memurlar Rum ve Ermeni okullarından mezun olup bir memur Elsinika (Lisanlar) mektebinden mezundur. 8 memur, özel hocadan ders almıştır. En yüksek tahsilli olanlar ise Askeri Tıp, Mülki Tıp, Darülfünûn Hukuk, İdadi-i Mülkiye, Mekteb-i Sultani ve İzmir İdadi-i Mülki mezunları birer kişiden oluşmaktadır. Fakat iki memurun öğrenim durumu belli değildir. Öğrenim durumlarına bakıldığında Burdur'daki eski sistemli olan Sıbyan, Medreselerde ve yeni açılan İbtidai ve Rüşdiye Mektepleri'nde eğitim almışlardır. Bunun dışında özel hoca ve cami hocasından ders aldıkları belgelerden anlaşılmaktadır. Bazı memurlar İstanbul ve İzmir'deki modern öğrenim kurumlarında okumuşlardır. Ama çoğunluk olarak Burdur'da öğrenim görmüştür.

Yabancı dil durumlarına bakıldığında memurların konuşma, okuma, yazma ve okuma yazma-konuşma yazma gibi farklı yetenekleri bulunmaktadır. Dil bilen sayısı düşük olarak görülmektedir.

Memurların işe istihdam edilişi, mülazemet yani stajyer ve asaleten şeklindedir. Osmanlı sınırları içerisinde görev yapmış olan memurlar en çok Burdur ve Burdur'a bağlı sancaklar içerisinde bulunan çeşitli kurumlarda hizmet vermiştir.

Görev ve savaş sırasında yaptıkları karşılığında rütbe, nişan ve madalya aldıkları görülmektedir. Sadece taltiftten ibaret değil görev esnasında ceza alan ve azledilen memurlar kayıtlarda tespit edilmiştir. Mahkeme veya açılan soruşturma sonucunda aklananlar, azledilenler, kabahatli olanlar tekrar memuriyete tayin edildikleri görülmektedir. Soruşturma geçirip aklanan memurlar, iftiraya uğrama veya asılsız haber sebebiyle böyle durumlar yaşanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

SİCİLL-İ AHVÂL KAYITLARINA GÖRE BURDUR DOĞUMLU MEMURLARIN TERCEME-İ HALLERİ

3.1.1. Abdi Bey (H. 1274 / M. 1857-1858)

Burdur İdare Meclisi üyesi Mehmed Bey'in oğludur. 1274/1857-1858 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimler, Burdur Rüşdiye Mektebi'nde fen ilimleri okumuştur. Şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

9 Şevval 1292 / 8 Kasım 1875 tarihinde 18 yaşında Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'nde stajyer olarak çalışmaya başlamıştır. 28 Şaban 1297 / 5 Ağustos 1880 tarihinde Varidat Mukayyid Refakati'ne tayin edilmiş ve 10 Şaban 1303 / 14 Mayıs 1886 tarihinde maaşı 250 kuruşa çıkarılmıştır.

Burdur Sancağı Muhasebeciliği ile Mutasarrıflığı ve Konya Vilayeti Valiliği'nden yazılan mülahazalara göre adı geçen kişinin görevini yerine getirmesiyle memurluğunun devamı beyan edilmiştir. 9 Ramazan 1307 / 29 Nisan 1890 ve 16 Nisan 1306 / 28 Nisan 1890⁹⁰⁶

3.1.2. Abdülbâki Efendi (H. 1277 / M. 1860)

Burdur Muhasebe Kalemi'nden emekli Hacı Süleyman Efendi'nin oğludur. Cumâde'l-ûla 1277 / Kasım-Aralık 1860 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur.

Sıbyan Mektebi'nde Kuran-ı Kerim okumuş. Rüşdiye Mektebi'nde iki yıl bulunmuş ve Medrese'de Arapça ve Farsça dilbilgisi eğitimi almıştır. Türkçe okuryazar.

1295/1878 yılında 15 yaşlarında iken stajyer olarak Burdur Sancağı Muhasebe ve Tahrirat Kalemi'ne girmiştir. 13 Cumâde'l-ûla 1297 / 23 Nisan 1880 tarihinde 800 kuruş maaşla Evrak Mukayyidliği'ne; 26 Rebi'ü'l-âhir 1301 / 24 Şubat 1884 tarihinde 238 kuruş maaşla Müsveddeliğe 17 Cumâde'l-ûla 1305 / 31 Ocak 1888 tarihinde İdare Meclisi Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. 23 Şevval 1306 / 22 Haziran 1889 tarihinde Ziraat Bankası Şubesi Memurluğu'na 16 Haziran 1305 / 26 Haziran 1889 tarihinde işe başlamıştır.

Adı geçen memurun terceme-i hâlinin gerçekliğine uygun olması ve işinin erbabı olduğu onaylanmıştır. Banka Müdürü Mikail Efendi tarafından görevini doğru ve gayretli olarak yaptığı beyan edilmiştir. Abdülbaki Efendi'nin yer aldığı görevler, çalıştığı süreler ve maaş miktarı gibi yazılı suretler Burdur İdare Meclisi'nde saklı tutulduğu ve üç yüz doksan üç (393)

⁹⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 29, (9 Ramazan 1307 / 29 Nisan 1890).

numaralı mazbatasını onaylanarak 6 Ramazan 1311 / 13 Mart 1894 tarihinde maaşı 700 kuruşa çıkarılmıştır. Safer 1309 ve 21 Eylül 1307 / 3 Ekim 1891⁹⁰⁷

3.1.2.1. Abdülbâki Efendi (H. 1279 / M. 1862-1863) Zeyli

Burdur Muhasebe Kalemi'nden emekli Hacı Süleyman Efendi'nin oğludur. Receb 1279/ Aralık-Ocak 1862-1863 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur.

Sıbyan Mektebi'nde Kuran-ı Kerim okuduktan sonra Rüşdiye Mektebi'nde iki yıl bulunmuş ve medrese'de Arapça ve Farsça dilbilgisi eğitimi almıştır. Türkçe yazar.

1296 / 1878-1879 yılında 15 yaşlarında iken stajyer olarak Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'ne girmiştir. Aynı yılın sonlarında Tahrirat Kalemi'ne nakil edilmiştir. 13 Cumâde'l-ûla 1297 / 23 Nisan 1880 tarihinde 800 kuruş maaşla Evrak Mukayyidi; 26 Rebi'ü'l-âhire 1301 / 24 Şubat 1884 tarihinde 238 kuruş maaşla Müsveddeliğe; 17 Cumâde'l-ûla 1305 / 31 Ocak 1888) tarihinde İdare Meclisi Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. 23 Şevval 1306 / 22 Haziran 1889 tarihinde Ziraat Bankası Şubesi Memurluğu'na 16 Haziran 1305 / 28 Haziran 1889 tarihinde işe başlamıştır.

Abdülbaki Efendi'nin işinde yetenekli ve iyi bir şekilde yerine getirmiş olduğu eski Mutasarrıf Mustafa Nuri Bey tarafından beyan edilmiştir. Konya Vilayeti Mektupçusu Abdullah ve Konya Vilayeti Valisi Memduh Beyler tarafından yazılı mülahazası onaylanmıştır. 7 Safer 1308 ve 10 Eylül 1306 / 22 Eylül 1890⁹⁰⁸

3.1.3. Abdülkerim Nafiz Efendi (H. 1299 / M. 1881-1882)

Mustafa Efendi'nin oğludur. 1299/1881-1882 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur İbtidai Mektebi'nde dini ilimler okumuş ve Rüşdiye Mektebi'nde öğrenim görerek orta dereceli şahadetname almıştır.

Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi ile Nafia Dairesi'nde birer süre stajyer olarak devam etmiştir. 8 Şevval 1318 / 29 Ocak 1901 tarihinde Burdur Sancağı Tarik Kâtipliği'ne tayin olunmuş ve hizmeti süresinde 7.321 kuruş aidat almıştır. 15 Cumâde'l-ûla 1326 / 15 Haziran 1908 tarihinde Burdur Sancağı Ziraat Bankası Tarik ve Meabir Komisyonu'na nakil edilerek işe başlamıştır.

⁹⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 87, (Safer 1309 ve 21 Eylül 1307 / 3 Ekim 1891).

⁹⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 233, (7 Safer 1308 / 22 Eylül 1890).

Burdur Mutasarrıflığı tarafından Abdülkerim Nafiz Efendi'nin terceme-i hâl suretinin doğruluğu onaylanmış ve Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü tarafından görevini yerine getirmekte olduğu beyan edilmiştir.

Abdülkerim Nafiz Efendi'nin geçmiş hizmetleri, çalışma süresi, maaş miktarı, görevinden ayrılma nedeni ve berat zimmetini içeren Burdur Sancağı İdare Meclisi'nden verilen 27 Mayıs 1324 / 9 Haziran 1908 ve 24 Ağustos 1325 / 6 Eylül 1907 tarihli mazbataları ve nüfus tezkeresi ile okul şهادetnamesi şubece aynen görülerek geri verilmiştir. Hizmet sırasında görevine başlama tarihi, maaş miktarı ve tahlif olunduğu evrak yazışmalarından anlaşılmıştır. 18 Rebî'ül-âhir 1327 / 9 Mayıs 1909 ve 23 Haziran 1325 / 6 Temmuz 1909⁹⁰⁹

3.1.4. Abdullah Adli Efendi (H. 1303 / M. 1887-1888)

Hafızzâde lakaplı müteveffa Hacı Hüseyin Efendi'nin oğludur. 1303/1887-1888 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. 1314/1898-1899 yılında Burdur Rüşdiye Mektebi'nden ve 6 Eylül 1327 / 19 Eylül 1911 tarihinde Darül-fünûn Hukuk Bölümü'nden pekiyi derece ile şهادetname almıştır. Medrese'de beş yıl Arapça ilmi dersi almıştır. Türkçe yazıp Arapça bilmektedir.

Teşrin-i evvel 1321 / Ekim-Kasım 1905 tarihinde 60 kuruş aylık aidat ile Burdur Sancağı Şer'i Mahkemesi'nde stajyer olarak yer almış daha sonra Encümen-i İntihab-ı Memurin Adliyye kararıyla Cide Sancağı Bidayet Mahkemesi Üyeliği'ne tayin edilmiştir.

Kendisinin stajyerliği sırasında iyi hizmette bulunduğu dair ve diğer yazılı bilgileri içeren mazbatas, nüfus tezkeresi ve okul diplomaları genel müdürlükte saklı bulunduğunu ve Adliye Nezareti Sicil Memurin Müdürlüğü'nden not edilmiştir. 14 Safer 1328 / 25 Şubat 1910⁹¹⁰

3.1.5. Abdullah Ata Efendi (H. 1254 / M. 1838-1839)

Burdurlu Sipahi İbrahim Efendi'nin oğludur. 1254/1838-1839 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimler ve Burdur Medresesi'nde bir süre Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

1272 / 1855-1856 yılında 18 yaşında stajyer olarak Burdur Mal Kalemi'ne girmiştir. 1274 / 1857-1858 yılında 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Zabıta Kâtibi olmuş ve 17 Receb 1279 / 8 Ocak 1863 tarihinde 300 kuruş maaş ile Burdur Sancağı Tahrirat Kâtip Refakati ve 7

⁹⁰⁹ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 407, (18 Rebî'ül-âhir 1327 / 9 Mayıs 1909 ve 23 Haziran 1325 / 6 Temmuz 1909).

⁹¹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 70, (14 Safer 1328 / 25 Şubat 1910).

Zi'l-ka'de 1283 / 13 Mart 1867 tarihinde maaşının altıda biri kesilerek 250 kuruşa düşürülmüştür. Şaban 1284 / Kasım-Aralık 1867 tarihinde 400 kuruş maaşla Teke Sancağı Elmalı Kazası Mal Müdürü olmuş ve Cumâde'l-ûla 1286 / Ağustos-Eylül 1869 tarihinde istifa etmiştir. Aynı yılın Receb ayında / Ekim-Kasım 1869 tarihinde 750 kuruş maaşla Burdur Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiş. 28 Receb 1288 / 13 Ekim 1871 tarihinde maaşı 12,5 kuruş indirilmiştir. Muharrem 1289 / Mart-Nisan 1872 tarihinde Burdur'un sancak olmasıyla maaş-ı halis miktarıyla Muhasebe Başkâtipliği'ne geçmiştir. 25 Ramazan 1296 / 12 Eylül 1879 ve 2 Rebi'ü'l-evvel 1297 / 13 Şubat 1880 tarihleri arası maaşı 50 kuruş kesilerek 587 kuruşa düşürülmüştür.

Burdur Sancağı Mutasarrıflığı ile Muhasebeciliği ve Konya Vilayeti Defterdarlığı taraflarından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti kendisi için görevini layıkıyla yerini getiren, hesap ve muhasebeye vâkıf olduğunu beyan etmiştir. Çalıştığı yer olan Burdur Sancağı Zabıta Kitabesi ile Elmalı ve Burdur Kazaları Mal Müdürlüğü'nde zimmet ve bağlantısı bulunmadığı yazılı cevaplarıyla Burdur ve Hamid* Sancakları İdare Meclisleri'ndeki mazbatalarında gösterilmiştir. 28 Zi'l-hicce 1307 / 15 Ağustos 1890 ve 2 Ağustos 1306 / 14 Ağustos 1890⁹¹¹

3.1.6. Abdurrahim Efendi (H. 1296 / M. 1879)

Abdülganizâde lakaplı müteveffa Mehmed Ağa'nın oğludur. Cumâde'l-ûla 1296/ Nisan-Mayıs 1879 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Sıbyan Mektebi'nde dini ilimleri okumuş ve Rüşdiye Mektebi'nde fen ilimleri ile öğrenimini tamamlayıp şهادetname almıştır. Türkçe okuryazar.

28 Muharrem 1312 / 1 Ağustos 1894 tarihinde Burdur Sancağı Tahrirat Kalemî'ne stajyer olarak girmiştir. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde 68 kuruş maaşla Tahrirat Kalemî İkinci Mübeyyizliği'ne tayin edilmiştir.

Burdur Sancağı Tahrirat Müdürlüğü ile Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülahazada adı geçen memurun memuriyetini iyi bir şekilde yerini getirildiğine dair yazılmış olup Konya Vilayeti'nde onaylanmıştır. Okul şهادetnamesi, nüfus tezkeresi ve terceme-i hâl varakası Burdur İdare Meclisi'nde saklıdır. 12 Safer 1317 / 22 Haziran 1899 ve 9 Haziran 1315 / 21 Haziran 1899⁹¹²

* Isparta. Sezen, 2017: 326.

⁹¹¹ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 5, (28 Zi'l-hicce 1307 / 15 Ağustos 1890).

⁹¹² BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 271, (12 Safer 1317 / 22 Haziran 1899).

3.1.6.1. Abdurrahim Efendi (H. 1295 / M. 1879-1880) Zeyli

Abdülganizâde lakaplı müteveffa Mehmed Ağa'nın oğludur. 1295 /1879-1880 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimleri ve Rüşdiye Mektebi'nde okumuştur. 17 Temmuz 1310 / 29 Temmuz 1894 tarihinde pekiyi dereceli şehadetname almıştır.

Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak girmiş, 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde 68 kuruş maaş ile Tahrirat Kalemi İkinci Mübeyyizliği'ne atanmıştır. 10 Receb 1317 /14 Kasım 1899 tarihinde 100 kuruş maaşla Tahrirat Kalemi Birinci Mübeyyizliği'ne getirilmiştir. 20 Cumâde'l-âhire 1318 / 15 Ekim 1900 tarihinde 200 kuruş maaşla Burdur Sancağı Belediye Kitabeti'ne bağlı Sandık Emaneti'ne ve sonra 2 Safer 1322 / 18 Nisan 1904 tarihinde 300 kuruş maaş ile Burdur Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtip Refakati olmuştur. Tahrirat Mübeyyizi görevinde iken 9 Receb 1317 / 13 Kasım 1899 tarihinden 19 Cumâde'l-âhire 1318 / 14 Ekim 1900 tarihine kadar 100 kuruş yarım maaş ile Rüşdiye Mektebi Rik'â Öğretmen Vekâletliği'nde bulunmuştur.

Burdur Sancağı Mutasarrıflığı tarafından adı geçen memurun görevindeki ehliyet ve doğruluğu onaylamıştır. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü tarafından görevini yerine getirmekte olduğu onaylamıştır. Hizmetlerindeki istihdam süresi, maaş miktarı, ayrılma sebepleri ve borcu olmadığını içeren 24 Mayıs 1318 / 6 Haziran 1902 ve 3 Nisan 1320 / 16 Nisan 1904 tarihli mazbataları, okul şehadetnamesi, nüfus tezkeresi ve terceme-i hâl evrakının şubede saklı tutulduğu yazışmalardan anlaşılmıştır. 28 Rebi'ü'l-âhir 1324 ve 8 Haziran 1322 / 21 Haziran 1906

Abdurrahim Efendi, 26 Receb 1323 / 26 Eylül 1905 tarihinden 2 Rebi'ü'l-evvel 1324 / 26 Mayıs 1906 tarihine kadar 200 kuruş yarım maaşla Ziraat Bankası Tefenni Şubesi Sandık Muhasebe Kâtipliği yapmıştır. 9 Cumâde'l-âhire 1325 / 20 Temmuz 1907 tarihinde 500 kuruş maaş ile Yalvaç Ziraat Bankası Sandığı Muhasebe Kâtipliği'ne getirilmiş ve kendisinin borcu ve ilişkisi olmadığı Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nün 6 Mayıs 1324 / 19 Mayıs 1908 tarihli vukuat pusulasında yazılıdır.

28 Receb 1326 / 26 Ağustos 1908 ve 14 Ramazan 1326 / 10 Ekim 1908 tarihleri arasında 72,5 kuruş rabi' maaşla Yalvaç Ziraat Bankası Sandık Refakati Vekâleti'nde bulunmuştur. 19 Şevval 1326 / 14 Kasım 1908 tarihinde Hamidabad* Ziraat Bankası Memur Yardımcısı ve 4 Rebi'ü'l-âhir 1328 / 15 Nisan 1910 tarihinde aynı bankanın şubesinde Müfettiş Yardımcılığı'na

* Isparta. Sezen, 2017: 326.

nakil edilmiştir. Geçmiş hizmetinde borcu bulunduğu 26 Haziran 1326 / 9 Temmuz 1910 ve 27 Temmuz 1326 / 9 Ağustos 1910 tarihli pusulalarında yazılıdır.⁹¹³

3.1.7. Ahmed Hamdi Efendi (H. 1264 / M. 1847-1848)

Berber esnafından Mehmed Efendi'nin oğludur. 1264 /1847-1848 yılında Burdur'da doğmuştur. Burdur Medresesi'nde bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

20 Şaban 1297 / 28 Temmuz 1880 tarihinde 32 yaşında 270 kuruş maaşıyla Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Mülazım Üyeliği'ne girmiştir. 4 Şevval 1302 / 17 Temmuz 1885 tarihinde memur değişikliği ile Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Başkâtipliği'ne getirilmiştir.

Çalıştığı hizmetlerden nakil suretiyle ayrılmış ve memuriyeti sırasında bir suç bulunmamıştır.

Bidayet Mahkemesi Reisliği'nden yazılan mülahazanın kararı verilerek Konya Vilayeti Adliye Müfettişliği'nde Ahval Reisi'nin onayından anlaşılmıştır. Adliye Nezareti'nden yazılan mülahazanın doğruluğu onaylanmıştır. 4 Şevval 1304 / 26 Haziran 1887 ve 13 Haziran 1303/ 25 Haziran 1887⁹¹⁴

3.1.8. Ahmed Hamdi Efendi (H. 1285 / M. 1868)

Tüccardan müteveffa Ahmed Ağa'nın oğludur. Receb 1285 / Ekim-Kasım 1868 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası İbtidai ve Rüşdiye Mektepleri'nde okumuş ve şehadetname almıştır. Türkçe yazar.

Defter-i Hakani Encümeni tarafından yapılan sınav sonucunda 7 Zi'l-ka'de 1321 / 25 Ocak 1904 tarihinde iki yüz otuz dört (234) numaralı intihabname almıştır. 15 Cumâde'l-âhire 1312 / 14 Aralık 1894 tarihinde Tefenni Kazası Yoklama Kâtipliği'ne ve 7 Muharrem 1313 / 30 Haziran 1895 tarihinde Tefenni Kazası Tapu Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

Defter-i Hakani Nezareti ile Tefenni Kazası Kaymakamlığı mülahazasına göre Ahmet Hamdi Efendi, görevini emaneten yerine getirdiği onaylanmıştır.

Yoklama Kitâbeti'ne tayin tarihi, aldığı maaşı ve hiçbir borcu olmadığı Tefenni Kazası İdâre Meclisi'nin 4 Şubat 1318 / 17 Şubat 1903 tarihli mazbatası, doğrulanmış sureti ve tayin tarihi ile maaşı Defter-i Hakani Nezareti muhasebesi kaydından anlaşılmıştır. Mazbata, okul

⁹¹³ BOA. DH. SAİD. d. 124, s. 299.

⁹¹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 175, (4 Şevval 1304 / 26 Haziran 1887).

şehadetnamesi, nüfus tezkeresi doğrulanmış sureti ve terceme-i hâl varakasının aslı ile beraber şubede saklıdır. 19 Cumâde'l-ûla 1326 / 19 Haziran 1908 ve 5 Temmuz 1324 / 18 Temmuz 1908 (...).

Ahmed Hamdi Efendi, 20 Zi'l-ka'de 1325 / 25 Aralık 1907 tarihinde 400 kuruş maaş ile Sinop Sancağı Defter-i Hakani Başkâtipliği'ne nakil edilmiştir. Hizmet bilgileri Defter-i Hakani Sicil Şubesi'nin 28 Kânun-ı sâni 1323 / 10 Şubat 1908 tarihli vukuat pusulasındadır.⁹¹⁵

3.1.9. Ahmed Rifat Efendi (H. 1302 / M. 1884-1885)

Merakizâde lakaplı müteveffa Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur. 1302/1884-1885 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur İbtidai Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuştur. Rüşdiye Mektebi'ni bitirerek 23 Temmuz 1312 / 4 Ağustos 1896 ve 17 Ağustos 1315 / 29 Ağustos 1899 tarihli iki adet şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

9 Receb 1317 /13 Kasım 1899 tarihinde 600 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mübeyyin Yardımcılığı'na atanmıştır. 19 Cumâde'l-âhire 1318 / 14 Ekim 1900 tarihinde 56 kuruş maaşla İkinci Mübeyyinliği'ne ve Safer 1319 / Mayıs-Haziran 1901 tarihinde 80 kuruş maaşla da Birinci Mübeyyinliği'ne getirilmiştir. 26 Şaban 1317 / 30 Aralık 1899 tarihinde aynı kurumun Evrak Mukayyidliği'ne terfi ederek nakil olunmuştur. 25 Receb 1324 / 14 Eylül 1906 tarihinde maaşı 20 kuruştan 28 Zi'l-ka'de 1325 / 2 Ocak 1908 tarihinde 138 kuruşa yükselmiştir. 28 Rebi'ü'l-âhir 1326 / 30 Mayıs 1908 tarihinde 200 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahsilat Müfredat Kâtibi olarak terfi etmiştir.

Burdur Sancağı Muhasebeciliği ile Mutasarrıflığı'ndan ve Konya Vilayeti Tahsil Müdürlüğü ile Defterdarlık taraflarından yazılan mülâhazaya göre Maliye Nezareti tarafından görevinde yeterli olduğu beyan edilmiştir. Ahmed Rifat Efendi'ye ait evraklar ilgili şubede saklı bulunmaktadır. Çalıştığı kurumlar, kendisi için durum yazıları, ekleri ve Varidat Muhasebesi'nin 10 Teşrin-i sâni 1324 / 23 Kasım 1908 tarihli hatırlatma yazısı vilayetin kayıt pusulasında gösterilmiştir. 8 Muharrem 1327 / 30 Ocak 1909⁹¹⁶

3.1.10. Ahmed Şükrü Paşa (H. 1253 / M. 1837-1838)

Çulha lakaplı Süleyman Efendi'nin oğludur. 1253/1837-1838 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve Mekteb-i Tıbbiyye-i Şahane'de öğrenim görmüş ve şehadetname almıştır. Türkçe, Arapça ve Fransızca okuryazardır.

⁹¹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 13.

⁹¹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 153, (8 Muharrem 1327 / 30 Ocak 1909).

2 Zi'l-ka'de 1274 / 14 Haziran 1858 tarihinde 21 yaşında Sağkol Ağalık Rütbesiyle Maltepe Hastanesi'nde çalışmıştır. 18 Ramazan 1275 / 21 Mart 1859 tarihinde Karadağ Savaşı sırasında genel hastanede; 3 Zi'l-hicce 1276 / 22 Haziran 1860 tarihinde Binbaşı Rütbesi ile 5. Ordu-yı Hümayun Süvari Üçüncü Alayı Birinci Doktorluk ve 14 Zi'l-hicce 1282 / 30 Nisan 1866 tarihinde Bahriye'ye nakil edilmiştir. Receb 1283 / Kasım-Aralık 1866 tarihinde Haydarpaşa Hastanesi'nde Memur olarak çalışmış ve daha sonra ek memur olarak geçici kurulan hastanenin İkinci Doktorluk göreviyle asıl görevine geri dönmüştür. 20 Rebi'ü'l-âhir 1284 / 21 Ağustos 1867 tarihinde kendisine Kaymakamlık* Rütbesi verilmiştir. 7 Zi'l-hicce 1290 / 26 Ocak 1874 tarihinde 2.850 kuruş maaşla Gureba-ı Müslümin Hastanesi Başhekimliği'ne atanmıştır. 16 Rebi'ü'l-âhir 1291 / 2 Haziran 1874 tarihinde Miralaylık* Rütbesi'nden ve 3 Şaban 1302 / 18 Mayıs 1885 tarihinde Miralvalık* Rütbesi'ne yükseltilmiştir. 21 Safer 1301 / 22 Aralık 1883 tarihinde İkinci Rütbe Mecidi Nişanı; 9 Zi'l-hicce 1301 / 30 Eylül 1884 tarihinde İkinci Rütbe Osmani Nişanı; 19 Cumâde'l-ûla 1306 / 21 Ocak 1889 tarihinde İmtiyaz Nişanı, Ferağ Nişanı ve Gümüş Madalya Girit İftihar Nişanı verilmiştir.

Ahmed Şükrü Paşa'nın çalışmış olduğu süreye kadar Ser-Askeriyye'den yazılı cevabı ile Evkâf-ı Hümayun'da bulunan mazbatasını, kayıt sureti doğrulanmıştır. Almış olduğu nişan ve beratları kendisine iade edilmiştir. 29 Receb 1308 / 10 Mart 1891 ve 26 Şubat 1307 / 9 Mart 1892.

Maaşı 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde 2.965 kuruşa çıkarılmıştır. Evkâf-ı Hümayun Nezareti'nin 22 Kânun-ı evvel 1313 / 3 Ocak 1898 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir. 23 Şubat 1318 / 8 Mart 1903 tarihinde kendisine Yüksek Feriklik Rütbesi verilmiştir. 5.400 kuruşluk maaşı 17 Ağustos 1325 / 30 Ağustos 1909 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir. 22 Zi'l-ka'de 1325 / 22 Aralık 1907 tarihinde 6.000 kuruş maaşla emekli olmuştur.⁹¹⁷

3.1.11. Ahmed Şükrü Efendi (H. 1302 / M. 1884-1885)

İşlakzâde lakaplı ve Antalya Telgraf Müdürü Ahmed Şefkati Efendi'nin oğludur. 1302/1884-1885 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuş ve İzmir Rüşdiye Mektebi'nde öğrenim görmüş ve şهادetname almıştır.

27 Receb 1327 / 14 Aralık 1909 tarihinde 200 kuruş maaşla Tokat Telgraf Haberleşme Memuru olarak tayin edilmiştir. Aynı yılın Zi'l-ka'de ayında / Kasım-Aralık 1909 tensikat ile

* Yarbay

* Albay

* Tuğgeneral

⁹¹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

300 kuruş maaş ile Tokat Telgraf Haberleşme Memur Yardımcılığı'na terfi ederek 25 Zi'l-ka'de 1327 / 8 Aralık 1909 tarihinde 300 kuruş maaşla (...) merkezine ve 23 Muharrem 1319/ 12 Mayıs 1901 tarihinde İzmir Posta Merkezi Memur Yardımcılığı'na nakil edilmiştir.

Görevine devam ettiğine dair kaldırılan Posta Merkez Müdürlüğü tarafından doğruluğu onaylanmıştır. Memurluğu Telgraf ve Posta Nezareti Memurin Kalemi Sicil Şubesi'ndeki kaydı incelenmiş ve nüfus tezkeresi aynen görülüp geri verilmiştir. 17 Nisan 1328 / 30 Nisan 1912⁹¹⁸

3.1.12. Ahmed Ziya Bey (H. 1293 / M. 1876)

Alay Yenizâde lakaplı ve nevahi müddebiran*'ından Osman Nazif Bey'in oğludur. 6 Rebi'ü'l-evvel 1293 / 1 Nisan 1876 tarihinde Burdur Kasabası'na bağlı Üçdibek Mahallesi'nde doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimler okumuş. Rüşdiye Mektebi'ni bitirerek şadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

10 Zi'l-hicce 1306 / 7 Ağustos 1889 tarihinde stajyer olarak Burdur Bidayet Mahkemesi Başsavcı Yardımcısı Kalemi'ne girmiştir. 22 Cumâde'l-âhire 1308 / 2 Şubat 1891 tarihinde 130 kuruş maaş ile Burdur Reji Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 4 Ramazan 1308 / 13 Nisan 1891 tarihinde maaşı 200 kuruşa çıkarılmış. 8 Zi'l-ka'de 1311 / 13 Mayıs 1894 tarihinde 400 kuruş maaşla Burdur Ziraat Bankası Memur Yardımcılığı'na memur değişim yapılmış fakat bankanın genel müdürlüğü tarafından memurluğu onaylanmayınca 5 Safer 1302 / 24 Kasım 1884 tarihinde ayrılmıştır. 7 Zi'l-ka'de 1313 / 20 Nisan 1896 tarihinde 200 kuruş maaşla Burdur Tahrirat Kalemi Müsveddiliğe tayin edilmiştir. 19 Rebi'ü'l-âhir 1315 / 17 Eylül 1897 tarihinde 100 kuruş maaşla Burdur Rüşdiye Mektebi'nde Rik'â Öğretmenliği yapmış ve her iki görevde de çalışmıştır.

Kendisine yazılan mülahazada görevini yetenekli ve iyi bir şekilde yerine getirdiği yazılmıştır. Ahmed Ziya Bey'in evrakları, terceme-i hâl evrakı ve 15 Kânun-ı evvel 1314 / 27 Aralık 1898 tarihli mazbatasını Burdur İdare Meclisi'nde saklıdır. 3 Safer 1319 / 22 Mayıs 1901 ve 8 Mayıs 1317 / 21 Mayıs 1901

İşini iyi yaptığı için kendisine 28 Şevval 1317 / 1 Mart 1900 tarihinde Dördüncü Rütbe verilmiştir. 15 Receb 1318 / 8 Kasım 1900 tarihinde 500 kuruş maaşla Çorum Sancağı Tahrirat Müdürü olarak tayin edilmiştir. Dâhiliye Nezareti tarafından 9 Ağustos 1317 / 22 Ağustos 1901 tarihli cevap yazısında gösterilmiştir. Gayretli bir çalışma sonucunda Beşinci Rütbe'den Mecidi Nişanı ile 7 Zi'l-hicce 1318 / 28 Mart 1901 tarihinde İkinci Rütbe Sınıf-ı Mütemayyizi

⁹¹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 188, s. 12, (17 Nisan 1328 / 30 Nisan 1912).

* Müddebiran: Yasaklı olan şeyleri önceden düşünüp tedbir alan kişi.

verilmiştir. 25 Şaban 1321 / 16 Kasım 1903 tarihinde Karahisar-ı Sahib Sancağı (Afyonkarahisar) Tahrirat Müdürlüğü ve arkasından 20 Zi'l-ka'de 1321 / 7 Şubat 1904 tarihinde Kütahya Sancağı Tahrirat Müdürü olarak nakil edilmiş fakat başka bir memurluğa gitmiştir. 7 Şevval 1323 / 5 Aralık 1905 tarihinde Dedeoğlu Sancağı Müdürlüğü'ne tayin edilmişse de hastalığı nedeniyle gidemeyince izin istemesi üzerine 7 Rebi'ü'l-evvel 1324 / 1 Mayıs 1906 tarihinde azledilmiştir. Hasta olmadan önceki yere tayin edildiği müdürlüğünün 14 Kânun-ı evvel 1319 / 27 Aralık 1903 ve 14 Eylül 1323 / 27 Eylül 1907 tarihli yazılı cevapları beyan edilmiştir.⁹¹⁹

3.1.13. Ali Rıza Efendi (H. 1250 / M. 1834-1835)

Boyacızâde lakaplı Tüccardan İbrahim Efendi'nin oğludur. 1250 / 1834-1835 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuştur. Özel hocadan Arapça'dan mantika ve Farsça'dan Gülistan'a kadar ders almıştır. Türkçe okuryazar.

1291 / 1874-1875 yılında 41 yaşında gönüllü olarak Burdur Ticaret Mahkemesi Geçici Üyesi olarak işe girmiştir. Üç yıl sonra 1294 / 1877-1878 yılında 160 kuruş maaşla aynı mahkemenin Daimi Üyeliği'ne nakil edilmiştir. 1298 / 1880-1881 yılında Mahkeme Reisliği'ne nakil edilmiştir.

Çalıştığı süre içerisinde nakil ve terfi edilme suretiyle memurluk sırasında bir suç altında kalmayıp mahkemeye alınmamıştır. Konya Vilayeti Adliye Müfettişi sa'âdetlü Ahmed Tevfik Bey tarafından kendisi görevini doğrulukla yerine getirdiği Konya Valiliği ve Adliye Nezareti'nden yazılan mülahazası onaylanmıştır. 27 Cumâde'l-ûla 1303 ve 19 Şubat 1901 / 3 Mart 1886⁹²⁰

3.1.14. Ali Rıza Efendi: (H. 1255 / M. 1839-1840)

Müftüzâde lakaplı Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur. 1255/1840 yılında Hamid Sancağı'na bağlı Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuştur. Medrese'de Arapça okumuştur. Türkçe ve Arapça yazar.

Şer'i naiplerinden ders alan Ali Rıza Efendi, 1286/1869-1870 yılında 30 yaşında tebdil yoluyla Vergi Emaneti Mektubi Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 1288 yılının Zi'l-hicce ayı / Şubat-Mart 1872 tarihinde Erzurum Sancağı Defter-i Hakani Müdürü olarak atanmış ve Receb 1290 / Ağustos-Eylül 1873 tarihinde çalıştığı yerden ayrılıp İstanbul'a dönmüştür. Aynı yılda

⁹¹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 101, s. 385.

⁹²⁰ BOA. DH. SAİD. d. 1, s. 944, (27 Cumâde'l-ûla 1303 / 3 Mart 1886) .

Yenipazar Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na tayin edilmiştir. 1291/1874-1875 yılında Cebel-i Garbi Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na nakil edilmiş ve 5 ay sonra çalıştığı kurum kaldırılınca ayrılarak İstanbul'a dönmüştür. 1292 /1875-1876 yılında 1.000 kuruş maaşla Yanya Vilayeti'ne bağlı Preveze Sancağı Defter-i Hakani Memuru olmuştur. Receb 1294 / Temmuz-Ağustos 1877 tarihinde Üçüncü Rütbe ile 450 kuruş maaşla Şehrizar Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na tayin olunmuştur. Ali Rıza Efendi, çalıştığı süre içerisinde mahkemeye alınmamış ve soruşturma açılmamıştır.

Şehrizar Sancağı Mutasarrıf Vekili Mirliya İbrahim Edhem Paşa tarafından yazılan mülahazada Ali Rıza Efendi'nin Şehrizar'daki beş yıl geçen memuriyeti sırasında görevini doğru istikametten ayrılmadan yerine getirmiş olup önceki dönemlerde kontrolünü yitiren Arazi Hususat-ı Kanun-ı Kaide Dairesi'ni kontrol altına almıştır. Bendegân-ı saltanat-ı seniyyeden (padişahın kulları) olduğu gibi diğer görevlerde iyi hizmet ve sadakatle bulunduğu dair evrakı onaylanmıştır.

Vergi Emni Ali Fuad Efendi tarafından yazılan mülahazada memurun gayretli olduğu onaylanmıştır. Ali Rıza Efendi'nin Yenipazar Sancağı'nda iken borcu olmadığı görülmüştür. 7 Muharrem 1291 / 24 Şubat 1874 tarihli bir adet mazbatanın Musul İdare Meclisi tarafından doğrulanmış sureti ilişiktir. 4 Muharremü'l-haram 1301 ve 24 Teşrin-i evvel 1299 / 5 Kasım 1883

25 Zi'l-ka'de 1300 ve 15 Eylül 1299 / 27 Eylül 1883 tarihinde 200 kuruş maaşla Halep Vilayeti Defter-i Hakani Memurluğu'na tayin edilmiştir. 24 Rebi'ü'l-evvel 1300 / 2 Şubat 1883 tarihinde Şehrizar'dayken İkinci Rütbe İkinci Sınıfa terfi etmiştir. 6 Cumâde'l-âhire 1304 / 2 Mart 1887 yılında İkinci Rütbe Sınıf-ı Mütemayize tevehhül edilmiştir. 9 Muharrem 1305 / 27 Eylül 1887 tarihinde 1.250 kuruş maaşla Emvâl-i Hümayun Senedat Memur Yardımcılığı'na nakil edilmiştir. 29 Şaban 1309 / 29 Mart 1892 tarihinde Emlak-ı Hümayun Senedat Memurluğu'na tayin olunmuştur. Görevini iyi olarak yerine getirdiği için kendisine 26 Ramazan 1310 / 13 Nisan 1893 tarihinde Dördüncü Rütbe Mecidi Nişanı verilmiştir.⁹²¹

3.1.15. Ali Rıza Efendi (H. 1271 / M. 1854-1855)

Esnaftan olup Ahmed Efendi'nin oğludur. 1271/1854-1855 yılında Burdur'da doğmuştur. Hamidabad Kasabası'nda Sıbyan Mektebi'nde dini ilimleri okumuş ve Rüşdiye Mektebi'nde öğrenim görmüştür. Türkçe okuryazar.

⁹²¹ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 658.

6 Zi'l-ka'de 1295 / 1 Kasım 1878 ve Rebi'ü'l-evvel 1297 / Şubat-Mart 1880 tarihleri arasında 235 kuruş maaşla Kastamonu Vilayeti İkinci Fırka Mukayyidi; 15 Teşrin-i evvel 1296/ 27 Ekim 1880 ve 5 Cumâde'l-ûla 1298 / 5 Nisan 1881 tarihleri arasında 194 kuruş maaşla Doğanhisar* Nahiyesi Müdürlüğü; 6 Cumâde'l-ûla 1298 / 6 Nisan 1881 ve 15 Cumâde'l-ûla 1299/ 4 Nisan 1882 tarihleri arası Barla maa Pavlu* Nahiyeleri Vergi Kâtipliği'nde bulunmuştur. Receb 1299 / Mayıs-Haziran 1882 ve 6 Muharrem 1300 / 17 Kasım 1882 tarihleri arasında Barla maa Pavlu Nahiyeleri'nin Müdürlüğü'nü yapmıştır. Arkasından 15 Şevval 1301/ 8 Ağustos 1884 tarihinde Gölhisar Nahiye Müdürlüğü'ne atanmıştır.

Kastamonu İkinci Fırka Mukayyidliği'ndeki çalışma süresi ve (...) maaşı, borç ve zimmeti Kastamonu Vilayeti'nin 27 Haziran 1309 / 9 Temmuz 1893 tarihli telgrafnâmesiyle 23 Kânun-ı evvel 1311 / 4 Ocak 1896 tarihli ve dört yüz on dört (414) numaralı tahrîrât cevabında ve Doğanhisar Nahiyesi Zâbita Memurluğu'nda borç ve zimmeti ve Akşehir Kazası İdâre Meclisi'nin 16 Şubat 1308 / 28 Şubat 1893 tarihli mazbatası ve doğrulanmış sureti, Barla ma'a Pavlu Nahiyesi Vergi Kitâbeti ile Müdürlüğü'ndeki çalışma süresi ile maaş miktarı ve Emvâl-i Emiriyye'den berâtı ve Konya Vilayeti'nin 10 Kânun-ı evvel 1311 / 22 Aralık 1895 tarihli ve yedi yüz yetmiş sekiz (778) numaralı yazıyla İğdir Kazası İdâre Meclisi'nin tarafından 18 Haziran 1300 / 30 Haziran 1884 ve 18 Kânun-ı evvel 1311 / 30 Aralık 1895 tarihli ve Gölhisar Nahiyesi Müdürlüğü'ne tayin tarihi ile borcu ve izni, Tefenni Kazası İdâre Meclisi'nin 23 Mayıs 1309 / 4 Haziran 1893 tarihli mazbataları ve 3 Zi'l-ka'de 1310 / 19 Mayıs 1893 tarihinde izinle ayrılmış olup üç yıl sonra 23 Cumâde'l-âhire 1313 / 11 Aralık 1895 tarihinde Ağlasun Nahiye Müdürlüğü'ne nakil edilmiştir. İntihâb-ı Me'mûrîn Komisyonu Reisliği tarafından 18 Nisan 1312 / 30 Nisan 1896 tarihli ve sekiz (8) numaralı cevap tezkiresinin tatbikiyle mazbatası ile doğum yeri ve tarihini içeren nüfus tezkeresi kendisine geri verilmiştir.

Doğanhisar Nahiyesi Müdürlüğü'ndeki hizmet süresi ve ayrılma nedeni belirtmesi Akşehir Kazası İdâre Meclisi'nin tarihi yukarıda yazılı mazbatada belli olmadığından Konya Vilayeti'nden gelen bilgi cevapnamesinden ayrıca çıkarılmıştır. 19 Zi'l-hicce 1313 ve 20 Mayıs 1312 / 1 Haziran 1896

15 Teşrin-i evvel 1296 / 27 Ekim 1880 ve 23 Mart 1297 / 4 Nisan 1881 tarihleri arasında Doğanhisar Nahiye Müdürlüğü görevine dair bir kayıt bulunmamış ve 25 Haziran 1312 / 7 Temmuz 1896 tarihli üç yüz otuz dokuz (339) numaralı cevap yazısında mevcuttur. 3 Şevval 1313 / 18 Mart 1896 tarihinde Ağlasun Nahiye Müdürlüğü'nde işe başlamıştır. 17 Receb 1317/

* Diğer adı maa Aşiret-i Cihanbeyli olup bugünkü Konya Akşehir. Sezen, 2017: 224.

* Isparta Sütçüler. Sezen, 2017: 706.

21 Kasım 1899 tarihinde İstanbul'a izinle gitmiş ve çalıştığı sürece borcu ve ilişkisi olmadığı Ağlasun Nahiyesi İdare Meclisi tarafından 22 Kânun-ı evvel 1317 / 4 Ocak 1902 tarihli mazbatada beyan edilmiştir.

11 Zi'l-ka'de 1317 / 13 Mart 1900 tarihinde Ağlasun Nahiyesi'nde işe başlamıştır. 12 Rebi'ü'l-evvel 1320 / 19 Haziran 1902 tarihinde 194 kuruş maaşla Pavlu Nahiyesi Müdürlüğü'ne nakil edilmiştir. Memurluğu sırasında borcu ve ilişkisi olmadığı 19 Nisan 1322/ 2 Mayıs 1906 tarihli Burdur Sancağı İdare Meclisi'nin mazbatasında gösterilmiştir. 21 Rebi'ü'l-âhir 1321 / 17 Temmuz 1903 tarihinde 320 kuruş maaşla Keçiborlu Nahiye Müdürlüğü'ne nakil edilmiştir. Eğirdir Kazası İdare Meclisi tarafından 8 Temmuz 1319 / 21 Temmuz 1903 tarihli mazbatasında borcu ve ilişkisi olmadığı yazılmıştır.

250 kuruş maaşla vilayet tarafından Düşenbe* Nahiyesi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 26 Safer 1322 / 12 Mayıs 1904 tarihinde işe başlamış. Dâhiliye Nezareti tarafından memuriyeti onaylanmaması nedeniyle 15 Cumâde'l-âhire 1322 / 27 Ağustos 1904 tarihinde ayrılmıştır. Emvâl-i Emiriyye'den borcu ve ilişkisi olmadığı yazı erbabında yetenekli olduğu Alaiyye Kazası İdare Meclisi'nin 24 Ağustos 1320 / 6 Eylül 1904 tarihli mazbatasından anlaşılmıştır.

6 Şevval 1320 / 6 Ocak 1903 tarihinde Burdur Sancağı Tahsilat Müfettişi olarak atanarak işe başlamıştır. 6 Muharrem 1323 / 13 Mart 1905 tarihinde Uluborlu Kazası Tahsilat Müfettişliği'ne nakil edilmiştir. Çalıştığı kurumun müfettişliğinden emeklilik ve mazuliyet sandıklarında borcu ve ilişkisi olmadığı mazbatada beyan edilmiştir. 20 Cumâde'l-ûla 1323 / 23 Temmuz 1905 tarihinde açıkta kalmıştır. Tekâ'üd Sandığı ile Emvâl-i Emiriyye'den ve saireden borcu ve ilişkisi olmadığı emanet olarak Âli Dâiresi'nde görevini yerine getirmiş. Uluborlu Kazası İdare Meclisi'nin verdiği 14 Temmuz 1321 / 27 Temmuz 1905 tarihli mazbatasında gösterilmiş. Mazbatalar komisyon tarafından faydasız görülerek geri verilmiştir.

Ali Rıza Efendi'nin Nâhiye Müdürlüğü'ne seçilmiş ve önceden kaldırılmış olan İntihâb-ı Memurin Komisyonu'ndan almış olduğu 2 Eylül 1312 / 14 Eylül 1896 tarihli ve otuz sekiz (38) numaralı Nahiye Müdürlüğü İntihabnâmesi komisyon tarafından faydasız görüldüğünden kendisine geri verilmiştir.⁹²²

3.1.16. Ali Rıza Efendi (H. 1277 / M. 1860-1861)

İlyaszâde lakaplı müteveffa Halil Ağa'nın oğludur. 1277 / 1860-1861 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuş ve Rüşdiye

* Diğer adı Pazarcı ve maa Senir. Antalya Manavgat'a bağlı nahiyedir. Sezen, 2017: 233.

⁹²² BOA. DH. SAİD. d. 66, s. 441-442.

Mektebi'nde okuyup 29 Haziran 1294 / 11 Temmuz 1878 tarihinde şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne bir süre stajyer olarak çalışmaya devam etmiştir. 2 Zi'l-ka'de 1303 / 2 Ağustos 1886 tarihinden 19 Rebi'ü'l-evvel 1308 / 2 Kasım 1890 tarihine kadar Garbikaraağaç* Kazası Nüfus Memurluğu'nda çalışmıştır. 18 Zi'l-hicce 1309 / 14 Temmuz 1892 ve 13 Ramazan 1316 / 25 Ocak 1899 tarihleri arasında 408 kuruş maaşla Irla* Nahiyesi Tahrirat Kâtibi; 27 Rebi'ü'l-evvel 1313 / 17 Eylül 1895 tarihinde 180 kuruş maaşla Güney* Nahiyesi Tahrirat Kâtibi; 31 Temmuz 1319 / 13 Ağustos 1903 tarihinde yine Irla Nahiyesi Kâtipliği'nde çalışmıştır. 26 Rebi'ü'l-evvel 1326 / 28 Nisan 1908 ve 9 Rebi'ü'l-âhir 1326 / 11 Mayıs 1908 tarihleri arasında Ağlasun Tahrirat Kâtipliği'nde çalışmıştır. Görevlerinden nakil, lağv ve istifa nedenleriyle ayrılmıştır. 1 Mayıs 1324 / 14 Mayıs 1908 tarihinde Tefenni Kazası Tahsilat Müfredat Kâtipliği'ne atanmıştır.

Tefenni Kazası Maliye Müdürü ile Kaymakamlığı ve Konya Vilayeti Tahsil Müdürlüğü ve Defterdarlık makamlarından yazılan mülâhazaya göre Maliye Nezareti tarafından kendisine görevini yerine getirmekte yeterli olduğu beyan edilmiştir. Ali Rıza Efendi'nin çalıştığı süre içerisinde görev yerleri, aldığı maaşlar, ayrılış sebepleri, şahsi evrakları içeren Karaağaç ve Buldan Kazaları ile Burdur Sancağı İdare Meclisleri'nin 31 Kânun-ı evvel 1306 / 12 Ocak 1891 ve 5 Kânun-ı sâni 1314 / 17 Ocak 1899 ve 6 Ağustos 1317 / 19 Ağustos 1901 ve 15 Haziran 1324 / 28 Haziran 1908 ve 29 Temmuz minh / 11 Ağustos 1908 tarihli mazbatalar, doğrulanmış sureti ve terceme-i hâl varakasının aslı şubece saklıdır.

Tayin tarihi ve maaşı, Varidat Muhasebesi'nden 23 Teşrin-i evvel 1324 / 5 Kasım 1908 tarihli yazısı ile Konya Vilayet Defterdarlığı'nın 30 Teşrin-i evvel 1324 / 12 Kasım 1908 tarihli yazı kayıt pusulasında gösterilmiştir. 19 Şaban 1327 / 5 Eylül 1909 ve 22 Ağustos 1325 / 4 Eylül 1909⁹²³

3.1.17. Ali Rıza Efendi (H. 1286 / M. 1869)

Abdülganizâde lakaplı müteveffa Mehmed Ağa'nın oğludur. Receb 1286 / Ekim-Kasım 1869 tarihinde Konya Vilayeti dâhilindeki Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi ve Medrese'de bir süre öğrenim görmüştür. İki yüz otuz bir (231) numaralı Üçüncü Sınıf Defter-i Hakani Memurluk İntihabnamesi bulunmaktadır. Türkçe okuryazar.

* Acıpayam'ın 1890 yılında adı Garbikaraağaç'tır. Sezen, 2017: 5.

* Burdur Yeşilova. Sezen, 2017: 819.

* Denizli Buldan. Sezen, 2017: 314.

⁹²³ BOA. DH. SAİD. d. 163, s. 229, (19 Şaban 1327 / 5 Eylül 1909).

Cumâde'l-ûla 1301 / Şubat-Mart 1884 tarihinde Konya Vilayeti'ndeki Burdur Sancağı İdare Meclisi'ne stajyer olarak girmiştir. 20 Rebi'ü'l-âhir 1306 / 24 Aralık 1888 tarihinde Burdur Sancağı Merkez Kazası Yoklama Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Rebi'ü'l-evvel 1307/ Ekim-Kasım 1889 tarihinde bütünleme hizmetiyle çalıştığı kurumdan ayrılmıştır. 2 Şaban 1307/ 24 Mart 1890 tarihinde Tefenni Kazası Yoklama Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve bir yıl sonra Cumâde'l-âhire 1308 / Ocak-Şubat 1891 tarihinde görevini tamamlayıp ayrılmıştır. 26 Safer 1310 / 19 Eylül 1892 tarihinde 190 kuruş maaşla Burdur Sancağı Defter-i Hakani Başkâtip Vekâleti olarak tayin edilmiştir. Başkâtipliğe asıl kişinin gelmesiyle 22 Ramazan 1310 / 9 Nisan 1893 tarihinde açıkta kalmıştır. 9 Cumâde'l-âhire 1312 / 8 Aralık 1894 tarihinde Askeriye'ye girmiştir. 20 Şaban 1313 / 5 Şubat 1896 tarihinde Bölük Eminliği'ne terfi etmiştir. 19 Zi'l-ka'de 1313 / 2 Mayıs 1896 tarihinde teskeresini alıp ayrılmıştır. Zi'l-hicce 1313 / Mayıs-Haziran 1896 tarihinde 380 kuruş maaş ile Kozan Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Başkâtipliği'ne atanmıştır. 14 Zi'l-hicce 1314 / 16 Mayıs 1897 tarihinde silahaltına alınmış ve 18 Rebi'ü'l-evvel 1316 / 6 Ağustos 1898 tarihinde terhis olmuştur. 19 Cumâde'l-âhire 1316 / 4 Kasım 1898 tarihinde Kozan Sancağı Defter-i Hakani Başkâtibi olarak işe başlamıştır.

Ali Rıza Efendi, çalıştığı süre içerisinde askerde cansiperane olarak davrandığı Hassa-ı Ordu-yı Hümayun Müşirliği tarafından yazılı cevabında gösterilmiştir. Kozan Sancağı Defter-i Hakani muhasebe kayıtlarına göre memurun borcu ve ilişkisi bulunmamıştır. Kozan Sancağı İdare Meclisi'nden verilen 4 Mayıs 1313 / 16 Mayıs 1897 tarihli mazbatadan doğrulanmıştır. 25 Temmuz 1316 / 7 Ağustos 1900 tarihinde yazılı cevabından anlaşılacak evrakları, terceme-i hâl varakası şubede saklıdır. Nüfus tezkeresi kendisine geri verilmiştir. 14 Rebi'ü'l-evvel 1314/ 23 Ağustos 1896 ve 25 Mayıs 1322 / 7 Haziran 1906 tarihlerinde görevini tamamlamıştır. 9 Rebi'ü'l-âhir 1316 / 27 Ağustos 1898 tarihinden itibaren izinli olduğu Defter-i Hakani Sicil Şubesi vukuat pusulasına kaydedilmiştir.

Üçüncü Sınıf Defter-i Hakani Memurluğu'nda yeterli olması uygun görülmüştür. 20 Eylül 1319 / 3 Ekim 1903 tarihli ve iki yüz otuz bir (231) numaralı intihabname alarak Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Başkâtipliği'nde bulunmuş ve borcu ve ilişkisi bulunmamış olup Burdur Sancağı Mutasarrıflığı'nın yazılı cevabından anlaşılacak 22 Mart 1322 / 4 Nisan 1906 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir. 5 Receb 1325 / 14 Ağustos 1907 tarihli Tensikat-ı Cedide gereğince Beşinci Sınıfa geri dönerek maaşı 400 kuruşa çıkarılmıştır. 3 Zi'l-ka'de 1327 / 16 Kasım 1909 tarihinde Halep Vilayeti Defter-i Hakani Başkâtipliği'ne ve arkasından 13 Muharrem 1328 / 25 Ocak 1910 tarihinde İskenderun Kazası Tapu Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. Askerliğini yaptıktan sonra 1 Cumâde'l-ûla 1323'ten / 4 Temmuz 1905 Temmuz 1323'e / Temmuz-Ağustos 1907'ye kadar ilave memur olmasıyla Kozan Tapu Kâtip Vekâleti

olarak görev almıştır. Çalıştığı süre içerisinde borcu ve ilişkisi olmadığı mazbatasından anlaşılmıştır. 25 Cumâde'l-ûla 1328 / 4 Haziran 1910 tarihinde Genç* Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na ve 13 Zi'l-ka'de 1326 / 7 Aralık 1908 tarihinde İpek* Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na tayin edilmiştir. 5 Kânun-ı evvel 1326 /18 Aralık 1910 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.

Ali Rıza Efendi, 18 Kânun-ı evvel 1326 / 31 Aralık 1910 tarihinde işe başlamış sonra 22 Nisan 1328 / 5 Mayıs 1912 tarihinde 1.000 kuruş maaşla Serfiçe* Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti'ne nakil edilmiştir. 2 Haziran 1328 / 15 Haziran 1912 tarihinde işini süratle yapmış. 18 Kânun-ı evvel 1326 / 31 Aralık 1910 ve 1 Mayıs 1328 / 14 Aralık 1912 tarihleri arasında tam maaşla asaleten ve 9 Mayıs 1328 / 22 Mayıs 1912 tarihinde yarım maaşla vekâleten İpek Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'nda bulunduğu sırada borcu ve ilişkisi olmadığı mazbatasından anlaşılmıştır. Görevlerinden sonra İstanbul'a geri dönerek Teşrin-i sâni 1328/ Kasım-Aralık 1912 tarihinde maaşını tam olarak almış. 1 Kânun-ı sâni 1328 / 14 Ocak 1913 tarihinde tensikat gereğince maaşı 200 kuruşunun tamamı ve andan yukarısı yarı toplamı 600 kuruş olarak düzenlenmiş olup Defter-i Hakani Sicil Şubesi'ndeki 11 Mayıs 1329 / 24 Mayıs 1913 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir. 24 Teşrin-i evvel 1329 / 6 Kasım 1913⁹²⁴

3.1.18. Ali Rıza Bey (H. 1288 / M. 1871-1872)

Ağlasun Nahiyesi eski müdürü müteveffa Osman Nazif Efendi'nin oğludur. 1288/1871-1872 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Mahalle İbtidai Mektebi'nde ilimlere başlangıç öğrenimi görmüştür. Türkçe yazar.

25 Mayıs 1310 / 6 Haziran 1894 tarihinde 136 kuruş maaşla Tefenni Kazası Tahrirat Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 16 Eylül 1315 / 28 Eylül 1899 tarihinde ek memurluk olarak 38 kuruş 30 para zam maaşla Gölhisar Nahiyesi Müdür Vekâletliği'ne tayin edilmiştir. 30 Kânun-ı evvel 1315 / 11 Ocak 1900 tarihinde 194 kuruş maaşla asıl kişinin gelmesi üzerine Tahrirat Kitâbeti'nden ayrılmıştır. Vilayetten gelen emir üzerine işinden el çektilmiş ve mahkemeyi kazanarak 6 Haziran 1318 / 19 Haziran 1902 tarihinde Ağlasun Nahiye Müdürlüğü'ne getirilmiş ve sonra müdürlük kurumu kaldırıldığı için ayrılmıştır. 24 Teşrin-i evvel 1318 / 6 Kasım 1902 tarihinde Kemer Nahiyesi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 25 Mart 1325 / 7 Nisan 1909 tarihinde

* Bugünkü Bingöl'ün ilçesidir. Sezen, 2017: 284.

* Kosova vilayetine bağlı sancaktır. Sezen, 2017: 377.

* Yunanistan'a bağlı sancaktır. Sezen, 2017: 677.

⁹²⁴ BOA. DH. SAİD. d. 129, s. 55-56, (24 Teşrin-i evvel 1329 / 6 Kasım 1913).

yer değiştirme suretiyle Ağlasun'a ve 15 Kânun-ı evvel 1325 / 28 Aralık 1909 tarihinde Gölhisar'a nakil edilmiştir.

Ali Rıza Bey, Gölhisar'da görevi sırasında kanuna karşı davranarak kişilere keyfi hapis ve para cezası vermesi, kendisini danışmaya muktedir maaşla derece atlaması, aşiretten bir kadınla içki içmesi, gereksiz teftişler düzenlemesi, Dirmil köyünden Ahmed oğlu (....) kişiyi öldürüp olaya dair bilgi vermemesi gibi durumlar üzerine Adliye ve Mülkiye zümresi tarafından 14 Kânun-ı sâni 1326 / 27 Ocak 1911 tarihinde azledilmiş ve mahkemeye çıkarılmıştır. Mahkeme, olaya dair ispatı bulmadığından berat kararı vermiştir. Ali Rıza Efendi'nin istihdam süresi, maaş miktarları, ayrılış sebepleri, borcu bulunmadığını içeren bilgiler Konya Vilayeti tarafından 31 Teşrin-i evvel 1327 / 13 Kasım 1911 tarihli yazılı cevabına bağlı Burdur Sancağı Mutasarrıflığı Genel İdaresi'nde saklı tutulmuştur. Burdur Sancağı ve Tefenni Kazası İdare Meclisleri'ndeki değişik tarihli mazbatalar, üç kıta emirname, nüfus tezkeresi görölmüş ve kendisine teslim edilmiştir. 14 Teşrin-i evvel 1327 / 27 Ekim 1911

Ali Rıza Efendi, 16 yıl 1 ay ve 10 gün devlet hizmetinde bulunduğu hizmet cetvelinden anlaşılmış. İstihdamına engel bir hal olmadığından uygunluğu karar verildiği 12 Teşrin-i evvel 1327 / 25 Ekim 1911 tarihli yazıdan anlaşılmıştır. Kendisine 15 Kânun-ı evvel 1326 / 28 Aralık 1910 tarihinden 200 kuruş işsizlik maaşı tahsis edilmiş ve bu kendisine geri verilen maaş cetvelinden anlaşılmıştır.⁹²⁵

3.1.19. Ali Rıza Efendi (H. 1306 / M. 1888-1889)

Köleoğlu Ali Ağa'nın oğludur. 1306/1888-1889 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuş. Rüşdiye Mektebi'ni tamamlayarak 22 Teşrin-i evvel 1324 / 4 Kasım 1908 tarihinde şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

Burdur Sancağı Vergi Kalemı'ne stajyer olarak bir süre devam etmiştir. Çalışmaya başladığı günden itibaren 100 kuruş maaşla Burdur Sancağı Vergi Kalemı Defterciliği'ne tayin edilmiştir.

Ali Rıza Efendi'nin çalışmış olduğu kurumlarda ve Burdur Sancağı Mutasarrıflığı tarafından yazılan mülahazalara göre görevini yerine getirmekte yeterli olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, okul şehadetnamesi, doğruluğu onaylı suretleri, Konya Vilayeti Defterdarlığı tarafından 31 Mart 1325 / 13 Nisan 1909 tarihli terceme-i hâl varakası şubede

⁹²⁵ BOA. DH SAİD. d. 182, s. 115.

saklı tutulmuş ve görev yeri, işe başlama tarihi istifade? olunmuştur. 2 Cumâde'l-ûla 1327 ve 9 Mayıs 1325 / 22 Mayıs 1909

19 Şevval 1326 / 14 Kasım 1908 tarihinde görevine başladığına dair Maliye Sicil Şubesi'ndeki vukuat pusulasındadır.⁹²⁶

3.1.20. Andreyas Efendi (H. 1266 / M. 1850)

Ermeni milletinden Tüccardan Avakim Efendi'nin oğludur. 28 Rebi'ü'l-evvel 1266 / 11 Şubat 1850 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Ermeni Mektebi'nde fen, hesap okumuştur. Özel hocadan bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Ermenice okuryazar.

Safer 1284 /Haziran-Temmuz 1867 tarihinde 18 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. Ramazan 1295 / Ağustos-Eylül 1878 tarihinde Burdur Sancağı Islahat Komisyonu'na gönüllü olarak üyeliğe atanmış ve komisyonun feshedilmesiyle 11 Cumâde'l-ûla 1297 / 21 Nisan 1880 tarihinde 240 kuruş maaşla Burdur Sancağı Aşar ve Ağnam İdaresi Üçüncü Kâtipliği'ne atanmıştır. 15 Ramazan 1297 / 21 Ağustos 1880 tarihinde 350 kuruş maaşla aynı kurumun İkinci Kâtipliği'ne memur olmuştur.

Konya Vilayeti'nde kaldırılan Aşar Nezareti ile Aşar Emaneti'nde çalışan Andreyas Efendi'nin vazifesini yerine getirmekte olduğu Maliye Nezareti tarafından mülahazaları teyit edilmiştir. 10 Şevval 1303 / 12 Temmuz 1886 tarihinde Aşar İdaresi kaldırıldığı için görevden ayrılmıştır. Konya Vilayeti'ne bağlı 9 Nisan 1302 / 21 Nisan 1886 tarihli ve yirmi üç (23) numaralı yazısı Burdur İdare Meclisi'nin mazbatasında gösterilmiştir. 2 Muharrem 1309 / 8 Ağustos 1891 ve 11 Kânun-ı sâni 1307 / 23 Ocak 1892⁹²⁷

3.1.21. Ataullah Abidin Efendi (H. 1265 / M. 1848-1849)

Salih Efendi'nin oğludur. 1265 / 1848-1849 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimler okumuştur. Türkçe okuryazar.

15 Şaban 1293 / 5 Eylül 1876 tarihinde 28 yaşında 500 kuruş maaşla Elmalı ve Kaş Kazaları'nda kaldırılan Seyyar Tütün Müfettişliği'ne girmiştir. Zi'l-hicce 1295 / Kasım-Aralık 1878 tarihinde 300 kuruş maaşla Ağova veya Ağva* Rüşumat Memuru olarak çalışmıştır. 18 Cumâde'l-ûla 1305 / 1 Şubat 1888 tarihinde 400 kuruş geçici maaşla Karyot*; 6 Cumâde'l-ûla

⁹²⁶ BOA. DH. SAİD. d. 158, s. 347.

⁹²⁷ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 427, (2 Muharrem 1309 / 8 Ağustos 1891).

* Burdur Kemer. Sezen, 2017: 448.

* Sakız Cezâyir-i Bahr-i Sefid vilâyetine bağlı kazadır. Sezen, 2017: 433.

1306 / 8 Ocak 1889 tarihinde 300 kuruş Andifli*; 16 Zi'l-hicce 1306 / 13 Ağustos 1889 tarihinde aynı maaşla Akçay* Rüşumat İdareleri'ne Memur Vekili olmuştur. Cumâde'l-ûla 1308 / Aralık-Ocak 1890-1891 tarihinde 300 kuruş maaşla Koyunadası* Rüşumat İdaresi'ne Memur olarak tayin edilmiştir.

Ataullah Abidin Efendi'nin bulunmuş olduğu görevlerde borcu olmadığı terceme-i hâlde mevcuttur. Muhasebe ve şehadetnamesi eklenmiştir. İzmir Rüşumat Nezareti'nden yazılan mülahazada görevinde uygun ve yeterli olduğu onaylanmıştır. 3 Zi'l-ka'de 1316 ve 3 Mart 1315 / 15 Mart 1899

15 Ramazan 1319 / 26 Aralık 1901 tarihinde 400 kuruş maaşla ve yer değişim suretiyle Molova* Rüşumat Memurluğu'na nakil edilmiştir. Rüşumat Emaneti Sicil Şubesi'ndeki vukuat pusulasında yazılıdır.⁹²⁸

3.1.22. Edhem Efendi (H. 1267 / M. 1850-1851)

Gül Hüseyinzâde lakaplı ve Burdur Nüfus Kalemi Mukayyidi Hacı Ömer Efendi'nin oğludur. 1267/1850-1851 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Mahalle Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okumuştur. Medrese'de sarf ve nahv (dilbilgisi), Molla Cami ve tasdikata kadar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe yazar.

20 Ramazan 1300 / 25 Temmuz 1883 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Nüfus Kalemi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

Burdur Sancağı Nüfus Memurluğu ile Mutasarrıflığı'ndan ve Konya Vilayeti Nüfus Nazırlığı ile Valilik makamlarından yazılan mülahazalara göre Burdur'da çalıştığı sırada görevini doğru olarak yerine getirdiği onaylanmıştır.

Tayin tarihi, maaş miktarı, Nüfus Genel İdare Müdürlüğü'nden terceme-i hâli yazılmıştır. 1 Ağustos 1325 / 14 Ağustos 1909 tarihli derkenardan anlaşılmış ve diğer evraklarla birlikte Sicill-i Ahvâl Genel Dairesi'nde saklıdır. 30 Şevval 1327 ve 31 Teşrin-i evvel 1325 / 13 Kasım 1909⁹²⁹

* Antalya Kaş. Sezen, 2017: 435.

* Diğer adları Ayvasıl ve Kaşçiftliği'dir. Bugünkü Antalya Elmalı'dır. Sezen, 2017: 19.

* Koyunadaları olarak geçmektedir. Sakız, Bahr-i Sefid Adalarında bulunan küçük takımadalardır. Sezen, 2017: 483.

* Midilli adası. Sezen, 2017: 560.

⁹²⁸ BOA. DH. SAİD. d. 88, s.103.

⁹²⁹ BOA. DH. SAİD. d. 170, s. 9, (30 Şevval 1327 / 13 Kasım 1909).

3.1.23. Edhem Efendi (H. 1274 / M. 1857-1858)

Korucuzâde lakaplı Tüccardan Osman Ağa'nın oğludur. 1274/1857-1858 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Mahalle Sıbyan ve Rüşdiye Mektepleri'nde fen ilimleri öğrenimi görmüş ve şهادetname almıştır. Türkçe okuryazar.

1288/1871-1872 yılında 14 yaşında şakird olarak Burdur Telgrafhanesi'ne girmiştir. 28 Ramazan 1289 / 29 Kasım 1872 tarihinde 200 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Memuru olarak çalışmıştır. 9 Cumâde'l-ûla 1291 / 24 Kasım 1874 ve 26 Zi'l-hicce 1293 / 12 Ocak 1877 tarihleri arasında maaşına 100 kuruş eklenerek 400 kuruşa çıkarılmıştır. 25 Ramazan 1296 / 12 Eylül 1879 tarihinde 40 kuruşa ve 2 Rebi'ü'l-âhir 1297 / 14 Mart 1880 tarihinde 72 kuruş kesilerek 280 kuruşa indirilmiştir. 23 Cumâde'l-ûla 1297 / 3 Mayıs 1880 tarihinde 720 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Müdürü olarak atanmıştır. 2 Cumâde'l-ûla 1300 / 11 Mart 1883 tarihinde 855 kuruş maaşla Teke Sancağı Tahrirat Müdürlüğü'ne görev değişimi yapılmıştır. 27 Ramazan 1305 / 7 Haziran 1888 tarihinde 360 kuruş harcırah ve 60 kuruş günlük ile Kaş Kazası Hububat Aşar görevini 33 gün sonra bitirip geriye dönmüş ve Zi'l-hicce 1305 / Ağustos-Eylül 1888 tarihinde Üçüncü Rütbe'ye tevcih edilmiştir. Çalıştığı memuriyetlerde mahkemeye alınmayıp suç ve sorumluluk altında kalmamıştır.

Teke Sancağı Mutasarrıflığı ile Konya Vilayeti Valiliği makamlarından yazılan mülahazalarda Edhem Efendi'nin memuriyetini uygun ve iyi şekilde yerine getirdiği onaylanmıştır. Burdur Tahrirat Müdürlüğü'nden borcu olmadığına dair muhasebe devir defteri ile okul şهادetnamesi ve Teke Sancağı İdare Meclisi'nden doğrulanmış suretleri bulunmaktadır. 18 Receb 1318 / 11 Kasım 1900 ve 8 Mart 1305 / 20 Mart 1889

Edhem Efendi, yer değiştirme ile Niğde Tahrirat Müdürlüğü'ne atanmış fakat mazeretini bildirmesine rağmen 10 Cumâde'l-ûla 1306 / 12 Ocak 1889 tarihinde açıkta kalmıştır. Edhem Efendi, Teke Tahrirat Müdürlüğü'nde 3 yıl kalmış ve görevini uygun olarak yerine getirdiği Tekaüt Sandığı'ndan aidat borcu bulunduğu Teke Sancağı İdare Meclisi'nin 3 Kânun-ı evvel 1304 / 15 Aralık 1888 tarihinde doğruluğu onaylanmıştır. 7 Şevval 1306 / 6 Haziran 1889 tarihinde 360 kuruş maaşla Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Üyesi olarak tayin edilmiştir. 5 Cumâde'l-ûla 1307 / 28 Aralık 1889 tarihinde görevini tamamlayıp ayrılmıştır. Borcu olmadığı görevini yerine getirdiği ve gönüllü olarak Maarif Komisyonu Kâtibi ve Üyeliği'nde bulunmuş olduğu Burdur Sancağı İdare Meclisi'nde 2 Ağustos 1311 / 14 Ağustos 1895 tarihli doğrulanmış suretinde gösterilmiştir.

29 Receb 1308 / 10 Mart 1891 ve Şevval 1312 / Mart-Nisan 1895 tarihleri arasında 400 kuruş maaşla Burdur Belediye Reisliği yapmıştır. Burdur Sancağı İdare Meclisi'nin 1 Nisan 1314 / 13 Nisan 1898 tarihli mazbatasında gösterilmiştir. 11 Cumâde'l-ûla 1311 / 20 Kasım 1893 tarihinde 500 kuruş maaşla Teke Sancağı Nüfus Memurluğu'na tayin edilmiştir. Sicil Nüfus Genel Müdürlüğü'nün 4 Mart 1316 / 17 Mart 1900 tarihli yazısında gösterilmiştir.⁹³⁰

3.1.24. Emin Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868)

Gök Hüseyinzâde lakaplı ve Burdur Kasabası halkından Memur Ömer Efendi'nin oğludur. 1284/1867-1868 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde temel İslam dini ilimlerine başlangıç ve Medrese'de bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

9 Muharrem 1302 / 29 Ekim 1884 tarihinde 18 yaşında 50 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi İkinci Mübeyyinliği'ne girmiş ve 4,5 ay sonra 400 kuruş maaşla aynı kurumun Birinci Mübeyyinliği'ne getirilmiştir.

Burdur Sancağı Mutasarrıfı Mübeyyin Mustafa Nuri Bey tarafından yazılan mülahazada Edhem Efendi, işinde liyakatli olduğu ve memurluk görevini iyi olarak yerine getirdiğini beyan etmiştir. Vilayet Mektupçusu Abdullah Halis Bey ile Konya Vilayeti Valisi Memduh Bey tarafından yazılan mülahazası onaylanmıştır. Bu asıl suret Konya Vilayeti özel sicilinde uygundur. 2 Muharrem 1307 / 29 Ağustos 1889 ve 16 Ağustos 1305 / 28 Ağustos 1889⁹³¹

3.1.24.1. Emin Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868) Zeyli

Gök Hüseyinzâde lakaplı ve Burdur Kasabası halkından Memur Ömer Efendi'nin oğludur. 1284/1867-1868 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde temel İslam ilimlerine başlangıç ve Medrese'de bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

9 Muharrem 1302 / 29 Ekim 1884 tarihinde 18 yaşında 50 kuruş maaşla Burdur Tahrirat Kalemi İkinci Mübeyyinliği'ne girmiştir. 4,5 ay sonra 400 kuruş maaşla aynı kurumun Birinci Mübeyyinliği'ne getirilmiştir.

Burdur Sancağı eski mutasarrıfı Mustafa Nuri Bey tarafından yazılan mülahazada Edhem Efendi'nin işinde liyakatli olup memurluğu sırasında görevini iyi olarak yerine getirdiğini beyan edilmiştir. Vilayet Mektupçusu Abdullah Hulusi Bey ile Konya Vilayeti

⁹³⁰ BOA. DH. SAİD. d. 26, s. 35.

⁹³¹ BOA. DH. SAİD. MEM. 8, s. 16, (2 Muharrem 1307 / 29 Ağustos 1889).

Valisi Memduh Paşa tarafından mülâhazası onaylanmıştır. 7 Safer 1308 ve 10 Eylül 1306 / 22 Eylül 1890⁹³²

3.1.25. Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi (H. 1240 / M. 1825)

Demircizâde lakaplı ve Emir Hasan'ın oğludur. 25 Ramazan 1240 / 13 Mayıs 1825 tarihinde Burdur'da doğmuştur. Mahalle Sıbyan Mektebi'nde ilimler* okumuştur. Arapça konuşur ve Türkçe yazar.

22 Rebi'ü'l-evvel 1253 / 26 Haziran 1837 tarihinde 13 yaşında İstanbul'da 53. Alay 2. Tabur 5. Bölüğe kaydolunmuştur. Şaban 1256 / Eylül-Ekim 1840 tarihinde Bölük Emni ve 1259 / 1843-1844 yılında Başçavuş Rütbesi almış ve 1266 / 1849-1850 yılında 3. Tabur 4. Bölük Mülazımı olmuştur. 1267/1850-1851 yılında Mısri Bölükleri'ne Tabur Kâtibi olarak atanmıştır. Şaban 1278 / Şubat-Mart 1862 tarihinde Hicaz ve Beşkâla Topçu Alayı Kitâbeti'ne ve Zi'l-ka'de 1285 / Şubat-Mart 1869 tarihinde 53. Alay Eminliği'ne atanmıştır. Receb 1300 / Mayıs-Haziran 1883 tarihinde 429 kuruş maaşla askerlikten emekli edilerek 7 Zi'l-ka'de 1305 / 16 Temmuz 1888 tarihinde 900 kuruş maaşla Hicaz Vilayeti'ne bağlı (...) Kazası Kaymakamlık Vekâleti'ne Memur olmuştur. Zi'l-hicce 1276 / Haziran-Temmuz 1860 tarihinde Beşinci Rütbe'den Mecidi Nişanı verilmiştir. Emeklilik maaşına tayin tarihinden itibaren kesinti yapılmıştır. Mahkeme altına alınmamış ve bir soruşturması olmamıştır.

Cidde Valisi Kaymakamlığı ile Hicaz Vilayeti Valilik makamlarından yazılan mülâhazaların doğruluğu onaylanmıştır. Es-seyyid Mustafa Şükrü Efendi'nin 8 Cumâde'l-âhire 1308 / 19 Ocak 1891 tarihinde Bab-ı âli tarafından memurluğun aslı onaylanmıştır. 7 Şaban 1306 / 8 Nisan 1889 ve 25 Mart 1305 / 6 Nisan 1889

24 Cumâde'l-âhire 1307 / 15 Şubat 1890 tarihinde istifa edip ayrılmıştır.⁹³³

3.1.26. Hacı Ahmed Hayri Efendi (D. H. 1238 / M. 1822-1823 / Ö. H. 1305 / M. 1887)

Nesimizâde lakaplı Ulemadan Hacı Efendi'nin oğludur. 1238 / 1822-1823 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuş ve özel hocadan Arapça ve Farsça öğrenimi görmüştür. Türkçe yazar.

1256/1840-1841 yılında 18 yaşında 200 kuruş maaşla Burdur Sancağı Emlak ve Temettuat Defterleri'ne Mübeyyiz Memuru olmuştur. 1261/1845 yılında 400 kuruş maaşla

⁹³² BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 243, (7 Safer 1308 / 22 Eylül 1890).

* Hangi ilim okuduğu yazılmamıştır.

⁹³³ BOA. DH. SAİD. d. 25, s. 109.

Göhlisar ve Kemer Kazaları Nüfus Kâtipliği olarak memur değişimi yapılmıştır. Aynı yılda 250 kuruş maaşla Hamid Sancağı Emlak Defteri Mübeyyizliği'ne tayin edilmiştir. 1264 /1847-1848 yılında 200 kuruş maaşla Burdur Sancağı Aşar ve Anbar Memuru; 1269/1852-1853 yılında 200 kuruş maaşla Arazi Başkâtipliği'ne getirilmiştir. 1275/1858-1859 yılında yapılan 100 kuruş zamlı maaşı 300 kuruşa çıkarılmıştır. 1276 /1859-1860 yılında her bir koçandan 40 para aidat olarak Burdur Sancağı Arazi Yoklama Kâtipliği görevi yapmıştır. 1284/1867-1868 yılında 200 kuruş maaşla Burdur Sancağı Mal Müdürlüğü Refakati; 1288/1871-1872 tarihinde Burdur Mutasarrıflığı'na dönüşmesiyle 450 kuruş maaşla Burdur Sancağı Muhasebesi Masraf Mukayyidi; 1289/1872-1873 yılında 450 kuruş ve yer değiştirme ile Burdur Sancağı İdare Meclisi Kâtiplik görevlerinde bulunmuştur. 1291/1874-1875 yılında 475 kuruş maaşla Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Başkâtipliği'ne nakil edilmiştir. 2 Rebi'ü'l-evvel 1297 / 13 Şubat 1880 tarihinde Maaşlar Kararnamesi gereğince kesinti yapılarak maaşı 380 kuruşa indirilmiş ve şu anda Defter-i Hakani Başkâtipliği'nde hizmet vermektedir. Kendisinin şimdiye kadar bir olay ve şikâyeti olmamış ve mahkemeye çıkarılmamıştır.

Burdur Sancağı Mutasarrıflığı'ndan yazılı olan mülahazada Ahmed Hayri Efendi, görevini iyi bir şekilde yerine getirdiği Vergi Emaneti'nden 29 Şaban 1301 / 24 Haziran 1884 tarihli ekinde yazılan mülahazaya göre terceme-i hâl evrakı onaylanmıştır. 15 Cumâde'l-ûla 1302 ve Mart 1301 / 2 Mart 1885

Hacı Ahmed Hayri Efendi, görevini kötüye kullanması nedeniyle 28 Nisan 1302 / 10 Mayıs 1886 tarihinde işinden el çektirilmiştir. 20 Muharrem 1305 / 8 Ekim 1887 tarihinde vefat etmiştir.⁹³⁴

3.1.27. Hacı İbrahim Rüşdü Efendi (H. 1269 / M. 1853)*

Keçecizâde lakaplı Hacı Hasan'ın oğludur. 28 Mart 1269 / 9 Nisan 1853 tarihinde Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuştur. Arapça nesih yazısı ile eğitimini bitirmiş ve icazetname almıştır. Türkçe konuşur ve yazar.

Şaban 1288 / Ekim-Kasım 1871 tarihinde 29 yaşında Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. Cumâde'l-âhire 1292 / Temmuz-Ağustos 1875 tarihinde maaşla Burdur Kazası Yoklama Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Şevval 1292 / Ekim-Kasım 1875 tarihinde maaşla Burdur Kazası Tapu Kâtipliği'ne görev değişimi yapılmış fakat 28 Safer 1308/

⁹³⁴ BOA. DH. SAİD. d. 8, s. 693.

* Belgenin başında 1259 doğumlu olarak yazılmış olsa da son kısmında 1269 doğumlu olarak belirtilmiştir.

13 Ekim 1890 tarihinde 380 kuruş maaşla Defter-i Hakani Kalemi Başkâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Burdur Sancağı Defter-i Hakani Memuriyeti ile Mutasarrıflık'tan yazılan mülahazalarda Hacı İbrahim Rüşdü Efendi'nin işinin erbabı ve liyakatli olduğu ve henüz hizmette bulunduğu Defter-i Hakani Nezareti'nden mülahazası onaylanmıştır. 23 Ramazan 1309 / 21 Nisan 1892 ve 8 Nisan 1308 / 20 Nisan 1892

Hacı İbrahim Rüşdü Efendi'nin yüz kırk iki (142) numaralı ve 7 Ramazan 1310 / 25 Mart 1893 tarihli Defter-i Hakani Memur İntihabnamesi bulunduğu dair Defter-i Hakani Nazırlığı'nda 13 Teşrin-i evvel 1317 / 26 Ekim 1901 tarihli ve yüz altmış dokuz (169) numaralı cevap yazısından bildirilmiştir. Memurin-i Mülkiye Komisyonu'ndan verilen karar üzerine padişahın iradesine dayanarak 23 Şaban 1319 / 5 Aralık 1901 tarihinde 680 kuruş maaşla Müntefik* Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na tayin edilmiştir.

Hamidâbâd Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na nakil edilmesi hakkında Defter-i Hakani Nezareti'nde mevcut bulunan yazıda Memurin-i Mülkiye Komisyonu kararı üzerine padişahın iradesi gereğince 12 Cumâde'l-ûla 1320 / 17 Ağustos 1902 tarihinde Burdur Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na nakil edilmiştir. 23 Cumâde'l-ûla 1292 / 27 Haziran 1875 tarihinde Burdur Merkez Yoklama Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Şevval 1292 / Ekim-Kasım 1875 tarihinde aynı maaş miktarıyla Burdur Sancağı Merkez Kazası Tapu Kâtipliği'ne nakil edildiği görevde 12 yıl çalışmıştır. Emval-i Emiriyye ve sairede borcu ve ilişkisi olmadığı Burdur Sancağı İdare Meclisi'nin 13 Haziran 1315 / 25 Haziran 1899 tarihli ve doksan (90) numaralı cevap mazbatasından anlaşılmış ve Defter-i Hakani Sicil Şubesi'ndeki 15 Temmuz 1308 / 27 Temmuz 1892 tarihli vukuat pusulasından bildirilmiştir.

Defter-i Hakani Kalemi Başkâtiplik görevinde iken borcu ve ilişkisi olmadığı Burdur Sancağı Mutasarrıflığı'nın 6 Receb 1325 / 15 Ağustos 1907 tarihli ve dört yüz kırk üç (443) numaralı yazılı cevabından anlaşılmış ve Defter-i Hakani Sicil Şubesi'nin 22 Mart 1323 / 4 Nisan 1907 tarihli vukuat pusulasından bildirilmiştir.

5 Receb 1325 / 14 Ağustos 1907 tarihli Teşkilat-ı Cedide gereğince rütbesi Üçüncü Sınıfa ve maaşı da 1.000 kuruşa çıkarılmıştır. Tensikat uygulaması sonucunda memurluk görevini yerine getirdiği ve 65 yaşını geçmiş olmasına rağmen İkinci Tensik Kanunu'nun 12. maddesine uygun olarak maaşı ödenerek 12 Şaban 1327 / 29 Ağustos 1909 tarihinde memuriyeti sonlandırılma kararı verilmiştir.

* Diğer adı Nasriye olup Basra vilayetine bağlı sancaktır. Sezen, 2017: 568.

Nüfus tezkeresini düzeltmek üzere geçmiş memuriyet kayıtları iade edilmemiştir. Başka bir memurluğa tayin kararı alınıp sadaret tezkiresi ile haber buyrulmasına dayanarak 29 Zi'l-ka'de 1327 / 12 Aralık 1909 tarihinde 800 kuruş maaşla Dördüncü Sınıf rütbe ile Burdur Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na nakil edilmiş ve 16 Kânun-ı evvel 1325 / 29 Aralık 1909 tarihinde işe başlamıştır.

Hacı İbrahim Rüşdü Efendi'nin doğum tarihi 1259 /1843-1844 olarak yazılmış fakat 28 Mart 1269 / 9 Nisan 1853 olarak değiştirilmiş olduğu 3 Mart 1326 / 16 Mart 1910 tarihli nüfus tezkeresinden anlaşılmıştır. 31 Temmuz 1326 / 13 Ağustos 1910 tarihli vukuat pusulasından beyan edilmiştir.⁹³⁵

3.1.28. Hacı Mehmed Efendi (H. 1260 / M. 1844)

Mehmed Efendi'nin oğludur. Şevval 1260 / Ekim-Kasım 1844 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nden okumuş ve Burdur Medresesi'nde 17 yıl Arapça ilmi üzerine öğrenim görmüştür. Türkçe okuryazar.

Şaban 1290 / Eylül-Ekim 1873 tarihinde 30 yaşındayken 230 kuruş maaşla Burdur Sancağı Ağlasun Nahiyesi Naibliği'ne Memur olmuştur. Safer 1291 / Mart-Nisan 1874 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı'nda kaldırılmış olan Temyiz Meclisi'nin Başkâtibi olarak görev yapmıştır. Şevval 1291 / Kasım-Aralık 1874 tarihinde 156 kuruş aylık gelirle Burdur Sancağı Tapu Kâtipliği'ne ve Muharrem 1292 / Şubat-Mart 1875 tarihinde 150 kuruş aylıkla Burdur Sancağı Emlak Yoklama Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. 5 ay sonra memurluğunu tamamlayıp Receb 1294 / Temmuz-Ağustos 1877 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Emlak ve Takdir ve Tahmin Kıymetleri Memuru olmuş ve 4 ay içerisinde görevini tamamlamıştır. 28 Rebi'ü'l-evvel 1295 / 1 Nisan 1878 tarihinde ücret almadan Burdur Emlak Komisyonu Üyeliği'ne katılmıştır. 6 Receb 1295 / 6 Temmuz 1878 tarihinde 250 kuruş gelirle Burdur Eytam Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 2 yıl sonra istifa ederek ayrılmıştır. 21 Receb 1297 / 29 Haziran 1880 tarihinde özel aidatla Burdur Bidayet Mahkemesi Mukavelat (anlaşma) Muharrirliği'ne alınmış fakat Adliye Nezareti tarafından memurluğu onaylanmamıştır. Cumâde'l-âhire 1307 / Ocak-Şubat 1890 tarihinde 270 kuruş aylıkla Burdur Bidayet Mahkemesi Mülazım Üyeliği'ne nakil edilmiştir.

Bidayet Mahkemesi Reisliği'nden yazılan mülahazada Hacı Mehmed Efendi'nin işinin erbabı ve liyakatli olduğu ve Konya Vilayeti İstinaf Savcılığı'ndan memurluğu ve Adliye

⁹³⁵ BOA. DH. SAİD. d. 38, s. 213.

Nezaretî ile Savcılık makamlarından şahitliği onaylanmıştır. 20 Rebi'ü'l-âhir 1309 / 23 Kasım 1891 ve 10 Nisan 1307 / 22 Kasım 1891⁹³⁶

3.1.29. Hacı Mustafa Şükrü Efendi (H. 1248 / M. 1832-1833)

Burdur Karantina Memuru müteveffa Mehmed Efendi'nin oğludur. 1248 /1832-1833 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde temel İslam dini ilimlerine başlangıç okuduktan sonra İstanbul Mekteb-i Tıbbiyye-i Askerîyye'de öğrenim görmüş ve şehadetname almıştır. Türkçe, Arapça ve Fransızca okuryazardır.

28 Cumâde'l-âhire 1272 / 6 Mart 1856 tarihinde 24 yaşında 1.000 kuruş maaşla (...) Nefer Erzak hazeri ve saferi (...) (.....) ile Yanya Vilayeti Çamlık* kıtasında bulunan Hâssa-ı Ordu-yı Hümayûn Üçüncü Redif Sınıfı Üçüncü Alayı'nın İkinci Tabur Tababeti'ne atanmıştır. Şaban 1279 / Ocak-Şubat 1863 tarihinde 1.200 kuruş maaşla (...) Nefer Erzak ve birim ta'yini ile İkinci Ordu-yı Hümayûn Âtik-i Nizâmiye Beşinci Alayı'nın Birinci Tabur Memuru olmuş ve maaşın altında bir olarak 200 kuruşa indirilmiş geriye 1.000 kuruş kalmıştır. 25 Şevval 1284/ 19 Şubat 1868 tarihinde maaşına 300 kuruş zam yapılmış ve 13 Safer 1286 / 25 Mayıs 1869 tarihinde tayinle Binbaşılık derecesine yükselmiştir. 25 Rebi'ü'l-evvel 1294 / 9 Nisan 1877 tarihinde Ordu-yı Hümayûn mezkûr Merkez Hastanesi'ne tayin edilmiş ve sonra (...) Hastanesi'nde çalışmıştır. 5 Zi'l-ka'de 1295 / 31 Ekim 1878 tarihinde memur değişimiyle İstanbul'daki İçlikhane Hastanesi'nde görev yapmış. Tensikata kadar hastanede görev yapmış ve açıkta kalmıştır. 11 Şevval 1297 / 16 Eylül 1880 tarihinde 425 kuruş maaşla (...) Nefer (...) tayini ile İstanbul'da Gurebâ-ı Müslimin Hastanesi Doktorluğu'na tayin edilmiştir. 6 Cumâde'l-ûla 1296 / 28 Nisan 1879 tarihinde Plevne İftihar Nişanı ve 5 Muharrem 1304 / 4 Ekim 1886 tarihinde Üçüncü Rütbe'ye ulaşmış ve Kırım İftihar Nişanı verilmiştir.

Gurebâ-ı Müslimin Hastanesi Müdürü Mehmed Derviş Efendi ile Ser-Tabib Ahmed Paşa taraflarından yazılan ortak mülahazalarda Hacı Mustafa Şükrü Efendi'nin ifadeleri gerçekliğe yakın olduğu ve işinin ehli ve görevini doğru olarak yerine getirdiği yazılmıştır. Bulunduğu memurluklardan yazılan haberleşmelerden anlaşılmıştır. Plevne İftihar Nişan beratı ile Üçüncü Rütbe kendisine iade edilmiştir. Mekteb-i Tıbbiyye-i Askerîyye şehadetnamesi ve doğrulanmış evrakların suretleri, Kırım İftihar Nişan beratı ve Plevne savaşında kazâ-ı zâyi' olduğuna dair hastanenin kâtip (...) pusulasında eklidir. 7 Cumâde'l-ûla 1309 ve 27 Teşrin-i sâni 1307 / 9 Aralık 1891

⁹³⁶ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 487, (20 Rebi'ü'l-âhir 1309 / 23 Kasım 1891).

* Diğer adları Parga ve Reşadiye'dir. Yanya vilayetindedir. Sezen, 2017: 168.

16 Rebi'ü'l-âhir 1309 / 19 Kasım 1891 tarihinde 1.500 kuruş maaşla Gurebâ-ı Müslimin Hastanesi'ne ikinci doktor olarak tayin edilmiştir.⁹³⁷

3.1.30. Hâfız Hacı Mehmed Efendi (H. 1277 / M. 1860-1861)

Müteveffa Aşçı Hacı Hüseyin Ağa'nın oğludur. 1277/1860-1861 yılında Konya Vilayeti Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç öğrenimi gördükten sonra Rüşdiye Mektebi'nde okumuş ve Medrese'de ulûm-ül leyh ve aleyhen Arapça öğrenip ve yazımını bitirerek 27 Zi'l-hicce 1314 / 29 Mayıs 1897 tarihli icâzetnâme almıştır. Arapça-Farsça bilir ve Türkçe okuryazar.

23 Safer 1319 / 11 Haziran 1901 tarihinde Burdur Sancağı Belediye Meclisi Üyeliği'ne gönüllü olarak tayin edilmiştir. 3 Rebi'ü'l-evvel 1319 / 20 Haziran 1901 tarihinde Ziraat Bankası Meclisi Üye Sorumlusu olarak görev yapmıştır. Cumâde'l-âhire 1319 / Eylül-Ekim 1901 tarihinde 450 kuruş maaşla Burdur Sandık Emaneti'ne nakil edilmiştir.

Burdur Sancağı Muhâsebeciliği ile Mutasarrıflığı'ndan ve Konya Vilayeti Defterdarlığı Vekâleti taraflarından yazılan mülâhazalara göre Maliye Nezareti tarafından Hacı Mustafa Şükrü Efendi'nin memurlukta ehli ve görevinde uygun görüldüğü beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, icazetnamesi ve bulunduğu üyeliklerdeki çalışma sureti beyan edilmiştir. 30 Mayıs 1317 / 12 Haziran 1901 ve 27 Haziran 1317 / 10 Temmuz 1901 tarihli yazıların doğruluğu onaylı sureti, Konya Vilayeti Defterdarlık Vekâleti'ndeki 27 Mart 1318 / 9 Nisan 1902 ve 7 Mayıs 1318 / 20 Mayıs 1902 tarihli yazıları, Sandık Emaneti görevindeki tayin tarihi, maaş miktarı bilgisi ve görevini başka birisine bırakma emriyle Konya Vilayeti Defterdarlığı'na bildirilmiştir. Genel Muhasebe'de 10 Ağustos 1318 / 23 Ağustos 1902 tarihli ilm ü haber ile terceme-i hâl varakasının aslı şubede saklıdır. 25 Rebî'ül-âhire 1324 ve 5 Haziran 1322 / 18 Haziran 1906⁹³⁸

3.1.31. Hâfız Mehmed Emin Efendi (D.H. 1271 / M.1854-1855 / Ö.H. 1319 / M. 1901)

Ulemâdan Burdurlu müteveffa Halil Efendi'nin oğludur. 1271/1854-1855 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde okumuş ve İstanbul'da Şehzâde Rüşdiye Mektebi'nde 3 yıl devam ederek şehadetname almaksızın ayrılmıştır. 1291/1874-1875 yılında Menşe'-i Küttâb-ı Askeri Şakirdanı mesleğine girerek bitirmiştir.

⁹³⁷ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 141.

⁹³⁸ BOA. DH. SAİD. d. 131, s. 7, (25 Rebî'ül-âhire 1324 / 18 Haziran 1906).

20 yaşında 1 Muharrem 1292 / 7 Şubat 1875 tarihinde 100 kuruş maaşla Hâssa-ı Ordu-yı Hümâyûnu Nüfûs Kalemi'ne tayin edilmiştir. 6 Cumâde'l-ûla 1294 / 19 Mayıs 1877 tarihinde 400 kuruş maaşla Dördüncü Sınıfa nakil edilmiştir. 2 Rebi'ü'l-âhir 1297 / 14 Mart 1880 tarihinde Tanzimat-ı Umûmiyye'den maaşı 320 kuruşa indirilmiştir. 20 Zi'l-hicce 1299 / 2 Kasım 1882 tarihinde 640 kuruş maaşla Üçüncü Sınıfa ve 13 Zi'l-ka'de 1303 / 13 Ağustos 1886 tarihinde 960 kuruş maaşla İkinci Sınıfa terfi etmiştir. 29 Zi'l-hicce 1300 / 31 Ekim 1883 tarihinde İkinci Rütbe verilmiş ve memurluk görevinde gayretli olması ve mesa'i nedeniyle 10 Receb 1310 / 28 Ocak 1893 tarihinde İkinci Rütbe'ye terfi etmiş ve İkinci Sınıfa yönelerek şu anda ordu-yı mezkûr Erkânı Harbiye Dairesi İkinci Şubesi Nüfus Kısmı'nda hizmet vermektedir.

Harbiye Dairesi İkinci Şube Müdürlüğü'nden yazılan mülahazada Hâfız Mehmed Emin Efendi'nin rızâ-ı â'liyye-i uygun ve şanına lâayık surette ve yetkinlik doğrultusunda memurluğuna devam ettiği onaylanmıştır. 17 Rebî'ü'l-evvel 1311 / 28 Eylül 1893 ve 15 Eylül 1309 / 27 Eylül 1893

Hâfız Mehmed Emin Efendi'nin iyi hizmeti ve mesaisi nedeniyle 20 Muharrem 1313/ 13 Temmuz 1895 tarihinde Dördüncü Rütbe'den Mecidi Nişânı verilmiş ve Birinci Sınıfa terfi edilmiştir. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde maaşı öşür erteleme ile 1.080 kuruşa indirilmiştir. Ser-Askeri Sicil Şubesi'nin 23 Haziran 1313 / 5 Temmuz 1897 tarihinde vukuat cetvelinde yer almaktadır.

24 Şevval 1318 / 14 Şubat 1901 tarihinde maaşı 1.200 kuruşa çıkarılmıştır. 5 Safer 1319/ 24 Mayıs 1901 tarihinde vefat etmiştir. Bu durum sicil şubesindeki 4 Receb 1319 / 17 Ekim 1901 ve 17 Şaban 1319 / 29 Kasım 1901 tarihli vukuat pusulalarında bulunmaktadır.⁹³⁹

3.1.32. Hâfız Mehmed Sadık Efendi (H. 1275 / M. 1858-1859)

Şeyh Âlizâde lakaplı Müderris'den müteveffa Mustafa Efendi'nin oğludur. 1275 /1858-1859 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde Kurân-ı Kerim'i hıfz eyledikten sonra İstanbul (...) Sultan Bayezıd Veli-ül Tabzâde Hazretleri Câmi'-üş Şerîfi hocası Çeharşenbevi (Çarşambalı) Hacı Ahmed Efendi'nin kalfa dersinde bulunmuştur. Arapça ilmini bitirerek icâzetnâme almıştır. Fen, hesap ve Farsça öğrenimi görmüştür. Türkçe okuryazar.

⁹³⁹ BOA. DH. SAİD. d. 45, s. 321.

2 Şaban 1308 / 13 Mart 1891 tarihinde 35 yaşında 200 kuruş maaşla (....) Ravza-ı Terakki Özel Mektebi'nde Hesap, Farsça ve Arapça uygulama ve Dini İlimler Öğretmenliği'ne tayin edilmiştir. 4 Muharrem 1314 / 15 Haziran 1896 tarihinde istifa etmiştir.

Evkaf Müdürlüğü'ndeki hizmeti hakkında Evkâf-ı Hümâyûn Nezareti'ne verdiği dilekçe üzerine özel komisyon tarafından müdürlük sınavına icra etmiştir.

Öğretmenlik görevi sırasında mektepte borcu ve ilişkisi olmadığı mektep müdürlüğünden verilen 31 Ağustos 1312 / 12 Eylül 1896 tarihli şahadetnamesinden anlaşılmıştır. Tescil işlemleri için Meclis-i İdâre-i Evkâf'ın (....) şubede kayıtlı olan 6 Cumâde'l-âhire 1314 / 12 Kasım 1896 tarihli karar üzerine yerine getirilmiştir. Şahadetnamesi ile terceme-i hâl varakası Evkâf-ı Hümâyûn Sicill-i Ahvâl Şubesi'nde saklıdır. Nüfus tezkeresi ve Cumâde'l-ûla 1312 / Ekim-Kasım 1894 tarihli icazetnamesi kendisine geri verilmiştir. 18 Muharrem 1316 ve 27 Mayıs 1314 / 8 Haziran 1898

Hâfız Mehmed Sadık Efendi'nin maaşı 2 Safer 1315 / 3 Temmuz 1897 tarihinde 35 kuruşa; Cumâde'l-ûla 1316 / Eylül-Ekim 1898 tarihinde 55 kuruşa ve 19 Receb 1318 / 12 Kasım 1900 tarihinde 65 kuruşa çıkarılmış olduğu Evkaf-ı Hümâyûn Sicil Şubesi'ndeki vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Belgenin yan tarafındaki yazı: Bu ek 125 yazılacak iken yanlış yazıldığından düzeltilmiştir.⁹⁴⁰

3.1.33. Hâfız Mehmed Sadık Efendi (H. 1279 / M. 1862-1863)

Mustafa Ağa'nın oğludur. 1279 /1862-1863 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç ve Rüşdiye Mektebi'nde Arapça'yı izhâr (açıklama), Farsça'dan Gülistan, fen, hesap ve coğrafya okumuştur. Türkçe okuryazar.

3 Receb 1303 / 7 Nisan 1886 tarihinde 24 yaşında 250 kuruş maaşla Şam-ı Şerif Postahanesi Mukayyidliği'ne tayin edilmiş. 4 Receb 1303 / 8 Nisan 1886 tarihinde aynı kurumun Telgraf ve Haberleşme Memurluğu'nu yapmış, 14 Receb 1305 / 27 Mart 1888 tarihinde 380 kuruş maaşla yine aynı kurumun Posta Kâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Şam-ı Şerif Telgraf ve Posta Başmüdürlüğü ile Telgraf ve Posta Nezareti'nin yazısında kabiliyetli ve işinde doğru olduğu terceme-i hâlinin gerçekliği onaylanmıştır. Rebi'ü'l-evvel 1312 / Eylül-Ekim 1894 ve 10 Ağustos 1313 / 22 Ağustos 1897

⁹⁴⁰ BOA. DH. SAİD. d. 79, s. 129.

Hâfız Mehmed Sadık Efendi, 440 kuruş maaşla Suriye Vilayeti'ndeki Mezrâ'a Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne nakil edilmiş fakat işe başlamadan 27 Rebi'ü'l-âhir 1311 / 7 Kasım 1893 tarihinde Burdur'a kaçtığı için azledilmiştir. 29 Zi'l-ka'de 1311 / 3 Haziran 1894 tarihinde 600 kuruş maaşla Hurat nam-ı diğer Müzeyrib* ve Şeyh Sâ'id Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde öşür ertelemeyle maaşı 540 kuruşa indirilmiş olduğu Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'ndeki 21 Zi'l-hicce 1314 / 23 Mayıs 1897 tarihli vukuat pusulasından bildirilmiştir.

19 Cumâde'l-ûla 1318 / 14 Eylül 1900 tarihinde 800 kuruş maaşla Kerek Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne terfi ederek tayin edilmiştir. 24 Şevval 1318 / 14 Şubat 1901 tarihinde maaşı 1.000 kuruşa çıkarılmış ve sicil şubesinde bulunan 23 Cumâde'l-ahire 1319 / 7 Ekim 1901 tarihli vukuat pusulasından gösterilmiştir.⁹⁴¹

3.1.34. Hâfız Ömer Rıfkı Efendi (D.H. 1261 / M.1845 / Ö. H. 1300 / M. 1883)

Kubad Müderrisi'nden Hacı Mahdum Efendi'nin oğludur. Muharrem 1261 / Ocak-Şubat 1845 tarihinde Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve babasından mantika kadar Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Türkçe yazar.

3 Şevval 1281 / 1 Mart 1865 tarihinde 23 yaşında stajyer olarak Tapu Kalemi'nde çırak olarak çalışmış. Rebi'ü'l-âhir 1288 / Haziran-Temmuz 1871 tarihinde 800 kuruş maaşla Karahisar-ı Sahib (Afyonkarahisar) Sancağı Defter-i Hakani Müdür Vekilliği'ne tayin edilmiştir. Zi'l-ka'de 1288 / Ocak-Şubat 1872 tarihinde Müdür Vekili unvanı ile memur değişimi yapılmış ve Zi'l-ka'de 1290 / Aralık-Ocak 1873-1874 tarihinde istifa ederek İstanbul'a giderek Muhasebe Kalemi'ne devam etmiştir. Zi'l-hicce 1291 / Ocak-Şubat 1875 tarihinde 500 kuruş maaş bağlanmıştır. 30 Receb 1294 / 10 Ağustos 1877 ve Ramazan 1296 / Ağustos-Eylül 1879 tarihleri arasında maaşına 70 kuruş zam yapılarak 600 kuruşa çıkarılmıştır. Rebi'ü'l-âhir 1297 / Mart-Nisan 1880 tarihinde Tensik-i Maaşlar Kararnamesi (Tensikat) gereğince maaşının beşte biri kesilerek 480 kuruşa indirilmiştir. Rebi'ü'l-âhir 1288 / Haziran-Temmuz 1871 tarihinde maaşına 30 kuruş zam yapılarak 510 kuruşa yükseltilmiştir. Şu anda Muhasebe Kalemi'nde çalışmaktadır. 15 Cumâde'l-ûla 1282 / 6 Ekim 1865 tarihinde kendisine Bursa Müderrisliği Rütbesi verilmiştir.

* Muzayrib. Havran Suriye vilayeti. Sezen, 2017: 569.

⁹⁴¹ BOA. DH. SAİD. d. 62, s. 337.

Bursa Müderrisliği Ruûs-ı Hümâyûn ile Karahisar-ı Sahib'den ayrıldığında aldığı borcu mazbatanın doğrulanmış suretinde ve terceme-i hâlinde bulunmaktadır. Hâfız Ömer Rıfkı Efendi'nin bir suçu olmadığı ve mahkemeye alınmadığı görülmüştür.

Vergi Emaneti Muhasebecisi izzetli Kamil Efendi tarafından terceme-i hâlinde yazılmış olan mülâhazasında kendisinin yetenekli ve liyakatli bir şekilde hizmet ettiği onaylanmıştır. Vergi Emaneti, 27 Cumâde'l-ûla 1300 / 5 Nisan 1883 tarihli ekte yazılı mülâhazada terceme-i hâl evrakını onaylamıştır. 6 Şevval 1301 / 30 Temmuz 1884 ve 17 Temmuz 1300 / 29 Temmuz 1884

9 Şevval 1300 / 13 Ağustos 1883 tarihinde vefat etmiş ve 10 Şevval 1301 / 3 Ağustos 1884 tarihli vukuat cetvelinde gösterilmiştir.⁹⁴²

3.1.35. Halid Efendi (H. 1272 / M. 1855-1856)

Esnaf Mehmet Efendi'nin oğludur. 1272/1855-1856 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde temel İslam dini ilimlere başlangıç ve Medrese'de Arapça dilbilgisi okumuştur. Türkçe okuryazar.

Cumâde'l-ûla 1280 / Ekim-Kasım 1863 tarihinde 18 yaşında Burdur Sancağı'nda kaldırılmış olan Temyiz Meclisi Kalemi'nde stajyer olarak çalışmıştır. 18 Safer 1293 / 15 Mart 1876 tarihinde 242 kuruş maaşla Tefenni Kazası Dava Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 16 Şevval 1293 / 4 Kasım 1876 tarihinde 190 kuruş maaşla Tefenni Kazası İdare Meclisi Kâtibi ve 300 kuruş maaşla Karaağaç* Kazası Rûsumat Memurluğu'na naklinden dolayı 7 Zi'l-ka'de 1294 / 13 Kasım 1877 tarihinde Tefenni'den ayrılmış. 28 Safer 1295 / 3 Mart 1878 tarihinde Karaağaç'ta görevine başlamış ve 3 Cumâde'l-âhire 1297 / 13 Mayıs 1880 tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 25 Zi'l-hicce 1297 / 28 Kasım 1880 tarihinde 450 kuruş maaşla Tefenni Kazası Aşar ve Ağnam Kâtipliği'nde bulunmuş ve Receb 1299 / Mayıs-Haziran 1882 tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. Safer 1300 / Aralık-Ocak 1882-1883 tarihinde aynı maaş miktarıyla Kale Kazası Aşar ve Ağnam Kâtipliği'ne alınmış ve çalıştığı kurumun kaldırılması nedeniyle ayrılmıştır. 4 Receb 1308 / 13 Şubat 1891 tarihinde 600 kuruş maaşla Tefenni Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir.

⁹⁴² BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 357.

* Tahir Sezen'in Osmanlı Yer Adları kitabında iki tane Karaağaç bulunmaktadır. Birisi Acıpayam'ın 1870 yılındaki adıdır. Sezen, 2017: 5; diğeri de Isparta Şarkikaraağaç'tır. Şarkikaraağacın 1871 yılındaki adı da Karaağaç'tır. Sezen, 2017: 715. Terceme-i hâllerde tam neresi olduğu bilinmediğinden her ikisi de belirtilmiştir.

Görevi sırasında Gölhisar Nahiyesi Zabıta Müdürü Ali Rıza Efendi'ye saldıran Horum (Horzum) köyü halkından para alarak soruşturmanın üstünü kapatması, Gölhisar Nahiyesi Dirmil köyünde değiştirilmiş pulları hayrı olarak vermesi, Karamanlık ve Püsküllice köylerinin 1309 /1891-1892 yılının aşar görevini kötüye kullanıp yüksek fiyatla ihaleye vermesi, aynı yılın ağnamında ortaya çıkan 600 tane gizlenmiş olan gelirlerin 150 tanesini kendi çıkarına sağlaması, yevmiye vermemiş olduğu Karamanlık köyünden epey borcu bulunan Yınaçah? (isim olabilir) şiddet eylemesi ile yüz üstü koymuş olması yönündeki ihbarlar üzerine Rebi'ü'l-âhir 1311 / Ekim-Kasım 1893 tarihinde azledilmiştir. Burdur İdare Meclisi Hâkimliği tarafından icra kılınan soruşturmada olayların faili olduğuna dair deliller bir heyet tarafından kanaat edilmiş. Aydın Müdürlüğü tarafından 8 Zi'l-hicce 1311 / 12 Haziran 1894 tarihinde mahkeme menetme kararı vermiş ve 9 Receb 1319 / 22 Ekim 1901 tarihinde 600 kuruş maaşla Kaş Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin olunarak memurluğu onaylanmıştır.

Kaş Kazası Kaymakamlık Vekâleti ile Teke Sancağı Muhasebecisi ve Mutasarrıflığı'ndan Konya Vilayeti Defterdarlığı ile valilik makamlarından yazılan mülâhazalara göre Maliye Nezareti tarafından Halid Efendi, görevinde iyi ve yeterli olduğu beyan edilmiştir.

Halid Efendi'nin nüfus tezkeresi, göreve istihdam edilme süresi, maaş miktarı, ayrılma sebepleri ve borcu olmadığını içeren mazbatalar ve doğrulanmış suretleri Konya Vilayeti İdare Meclisi'nin müfredatlı 29 Nisan 1312 / 11 Mayıs 1896 tarihli görevi ve Tefenni Kazası Mal Müdürlüğü sırasında meydana gelen sorumsuzluğa dair Burdur Müstantikliği'nden verilen ve Mülkiyye Müdde-i Umûmiyye tarafından onaylanan 31 Mayıs 1310 / 12 Haziran 1894 tarihli menedilme kararnamesinin doğruluk sureti, memuriyetinin onaylanması, işe başlama tarihinden maaşın tam ödenmesi ve yerine birini bırakma emrinin icrâsını Konya Vilayeti Defterdarlığı'na bildirilen içeriğin Maliye Genel Muhasebe'nin 1 Şabân 1312 / 28 Ocak 1895 tarihli ilm ü haberi ile terceme-i hâl varakasının aslı saklı tutulmuştur. Teke Mutasarrıflığı ile Muhasebeciliği yoluyla ortak yazılan der-kenârda varakanın doğruluğu onaylanmıştır. 15 Safer 1318 / 14 Haziran 1900 ve 31 Mayıs 1316 / 13 Haziran 1900⁹⁴³

3.1.36. Halil Hilmi Efendi (H. 1306 / M. 1888-1889)

Mumcuzâde lakaplı Osman Ağa'nın oğludur. 1306/1888-1889 yılında Burdur Şehri'nde doğmuştur. Burdur Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve Rüşdiye Mektebi'nde öğrenim

⁹⁴³ BOA. DH. SAİD. d. 97, s. 209, (15 Safer 1318 / 14 Haziran 1900).

görmüş. 30 Temmuz 1315 / 11 Ağustos 1899 ve 10 Teşrin-i sâni 1318 / 23 Kasım 1902 tarihli iki adet şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak bir süre devam ettikten sonra 13 Rebî'ül-âhir 1322 / 27 Haziran 1904 tarihinde 28 kuruş maaş ile Burdur Sancağı İdare Meclisi Başkâtip Yardımcısı olarak atanmıştır. 7 Cumâde'l-ûla 1324 / 29 Haziran 1906 tarihinde Tahrîrât Kalemi İkinci Mübeyyini ve ardından 95 kuruş maaşla Muhasebe Kalemi Evrak Mukayyidliği'ne nakil edilmiştir. 24 Şevval 1324 / 11 Aralık 1906 tarihinde maaşı 90 kuruşa indirilmiştir. Rebi'ü'l-âhir 1325 / Mayıs-Haziran 1907 tarihinde maaşına 30 kuruş zam yapılarak 120 kuruşa çıkarılmıştır. 28 Rebi'ü'l-âhir 1306 / 1 Ocak 1889 tarihinde görev değişimi ile Burdur Sancağı Müfredât Tahsilat Kâtibi olmuştur.

Burdur Sancağı Muhasebeciliği ile Mutasarrıflığı ve Konya Vilayeti Tahsil Müdürlüğü ile Defterdarlık taraflarından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından görevinde iyi ve yeterli olduğu beyan kılınmıştır. Nüfus tezkeresi, okul şehadetnamelerinin doğruluk suretleri ve terceme-i hâl varakasının aslı şubece saklıdır. Geçmiş hizmetlerdeki çalışma süreleri, maaş miktarı ve zam ile nakli, terceme-i hâl varakası alt alta olarak Burdur Sancağı Muhasebesi'nde yazılıdır. 15 Haziran 1324 / 28 Haziran 1908 tarihli ekte ve yer aldığı görevlerdeki tayin tarihi ve maaş miktarı Vâridât Muhasebesi'nin 23 Teşrin-i sâni 1324 / 6 Aralık 1908 tarihli müzekkiresiyle Konya Vilayeti Defterdarlığı'nın 23 Teşrin-i evvel 1324 / 5 Kasım 1908 tarihli yazı kayıt pusulasında gösterilmiştir. 6 Safer 1327 / 27 Şubat 1909 ve 14 Şaban 1324 / 3 Ekim 1906⁹⁴⁴

3.1.37. Halil Vehbi Efendi (H. 1304 / M. 1886-1887)

Muhaddiszâde lakaplı müderrisden Hasan Efendi'nin oğludur. 1304 / 1886-1887 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. İstanbul Dar-ül fûnûn Hukûk Şubesi'nde pekiyi dereceli olarak 28 Eylül 1325 / 11 Ekim 1909 tarihinde şehadetname ve Beyâzıd Cami'üş Şerîf hocalarından Kastamonulu Hasan Efendi'den 1327 / 1909-1910 yılında icâzetnâme almıştır.

24 Şaban 1327 / 10 Eylül 1909 tarihinde 1.000 kuruş maaşla Encümen-i İntihâb-ı Memurin-i Adliyye kararıyla Alaiyye Kazası Bidâyet Mahkemesi Müdde'i-i Umûmi* Yardımcılığı'na tayin edilmiş. Vilayet-i Tensik Komisyonu tarafından Tensikât-ı Umûmiyye maddesi gereğince 27 Mayıs 1326 / 9 Haziran 1910 tarihinde görevine devam etmiştir.

⁹⁴⁴ BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 183, (6 Safer 1327 / 27 Şubat 1909 ve 14 Şaban 1324 / 3 Ekim 1906).

* Savcı. Devellioğlu, 2012: 826.

Tayin tarihi ve maaş miktarı doğrulanmış sureti vs. Adliye Sicil Memurin Müdüriyeti'nin der-kenarından anlaşılmış ve şهادetnamesi ile icazetname ve nüfus tezkeresi doğrulanmış sureti genel idarede saklıdır. 28 Kânun-ı evvel 1326 / 10 Ocak 1911⁹⁴⁵

3.1.38. Hasan Efendi (H. 1296 / M. 1878-1879)

İlgın Bidayet Mahkemesi eski Başkâtibi müteveffa Mehmed Efendi'nin oğludur. 1296/1878-1879 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Türkçe okuryazar.

Konya Vilayeti, Beyşehir* Bidayet Mahkemeleri Kalemleri ve İlgın Tahrirat Kalemi'nde birer süre stajyer olarak devam etmiş. 25 Receb 1315 / 20 Aralık 1897 tarihinde 85 kuruş maaşla İlgın Kazası Rüşdiye Mektebi'ne Hüsn-i Hat Öğretmenliği ve Muharrem 1316 / Mayıs-Haziran 1898 tarihinde ek memurlukla İlgın Kazası Tahrirat Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 7 Rebi'ü'l-evvel 1316 / 26 Temmuz 1898 tarihinde en son yerdeki çalıştığı mektebin öğretmenliğine nakil edilmiştir. 3 Receb 1318 / 27 Ekim 1900 tarihinde kâtiplik görevinden istifa ederek ayrılmıştır. 20 Muharrem 1319 / 9 Mayıs 1901 tarihinde 300 kuruş maaşla Akşehir Kazası Mal Müdürü Refakati'ne tayin edilmiş ve 250 kuruş maaşla Aladağ Nahiyesi Vergi Kâtipliği'ne görev değişiminden dolayı 12 Zi'l-hicce 1322 / 17 Şubat 1905 tarihinde Akşehir'den ayrılarak 14 Zi'l-hicce 1322 / 19 Mayıs 1905 tarihinde Vergi Kâtipliği'ne başlamıştır. 4 Receb 1323 / 4 Eylül 1905 tarihinde sınav için vilayet merkezine giderek ayrılmış işe giriş tarihinden itibaren 500 kuruş maaşla Kaş Kazası Mal Müdür Yardımcılığı'na tayin olunmuştur.

Kaş Kazası Mal Müdürlüğü ile Kaymakamlık Vekâleti'nden ve Antalya Sancağı Muhasebeciliği ile Mutasarrıflık taraflarından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti adına müsteşarlık tarafından görevinde yetenekli, iyi ve yeterli olduğu beyan edilmiştir.

Nüfus tezkeresi ve geçmiş hizmetleri, çalışma süreleri, maaş miktarları ve ayrılma sebeplerini içerdiği 14 Teşrin-i evvel 1314 / 26 Ekim 1898, 16 Teşrin-i evvel 1316 / 29 Ekim 1900, 19 Mart 1321 / 1 Nisan 1905 ve 23 Ağustos 1321 / 5 Eylül 1905 tarihli mazbatalar İlgın, Akşehir ve Karaman Kazaları ile Konya Vilayeti İdare Meclisleri tarafından verilmiştir. Doğrulanmış sureti, tayin süresi, maaş miktarlarını içeren Konya Defterdarlık Vekâleti'nin 16 Eylül 1325 / 29 Eylül 1909 tarihli yazısı ile terceme-i hâl varakasının aslı saklıdır. Görevine

⁹⁴⁵ BOA. DH. SAİD. d. 172, s. 323, (28 Kânun-ı evvel 1326 / 10 Ocak 1911)

* Beyşehir veya Beyşehir: Konya'nın ilçesidir. Sezen, 2017: 116.

başladığı tarihte bulunduğu görevden istifa etmiştir. 6 Zi'l-ka'de 1328 / 29 Kasım 1910 ve 15 Teşrin-i sâni 1326 / 28 Kasım 1910.⁹⁴⁶

3.1.39. Hasan Basri Efendi (H. 1282 / M. 1865-1866)

Müteveffa Mestan Çavuş'un oğludur. 1282/1865-1866 yılında Burdur'da doğmuştur. Burdur Sancağı İbtidai Mektebi'nde ilimlere başlangıç öğrenimi görmüş ve Kuran hâfızlığında başarılı olduktan sonra eski müftü merhum Hacı Emin Efendi Medresesi'nde dilbilgisi ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

Cumâde'l-ûla 1302 / Şubat-Mart 1885 tarihinde 20 yaşında gönüllü olarak İstanbul'da Hassa-ı Nizamiyye Sana'yi Alayı'nın Birinci Tabur İkinci Bölüğü'ne girmiştir. 5 Ramazan 1302 / 18 Haziran 1885 tarihinde Birinci Bölüğü'nün İkinci Tabur Eminliği'ne ve 28 Şevval 1305 / 8 Temmuz 1888 tarihinde İkinci Bölük İkinci Çavuşluğu'na yükselerek tayin edilmiştir. 13 Rebi'ü'l-âhir 1306 / 17 Aralık 1888 tarihinde askerliğini bitirip teskeresini almış ve bir süre esnaflıkla meşgul olmuştur.

13 Rebi'ü'l-evvel 1310 / 5 Ekim 1892 tarihinde Orman ve Maden ve Ziraat Nezareti Muhasebe Muharrirliği ile Muhasebe'den yazılmış olan mülahazada Hasan Basri Efendi, kalemde çalışmaya devam etmiş ve maaş miktarlarının kayıtları uygun görülerek onaylanmıştır.

Nüfus tezkeresi, askerlik hizmetini yaptığına dair Hassa-ı Ordu-yı Hümayun Levazım Dairesi İkinci Şube'den yazılan derkenarın doğrulanmış sureti ile terceme-i hâl varakası Orman ve Maden ve Ziraat Nezareti Sicil Şubesi'nde saklıdır. 8 Zi'l-hicce 1314 / 10 Mayıs 1897 ve 29 Mart 1313 / 10 Nisan 1897⁹⁴⁷

3.1.40. Hasan Fehmi Efendi (H. 1295 / M. 1878)

Mehmed Efendi'nin oğludur. 1295/1878 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okumuş. Yalvaç ve Konya Rüşdiye Mektepleri'nde ve Konya'da Ziyaeddin Medresesi'nde bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

6 Safer 1312 / 9 Ağustos 1894 tarihinde Konya İstinaf Ceza Mahkemesi Kalemi'ne stajyer olarak girmiş sonra sırasıyla Beyşehir Kazası Bidayet Mahkemesi ve Ilgın Kazası Tahrirat Kalemleri'nde bir süre stajyer olarak devam etmiştir. 25 Receb 1315 / 20 Aralık 1897 tarihinde 85 kuruş maaşla Ilgın Kazası Rüşdiye Mektebi'nde Rik'â Öğretmenliği yapmıştır.

⁹⁴⁶ BOA. DH. SAİD. d. 173, s. 343, (6 Zi'l-ka'de 1328 / 29 Kasım 1910).

⁹⁴⁷ BOA. DH. SAİD. d. 75, s. 5, (8 Zi'l-hicce 1314 / 10 Mayıs 1897).

Muharrem 1316 /Mayıs-Haziran 1898 tarihinde 136 kuruş maaşla Ilgın Kazası Tahrirat Kâtipliği yapmış ve 8 Rebi'ü'l-evvel 1316 / 27 Temmuz 1898 tarihinde Rüşdiye Mektebi'nin Kadınhanı'na taşınmasından dolayı Öğretmenlik görevinden ve 4 Cumâde'l-âhire 1318 / 29 Eylül 1900 tarihinde Tahrirat Kâtipliği'nden istifa ederek ayrılmıştır. 24 Zi'l-hicce 1318 / 14 Nisan 1901 tarihinde 300 kuruş maaşla Akşehir Kazası Vergi Kâtip Refakati'ne tayin edilmiştir.

Akşehir Kazası Mal Müdürlüğü ile Kaymakamlığı'ndan ve Konya Vilayeti Vergi Müdürlüğü ile Defterdarlık Vekâleti'nden yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından görevinde uygun olduğu beyan edilmiştir. Çalışma süresi, maaş miktarı ve ayrılma nedenlerini içeren Ilgın Kazası İdare Meclisi'nin 14 Teşrin-i evvel 1314 / 26 Ekim 1898 ve 16 Teşrin-i evvel 1316 / 29 Ekim 1900 tarihli iki adet mazbatanın doğrulanmış sureti ile Konya Vilayeti'nin 2 Temmuz 1317 / 15 Temmuz 1901 tarihli yazısı, hizmet tayinleri, maaş miktarını içeren Maa' Tahrir ve Vergi Genel İdaresi'nin 23 Ağustos 1317 / 5 Eylül 1901 tarihli derkenarındaki müzekkeresi ve terceme-i hâl varakasının aslı saklıdır. 21 Rebi'ü'l-âhir 1326 / 23 Mayıs 1908 ve 1 Haziran 1322 / 14 Haziran 1906

Hasan Fehmi Efendi, 12 Zi'l-ka'de 1322 / 18 Ocak 1905 tarihinde 250 kuruş maaşla Aladağ Nahiyesi Vergi Kâtipliği'ne nakil edilmesinden dolayı ve aynı sene refakatlikten ayrılmıştır. 15 Zi'l-ka'de 1322 / 21 Ocak 1905 tarihinde kâtipliğe başlamış olduğu yazılı kararda uygun görüldüğü borcu ve ilişkisi olmadığı Akşehir Kazası İdare Meclisi'nin 19 Mart 1321 / 1 Nisan 1905 tarihli mazbatasını ile doğrulanmış suretinden anlaşılmıştır. Maliye Sicil Şubesi'ndeki 30 Haziran 1324 / 13 Temmuz 1908 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir.⁹⁴⁸

3.1.41. Hasan Hasib Efendi (H. 1286 /M. 1869-1870)

Sözükzâde lakaplı ve Tüccardan Hacı Mehmed Efendi'nin oğludur. 1286/1869-1870 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve Rüşdiye Mektebi'nde okumuş, 17 Mayıs 1302 / 29 Mayıs 1886 tarihinde şهادetname ve sonra Urganizâde Halil Efendi Medresesi'nde Arapça öğrenimi görmüş 25 Receb 1316 / 9 Aralık 1898 tarihinde icazetname almıştır. Türkçe okuryazar ve Arapça bilmektedir.

22 Cumâde'l-ûla 1322 / 4 Ağustos 1904 tarihinde 450 kuruş maaşla Burdur Sancağı Merkez Sandık Emaneti'ne tayin olunmuştur. 13 Receb 1323 / 13 Eylül 1905 tarihinde süresi

⁹⁴⁸ BOA. DH. SAİD. d. 126, s. 263.

bitince görev yerinden ayrılmıştır. Devir hesap borcunun incelenmesi üzerine 14 Receb'de / 14 Eylül'de sandık emanetindeki borcu maaşıyla ödenmiştir.

Burdur Sancağı Muhasebeciliği ile Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti Sandık Emaneti'ndeki görevinde iyi, yetenekli ve yeterli olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, okul şهادetnamesi ve icazetnamesi, doğrulanmış sureti, sandık emanetindeki tayin tarihi, maaş miktarı, ayrılma sebepleri ve sandık aidatı ile borcu ve ilişkisi olmadığını içeren Konya Vilayeti İdare Meclisi'nin 22 Şubat 1321 / 7 Mart 1906 tarihli terceme-i hâl varakasının aslı şubede saklı bulunmaktadır. Muhasebeden yazılan mülahazası onaylanmıştır. 15 Zi'l-hicce 1324 / 30 Ocak 1907 ve 16 Kânun-ı sâni 1322 / 29 Ocak 1907

Hasan Hasib Efendi'nin 13 Eylül 1323 / 26 Eylül 1907 ve 1 Eylül 1325 / 14 Eylül 1909 tarihleri arasında süresini tamamlamış. Devir muhasebesinde borcu ve ilişkisi bulunmadığı incelenmiş ve Maliye Sicil Şubesi'ndeki 28 Kânun-ı evvel 1325 / 10 Ocak 1910 tarihli vukuat pusulasından bildirilmiştir.⁹⁴⁹

3.1.42. Hasan Tahsin Efendi (H. 1276 / M. 1860)

Melli Aşireti'nden ve Burdur Süvari Zaptiye Neferi'nden Mustafa Ağa'nın oğludur. Şaban 1276 / Şubat-Mart 1860 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. İbtidai Mektebi'nde ilimlere başlangıç olarak öğrenim görmüştür. Arapça ve Farsça dilbilgisi eğitiminin yanında özel öğretmen aracılığıyla bir miktar Fransızca öğrenmiştir. Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye-i Şahane'de Eczacılık Bölümü'ne girmiş ve ispençiyariye* ilmi öğrenimi ile 7 Ağustos 1299 / 19 Ağustos 1883 tarihli ve seksen sekiz (88) numaralı eczacılık diplomasını almaya hak kazanmıştır. Türkçe ve Fransızca bilmektedir.

26 Zi'l-hicce 1300 / 28 Ekim 1883 tarihinde 456 kuruş aylıkla Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye-i Şahane'de Hariciye Kliniği'nin Birinci Eczacısı olarak tayin edilmiş ve 10 Rebi'ü'l-âhir 1301 / 8 Şubat 1884 tarihinde maaşı 480 kuruşa çıkarılmıştır. 25 Cumâde'l-ûla 1302 / 12 Mart 1885 tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. Rebi'ü'l-âhir 1302 / Ocak-Şubat 1885 tarihinde Beyşehir Belediyesi Ecza Memurluğu'na atanarak Zi'l-hicce 1302 / Eylül-Ekim 1885 tarihinde istifa ile ayrılmıştır. 26 Muharrem 1313 / 19 Temmuz 1895 tarihinde 432 kuruş maaşla Mekke-i Mükerrreme Gureba Hastanesi'nin Birinci Eczacılığı'na tayin edilmiştir.

Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye Müdürlüğü'nden yazılan 20 Eylül 1315 / 2 Ekim 1899 tarihli ve altmış üç (63) numaralı tezkiresi sicil şubesinde teyit edilmiştir. Nüfus tezkeresi,

⁹⁴⁹ BOA. DH. SAİD. d. 140, s. 115.

* Eczacılık. Sami, 2015: 82.

diploması, Beyşehir Kazası İdare Meclisi'nden aldığı terceme-i hâl varakasının aslı şubede saklı tutulmuştur. 6 Şevval 1317 / 7 Şubat 1900 ve 4 Kânun-ı sâni 1316 / 17 Ocak 1901⁹⁵⁰

3.1.43. Hayrabet (Karabet) Efendi (H. 1286 / M. 1869-1870)

Ermeni milletinden müteveffa Abraham Ağa'nın oğludur. 1286 / 1869-1870 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Ermeni Sıbyan Mektebi'nde okumuştur. Türkçe ve Ermenice okuryazar.

Bir süre geçici olarak kendi işleriyle meşgul olmuştur. 19 Receb 1322 / 29 Eylül 1904 tarihinde 270 kuruş maaşla Tefenni Kazası Sandık Emaneti olarak tayin edilmiştir. 15 Receb 1324 / 4 Eylül 1906 tarihinde düzenlemeye göre süresi dolduğundan nizamname hükmüne uygun olarak yine iki yıl süreyle 17 Şaban 1326 / 14 Eylül 1908 tarihinde 270 kuruş maaşla tekrar Sandık Emaneti'nde çalışmıştır.

Tefenni Kazası Kaymakamlık Vekâleti ile Burdur Sancağı Muhasebeciliği tarafından yazılan mülahazaya göre Maliye Nezareti Müsteşarlığı tarafından görevini uygun bir şekilde yerine getirdiği beyan edilmiştir. Hayrabet Efendi'ye ait olan evraklar, Tefenni Kazası İdare Meclisi ve Konya Vilayeti Meclisi'nden ek olan 17 Eylül 1322 / 30 Eylül 1906 ve 31 Ağustos 1324 / 13 Eylül 1908 tarihli mazbataların doğrulanmış suretleri; 18 Haziran 1325 / 1 Temmuz 1909 tarihli defterdarlık tarafından verilen derkenar yazısı ve muhasebeden verilen 28 Mart 1325 / 10 Nisan 1909 tarihli ilm-i haberi ile terceme-i hâl varakasının aslı şubede saklıdır. 6 Teşrin-i sâni 1325 / 19 Kasım 1909⁹⁵¹

3.1.44. Hüseyin Efendi (H. 1269 / M. 1852-1853)

Pehlivanoğlu lakaplı Mustafa Ağa'nın oğludur. 1269/1852-1853 yılında Burdur Sancağı'na bağlı Çeltikçi'de doğmuştur. İbtidai Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuş ve Burdur Yakup Efendi Medresesi'nde Arapça ilmini öğrenerek icazetname ile bitirmiştir. Arapça ve Türkçe yazar.

22 Rebi'ü'l-âhir 1307 / 16 Aralık 1889 tarihinde 500 kuruş kesinti aylıkla Burdur Sancağı'na bağlı Tefenni Kazası Karamanlı kolu Ağnam ve Tadat Memurluğu'na tayin edilerek 15 günlük görevini tamamlamıştır. Kendi işleriyle meşgul olduktan sonra 7 Zi'l-hicce 1308/ 14 Temmuz 1891 tarihinde 332,5 kuruş maaşla Aydın Emlâk-ı Hümâyün İdaresi'ne bağlı Çeltikçi Çiftlikât-ı Hümâyün Anbar Eminliği'ne geçici olarak tayin edilmiştir. 17 Zi'l-ka'de 1319 / 25

⁹⁵⁰ BOA. DH. SAİD. d. 99, s. 437, (6 Şevval 1317 / 7 Şubat 1900).

⁹⁵¹ BOA. DH. SAİD. d. 167, s. 129, (6 Teşrin-i sâni 1325 / 19 Kasım 1909).

Şubat 1902 tarihinde maaşı 350 kuruşa çıkarılmış ve 23 Cumâde'l-ûla 1310 / 13 Aralık 1892 tarihinde Çeltikçi Anbar Eminliği İhaleler Memurluğu'na getirilmiştir.

Çeltikçi Çiftlikat-ı Hümayun memurluğundan kendisi için iyi hizmette bulunduğuna dair yazısı Hazine-i Hassa Nezareti'nden onaylanmıştır. Konya Vilayeti'nde mektubu bulunan ve Burdur Sancağı Mutasarrıflığı tarafından yazılı cevapta ve Emlak-ı Hümayun'daki derkenarı, nüfus tezkeresi, icazetnamesi, doğrulanan suretler ve terceme-i hâl varakasının aslı şubede saklıdır. 1 Şaban 1322 / 11 Ekim 1904 ve 27 Eylül 1320 / 10 Ekim 1904.⁹⁵²

3.1.45. Hüseyin Hüsnü Efendi (H. 1285 / M. 1868-1869)

Debbağ esnafından müteveffa Hacı Salih Ağa'nın oğludur. 1285/1868-1869 yılında Konya Vilayeti dâhilinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde ilimlere giriş öğrenimi gördükten sonra Medrese'de Arapça dilbilgisi, Pend-i Attar, Gülistan ve Tuhfe-i Vehbi okuduğu sırada Rüşdiye Mektebi'ne devam etmiştir. Türkçe okuryazar.

Rebi'ü'l-âhir 1303 / Ocak-Şubat 1886 tarihinde 54 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Mukayyidliği'ne tayin edilmiştir. 15 Muharrem 1304 / 14 Ekim 1886 tarihinde 100 kuruş maaşla tekrar aynı kurum olan Tahrirat Kalemi Mukayyidliği'ne nakil edilmiştir. 12 Zi'l-ka'de 1306 / 10 Temmuz 1889 tarihinde tekrar aynı kurumun Mukayyidliği'nde bulunmuştur. Kura çekilişinin kendisine isabet etmesi üzerine askere alınmış ve askerliğini redif olarak tamamlayıp nakil edilmiştir. 15 Cumâde'l-âhire 1312 / 14 Aralık 1894 tarihinde Burdur Sancağı Belediye Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 25 Şaban 1315 / 19 Ocak 1898 tarihinde 1 ay izinle İzmir'e gitmiş ve izin süresi geçtiği halde geri dönememiştir. İşinden ayrılmasıyla yerine başkası tayin edilmiştir. 3 Zi'l-ka'de 1324 / 19 Aralık 1906 tarihinde 250 kuruş yarım maaşla Tekfurdağı * Sancağı Nüfus Memur Vekâleti'ne tayin edilmiştir. 5 Receb 1327 / 23 Temmuz 1909 tarihinde 500 kuruş maaşla asıl kişinin gelmesi suretiyle 28 Rebi'ü'l-evvel 1327/ 19 Nisan 1909 tarihinde maaşının beşte biri olarak yer değiştirme ile Teke* Sancağı Nüfus Memurluğu'na nakil edilmiştir.

Terceme-i hâl varakasını Tekfurdağı Sancağı Nüfus Memurluğu'nda iken düzenleyip göndermiş olduğu Tekfurdağı Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülahazada görevini iyi olarak yerine getirdiği onaylanmıştır. Memurluk görevlerini içeren bilgilerin Burdur Sancağı İdare Meclisi tarafından verilen 9 Kânun-ı sâni 1321 / 22 Ocak 1906 tarihli mazbatası, redif teskeresi,

⁹⁵² BOA. DH. SAİD. d. 109, s. 345, (1 Şaban 1322 / 11 Ekim 1904).

* Tekirdağ. Sezen, 2017: 747.

* Antalya. Sezen, 2017: 747.

nüfus tezkeresi ile doğruluğu onaylı sureti, Edirne ve Konya Vilayetleri'nin 14 ve 24 Kânun-ı evvel 1325 / 27 Aralık 1909 - 6 Ocak 1910 tarihli yazılı cevaplarından Sicil Nüfus Genel İdaresi'nin 25 Teşrin-i sâni 1325 / 8 Aralık 1909 tarihli ekinde terceme-i hâl varakasının asıl suretiyle genel idarede saklı tutulmuştur.

17 Kânun-ı sâni 1322 / 30 Ocak 1907 ve 20 Mart 1325 / 2 Nisan 1909 tarihleri arasında Tekfurdağı Sancağı Nüfus Memurluğu'nda bulunmuştur. Borcu ve ilişkisi olmadığına, iyi hizmet verdiğine dair Edirne Vilayeti İdare Meclisi'nde görülüp iade edilmiştir. 4 Nisan 1325/ 17 Nisan 1909 tarihli mazbatasından anlaşılmıştır. 13 Şaban 1325 / 21 Eylül 1907 tarihinde Teke Nüfus Memurluğu'nda işe başlamış ve maaşı 600 kuruşa çıkarılmıştır. Talep ve başvuru üzerine 800 kuruş maaşla Antalya Fırka İdaresi İkinci Kâtipliği'ne nakil edilmesinden dolayı 30 Eylül 1328 / 13 Ekim 1912 tarihinde Antalya Fırkası'nın kaldırılması nedeniyle Ereğli* Fırkası İkinci Sınıf Memurluğu'na nakil edilmesiyle 20 Teşrin-i sâni 1328 / 3 Aralık 1912 tarihinde Ereğli'de işe başlamıştır. Kânun-ı sâni 1328 / Ocak-Şubat 1913 tarihinde görevini tamamlamıştır.

Antalya Sancağı İdare Meclisi ile Bahr-i Siyah (Karadeniz) Ereğli Fırka İdaresi'nden verilen 4 Teşrin-i evvel 1328 / 17 Ekim 1912 ve 31 Kânun-ı sâni 1328 / 13 Şubat 1913 tarihli mazbatalara göre 30 Kânun-ı sâni 1328 / 12 Şubat 1913 tarihinde Ereğli'de sürgün olarak çalışmış ve iyi hizmet verdiğine dair Harbiye Nezareti'nin 5 Receb 1328 / 13 Temmuz 1910 tarihli ve dokuz yüz yetmiş iki (972) numaralı tezkeresi Sicil Nüfus Müdürlüğü'nün 19 Şubat 1328 / 4 Mart 1913 tarihli cevabından bildirilmiştir. 31 Mart 1329 / 13 Nisan 1913 İmza Hüsnü 953

3.1.46. Hüseyin Hüsnü Halet Efendi (H. 1246 / M. 1830-1831)

Erzurumlu Mustafa Beyzâde lakaplı ve Ahmed Raif Efendi'nin oğludur. 1246/1830-1831 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. İstanbul'da Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuştur. Mekteb-i Maarif-i Adliyye'de Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe yazar. Kıdvet-ül münşeât fi tâlim-ül kitâbet vel-lûgat adında matbu eseri vardır.

1260 /1844-1845 yılında 14 yaşında iken Divan-ı Hümâyun Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 8 ay sonra Bâb-ı Ser-Askeri Tahrirat Odası'na nakil edilmiştir. 1265/1848-1849 yılında Musul Muhasebe Refakati'ne Memurluk ve 1266/1849-1850 yılında İstanbul'a gelerek Tahrirat Odası'nda stajyer olarak devam etmiştir. 1268/1851-1852 yılında 1.000 kuruş maaşla

* Zonguldak'a bağlı kazadır. Sezen, 2017: 252.

⁹⁵³ BOA. DH. SAİD. d. 169, s. 369, (31 Mart 1329 / 13 Nisan 1913).

Filibe Sancağı Tahrirat Başkâtipliği'ne memur olmuş ve bir yıl sonra istifa etmiş yine Tahrirat Odası'nda stajyer olarak çalışmıştır. 1270/1853-1854 yılında Rumeli Varidat Muhasebesi'ne ve aynı yılın Şaban ayında /Nisan-Mayıs 1854 tarihinde kaldırılmış olan Meclis-i Muhasebe Maliye Mazbata Odası'na nakil edilmiştir. Receb 1271 /Mart-Nisan 1855 tarihinde 2.500 kuruş maaşla Van ve Hakkâri Eyaleti Tahrirat Başkâtipliği'ne tayin edilerek kendisine Dördüncü Rütbe verilmiştir. 1274/1857-1858 yılında ayrılarak İstanbul'a dönmüş ve 150 kuruş maaşla önceki çalıştığı Mazbata Odası'na girmiştir. 1275/1858-1859 yılında 1.800 kuruş maaşla İzmir Muhasebeciliği'ne Memur olmuş ve 1277/1860-1861 yılında istifa etmesiyle tekrar Mazbata Odası'na geri dönmüştür. Aynı yılda kaldırılan Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye Nezareti altındaki genel yardım paralarının karıştırılması nedeniyle ikinci kavasın muhasebe hesaplarının düzeltilmesi için 8 ay gönüllü olarak çalıştıktan sonra Cumâde'l-ûla 1278 / Kasım-Aralık 1861 tarihinde 2.000 kuruş aylıkla Ferecik ve Meğri Kazaları'nın Müdürlüğü'nü yapmış. 1,5 yıl sonra istifa etmiş ve önceki kalem görevine geri dönmüştür. 1 Cumâde'l-âhire 1280 / 13 Kasım 1863 tarihinde 2.000 kuruş maaşla Kesriye Sancağı Muhasebeciliği'ne getirilmiş ve Rebi'ü'l-âhir 1281 / Eylül-Ekim 1864 tarihinde ayrılmıştır. Zi'l-ka'de 1283 / Mart-Nisan 1867 tarihinde 3.500 kuruş maaşla Amasya Sancağı Muhasebeciliği'ne tayin edilmiştir. Haziran 1284 / Haziran-Temmuz 1868 tarihinde 5 ay süreyle Amasya Mutasarrıflık Vekâleti'nde bulunmuştur. 10.000 kuruş maaşının beşte birinin yarısını almış ve aynı senenin sonlarına doğru ayrılmıştır. Receb 1296 / Haziran-Temmuz 1879 tarihinde 2.500 kuruş maaş ile Gümülcine Sancağı Muhasebeciliği'ne Memur olmuştur. Ramazan 1296 / Ağustos-Eylül 1879 tarihinde 250 kuruş kesinti yapılmıştır. Rebi'ü'l-âhir 1297 / Mart-Nisan 1880 tarihinde azledilmiştir. 24 Zi'l-hicce 1290 / 12 Şubat 1874 tarihinde 4.000 kuruş maaşla şu anda Dersim* Vilayeti Defterdarlığı'na getirilmiştir.

Şimdiye kadar bulunmuş olduğu hizmetlerde İzmir Sancağı Muhasebeciliği ile Ferecik* ve Meğri* Kazaları Müdürlüğü'nden istifa suretiyle ve Mekari Mektupçuluğu ile Amasya ve Gümülcine Sancakları Muhasebecilikleri'nden rastlantı olarak Kesriye* Sancağı Muhasebeciliği'nden Manastır Valisi müteveffa Ali Paşa tarafından Kesriye Mutasarrıfı Mustafa Paşa ile beraber haklarında olan şikâyetten dolayı ayrılmıştır.

Umur-ı Maliye Nazırı Münir Paşa tarafından yazılan mülahazada Hüseyin Hüsnü Halet Efendi'nin 24 Zi'l-hicce 1299 / 6 Kasım 1882 tarihinden itibaren 4.000 kuruş maaşla Dersim Vilayeti Defterdarlığı'na tayin edilmiştir. Terceme-i hâl sahibinin hakları hakkındaki konu

* Tunceli. Sezen, 2017: 214.

* Dedeğaç-Meriç-Yunanistan. Sezen, 2017: 268.

* Muğla Fethiye. Sezen, 2017: 270.

* Yunanistan'a bağlı bir kaza. Sezen, 2017: 454.

nedeniyle Meclis-i Vâlâ'da incelenmiş ve beratları tayin edildiğine dair Sadaret makamından yazılan buyrultu ile 28 Muharrem 1282 / 23 Haziran 1865 tarihli emirname Memurin-i Maliye Sicill-i Ahvâl Şubesi'nde hakkındaki doğrulanmış sureti ilişiktir. 10 Receb 1300 ve 5 Mayıs 1299 / 17 Mayıs 1883

Hüseyin Hüsnü Halet Efendi hastalanarak İstanbul'da tedavi görmüştür. Doktor, raporda iyileşmiş olarak yazdığı ve iyileştiği halde tesadüfen başka bir memurluğa tayin olunmak üzereyken 18 Receb 1302 / 3 Mayıs 1885 tarihinde Dersim Vilayeti Defterdarlığı'ndan azledilmiştir.

Hüseyin Hüsnü Halet Efendi'nin Dersim Defterdarlığı sırasında İdare Meclisi'nden verilen yirmi dokuz (29) numaralı ve 31 Mayıs 1300 / 12 Haziran 1884 tarihli mazbatasında iyi hizmet sunduğunu bildiren Dersim Valisi saadetli Osman Paşa tarafından yirmi yedi (27) numaralı ve 26 Mayıs 1300 / 7 Haziran 1884 tarihli yazısında gösterilmiştir.⁹⁵⁴

3.1.47. Hüseyin Ref'i Efendi (D. H. 1265 / M. 1848-1849 / Ö.H. 1316 / M. 1901)

Hamamcı esnafından Mehmed Ağa'nın oğludur. 1265/1848-1849 yılında Konya Vilayeti'ne bağlı Burdur'da doğmuştur. Mahalle Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç ve özel öğretmenden Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe yazar.

1289/1872-1873 yılında 24 yaşında İstanbul Emaneti Tatbik Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. Cumâde'l-âhire 1290 / Temmuz-Ağustos 1873 tarihinde 150 kuruş maaşla İstanbul Emameti İstatistik Kalemi'ne girmiş ve Şevval 1293 / Ekim-Kasım 1876 tarihinde kalemin kaldırılmasıyla Muhasebe Kalemi Devair-i Mukayyidlik Refakati'ne tayin edilmiştir. Maaşı 1.200; Cumâde'l-âhire 1295 / Haziran 1878 tarihinde 175; Ramazan 1295 / Ağustos-Eylül 1878 tarihinde 250; Zi'l-ka'de 1296 /Ekim-Kasım 1879 tarihinde 400 kuruşa çıkarılmıştır. Rebi'ü'l-âhir 1297 / Mart-Nisan 1880 tarihinde kesintiyle 320 kuruşa indirilmiştir. Muharrem 1298/ Aralık-Ocak 1880-1881 tarihinde 600 kuruş maaşla yeniden kurulan İstatistik Kalemi'ne başvurmuş ve çalışmıştır. Kendisi çalıştığı süre içerisinde mahkemeye çıkarılmamış olup bir suç altında kalmamıştır.

Emanet muhasebecisi Rüşdü Efendi tarafından yazılan mülahazada hizmetini iyi olarak yaptığı gözlemlenmiştir. İstanbul Emîni Edib Efendi tarafından ek olan mütalaada dahi kalem zabıtı tarafından yazılan onaya göre terceme-i hâl sahibinin yazısının geçmiş olduğu ve buna göre iyi hali görülmüştür. 16 Zi'l-hicce 1301 / 7 Ekim 1884 ve 24 Eylül 1300 / 6 Ekim 1884

⁹⁵⁴ BOA. DH. SAİD. d. 3, s. 490.

Hüseyin Ref'i Efendi, 14 Mayıs 1298 / 26 Mayıs 1882 tarihinde maaşına 50 kuruş zam yapılarak 650 kuruşa çıkarılmıştır. 14 Kânun-ı sâni 1299 / 26 Ocak 1884 tarihinde aynı maaşla Rüşumat Emaneti Muhasebe Odası'na görev değişimi yapılmıştır. Maaşı 29 Nisan 1303 / 11 Mayıs 1887 tarihinde 700 kuruşa çıkmıştır. 12 Şaban 1309 / 12 Mart 1892 tarihinde maaşı 1.000 kuruşa çıkarılmıştır. 12 Şevval 1312 / 8 Nisan 1895 tarihinde maaşı 1.000 kuruşa yükseltilmiştir. 4 Şaban 1312 / 31 Ocak 1895 tarihinde tekrar İstatistik Kalemi'ne nakil edilmiş ve maaşı 900 kuruşa indirilmiştir. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde öşür erteleme ile maaşı 950 kuruşa yükseltilmiştir. 24 Şubat 1316 / 9 Mart 1901 tarihinde vefat etmiştir. Rüşumat Sicil Şubesi'ndeki 18 Haziran 1311 / 30 Haziran 1895 tarihli vukuat pusulasında yazılıdır.⁹⁵⁵

3.1.48. İbrahim Edhem Efendi (H. 1267 / M. 1850-1851)

Hacı Ahmedzâde lakaplı Mustafa Efendi'nin oğludur. 1267/1850-1851 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Medresesi'nde bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe yazar.

1292/1875-1876 yılında 25 yaşında 100 kuruş maaşla Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi Mukayyidliği'ne girmiştir. 1295/1878 yılında 150 kuruş maaşla Burdur Sancağı Belediye Meclisi Sandık Eminliği ve 1297/1879-1880 tarihinde 300 kuruş maaşla Tefenni Kazası Rüşum-ı Sitte Memurluğu ve 1298/1880-1881 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Ticaret Mahkemesi Başkâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Çalıştığı hizmetlerde nakil suretiyle ayrılmış olup görevi sırasında bir suç ve töhmet altına alınmamıştır. Ticaret Mahkemesi Reisliği'nden yazılan mülahazası takdim edilmiş ve Konya Vilayeti Valiliği, ilga Adliye Müfettişliği ve Adliye Nezareti tarafından onaylanmıştır. 19 Ramazan 1304 ve 30 Mayıs 1303/ 11 Haziran 1887⁹⁵⁶

3.1.49. İbrahim Edhem Ağa (H. 1273 / M. 1856-1857)

Çelebizâde lakaplı müteveffa Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. 1273/1856-1857 yılında Burdur'da doğmuştur. Mahalle Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve İslam itikadı okumuştur.

Şaban 1291/Eylül-Ekim 1874 tarihinde Askeriye'ye girmiştir. Hassa-ı Kolordu-yı Hümâyun Dördüncü Alay İkinci Tabur Üçüncü Bölüğü'nde yer almış ve Altıncı Çavuşluğa terfi etmiştir. 21 Muharrem 1299 / 13 Aralık 1881 tarihinde redif sınıfına nakil edilmiş ve

⁹⁵⁵ BOA. DH. SAİD. d. 6, s. 719.

⁹⁵⁶ BOA. DH. SAİD. d. 14, s. 137, (19 Ramazan 1304 / 11 Haziran 1887).

Plevne Savaşı sırasında yaptığı katkılardan dolayı kendisine Plevne Muharebe Madalyası verilmiştir. 10 Cumâde'l-ûla 1310 / 30 Kasım 1892 tarihinde Istranca* Orman Piyade Koruculuğu'na* tayin edilerek işe başlamıştır. 26 Rebi'ü'l-âhir 1306 / 30 Aralık 1888 tarihinde 250 kuruş maaşla Bağçeköy Orman Piyade Koruculuğu'na nakil edilmiş ve 17 Ramazan 1324 / 4 Kasım 1906 tarihinde 400 kuruş maaşla Zekeriyaköy* Orman Süvari Koruculuğu'na terfi etmiştir. Çalıştığı teşkilatın kaldırılması nedeniyle 3 Ramazan 1328 / 8 Eylül 1910 tarihinde ayrılmıştır.

İbrahim Edhem Efendi'nin nüfus tezkeresi, 1 Kânun-ı evvel 1297 / 13 Aralık 1881 tarihli redif teskeresi, Plevne Nişanı beratı, doğrulanmış sureti, bulunduğu görevlerde bir borcu ve ilişkisi olmadığına dair natık (beyan eden) Orman Genel Müdürlüğü'nden verilen 30 Eylül 1326 / 13 Ekim 1910 tarihli derkenarı ile terceme-i hâl varakasının aslı Orman Nezareti Sicil Şubesi'nde saklı tutulmuştur. 30 Muharrem 1328 / 11 Şubat 1910 ve 18 Kânun-ı sâni 1326 / 31 Ocak 1911⁹⁵⁷

3.1.50. İbrahim Edhem Efendi (H. 1286 / M. 1869-1870)

Mehmed Ağa'nın oğludur. 1286/1869-1870 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Mahalle İbtidai ve Rüşdiye Mektepleri'nde öğrenim görüp şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

28 Şaban 1303 / 1 Haziran 1886 tarihinde stajyer olarak Burdur Bidayet Mahkemesi Kalemi'ne girmiştir. 29 Safer 1308 / 14 Ekim 1890 tarihinde 80 kuruş maaşla Bidayet Mahkemesi İcra Mübaşir Vekâleti'ne tayin edilmiştir. Safer 1309 / Eylül-Ekim 1891 tarihinde Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Mukavelat Muharrirliği'ne nakil edilmiştir. 20 Safer 1310/ 13 Eylül 1892 tarihinde 300 kuruş aylıkla Bidayet Mahkemesi Sorgu Hâkim Yardımcılığı'na terfi etmiştir. Hastalığı nedeniyle 24 Cumâde'l-âhire 1311 / 2 Ocak 1894 tarihinde 225 kuruş maaşla Burdur Bidayet Mahkemesi'nde Savcı Yardımcısı olarak görev yapmıştır. Görevi sırasında aynı kurumun ikinci kâtipliğine getirilmiş fakat Adliye Nezareti tarafından kabul edilmeyince önceki görevine getirilmiştir. 10 Cumâde'l-âhire 1313 / 28 Kasım 1895 tarihinde 300 kuruş maaşla Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Zabıt Kâtibi olarak memur değişimi yapılmıştır.

* Diğer adı Binkılıç'tır. Bugünkü İstanbul Çatalca'dır. Sami, 2017: 365.

* Bekçi. Sami, 2015: 847.

* İstanbul'un içerisinde bir yerdir. Sezen, 2017: 645.

⁹⁵⁷ BOA. DH. SAİD. d. 177, s. 89, (30 Muharrem 1328 / 11 Şubat 1910).

Hâkim Yardımcısı görevinde iken rüşvet aldığı için Bidayet Mahkemesi'nin tüm personeli mahkemeye alınmıştır. Kendisinin memurluk sabıkasının kaldırılması uygun görülmemiş ve Muharrem 1314 / Haziran-Temmuz 1896 tarihinde mesleki unvanı kendisine iade edilmiş olmasına rağmen 12 Haziran 1312 / 24 Haziran 1896 tarihinde işten el çektirilmiş ve 9 Kânun-ı evvel 1319 / 22 Aralık 1903 tarihinde açığa çıkarılmıştır. Daha sonra İbrahim Edhem Efendi ve çalışma arkadaşlarıyla Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Ceza Dairesi'nde görülen davada Temyiz Mahkemesi tarafından beraat kararı verilmiştir. Temyiz Dairesi'ndeki dilekçenin reddinden dolayı 25 Muharrem 1316 / 15 Haziran 1898 tarihinde 200 kuruş maaşla Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kâtip Vekâleti'ne tayin edilmiştir.

13 Safer 1316 / 3 Temmuz 1898 tarihinde asıl memurun gelmesinden dolayı ayrılmıştır. 12 Rebi'ü'l-âhir 1316 / 30 Ağustos 1898 tarihinde 300 kuruş maaşla Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Zabıt Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Zabıt Kâtipliği görevinde iken Adliye kararıyla ek memurluk olarak 18 Rebi'ü'l-âhir 1316 / 5 Eylül 1898 tarihinde 80 kuruş zamlı vekâlet maaşla Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kâtiplik görevine getirilmiş ve 15 Cumâde'l-âhire 1316 / 31 Ekim 1898 tarihinde asıl kişinin gelmesiyle önceki memurluğa geri dönmüştür.

Burdur Sancağı Mutasarrıflığı ile Bidayet Mahkemesi Reisliği'nden ve Savcı Yardımcılığı'ndan İbrahim Edhem Efendi'nin terceme-i hâl varakası içeriği ve Adliye Nezareti Sicil Memurin Müdürlüğü taraflarından durumu onaylanmıştır.

İbrahim Edhem Efendi'nin nüfus tezkeresi, okul şadadnameleri, bulunduğu memurlukları beyan eden geçmiş hizmet dökümü evrakları, doğrulanmış suretleri, mahkeme berat kararı sureti, terceme-i hâl varakasıyla birlikte dosyada saklı olduğu gibi kayda uygundur. 3 Rebi'ü'l-âhir 1321 / 29 Haziran 1903 tarihinde 300 kuruş aylıkla yer değışimiyle Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Sorgu Hâkimi Yardımcılığı'na getirilmiştir. Genel Tensikat uygulaması ile 8 Muharrem 1328 / 20 Ocak 1910 tarihinde Tensikat'ın üçüncü maddesi gereğince kadro dışına çıkarılmış olduğu Konya Vilayeti'nde bulunan tensik defterinden anlaşılmıştır. 7 Şevval 1328 / 12 Ekim 1910 ve 28 Eylül 1326 / 11 Ekim 1910

İbrahim Edhem Efendi'nin dilekçesi üzerine Tedkik-i Tensikat Komisyonu tarafından incelemesi lazım görülmüş ve tensikat maddesi kendisiyle alakalı olmadığı gerekçe görülerek 14 Eylül 1326 / 27 Eylül 1910 tarihinde çalışmasına karar verilmiş ve vukuat pusulasına bildirilmiştir.⁹⁵⁸

⁹⁵⁸ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 125.

3.1.51. İbrahim Edhem Efendi (H. 1292 / M. 1875-1876)

Helvacızâde lakaplı Hacı Veli Ağa'nın oğludur. 1292/1875-1876 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç ve Rüşdiye Mektebi'nde belirli bir sürede ilim ve fen dersleri okumuş ve şهادetname almıştır.

Zi'l-hicce 1307 / Temmuz-Ağustos 1890 tarihinde Burdur Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak 28 Zi'l-ka'de 1310 / 13 Haziran 1893 tarihinde 33 kuruş maaşla Burdur Evrak Mukayyid Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. 7 Ramazan 1311 / 14 Mart 1894 tarihinde Burdur Tahrirat Kalemi İkinci Mukayyidliği'ne terfi etmiştir. 29 Ramazan 1313 / 14 Mart 1896 tarihinde maaşı 68 kuruşa çıkarılmıştır. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde 100 kuruş maaşla Birinci Mübeyyizliği'ne tayin edilmiştir.

Burdur Sancağı Tahrirat Müdürlüğü ile Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülahazada hizmetini iyi olarak yerine getirdiği yazılmış ve Konya Vilayeti'nde onaylanmıştır. Şهادetnamesi, nüfus tezkeresi, geçmiş hizmet dökümü, doğrulanmış suretleri içeren evraklar Burdur Sancağı İdare Meclisi'nden verilen mazbatasını, terceme-i hâl varakasının aslı saklıdır. 12 Safer 1317 / 22 Haziran 1899 ve 9 Haziran 1315 / 21 Haziran 1899⁹⁵⁹

3.1.51.1. İbrahim Edhem Efendi (H. 1292 / M. 1875) Zeyli

Tüccardan Hacı Veli Ağa'nın oğludur. 1292/1875-1876 yılında Burdur'da doğmuştur. Burdur Sancağı Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okuduktan sonra Burdur Sancağı Rüşdiye Mektebi'nde öğrenim görüp şهادetname almıştır. Türkçe okuryazar.

28 Zi'l-ka'de 1310 / 13 Haziran 1893 tarihinde 33 kuruş maaşla Konya Vilayeti'ne bağlı Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Evrak Mukayyid Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. 7 Ramazan 1311 / 14 Mart 1894 tarihinde 45 kuruş maaşla aynı kurumun İkinci Mübeyyinliği'ne terfi edilmiş ve 29 Ramazan 1313 / 14 Mart 1896 tarihinde maaşı 68 kuruşa çıkarılmıştır. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde aynı kalemin Birinci Mukayyidliği'ne ve 8 Receb 1317 / 12 Kasım 1899 tarihinde 120 kuruş maaşla Evrak Mukayyidliği'ne terfi edilmiştir. 20 Cumâde'l-ûla 1318 / 15 Eylül 1900 tarihinde maaşı 160 kuruşa çıkarılmıştır. Muharrem 1319 / Nisan-Haziran 1901 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Nafia Komisyonu Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

Burdur Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülahazada İbrahim Edhem Efendi'nin terceme-i hâli uygun görülmüştür. Nüfus tezkeresi, Burdur İdare Meclisi'nden verilen 17 Mayıs 1317 /

⁹⁵⁹ BOA. DH. SAİD. d. 90, s. 265, (12 Safer 1317 / 22 Haziran 1899).

30 Mayıs 1901 tarihli mazbatası, okul şhadetnamesi, doğrulanmış sureti, terceme-i hâl varakasının aslı birlikte saklıdır. 18 Cumâde'l-ûla 1324 ve 27 Haziran 1322 / 10 Temmuz 1906

5 Zi'l-ka'de 1327 / 18 Kasım 1909 tarihinde tensikat uygulamasına göre 400 kuruş maaşla aynı kurumun kâtiplik görevine getirilmiştir. Ticaret ve Nafia Şubesi'ndeki 2 Mayıs 1326 / 15 Mayıs 1910 tarihli vukuat pusulasında gösterilmiştir. 22 Kânun-ı sâni 1325 / 4 Şubat 1910 tarihinden 25 Teşrin-i evvel 1326 / 7 Kasım 1910 tarihine kadar 120 kuruş maaşla İdare Meclisi Başkâtip Vekâleti'nde çalışmış olduğu 5 Kânun-ı evvel 1326 / 18 Aralık 1910 tarihli mazbatadan ve Nafia Nezareti Memurin Kalemi Müdürlüğü'nün vukuat pusulasından beyan edilmiştir. 26 Haziran 1329 / 9 Temmuz 1913⁹⁶⁰

3.1.52. İbrahim Hakkı Efendi (H. 1275 / M. 1858-1859)

Alay Yenizâde lakaplı Mustafa Ağa'nın oğludur. 1275/1858-1859 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç ve Burdur Rüşdiye Mektebi'nde fen ilimleri okumuş ve şhadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

1292/1875-1876 yılında 17 yaşında Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 27 Safer 1294 / 13 Mart 1877 tarihinde 235 kuruş maaşla Burdur'a bağlı nahiyelerin vukuat kâtipliğine tayin edilmiştir. 27 Ramazan 1296 / 14 Eylül 1879 tarihinde vukuat kâtipliğinin kaldırılması ile açıkta kalmıştır. 10 Cumâde'l-ûla 1297 / 20 Nisan 1880 tarihinde 300 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Senedat Kâtipliği'ne getirilmiştir. 19 Zi'l-ka'de 1297 / 23 Ekim 1880 tarihinde kurumun kaldırılmasıyla 250 kuruş maaşla Tahrir Kalemi'ne bağlı Tahrir ve Vergi Kâtip Refakati'ne alınmıştır. 26 Şaban 1299 / 13 Temmuz 1882 tarihinde 400 kuruş maaşla Burdur Sancağı Vergi Kâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Görevi sırasında herhangi bir şikâyeti, suçu bulunmamış ve mahkemeye alınmamıştır. Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Memuriyeti ile Konya Vilayeti Vergi Müdür Vekâleti'nden yazılan bilgisi ve kabiliyeti yeterli olduğu görülmüştür. Vergi Emaneti tarafından 25 Receb 1303 / 29 Nisan 1886 tarihli mütalaası ve mülahazalara göre onaylanmıştır. 10 Receb 1306 ve 28 Şubat 1304 / 12 Mart 1889

İbrahim Hakkı Efendi, 23 Cumâde'l-ûla 1307 / 15 Ocak 1890 tarihinde görevinden istifa ederek ayrılmıştır. 3 Zi'l-ka'de 1308 / 10 Haziran 1891 tarihinde 400 kuruş maaşla Aydın Emlak-ı Hümayun İdaresi'ne bağlı Çeltikçi Çiftlik-i Hümayun Kâtibi olarak tayin edilmiş ve maaşı 17 Zi'l-ka'de 1309 / 13 Haziran 1892 tarihinde 600 kuruşa çıkarılmıştır. 23 Cumâde'l-

⁹⁶⁰ BOA. DH. SAİD. d. 128, s. 447, (26 Haziran 1329 / 9 Temmuz 1913).

ûla 1310 / 13 Aralık 1892 tarihinde aynı kâtiplik görevine asaleten tayin edilmiştir. 22 Zi'l-ka'de 1310 / 7 Haziran 1893 tarihinde aynı maaşla Koldere* Şubesi Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. 26 Rebi'ü'l-âhir 1309 / 29 Kasım 1891 tarihinde 750 kuruş maaşla Subaşı Emlak-ı Hümayun Şubesi Memurluğu'na terfi edilmiştir. Terfi edildiğine dair Hazine-i Hassa-i Şahane Sicil Şubesi'nde 13 Nisan 1319 / 26 Nisan 1903 tarihli terceme-i hâl özetinde bulunmaktadır.

16 Rebi'ü'l-âhir 1322 / 30 Haziran 1904 tarihinde maaşı 900 kuruşa çıkarılmış ve 25 Teşrin-i sâni 1323 / 8 Aralık 1907 tarihli vukuat pusulasında beyan edilmiştir. 11 Rebi'ü'l-evvel 1326 / 13 Nisan 1908 tarihinde Kavala* Emlak-ı Hümayun Müdürlüğü'ne nakil edilmiş ve 1 Mayıs 1323 / 14 Mayıs 1907 tarihli vukuat pusulasında bulunmaktadır.

Kavala Şubesi'nin kaldırılmasından dolayı 26 Rebi'ü'l-evvel 1327 / 17 Nisan 1909 tarihinde açıkta kalmıştır. 12 Zi'l-ka'de 1327 / 25 Kasım 1909 tarihinde Dırac* Sancağı Emlak-ı Hümayun Müdevvire Müdürü olarak tayin edilmiş ve 12 Zi'l-hicce 1327 / 25 Aralık 1909 tarihinde görevine başladığı Maliye Sicil Şubesi'ndeki 19 Kânun-ı sâni 1325 / 1 Şubat 1910 tarihli vukuat pusulasında yazılıdır. 1324 / 1906-1907 tarihinde 1.000 kuruş maaşla Kavala Şubesi Müdürlüğü'ne nakil edilerek maaşına 500 kuruş daha eklenmiştir. Şubenin kaldırılmasıyla açıkta kalmış ve 12 Teşrin-i sâni 1325 / 25 Kasım 1909 tarihinde tensikat uygulaması gereğince 620 kuruş işsizlik maaşı aldığı Nisan 1326 / Nisan-Mayıs 1910 tarihli vukuat pusulasında kayıtlıdır.⁹⁶¹

3.1.53. İbrahim Subhi Efendi (H. 1289 / M. 1872-1873)

Ettıba-ı Mülkiye'den Dağıstanlı müteveffa Mehmed Kamil Efendi'nin oğludur. 1289/1872-1873 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. İstanbul Kapudan İbrahim Paşa İbtidai Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okumuştur. Arapça konuşur ve Fransızca bilirdi.

18 Şevval 1312 / 14 Nisan 1895 tarihinde 225 kuruş maaşla Bigadiç Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kâtibi olarak tayin edilmiş fakat 4 Rebi'ü'l-evvel 1313 / 25 Ağustos 1895 tarihinde memurluğu iade edilerek açığa çıkarılmıştır. 15 Rebi'ü'l-evvel 1313 / 5 Eylül 1895 tarihinde 225 kuruş maaşla Ayvalık Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 15 Şaban 1314 / 19 Ocak 1897 tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde merkezi idare tarafından değişim usulü ile 400 kuruş maaşla Kudüs Sancağı Ziraat Bankası Şubesi Memur Yardımcısı olarak tayin edilmiştir. 12 Muharrem 1315/

* Manisa Saruhan. Sezen, 2017: 476.

* Bugünkü Yunanistan sınırları içerisinde. Sezen, 2017: 665.

* Bugünkü Arnavutluk sınırları içerisinde. Sezen, 2017: 217.

⁹⁶¹ BOA. DH. SAİD. d. 23, s. 415.

13 Haziran 1897 tarihinde maaşı 100 kuruş; 25 Rebi'ü'l-evvel 1316 / 13 Ağustos 1898 tarihinde 100 kuruş daha zam yapılarak 600 kuruşa çıkarılmıştır. Şaban 1316 / Aralık-Ocak 1898-1899 tarihinde 500 kuruş maaşla Ziraat Bankası Aydın Şubesi Memur Yardımcılığı'na tayin edilmiş ve 8 Cumâde'l-ûla 1317 / 14 Eylül 1899 tarihinde Ziraat Bankası Galata Şubesi Sandığı Muhasebe Kâtibi olarak görev değişimi yapılmıştır. Kudüs'teki görevi sırasında 19 Şaban 1315/ 13 Ocak 1898 tarihinden 11 Cumâde'l-âhire 1316 / 27 Ekim 1898 tarihine kadar 500 kuruş maaşla Halilürrahman* Kazası Muhasebe Kâtip Vekâleti'nde yer almıştır.

Çatalca Sancağı Mutasarrıflığı tarafından yazılan mülahazada terceme-i hâlin gerçekliği anlaşılarak onaylanmıştır. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü tarafından İbrahim Subhi Efendi'nin görevini iyi olarak yerine getirdiği mülahazada yazılmıştır. Karesi Sancağı ile Ayvalık Kazası Bidayet Mahkemesi Heyeti ve Ziraat Bankası Kudüs ve Aydın Şubeleri İdare Meclisi'nden yazılan 31 Mayıs 1314 / 12 Haziran 1898, 11 Şubat 1312 / 23 Şubat 1897 ve 14 Teşrin-i sâni 1314 / 26 Kasım 1898 ve 13 Kânun-ı sâni 1315 / 25 Ocak 1900 tarihli mazbatalar Halilürrahman Kazası Ziraat Bankası Şubesi Sandığı İdare Meclisi tarafından doğrulanmıştır. 16 Teşrin-i evvel 1314 / 28 Ekim 1898 tarihli muhasebe devri açıklaması, nüfus tezkeresi, doğrulanmış sureti ve terceme-i hâl varakasında ilişkili olup maaş miktarı ve işe başlama tarihi ve memur değişimi gibi durumlar kayıtlarda görülmüştür. 29 Muharrem 1318 / 29 Mayıs 1900 ve 15 Mayıs 1316 / 28 Mayıs 1900

8 Şevval 1317 / 9 Şubat 1900 tarihinde 400 kuruş maaşla Şile Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kâtibi olarak tayin edilmiştir. 20 Şevval'de 21 Şubat'ta istifa ederek ayrılmıştır. Adliye Müfettişliği tarafından 7 Zi'l-ka'de 1318 / 26 Şubat 1901 tarihinde 400 kuruş maaşla İntihab-ı Memurin Adliye Komisyonu kararıyla anlaşmazlık nedeniyle Gebze Kazası Bidayet Mahkemesi Birinci Kâtiplik görevine değişim yapılmış ama görev başından beri yeterli gelemediği için mecburen Mal Müdürlüğü'nün muhasebesinde 2.000 kuruşu geçik açık çıkmıştır. Bunun dışında mahkeme reisinin evrakını düzenlemesi nedeniyle işten el çektirilmiş yerine vekil tayin edilerek kendisine soruşturma açılmıştır. 15 Receb 1319 / 28 Ekim 1901 tarihinde İntihab Komisyonu tarafından azledilmiştir. 1 Mart 1317 / 14 Mart 1901 ve 12 Eylül 1317 / 25 Eylül 1901 tarihleri arası 12.185 kuruş vergi Adliye pullarından 7.831 kuruş harcama bedeli olup 5.174 kuruş 10 para 389 akçeyi mal sandığına teslim etmiştir. Bunun dışında 2.380 kuruş aidatı mukavelat muharrirliğine göndermiş ve elinde kalan 3.964 kuruşluk çeşitli pulları Mal Sandığı'na geri vererek ilişkisi kalmamıştır.

* Hebron İsrail. Sezen, 2017: 343.

Zabıta Müdürü Hüseyin Efendi'nin girişimiyle kefaletten istifa etmiş ve kefil bulması zor olduğundan mahkeme ve icra dairesinde işi olan İlyarki Efendi'ye 12 Eylül 1317 / 25 Eylül 1901 tarihinde kefil olması, iffetli kadınlara tecavüzde bulunduğu, halktan bazılarını evine toplaması ve çatışmalarda bulunduğu dair hakkında çıkan şikâyetleri yalanlamış ve teşhir-i silah maddesine göre 4 ay cezaya mahkûm edildiği halde kanuna aykırı olarak Zabıta Memuru Hüseyin Efendi tarafından tahsil edilen Darıcalı Kazım'ın tahsil suretini adı geçen başkâtibin ihbarı olumlu olduğu anlaşılmış. İbrahim Subhi Efendi'nin memuriyette gevşek davranması ve makam mektubundaki dayandırmaları olumlu olduğu görülmüştür. İbrahim Subhi Efendi'nin mazuliyyeti uygun görülmüş olsa da 3 Şaban 1319 / 15 Kasım 1901 tarihinde Eskişehir Kazası Ticaret Mahkemesi Başkâtipliği'ne tayin edilmiş ve Adliye Nezareti Sicil Müdürlüğü'ndeki 28 Mart 1318 / 10 Nisan 1902 tarihli müzekkeresine bağlı vukuat pusulası bulunmaktadır.⁹⁶²

3.1.54. İliya Faik Efendi (H. 1282 / M. 1865-1866)

Rum milletinden Tüccardan Haralambos Efendi'nin oğludur. 1282/1865-1866 yılında Burdur Sancağı'nda doğmuştur. Millet Mektebi'nde okumuştur. Türkçe ve Rumca okuryazardır.

29 Zi'l-ka'de 1310 / 14 Haziran 1893 tarihinde 28 yaşında 400 kuruş geçici maaşla Hayrabolu* Telgraf Merkezi Haberleşme Memuru olarak tayin edilmiştir. 17 Muharrem 1311/ 31 Temmuz 1893 tarihinde çalıştığı kurumun kaldırılması nedeniyle ayrılmış ve Priştine Posta Nakliye Memurluğu'na alınmıştır. Daha sonra 3 Ramazan 1311 / 10 Mart 1894 tarihinde Adana Vilayeti Mersin Telgraf ve Posta Merkezi Posta Kâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Telgraf ve Posta Nezareti tarafından memurluğu onaylanıp sicil ve muhasebe kayıtları uygundur. Nüfus tezkeresi kendisine iade edilmiştir. 13 Muharrem 1317 ve 12 Mayıs 1315 / 24 Mayıs 1899

20 Muharrem 1313 / 13 Temmuz 1895 tarihinde 400 kuruş maaşla yer değişimi ile Pozantı Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne nakil edilmiştir. 26 Cumâde'l-âhire'de / 14 Aralık 1895 400 kuruş maaşla Adana Posta Kâtibi olmuştur. 15 Receb 1314 / 20 Aralık 1896 tarihinde 380 kuruş maaşla yer değişimiyle Konya Vilayeti'ne emaneten Telgraf ve Posta Merkezi Müdürlüğü'ne nakil edilerek Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'ndeki 8 Şaban 1313 / 24 Ocak 1896 ve 5 Zi'l-ka'de 1314 / 7 Nisan 1897 tarihli vukuat pusulasında yer almıştır.

⁹⁶² BOA. DH. SAİD. d. 94, s. 171.

* Tekirdağ'ın ilçesidir. Sezen, 2017: 342.

İliya Faik Efendi, 19 Receb 1316 / 3 Aralık 1898 tarihinde 400 kuruş maaşla yer değişimi ile Adana Vilayeti Telgraf ve Posta Merkezi Posta Kâtipliği'ne geri dönmüş ve aynı şubenin Zi'l-ka'de 1317 / Mart-Nisan 1900 tarihli vukuat pusulasında yazılıdır.⁹⁶³

3.1.55. İsalî Efendi (H. 1279 / M. 1862-1863)

Ermeni milletinden Burdur tüccarından Terziyan Ohannes Ağa'nın oğludur. 1279/1862-1863 yılında Burdur'da doğmuştur. Ermeni Mektebi'nde Türkçe ve Ermenice okumuştur. İki yıl Rüşdiye Mektebi'nde biraz fen ilmi ve Osmanlıca paleografyası yazımı öğrenmiştir. Türkçe ve Ermenice okuryazardır.

1296/1878-1879 yılında 17 yaşında Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 17 Şaban 1297 / 25 Temmuz 1880 tarihinde karakter bozukluğu (adapte olamaması) nedeniyle istifa etmiştir. 9 Şaban 1303 / 13 Mayıs 1886 tarihinde 75 kuruş maaşla Masarifat Kâtip Refakati olarak tayin edilmiştir.

Burdur Sancağı Muhasebeciliği ile Mutasarrıflığı ve Konya Vilayeti Valiliği makamlarından yazılan mülahazaya göre nezaret tarafından İsalî Efendi'nin memurluk görevini iyi bir şekilde yerine getirdiği ve yetenekli olduğu beyan edilmiştir. 21 Safer 1309 / 26 Eylül 1891 ve 12 Eylül 1307 / 24 Eylül 1891⁹⁶⁴

3.1.56. İspiraki Efendi (H. 1290 / M. 1873)

Rum milletinden Tüccardan Kosti Efendi'nin oğludur. 4 Zi'l-ka'de 1290 / 24 Aralık 1873 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Rum Mektebi'nde bir miktar Türkçe ve Rumca okumuştur. Türkçe ve Rumca konuşur, Arapça ve Farsça'ya aşinadır.

20 Şevval 1313 / 4 Nisan 1896 tarihinde 200 kuruş maaşla Tefenni Kazası Sandık Emaneti'ne tayin olunmuş ve 9 Safer 1316 / 29 Haziran 1898 tarihinde çalışma süresinin bitmesinden dolayı ayrılmıştır. Rebi'ü'l-âhir 1317 / Ağustos-Eylül 1899 tarihinde 400 kuruş maaşla Burdur Sancağı Sandık Emaneti'ne tayin edilmiştir.

Burdur Sancağı Muhasebeciliği ile Konya Vilayeti Defterdarlığı'ndan yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından görevinde uygun bulunduğu beyan edilmiştir. İspiraki Efendi'nin nüfus tezkeresi, geçmiş hizmet sabıkasının Tefenni Kazası İdare Meclisi'nden verilen 20 Haziran 1314 / 2 Temmuz 1898 tarihli mazbatası, doğrulanmış sureti; Konya Vilayeti İdare Meclisi'nden verilen 3 Temmuz 1316 / 16 Temmuz 1900 tarihli

⁹⁶³ BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 241.

⁹⁶⁴ BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 39, (21 Safer 1309 / 26 Eylül 1891).

mazbatası, Burdur Sancağı Sandık Emaneti'ndeki bilgileri ve Genel Muhasebe'deki 2 Teşrin-i evvel 1316 / 15 Ekim 1900 tarihli ilm-ü haberi ile terceme-i hâl varakasının aslı saklıdır. 28 Rebi'ü'l-âhir 1324 ve 8 Haziran 1322 / 21 Haziran 1906⁹⁶⁵

3.1.57. Mehmed Arif Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838)

Alaybeyizâde lakaplı Hacı İshak Efendi'nin oğludur. 1253/1837-1838 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç ve özel öğretmenden biraz Arapça okumuştur. Türkçe okuryazar.

Receb 1288 /Eylül-Ekim 1871 tarihinde 35 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. Muharrem 1289 / Mart-Nisan 1872 tarihinde 250 kuruş maaşla kaldırılan Burdur Temyiz Meclisi Hukuk Kâtipliği'ne tayin olunmuştur. Muharrem 1292/ Şubat-Mart 1875 tarihinde istifa etmiştir. Safer 1293 / Şubat-Mart 1876 tarihinde 400 kuruş ödenti ile Burdur Sancağı Tapu Kâtipliği'ne Memur olmuştur. Rebi'ü'l-evvel 1296 / Şubat-Mart 1879 tarihinde 480 kuruş maaş Defter-i Hakani İkinci Kâtipliği'ne getirilmiştir. Rebi'ü'l-âhir 1302 / Ocak-Şubat 1885 tarihinde istifa etmiştir. Aynı senenin Cumâde'l-âhire ayından /Mart-Nisan 1885 itibaren 8 ay kadar 1.300 kuruş ödenti ile Garbikaraağaç* Kazası Yoklama Memurluğu'nda bulunmuştur. Receb 1305 / Mart-Nisan 1888 tarihinde 500 kuruş maaşla Hamid Sancağı Nüfus Memurluğu'na tayin edilmiştir.

Burdur Sancağı Mutasarrıflığı ile Konya Vilayeti Valiliği'nden yazılan mülahazalara göre terceme-i hâlin doğruluğu onaylanmıştır. Mehmed Arif Efendi'nin görevindeki yeterliliği ve iyi hizmet verdiği Dâhiliye Nezareti Genel Nüfus Müdürlüğü ile Müsteşarlığı tarafından onaylanmıştır. 21 Safer 1308 ve 24 Eylül 1306 / 6 Ekim 1890⁹⁶⁶

3.1.57.1. Mehmed Arif Efendi: (H.1253 / M. 1837-1838) Zeyli

Burdur eski Nüfus Memuru Hacı İshak Efendi'nin oğludur. 1253/1837-1838 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve özel ders olarak Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

23 Ramazan 1279 / 14 Mart 1863 tarihinde 26 yaşında Burdur Sancağı Mal Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 26 Şevval 1289 / 27 Aralık 1872 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Temyiz Mahkemesi Hukuk Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 15 Zi'l-ka'de 1290 / 4 Ocak 1874 tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 5 Zi'l-hicce 1291 / 13 Ocak 1875 tarihinde 400 kuruş

⁹⁶⁵ BOA. DH. SAİD. d. 138, s. 5, (28 Rebi'ü'l-âhir 1324 ve 8 Haziran 1322 / 21 Haziran 1906).

* Denizli Acıpayam. 1890 yılında adı Garbikaraağaç'tır. Sezen, 2017: 5.

⁹⁶⁶ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 353, (21 Safer 1308 / 6 Ekim 1890).

ödenti ile Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Tapu Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve 27 Zi'l-hicce 1293 / 13 Ocak 1877 tarihinde görevinden istifa etmiştir. Çalıştığı süre içerisinde 2.148 kuruş 30 para aidat almış ve 7 ay açıkta kalmıştır. 23 Zi'l-ka'de 1299 / 6 Ekim 1882 ve Zi'l-ka'de 1302 / Ağustos-Eylül 1885 tarihleri arasında Defter-i Hakani Kalemi İkinci Kâtipliği'nde bulunmuştur. 17 Zi'l-hicce 1302 / 27 Eylül 1885 ve 9 Şaban 1307 / 31 Mart 1890 tarihleri arasında Garbikaraağaç Kazası Yoklama Kâtipliği'nde bulunmuş ve 634 kuruş aidat almıştır. 12 Cumâde'l-âhire 1306 / 13 Şubat 1889 tarihinde 500 kuruş maaşla Hamidabad Sancağı Nüfus Memurluğu'na tayin edilmiştir. 23 Ramazan 1307 / 13 Mayıs 1890 tarihinde aynı maaş miktarıyla Burdur Sancağı Nüfus Memurluğu'na nakil edilmiştir. 13 Şaban 1310 / 2 Mart 1893 tarihinde 24 günlüğüne 1.008 kuruş maaşla Tefenni Kazası Kaymakamlık Vekâleti'nde bulunmuştur.

Burdur Sancağı Tahrirat Müdürlüğü ile Mutasarrıflığı'ndan terceme-i hâli ve memurluk görevini iyi bir şekilde yerine getirdiği Dâhiliye Nezareti Genel Nüfus Müdürlüğü'nden yazısı onaylanmıştır. Adı geçen memurluklarda bulunduğu dair mazbataları, doğrulanmış suretleri, Konya Vilayeti Valiliği'nden yazılı cevabı, nüfus tezkeresi ve terceme-i hâl varakasının aslı saklıdır. 4 Cumâde'l-ûla 1323 / 7 Temmuz 1905 ve 13 Haziran 1322 / 26 Haziran 1906⁹⁶⁷

3.1.57.2. Mehmed Arif Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838) Zeyli

Burdur Nüfus Memuru Hacı İshak Efendi'nin oğludur. 1253/1837-1838 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve özel öğretmenden Arapça'dan tasdikata kadar öğrenmiştir. Türkçe yazar.

1282/1865-1866 yılında 29 yaşında Burdur Sancağı Mal Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 1283/1866-1867 yılında 500 kuruş maaşla Burdur Sancağı Rüsumat Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ve 4 sene hizmette bulunup ayrılmıştır. Kendi işleriyle ilgilendikten sonra 1292/1875-1876 yılında 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Temyiz Meclisi Kâtipliği'ne; 1294/1877-1878 yılında %4 ödenti ve 1 kuruş katibiye ile Burdur Sancağı Tapu Kâtipliği'ne ve Safer 1299/ Aralık-Ocak 1881-1882 tarihinde 180 kuruş maaşla Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi İkinci Kâtipliği'ne tayin edilmiş ve şu anda çalışmaya devam etmektedir.

Şimdiye kadar bulunduğu memuriyetlerde bir şikâyet ve olay yaşanmayıp mahkemeye alınmamıştır. Burdur Sancağı Mutasarrıflığı'ndan yazılan mülahazada terceme-i hâl sahibi

⁹⁶⁷ BOA. DH. SAİD. d. 131, s. 343, (4 Cumâde'l-ûla 1323 / 7 Temmuz 1905).

Mehmed Arif Efendi, hizmetini iyi olarak sunduğu ve Vergi Emaneti'nden terceme-i hâl varakası onaylanmıştır. 29 Safer 1303 ve 25 Teşrin-i sâni 1301 / 7 Aralık 1885

Mehmed Arif Efendi, 10 Rebi'ü'l-âhir 1310 / 1 Kasım 1892 tarihinde Karaağaç Kazası Arazi, Yoklama ve Tapu Kâtipliği'ne nakil edilmiştir.⁹⁶⁸

3.1.58. Mehmed Kâsım Efendi (H. 1272 /M. 1855-1856)

Burdur'un ileri gelenlerinden olan Süleyman Efendi'nin oğludur. 1272/1855-1856 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç ve Arapça dilbilgisi ve Tuhfe-i Vehbi okumuştur. Türkçe okuryazar.

1289/1872-1873 yılında 17 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'nde stajyer olarak devam etmiştir. 12 Receb 1291 / 25 Ağustos 1874 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Tütün Fabrikası Kâtipliği'ne tayin edilmiş. Muharrem 1292 / Şubat-Mart 1875 ya da 25 Şubat 1290 /9 Mart 1875 tarihinde fabrikanın kaldırılmasıyla açıkta kalmıştır. Cumâde'l-âhire 1292/ Temmuz-Ağustos 1875 tarihinde 350 kuruş kesinti maaşıyla Tefenni Kazası ve 20 Şaban 1294/ 30 Ağustos 1877 tarihinde Burdur Sancağı'na bağlı Yarı ve Yazı Köyleri'nin* Aşar Müşirliği olarak görev yapmıştır. 5 Şevval 1296 / 22 Eylül 1879 tarihinde 300 kuruş maaşla geçici olarak Ağnam Muharriri olarak çalıştıktan sonra 1 Rebi'ü'l-âhir 1297 / 13 Mart 1880 tarihinde 150 kuruş maaşla Burdur Sancağı Evkaf Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

Konya Vilayeti ile Evkaf Muhasebeciliği'nden ve Burdur Sancağı Evkaf Müdürlüğü tarafından Mehmed Kasım Efendi'nin işindeki yeterliliği uygun görülmüştür. Tütün fabrikası kâtipliği, Tefenni Kazası, Yarı ve Yazı Köyleri'nin Aşar Muharrirlikleri'ne tayin tarihi ve ücret kesintisi ve borcu olduğuna dair Konya Vilayeti'nin 1 Ramazan 1309 / 30 Mart 1892 tarihli dokuz yüz seksen dört (984) numaralı yazılı cevaptan anlaşılmıştır. Adı geçen şukka ile terceme-i hâl varakası ilişiklidir. Evkaf Kâtipliği'ndeki memuriyet bilgileri Hazine-i Evkaf-ı Hümayun kaydına uygundur. 26 Zi'l-ka'de 1313 ve 27 Nisan 1312 / 9 Mayıs 1896

25 Zi'l-ka'de 1309 / 21 Haziran 1892 tarihinden 28 Muharrem 1319 / 17 Mayıs 1901 tarihine kadar aylık 100 kuruş zamlı maaşıyla Burdur Sancağı Evkaf Müdürlüğü Vekâleti olarak hizmette bulunmuş ve kendisinden sonra birisinin yerine geçmesiyle vekâletlik görevinden ayrılmıştır. Borcu ve ilişkisi olmadığı vukuat pusulasında gösterilmiştir. 3 Rebi'ü'l-âhir 1315/ 1 Eylül 1897 ve 22 Muharrem 1316 / 12 Haziran 1898 tarihleri arasında aylık 100 kuruş zamlı maaşla ikinci derece olarak Burdur Sancağı Evkaf Müdürlüğü'ne getirildiğine dair Evkaf-ı

⁹⁶⁸ BOA. DH. SAİD. d. 9, s. 187.

* Günümüzde Burdur Merkez'e bağlı köyleridir.

Hümâyün Sicil Şubesi'ndeki vukuat pusulasında bulunmaktadır. 6 Muharrem 1328 / 18 Ocak 1910 tarihindeki tensikat ile 300 kuruş maaşla memurluk görevini yerine getirdiği ve 22 Haziran 1326 / 5 Temmuz 1910 tarihinde 115 kuruş maaşla emekliye ayrılmış olduğuna dair Evkaf Nezareti Sicil Şubesi'ndeki 23 Nisan 1329 / 6 Mayıs 1913 tarihli vukuat pusulasında yazılıdır. 24 Mart 1330 / 6 Nisan 1914 Tevfik?⁹⁶⁹

3.1.59. Mehmed Nafiz Efendi (H. 1257 / M. 1841-1842)

Müftüzâde lakaplı Abdülkadir Efendi'nin oğludur. 1257/1841-1842 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini fıkıhına giriş okumuş ve arkasından Arapça nesih yazısını öğrenmiş ve icazetname almıştır. Gülistan'a kadar Farsça ve hesap okumuştur. Türkçe yazar ve bir derece Arapça konuşur.

1284/1867-1868 yılında 27 yaşında Galata Mahkeme Dairesi'ne stajyer olarak girmiş ve 1285/1868-1869 yılında ayrılarak ilimle meşgul olmuştur. Receb 1289 / Eylül-Ekim 1872 tarihinde Şeri'yye haberleşme ödentisi ile Hac yoluyla Naib Memuru olmuştur. Hacdən geldikten sonra Cumâde'l-âhire 1290 / Temmuz-Ağustos 1873 tarihinde aynı naiblik görevine tayin edilmiş olup ama alışamamasından dolayı Rebi'ü'l-evvel 1292 / Nisan-Mayıs 1875 tarihinde Bursa Müderrisliği'ne getirilmiştir. Rebi'ü'l-âhir 1295 / Nisan-Mayıs 1878 tarihinde Kozan Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na tayin edilmiştir.

Şimdiye kadar çalıştığı memurluk görevlerinden ayrılmış olduğu ve o sıralarda bir şikâyeti olmamış ve mahkemeye alınmamıştır.

Adana Vilayeti Valisi devletli Ziya Paşa tarafından mülahazaya göre Mehmed Nafiz Efendi, İstanbul'dan tayin edildiğinde mesleği ve durumu belli olmadığı belirtilmiştir. Vergi Emaneti'nden yazılan mülahazaya göre Defter-i Hakani memurluk görevini iyi olarak yerine getirdiği belirtilmiştir. 24 Cumâde'l-ûla 1297 / 4 Mayıs 1880 Fevzi?

2 Rebi'ü'l-âhir 1297 / 14 Mart 1880 tarihinde maaşından kesinti yapılarak 760 kuruşa indirilmiştir. 4 Zi'l-hicce 1299 / 17 Ekim 1882 tarihinde aynı maaş miktarıyla Cebel-i Bereket* Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na nakil edilmiştir. Nakline dair Vergi Emaneti tarafından doğrulandığını gösteren 20 Kânun-ı evvel 1298 / 1 Ocak 1883 tarihli sureti ve terceme-i hâl varakasında gösterilmiştir. 19 Zi'l-ka'de 1301 / 10 Eylül 1884 tarihinde 2.000 kuruş maaşla Basra Defter-i Hakani Memurluğu'na nakil edilmiştir. 13 Cumâde'l-ûla 1307 / 5 Ocak 1890 tarihinde Üçüncü Rütbe verilmiştir. İyi hizmetinden dolayı 21 Zi'l-ka'de 1309 / 17 Haziran

⁹⁶⁹ BOA. DH. SAİD. d. 69, s. 97, (24 Mart 1330 / 6 Nisan 1914).

* 1879 yılındaki adı Yarpuz, günümüzde Osmaniye'dir. Sezen, 2017: 146.

1892 tarihinde Dördüncü Rütbe'den Mecidi Nişanı verilmiştir. 12 Safer-ül hayr 1311 / 25 Ağustos 1893 tarihinde 2.500 kuruş maaşla Suriye Vilayeti Defter-i Hakani Müdürlüğü'ne tayin olunmuştur. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde uygulanan Tanzimat-ı Umûmiyye'nin icrası üzerine maaşı 2.250 kuruşa indirilmiş ve Defter-i Hakani Sicil Şubesi'ndeki 24 Eylül 1319 / 7 Ekim 1903 tarihli vukuat pusulasından anlaşılmıştır.

Mehmed Nafiz Efendi'nin memurluk görevindeki çalışkanlığı ve gayretliliği gözlenmiş ve â'tıfet-i seniyye ile kendisine 14 Ramazan 1315 / 6 Şubat 1898 tarihinde İkinci Sınıfa terfi edilmiştir. 4 yıl çalıştığı Kozan Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'nda borcu ve ilişkisi bulunmamıştır.

Kozan Sancağı İdare Meclisi'nden verilen mazbataya göre Adana Vilayeti İdare Meclisi'nin 27 Teşrin-i evvel 1300 / 8 Kasım 1884 ve 31 Teşrin-i evvel 1300 / 12 Kasım 1884 tarihleri arasında bulunduğu Cebel-i Bereket Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu sırasında bir borcu ve ilişkisi olmamıştır. Cebel-i Bereket Sancağı İdare Meclisi'nden 27 Teşrin-i evvel 1300 / 8 Kasım 1884 ve 21 Ağustos 1307 / 2 Eylül 1891 tarihinden 16 Eylül 1307 / 28 Eylül 1891 tarihine kadar aylık 800 kuruş beşte bir maaşla Basra Vilayeti Defterdarlık Vekâletliği'nde bulunmuştur. Defterdar Vekili Mehmed Ali Efendi'nin hesap devri de içine katılarak düzenlemeye gerek kalmadığı görülmüştür. Memuriyeti süresince borç ve ilişkisi olmamıştır.

9 Zi'l-ka'de 1308 / 16 Haziran 1891 tarihinde Basra Vilayeti'nde ek memuriyet ile gönüllü olarak Müdde'î-i Umûmilik (Savcı) yapmıştır. 7 Şevval 1310 / 24 Nisan 1893 tarihinde görevinden istifa ederek ayrılmıştır. İyi hizmet sunduğuna dair Basra Vilayeti İdare Meclisi 15 Nisan 1309 / 27 Nisan 1893 ve Basra'daki görevini süresince borcu ve ilişkisi olmadığına dair Basra İdare Meclisi'nden verilen 14 Eylül 1309 / 26 Eylül 1893 tarihli mazbatalardan ve doğrulanmış suretlerden anlaşılmıştır. Defter-i Hakani Sicil Şubesi'ndeki 15 Temmuz 1308 / 27 Temmuz 1892 tarihli vukuat pusulasında yer almaktadır.⁹⁷⁰

3.1.60. Mehmed Nuri Efendi (H. 1281 / M. 1864)

Tüccardan müteveffa Ömer Efendi'nin oğludur. Safer 1281 / Temmuz-Ağustos 1864 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde temel İslam dini ilimlerine başlangıç okumuştur. Burdur Kasabası Rüşdiye Mektebi'nde bir miktar Arapça, Farsça, coğrafya, geometri ve hesap okumuştur. Türkçe okuryazar.

⁹⁷⁰ BOA. DH. SAİD. d. 4, s. 132.

14 Şaban 1296 / 3 Ağustos 1879 tarihinde 15 yaşında Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kalemi'nde stajyer olarak başlamıştır. 25 Zi'l-ka'de 1300 / 27 Eylül 1883 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Vergi Kâtip Refakati'ne tayin edilmiştir. 1305/1887-1888 yılında Kemer Nahiyesi'nde bulunmuş ve 1306/1888-1889 yılında Emlak, Arazi ve Temettü vergilerinin hesap düzenlemesini yapmıştır. Hesaba göre Temettü vergilerinin çalındığı ortaya çıkınca kendisi sanık görülerek Burdur Sancağı vergi kâtipleriyle birlikte sorguya alınmışlardır. Soruşturma sonucunda mahkeme, ortada bir delil olmadığından menetme kararı vermiştir. 22 Şevval 1313 / 6 Nisan 1896 tarihinde 400 kuruş maaşla Burdur Sancağı Vergi Kâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Burdur Sancağı Tahrirat Müdürlüğü ile Vergi Memurluğu ve Konya Vilayeti Ma'a Tahrir ve Vergi Müdürlüğü ile Ma'a Tahrir ve Vergi Genel İdaresi ve Konya Valiliği Vekâleti makamlarından yazılan mülahazaya göre Maliye Nezareti tarafından vazifesi uygun görülmüştür. Nüfus tezkeresi, 29 Nisan 1309 / 11 Mayıs 1893 tarihli mahkeme kararı, doğrulanmış sureti, bulunduğu hizmetlere dair beyan evrakı, 26 Teşrin-i sâni 1312 / 8 Aralık 1896 tarihli kayıt pusulası ve terceme-i hâl varakası aslı saklı tutulmuştur. 12 Şevval 1316 / 23 Şubat 1899 ve 10 Temmuz 1314 / 22 Temmuz 1898⁹⁷¹

3.1.61. Mehmed Nuri Efendi (H. 1282 / M. 1865-1866)

Ferakizâde lakaplı müteveffa Halil İbrahim Efendi'nin oğludur. 1282/1865-1866 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde temel İslam dini ilimlerine başlangıç okumuştur. Türkçe okuryazar.

6 Ramazan 1301 / 30 Haziran 1884 tarihinde 19 yaşında Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'nde stajyer olarak başlamıştır. 28 Rebi'ü'l-evvel 1306 / 2 Aralık 1888 tarihinde 200 kuruş maaşla Denizli Sancağı Garbikaraağaç Kazası Mal Müdürü Refakati'ne tayin edilmiştir.

Garbikaraağaç Kazası Kaymakamlığı ile Denizli Sancağı Muhasebe Vekâleti ve Mutasarrıflığı ile Maliye Nezareti makamları tarafından Mehmed Nuri Efendi, görevini iyi olarak yerine getirdiği beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, doğrulanmış sureti, müdür refakati görevinin yazılı evrakı ve Aydın Vilayeti Defterdarlığı'nın 24 Ağustos 1311 / 5 Eylül 1895 tarihli yazısı, Maliye Genel Muhasebe'nin 20 Eylül 1311 / 2 Ekim 1895 tarihli derkenarı, terceme-i hâl varakasıyla birlikte saklıdır. 30 Receb 1316 ve 2 Kânun-ı evvel 1314 / 14 Aralık 1898

⁹⁷¹ BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 53, (12 Şevval 1316 / 23 Şubat 1899 ve 10 Temmuz 1314 / 22 Temmuz 1898).

Mehmed Nuri Efendi, 1316 /1898-1899 senesi belirli ağnam sahiplerinden almış olduğu parayı sandığa süresi bitmemiş olduğu halde teslim etmediği için 6 Zi'l-hicce 1317 / 7 Nisan 1900 tarihinde azledilmiştir. Maliye Sicil Şubesi'nin 18 Şubat 1317 / 3 Mart 1902 tarihli vukuat pusulasındadır.⁹⁷²

3.1.62. Mehmed Nuri Efendi (H. 1286 / M. 1869)

Tekaüdzâde lakaplı müteveffa Hasan Ali Ağa'nın oğludur. Receb 1286 / Ekim-Kasım 1869 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur İbtidai Mektebi'nde dini ilimleri okumuş ve Medrese'de bir miktar ders görmüştür. Arapça konuşur ve Türkçe okuryazar.

13 Ramazan 1302 / 26 Haziran 1885 tarihinde Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 4 Cumâde'l-âhire 1309 / 5 Ocak 1892 tarihinde Ağlasun Nahiyesi Yoklama Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 12 Ramazan'da / 10 Nisan'da görevi tamamlamış olup Defter-i Hakani İdaresi Kalemi görevine devam etmiştir. 15 Cumâde'l-âhire 1315 / 11 Kasım 1897 tarihinde Kemer Nahiyesi Yoklama Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Yoklama görevi bittiği için Defter-i Hakani Kalemi'ne geri dönmüştür. 8 Şevval 1313 / 23 Mart 1896 tarihinde kura ile Burdur Sancağı Yoklama Kâtiplikleri'ne tayin edilmiş ve görevi bitmiş olduğu için 5 Cumâde'l-ûla 1314 / 12 Ekim 1896 tarihinde tekrar Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi'ne devam etmiştir.

Defter-i Hakani Nezareti ile Burdur Sancağı Mutasarrıflığı ve Memurluğu'ndan yazılan mülhazalara göre işinin erbabı olduğu ve şu anda çalıştığı belirtilmiştir. Mehmed Nuri Efendi, Yoklama Katipliği sırasında Burdur Hacı İbrahim Mahallesi'nde (...)zâde Hacı Mestan Ağa'ya ait mülk ve arazilerini kendi üzerine kayıt etmesi, sahte ilm-ü haber ile bildirmesi, resmi defterdeki yazıları değiştirmesi gibi sahtekarlıklar yapması üzerine Mehmed Nuri, Hacı Hüseyin ve Abdi Beyzâde Efendiler mahkemeye çıkarılmıştır. Yapılan soruşturma sonucunda mahkeme Hacı Hüseyin Efendi evrakları kötü işlere kullanması ve Abdi Efendi'nin yazısı defterde bulunduğu ortaya çıkmıştır. Ceza Kanunu'nun 155. maddesi gereğince Hacı Hüseyin ile Abdi Bey Efendiler 1,5 yıl hapis cezasına ve Mehmed Nuri Efendi'nin beraatine karar vermiştir. Berat kararı Burdur Sancağı Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesi'nin 9 Kânun-ı evvel 1316 / 22 Aralık 1900 tarihli ilam suretinden anlaşılmıştır.

Ağlasun ve Kemer Nahiyeleri, Burdur Kasabası Yoklama Kitabeti'nde çalıştığı sırada hiçbir borcu ve ilişkisi bulunmadığı ve Burdur Sancağı İdare Meclisi'nin 29 Teşrin-i evvel 1316/ 11 Kasım 1900 tarihli mazbatası, doğrulanmış sureti Burdur Defter-i Hakani Memuriyeti'nin

⁹⁷² BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 405.

terceme-i hâlinde yazılıdır. 10 Kânun-ı evvel 1316 / 23 Aralık 1900 tarihli onay şerhi ve kendisine ait olan evraklar Sicill-i Ahvâl Şubesi'nde saklıdır.

14 Rebi'ü'l-âhir 1314 / 22 Eylül 1896 tarihinde 380 kuruş maaşla İpek Sancağı Defter-i Hakani İdaresi Başkâtibi olarak tayin edilmiştir. 19 Şaban 1322 / 29 Ekim 1904 tarihinde 190 kuruş yarım maaşla Biga Sancağı Defter-i Hakani Başkâtip Vekâleti olarak tayin edilmiştir. 5 Ramazan 1323 / 3 Kasım 1905 tarihinde 360 kuruş maaşla Gelibolu Sancağı Defter-i Hakani İdaresi Başkâtibi olarak tayin olunmuştur. 24 Teşrin-i sâni 1317 / 7 Aralık 1901 ve 24 Haziran 1320 / 7 Temmuz 1904 tarihleri arasında İpek Sancağı Defter-i Hakani İdaresi Başkâtipliği'nde bulunmuştur. 1 Teşrin-i sâni 1320 / 14 Kasım 1904 ve Teşrin-i sâni 1321 / Kasım-Aralık 1905 tarihine kadar Biga Sancağı'nda Başkâtiplik görevinde bulunmuş ve oradan borcu ve ilişkisi bulunmamaktadır. Buna dair İpek Sancağı İdare Meclisi'nin 24 Haziran 1320 / 7 Temmuz 1904 ve Biga Sancağı İdare Meclisi'nin 3 Kânun-ı evvel 1321 / 16 Aralık 1905 tarihli iki adet doğrulanmış suretinden anlaşılmıştır. 5 Receb 1325 / 14 Ağustos 1907 tarihinde tensikat uygulaması gereğince Üçüncü Rütbe verilmiş ve 500 kuruş maaş artırımı yapılmıştır. 16 Rebi'ü'l-evvel 1325 / 29 Nisan 1907 tarihinden 11 Rebi'ü'l-âhir 1325 / 24 Mayıs 1907 tarihine kadar Gelibolu Sancağı Defter-i Hakani Memur Vekâleti'nde çalışmıştır. Borcu ve ilişkisi olmadığına dair Gelibolu Sancağı İdare Meclisi'nin 3 Kânun-ı evvel 1325 / 16 Aralık 1909 tarihli mazbatasını ve doğrulanmış suretinden anlaşılmaktadır.

Defter-i Hakani Nezareti Encümeni tarafından memur seçme sınavı yapılmış ve Mehmed Nuri Efendi, 18 Cumâde'l-âhire 1322 / 30 Ağustos 1904 tarihli ve iki yüz yirmi yedi (227) numaralı Üçüncü Sınıf'tan İntihabname (seçimname) almıştır. Encümen kararıyla 6 Zi'l-hicce 1327 / 19 Aralık 1909 tarihinde 800 kuruş maaşla Dördüncü Sınıf olarak Kozan Sancağı Defter-i Hakani Memuru olarak nakil yoluyla tayin edilmiştir. Buna dair 8 Kânun-ı evvel 1325 / 21 Aralık 1909 tarihli ve beş yüz otuz beş (535) numaralı tezkire-i samiyesi bulunmaktadır. 1 Kânun-ı evvel 1321 / 14 Aralık 1905 tarihinden 3 Kânun-ı sâni 1325 / 16 Ocak 1910 tarihine kadar Gelibolu Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Başkâtiplik görevindeyken borcu ve ilişkisi olmadığına dair Gelibolu Sancağı İdare Meclisi tarafından 3 Kânun-ı sâni 1325 / 16 Ocak 1910 tarihli mazbatasını ve doğrulanmış sureti bulunmaktadır.

Mehmed Nuri Efendi, 6-14 Şubat 1325 / 19-27 Şubat 1910 tarihinde Kozan Sancağı'nda Defter-i Hakani Memuru olarak çalışmıştır. Memurluktan istifa ederek bir borcu ve ilişkisi bulunmamaktadır. Kozan Sancağı İdare Meclisi'nin 14 Şubat 1325 / 27 Şubat 1910 tarihli mazbatasından ve doğruluk suretinden anlaşılmıştır. Defter-i Hakani Nezareti'nden mevcut olan iradeye göre 3 Şaban 1328 / 10 Ağustos 1910 tarihinde 800 kuruş maaşla (...) Sancağı

Defter-i Hakani İdaresi Memurluğu'na atanmış olduğu 28 Temmuz 1326 / 10 Ağustos 1910 tarihli ve iki yüz yirmi iki (222) numaralı Tezkire-i sami ile Encümen tarafından 31 Temmuz 1326 / 13 Ağustos 1910 tarihli derkenarından anlaşılmıştır. 21 Ağustos 1326 / 3 Eylül 1910 tarihinde işe başladığı telgrafnamede yazılıdır. 9 Şevval 1329 / 3 Ekim 1911 ve 19 Eylül 1327/ 2 Ekim 1911⁹⁷³

3.1.63. Mehmed Rifat Efendi (H. 1280 / M. 1864)

Hacı Ali Efendi'nin oğludur. Ramazan 1280 / Şubat-Mart 1864 tarihinde Burdur'da doğmuştur. Sıbyan ve Rüşdiye Mektepleri'nde okumuş fakat şehadetname alamamıştır. Türkçe okuryazar.

1295/1878 yılında 15 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne ve bir yıl sonra Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi'ne stajyer olarak girmiştir. Ramazan 1295 / Ağustos-Eylül 1878 tarihinde maaşı 75 kuruş iken Rebi'ü'l-âhir 1301 / Ocak-Şubat 1884 tarihinde 100 kuruşa çıkarılmıştır. 9 Muharrem 1302 / 29 Ekim 1884 tarihinde 300 kuruş maaşla Burdur Zabıt Kâtipliği'ne tayin edilmiştir.

Bidayet Mahkemesi Reisliği'nden yazılan mülahazada Mehmed Rifat Efendi'nin görevindeki yeterliliği Konya Vilayeti Adliye Müfettişliği, Valiliği ve Müdürlüğü ile Adliye Nezareti tarafından şahitliği uygun bulunmuştur. 21 Rebi'ü'l-âhir 1309 / 24 Kasım 1891 ve 11 Teşrin-i sâni 1309 / 23 Kasım 1893⁹⁷⁴

3.1.64. Mehmed Rifat Efendi (D. H. 1292 / M. 1875 / Ö. H. 1318 / M. 1900)

Tüccardan Mustafa Kerim Efendi'nin oğludur. Safer 1292 / Mart-Nisan 1875 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası İbtidai ve Rüşdiye Mektepleri'nde okumuş ve şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

16 Zi'l-hicce 1306 / 13 Ağustos 1889 tarihinde 14 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'nde stajyer olarak çalışmaya başlamıştır. 2 Şaban 1308 / 13 Mart 1891 tarihinde maaşı 40 kuruştan ve 23 Cumâde'l-ûla 1309 / 25 Aralık 1891 tarihinde 155 kuruşa çıkarılmıştır. 28 Zi'l-ka'de 1309 / 24 Haziran 1892 tarihinde 500 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi Birinci Mubassırlığı'na* terfi etmiştir. 6 Ramazan 1311 / 13 Mart 1894 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tarik Komisyonu Kâtibi olarak tayin edilmiştir.

⁹⁷³ BOA. DH. SAİD. d. 179, s. 431-432, (9 Şevval 1329 / 3 Ekim 1911).

⁹⁷⁴ BOA. DH. SAİD. d. 36, s. 3, (21 Rebi'ü'l-âhir 1309 / 24 Kasım 1891).

* Mubassır: Gözetici, bekleyici, bakıcı demektir. Devellioğlu, 2012: 769.

Burdur Mutasarrıflığı ve Tahrirat Müsabir İdaresi tarafından yazılan mülahazalarda terceme-i hâlinin doğruluğu Ticaret ve Nafia Nezareti tarafından onaylanmıştır. Nüfus tezkeresi, şehadetnamesi, çalıştığı hizmetlerin tayin tarihi ve maaş miktarını içeren Burdur Sancağı İdare Meclisi tarafından verilen 18 Haziran 1310 / 30 Haziran 1894 tarihli mazbatası, doğruluk sureti, terceme-i hâl varakasının aslı saklıdır. 9 Rebi'ü'l-âhir 1312 / 10 Ekim 1894 ve 26 Eylül 1310 / 8 Ekim 1894

Mehmed Rifat Efendi, 19 Cumâ'del-âhire 1318 / 14 Eylül 1900 tarihinde vefat etmiştir. Ticaret ve Nafia Nezareti tarafından 13 Teşrin-i evvel 1318 / 26 Ekim 1902 tarihli tezkiresinde bulunmaktadır.⁹⁷⁵

3.1.65. Mehmed Rüşdü Efendi (H. 1280 / M. 1863)

Tüccardan Hacı Halil Efendi'nin oğludur. Safer 1280 / Temmuz-Ağustos 1863 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde İslam dini ilimlerine başlangıç ve Burdur Rüşdiye Mektebi'nde okumuş, şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

Muharrem 1294 / Ocak-Şubat 1877 tarihinde 14 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak çalışmaya başlamıştır. Safer 1295 / Şubat-Mart 1878 tarihinde 235 kuruş maaşla Ağlasun Nahiyesi Tahrir Emlak ve Vukuat Kâtibi olarak tayin edilmiştir. Zi'l-ka'de 1295 / Ekim-Kasım 1878 tarihinde görevden istifa etmiştir. Bir süre Burdur Tahrirat Kalemi'nde stajyer olarak çalışmıştır. Zi'l-ka'de 1296 / Ekim-Kasım 1879 tarihinde 150 kuruş maaşla Tahrirat Kalemi'ne Mübeyyiz* olarak atanmıştır. Ramazan 1297 / Ağustos-Eylül 1880 tarihinde 240 kuruş maaşla Burdur Sancağı Aşar ve Ağnam İdaresi Üçüncü Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. Cumâde'l-âhire 1303 / Mart-Nisan 1886 tarihinde idare kaldırılınca açıkta kalmıştır. Muharrem 1305 / Eylül-Ekim 1887 tarihinde Burdur Sancağı Belediyesi Sandık Eminliği'ne getirilmiş ve Muharrem 1306 / Eylül-Ekim 1888 tarihinde görevinden ayrılmıştır. Receb 1306 / Mart-Nisan 1889 tarihinde ve 175 kuruş maaşla Burdur Sancağı Masarifat Kâtip Refakati'ne atanmıştır.

Burdur Sancağı Muhasebeciliği ile Mutasarrıflığı ve Konya Vilayeti Defterdarlığı ile Valilik makamlardan yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından Mehmed Rüşdü Efendi, görevini yerine getirirken doğruluktan ayrılmadığı beyan edilmiştir. Şehadetnamesi ile çalıştığı sandık emanetinde bir borcu ve ilişkisi olmadığına dair Burdur Sancağı Belediye Heyeti

⁹⁷⁵ BOA. DH. SAİD. d. 51, s. 151.

* Müsveddeleri beyaza (temize) çeken kişidir. Sami, 2015: 981.

tarafından 31 Ağustos 1304 / 12 Eylül 1888 tarihli mazbatası, doğrulanmış suretleri mevcuttur. 17 Şevval 1309 / 15 Mayıs 1892 ve 2 Mayıs 1308 / 14 Mayıs 1892⁹⁷⁶

3.1.66. Mehmed Sadık Efendi (H. 1292 / M. 1875)

Muradzâde lakaplı Hasan Efendi'nin oğludur. 15 Ramazan 1292 / 15 Ekim 1875 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okumuş ve tahsinname* almıştır. Rüşdiye Mektebi'nde Türkçe, Farsça ve Arapça okumuş şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

9 Zi'l-hicce 1306 / 6 Ağustos 1889 tarihinde 14 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'nde stajyer olarak başlamıştır. 7 Muharrem 1308 / 23 Ağustos 1890 tarihinde 82 kuruş maaşla Burdur Tahrirat Kalemi'nin İkinci Mübeyyini olarak atanmış ve 2 Şaban'da / 13 Mart'ta 115 kuruş maaşla aynı kurumun Birinci Mübeyyinliği'ne terfi etmiştir. 28 Zi'l-ka'de 1310 / 13 Haziran 1893 tarihinde 165 kuruş maaşla aynı kurumun Evrak Mukayyidi olarak nakil edilmiş ve 16 Ramazan 1312 / 13 Mart 1895 tarihinde 200 kuruş maaşla aynı kurumun Müsvedde Memurluğu'na nakil edilmiş ve 7 Zi'l-ka'de 1313 / 20 Nisan 1896 tarihinde istifa etmiştir.

Mehmed Sadık Efendi, Burdur Evkaf Müdürlüğü'ne tayini hakkında Evkaf-ı Hümayun Nezareti'ne sunduğu dilekçe üzerine imtihan komisyonu huzurunda imtihan yapılmıştır. 10 Eylül 1312 / 22 Eylül 1896 tarihinde sicil-i ahvâline dair İdare Meclisi ile Evkaf tarafından karar verilmiştir. İsmnin deftere kayıt edilmesi, imtihan evrakı, 14 Eylül 1312 / 26 Eylül 1896 tarihli ve beş yüz (500) sicil numarası ile idare meclisine iade edilmiştir. Terceme-i hâl varakası, çalıştığı hizmetlere dair evrakları, Burdur Sancağı İdare Meclisi'nden verilen 4 Haziran 1312/ 16 Haziran 1896 tarihli ve yüz üç (103) numaralı mazbatasını Evkaf-ı Hümayun Nezareti Sicil Şubesi'nde saklıdır. Sıbyan Mektebi'nin 17 Mayıs 1302 / 29 Mayıs 1886 tarihli tahsinnamesi ve Rüşdiye Mektebi'nin 23 Temmuz 1305 / 4 Ağustos 1889 tarihli şehadetnamesi ile nüfus tezkeresi kendisine geri verilmiştir. 19 Muharrem 1313 / 12 Temmuz 1895 ve 28 Mayıs 1314 / 9 Haziran 1898⁹⁷⁷

3.1.67. Mehmed Saim Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868)

Mirac? veya Mirah? Kolağaları'ndan olup müteveffa Ali Rıza Efendi'nin oğludur. 1284/ 1867-1868 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. İstanbul Sıbyan Mektebi'nde ilimlere

⁹⁷⁶ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 165, (17 Şevval 1309 / 15 Mayıs 1892).

* Takdirname, beğeni kâğıdı anlamına gelir. Devellioğlu, 2012: 1193.

⁹⁷⁷ BOA. DH. SAİD. d. 74, s. 353, (19 Muharrem 1313 / 12 Temmuz 1895).

başlangıç okumuş ve Burdur Kasabası Rüşdiye Mektebi'nde okumuş ve şهادetname almıştır. Sanat ilmi için Türkçe okuryazardır.

24 Şaban 1310 / 13 Mart 1893 ve 14 Şevval 1311 / 20 Nisan 1894 tarihleri arası 250 kuruş maaşla Çeltikçi Çiftlikat-ı Süvari Kolcusu* olarak çalışmaya başlamıştır. 11 Zi'l-ka'de 1316'dan / 23 Mart 1899 Safer 1320'ye kadar / Mayıs-Haziran 1902 300 kuruş maaşla Burdur Sancağı Süvari Tahsildarı olarak çalışmış ve her iki kurumdan istifa etmiştir. 16 Şevval 1322/ 24 Aralık 1904 tarihinde 350 kuruş ödenti ile Tefenni Kazası Süvari Tahsildarlığı'na atanmıştır. 16 Cumâde'l-ûla 1323 / 19 Temmuz 1905 tarihinde çalıştığı yerden kendisinden önceki memurun geri gelmesiyle ayrılmıştır. 26 Cumâde'l-âhire 1323 / 28 Ağustos 1905 tarihinde aynı maaşla Tefenni Kazası İkinci Daire (....) Tahsildarlığı'na tayin edilmiştir. 2 Cumâde'l-ûla 1325/ 13 Temmuz 1907 tarihinde Burdur Sancağı Tahsildarlığı'na nakil edilmiş ise de rahatsızlığından ötürü istifa etmiştir. 200 kuruş maaşla Burdur Sancağı Müfredat Kâtibi olarak tayin edilmiştir.

Burdur Sancağı Tahsil Memurluğu, Muhasebecisi, Mutasarrıfı ve Konya Vilayeti Tahsilat Müdürü ile Defterdarlığı tarafından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti Müsteşarlığı tarafından görevini uygun, iyi ve yeterli olarak yerine getirdiği beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, geçmiş hizmetlerine dair suretleri Burdur Sancağı İdare Meclisi'nin 7 Receb 1320 / 10 Ekim 1902 ve 4 Haziran 1323 / 17 Haziran 1907 tarihli mazbataları, doğrulanmış sureti ve Varidat Muhasebesi'nden verilen 20 Ağustos 1325 / 2 Eylül 1909 tarihli müzekkeresi ile terceme-i hâl varakasının asıl sureti şubede saklı tutulmuştur. Mehmed Saim Efendi, göreve başlama tarihini yerine bildirmiştir. 29 Teşrin-i sâni 1325 / 12 Aralık 1909

7 Zi'l-ka'de 1326 / 1 Aralık 1908 tarihinde Burdur'da görevine başlamış olduğuna dair Maliye Sicil Şubesi'ndeki 24 Eylül 1325 / 7 Ekim 1909 tarihli vukuat pusulasındadır.⁹⁷⁸

3.1.68. Mehmed Salih Efendi (H. 1267 / M. 1850-1851)

Çelebizâde müteveffa Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. 1267/1850-1851 yılında Burdur'da doğmuştur. Burdur Sıbyan Mektebi'nde ilimlere giriş, bir miktar Arapça, Farsça ve bunun dışında hesap, coğrafya, imla ve Türkçe güzel yazı yazma öğrenimi görmüştür. Türkçe okuryazar.

28 Rebi'ü'l-evvel 1288 / 17 Haziran 1871 tarihinde 300 kuruş maaşla Denizli Kazası Kâtibi olarak tayin edilmiştir. 24 Cumâde'l-âhire 1288 / 10 Eylül 1871 tarihinde 500 kuruş

* Bekçi anlamına gelir. Sami, 2015: 859.

⁹⁷⁸ BOA. DH. SAİD. d. 165, s. 463.

maaşla Aydın Aşar İdaresi İkinci Kâtipliği'nde çalışmış ve Ramazan 1288 / Kasım-Aralık 1871 tarihinde Denizli Aşar Başkâtipliği'ne nakil edilmiştir. 16 Rebi'ü'l-evvel 1290 / 14 Mayıs 1873 tarihinde Aşar İdaresi kaldırılınca açıkta kalmıştır. Arkasından 8 Zi'l-hicce 1290 / 27 Ocak 1874 tarihinde İnhisar (Tekel) İdaresi'ne bağlı Canik Sancağı Duhan Aşar İdaresi Başkâtip Yardımcılığı'na tayin edilmiştir. 10 Cumâde'l-ûla 1291 / 25 Haziran 1874 tarihinde Bafra Kazası Duhan Aşar Başkâtipliği'ne nakil edilmiş. 28 Ramazan 1292 / 28 Ekim 1875 tarihinde istifa ederek 18 Rebi'ü'l-evvel 1293 / 13 Nisan 1876 tarihinde 550 kuruş maaşla İstanbul Orman Kontrol İdaresi Yenikapı Memurluğu'na tayin edilmiştir. 22 Receb 1293 / 13 Ağustos 1876 tarihinde aynı idarenin İkinci Kâtipliği'nde bulunmuş ve 15 Ramazan 1295 / 12 Eylül 1878 tarihinde Başkâtipliğe terfi etmiştir. 2 Rebi'ü'l-âhir 1297 / 14 Mart 1880 tarihinde bütçe düzenlemesi adına yapılan maaş miktarı indirilmesinde Mehmed Salih Efendi'nin maaşı 440 kuruşa indirilmiştir. 22 Cumâde'l-ûla 1298 / 22 Nisan 1881 tarihinde 600 kuruşa çıkarılmıştır. 29 Cumâde'l-âhire 1299 / 18 Mayıs 1882 tarihinde 750 kuruş maaşla Kontrol Müfettiş Yardımcılığı'na terfi ederek tayin edilmiştir. 9 Ramazan 1299 / 25 Temmuz 1882 tarihinde Ticaret ve Orman Muhasebesi Masraflar Şubesi Orman Kâtipliği'ne görev değişimi yapılmıştır. Memur efendinin maaşı 17 Cumâde'l-âhire 1301 / 14 Nisan 1884 tarihinde 500 kuruştan 3 Rebi'ü'l-âhir 1302 / 20 Ocak 1885 tarihinde 200 kuruş zam yapılarak 1.000 kuruşa çıkarılmıştır. 26 Ramazan 1304 / 18 Haziran 1887 tarihinde Orman ve Maadin Muayene Memurluğu'na getirilmiştir. 27 Muharrem 1309 / 2 Eylül 1891 tarihinde 2.000 kuruş maaşla Lom Taş Maden Müdürlüğü'ne tayin edilmiş ancak mazareti nedeniyle gidemeyip onun yerine 3 Cumâde'l-âhire 1309 / 4 Ocak 1892 tarihinde aylık 900 kuruş maaşla Orman ve Maadin Muhasebe Kalemi'ne Muvazene Kâtibi olarak yer değişimiyle göreve gitmiştir. 7 Şaban 1311 / 13 Şubat 1894 tarihinde maaşı 1.000 kuruşa çıkarılmış ve 12 Şaban 1312 / 8 Şubat 1895 tarihinde aynı maaş miktarıyla İstanbul Ziraat Kâtibi olarak tayin edilmiştir.

Orman ve Maadin ve Ziraat Nezareti'ndeki memuriyet kayıtları ile İstanbul ve Ziraat Kâtibi olarak hizmette bulunduğu kurumun muhasebesinden onaylanmıştır. Çalıştığı Denizli Aşar ve Bafra Duhan Kâtiplikleri'nden borcu ve ilişkisi olmadığını içeren Aydın Sancağı ve Bafra Kazası İdare Meclisleri'nden verilen mazbataları, nüfus tezkeresi, doğrulanmış sureti ve terceme-i hâl varakasıyla birlikte saklıdır. 5 Safer 1312 / 8 Ağustos 1894 ve 15 Temmuz 1311 / 27 Temmuz 1895

Mehmed Salih Efendi'nin maaşı yıllar içerisinde değişiklikler göstermiştir. 23 Rebi'ü'l-âhir 1313 / 13 Ekim 1895 tarihinde maaşı 1.050 kuruşa çıkarılmış. 9 Şevval 1314 / 13 Mart 1897 tarihinde 945 kuruşa indirilmiştir. 29 Safer 1318 / 28 Haziran 1900 tarihinde 970 kuruştan ve 23 Şevval 1320 / 23 Ocak 1903 tarihinde 1.000 kuruşa yükseltilmiştir. 2 Şaban 1326 / 30

Ağustos 1908 tarihinde tensikat uygulaması ile İstanbul Masarif Şubesi Kâtipliği'ne nakil edilmiş ve nakline dair Orman ve Maadin Sicil Şubesi'ndeki 24 Şubat 1324 / 9 Mart 1909 tarihli vukuat pusulasında bulunmaktadır.⁹⁷⁹

3.1.69. Mehmed Şakir Efendi (H. 1270 / M. 1854)

Katibzâde lakaplı müteveffa Osman Hilmi Efendi'nin oğludur. 11 Şaban 1270 / 9 Mayıs 1854 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okumuş ve Medrese'ye devam ederek dilbilgisi öğrenimine kadar tekellüm etmiştir. Türkçe okuryazar.

10 Zi'l-ka'de 1308 / 17 Haziran 1891 tarihinde gönüllü olarak Bor Kazası Evkaf Vekâleti'ne tayin edilmiştir. 13 Zi'l-hicce 1315 / 5 Mayıs 1898 tarihinde 136 kuruş maaşla Bor Kazası Tahrirat Kâtipliği'ne memur değişimi yapılmıştır.

Mehmed Şakir Efendi, görevindeki yeterliliği ve uygunluğu Bor Kaymakamlığı'ndan mülahazası yazılarak Niğde Mutasarrıflığı ile Konya Vilayeti Valiliği tarafından onaylanmıştır. Bor Kazası Evkaf Vekâleti'nden gönüllü olarak yaptığı hizmetini bildiren Bor Kazası İdare Meclisi'nin mazbatası ile nüfus tezkeresi, Bor İdare Meclisi'nden doğrulanmış sureti ve terceme-i hâl varakasının aslı ile birlikte saklıdır. 14 Rebi'ü'l-âhir 1324 / 28 Mayıs 1906 ve 25 Mayıs 1322 / 7 Haziran 1906⁹⁸⁰

3.1.70. Mehmed Şevket Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868)

Tüccardan Mustafa Efendi'nin oğludur. 1284/1867-1868 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde temel İslami dini ilimlere başlangıç ve Medrese'de bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

1300/1882-1883 yılında 16 yaşında Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Kalemi'nde stajyer olarak başlamıştır. 10 Şevval 1305 / 20 Haziran 1888 tarihinde 100 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Kalemi Defterciliği'ne tayin edilmiştir.

Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Müdür Vekâleti, Muhasebeciliği ve Mutasarrıflığı, Tahrir ve Vergi Genel Müdürlüğü'nden yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından Mehmed Şevket Efendi'nin görevi idareye uygun görülmüştür. Nüfus tezkeresi, doğrulanmış suretinde yazılı olduğu ve deftercilik görevine tayin edildiğine dair Vergi Genel Müdürlüğü'nden verilen 12 Temmuz 1308 / 24 Temmuz 1892 tarihli derkenarı ve terceme-i hâl

⁹⁷⁹ BOA. DH. SAİD. d. 60, s. 121.

⁹⁸⁰ BOA. DH. SAİD. d. 134, s. 123, (14 Rebi'ü'l-âhir 1324 / 28 Mayıs 1906 ve 25 Mayıs 1322 / 7 Haziran 1906).

varakası ile birlikte Maliye Sicill-i Ahvâl Şubesi'nde saklıdır. 17 Cumâde'l-âhire 1316 ve 21 Teşrin-i evvel 1314 / 2 Kasım 1898⁹⁸¹

3.1.71. Mehmed Şevket Efendi (H. 1284 / M. 1867-1868)

İsazâde lakaplı Tüccardan Burdurlu müteveffa Hacı Ali Efendi'nin oğludur. 1284/1867-1868 yılında Burdur'da doğmuştur. Mahalle Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuş ve Rüşdiye Mektebi'ni bitirmiştir. Türkçe okuryazar.

16 Ramazan 1305 / 27 Mayıs 1888 tarihinde gönüllü olarak askere gitmiş ve 21 Safer 1313 / 13 Ağustos 1895 tarihinde teskere alarak terhis olmuştur. 3 Rebi'ü'l-âhir 1313 / 23 Eylül 1895 tarihinde Kale-i Sultâniye* Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü'ne stajyer olarak girmiştir. 28 Ramazan 1313 / 13 Mart 1896 tarihinde 300 kuruş maaşla Koloniya Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü Sayd-ı Mâhi* Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. Yunan Savaşı çıkması nedeniyle görevinden ayrılarak 11 Muharrem 1315 / 12 Haziran 1897 tarihinde seferberlik ile silahaltına alınmıştır. Savaş sırasında hastalanınca 8 Cumâde'l-ûla 1315 / 5 Ekim 1897 tarihinde terhis edilmiştir. 24 Cumâde'l-âhire 1315 / 20 Kasım 1897 tarihinde 400 kuruş maaşla Ayvalık Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü Üçüncü Kâtip Vekâleti'ne alınmış ve göreve asıl kişinin gelmesiyle açıkta kalmıştır. Daha sonra Bergama Duyûn-ı Umûmiyye Merkez Müdürlüğü Kâtip Vekâletliği yapmıştır. Çamlık Duyûn-ı Umûmiyye Memurluğu'ndan görev değişimi nedeniyle 25 Rebi'ü'l-evvel 1316 / 13 Ağustos 1898 tarihinde vekâletten ayrılmış ve memuriyet kefilini yerine getirmedeğinden açıkta kalmıştır. 3 Rebi'ü'l-âhir 1316 / 21 Ağustos 1898 tarihinde Midilli Duyûn-ı Umûmiyye Müdürü Varidat (...) Kâtip Vekâleti'ne getirilmiş olup 5 Cumâde'l-âhire 1316 / 21 Ekim 1898 tarihinde Kaza Mahallesi Kâtipliği'ne görev değişimi uygun olmadığından ayrılmış fakat kefil bulamadığı için açıkta kalmıştır. 23 Ramazan 1316 / 4 Şubat 1899 tarihinde 500 kuruş maaşla Ayvalık Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü İkinci Kâtip Vekâleti olarak alınmıştır. 12 Safer 1317 / 22 Haziran 1899 tarihinde asıl kişinin gelmesinden dolayı vekâletlik görevi sona ermiştir. 13 Safer 1317 / 23 Haziran 1899 tarihinde 300 kuruş maaşla Midilli Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü Üçüncü Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 20 Rebi'ü'l-evvel 1314 / 29 Ağustos 1896 tarihinde kendisine Yunan Muharebe Madalyası verilmiştir.

Midilli Duyûn-ı Umûmiyye Nezareti ile Duyûn-ı Umûmiyye Genel Müdürlüğü tarafından Mehmed Şevket Efendi'nin görevindeki iyi hali ve yeterliliği onaylanmıştır. Nüfus

⁹⁸¹ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 289, (17 Cumâde'l-âhire 1316 / 2 Kasım 1898).

* Günümüzdeki Çanakkale ili. Sezen, 2017: 405.

* Balık avlama anlamına gelir. Sami, 2015: 660.

tezkeresi, 29 Temmuz 1311 / 10 Ağustos 1895 tarihli redif teskeresi, Yunan Muharebe Madalyası beratı, askerlikten terhis edildiğine dair Bahr-i Sefid Boğazı Muhafaza Vekâleti'nden verilen 24 Eylül 1313 / 6 Ekim 1897 tarihli teskeresi, Kala-ı Sultâniye Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü ile Koloniya'da kâtiplik hizmetini iyi olarak yaptığını, ayrılma sebeplerini ve borcu olduğunu içeren Koloniya Duyûn-ı Umûmiyye Memuriyeti'nden verilen 24 Şubat 1311 / 7 Mart 1896 tarihli evrakı; Mayıs 1313 / Mayıs-Haziran 1897 tarihli şehadetname ve maaş miktarını beyan eden ekine ilave edilen 17 Temmuz 1314 / 29 Temmuz 1898 tarihli şerh bulunmaktadır. Görev süresi, hizmeti ve aldığı maaş miktarı, ayrılma sebepleri ve üzerinde zimmet bulunmadığı teyit edilmiştir.

Ayvalık Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü tarafından 12 Mart 1314 / 24 Mart 1898 tarihli; Bergama Duyûn-ı Umûmiyye Merkez Müdürlüğü'nden 31 Temmuz 1314 / 12 Ağustos 1898 tarihli; Midilli Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü'nden 7 Teşrin-i evvel 1314 / 19 Ekim 1898 tarihli ve Ayvalık Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü'nden verilen 8 Haziran 1315 / 20 Haziran 1899 tarihli mazbataları, şehadetnameleri, doğrulanmış sureti ve terceme-i hâl varakasının aslı ilişiktir. 16 Cumâde'l-ûla 1324 ve 25 Haziran 1322 / 8 Temmuz 1906

16 Cumâde'l-ûla 1317 / 22 Eylül 1899 tarihinden 7 Ramazan 1317 / 9 Ocak 1900 tarihine kadar maaşının altıda birini ve ayrıca 100 kuruş alarak Ayvalık Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü İkinci Kâtip Vekâleti'ne getirilmiş. 4 Muharrem 1318 / 4 Mayıs 1900 tarihinde Midilli Duyûn-ı Umûmiyye Nezareti Tahrirâtı'nın İkinci Mübeyyinliği'ne nakil edilmiştir. Nakline dair Duyûn-ı Umûmiyye Osmaniyye Memurin Şubesi'ndeki 18 Temmuz 1318 / 4 Mayıs 1900 tarihli vukuat pusulasında bildirilmiştir.⁹⁸²

3.1.72. Mehmed Şükrü Efendi (H. 1286 / M. 1870)

Burdur halkından olup ve Tüccardan İmamzâde lakaplı Hüseyin Ağa'nın oğludur. 10 Zi'l-hicce 1286 / 13 Mart 1870 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Biraz Arapça ve Farsça okumuş. Türkçe okuryazar.

1299/1881-1882 yılında 13 yaşında Burdur Sancağı Adliye Dairesi'nde stajyer olarak işe başlamıştır. 25 Cumâde'l-âhire 1325 / 5 Ağustos 1907 tarihinde 62 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'nin İkinci Mubassırı olarak tayin edilmiştir.

Görevindeki yeterliliği ve iyi hizmet sunduğuna dair Burdur Sancağı eski mutasarrıfı Mustafa Bey tarafından yazılan mülahazada beyan edilmiş ve Konya Vilayeti Mektupçusu

⁹⁸² BOA. DH. SAİD. d. 132, s. 399.

Abdullah Bey ile Konya Valisi Memduh Bey taraflarından mülahazası onaylanmıştır. 7 Safer 1308 ve 10 Eylül 1306 / 22 Eylül 1890⁹⁸³

3.1.73. Mehmed Tefik Efendi (H. 1306 / M. 1888-1889)

Çekirgeoğlu lakaplı müteveffa Hüseyin Hüsnü Efendi'nin oğludur. 1306/1888-1889 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. İzmir Namazgâh İbtidai Mektebi'nde* ilimlere başlangıç okumuş ve pekiyi dereceden şهادetname almıştır. İzmir Mülki İdadi Mektebi'nin rüşdi (orta) bölümüne girmiş ve 5 Eylül 1320 / 18 Eylül 1904 tarihinde pekiyi dereceden rüşdi şهادetnamesi almıştır. Aynı mektebin idadi bölümünü okuyup 25 Şevval 1324 / 12 Aralık 1906 tarihinde pekiyi dereceden şهادetname ile mezun olmuştur. Hukuk Mektebi'ne girerek üçüncü sınıfı başarıyla tamamlamıştır. Türkçe okuryazar.

21 Cumâde'l-ûla 1329 / 20 Mayıs 1911 tarihinde Evkaf Nezareti İntihab-ı Memurin Encümeni'nce 750 kuruş maaşla deneme ile Menteşe* Sancağı Evkaf Memuru olarak tayin edilmiş ve Şaban 1329 / Temmuz-Ağustos 1911 tarihinde görevine başlamıştır.

Terceme-i hâl varakası, Menteşe Sancağı Mutasarrıfı tarafından onaylanmıştır. Mehmed Tefik Efendi'nin bulunduğu görevler, tayin tarihini belirten Evkaf Nezareti İntihab-ı Memurin Encümeni tarafından verilen 7 Mayıs 1327 / 20 Mayıs 1911 tarihli mazbatasından anlaşılmıştır. Göreve başlama tarihi Aydın Vilayeti Evkaf Müdürlüğü tarafından verilen 20 Temmuz 1327/ 2 Ağustos 1911 tarihli yazısından ve maaş miktarı 1327/1909-1910 yılının evkaf senedinden anlaşılmıştır. Mehmed Tefik Efendi'nin mazbatası, yazılı evrakı, nüfus tezkeresi ve okul şهادetnameleri, doğruluğu onaylı sureti ve terceme-i hâl varakasının aslı dosyasında saklı tutulmuştur. 19 Safer 1331 ve 15 Kânun-ı sâni 1328 / 28 Ocak 1913 Tefik⁹⁸⁴

3.1.74. Mustafa İsmet Efendi (H. 1280 / M. 1863-1864)

Tüccardan Abdullah Efendi'nin oğludur. 1280/1863-1864 tarihinde Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okumuş ve Burdur Rüşdiye Mektebi'nde fen ilimleri okumuş ve şهادetname alarak mezun olmuştur. Türkçe okuryazar.

⁹⁸³ BOA. DH. SAİD. d. 31, s. 235, (7 Safer 1308 / 22 Eylül 1890).

* Namazgâh İbtidai Mektebi: 1880 yılında kurulmuş ve erkeklere mahsus bir mekteptir. 1883 ve 1889 yılları arasında 212 öğrenci mezun olmuştur. 1888 yılında mektepte görev yapan 6 öğretmenden 4 hacı bulunmaktaydı. 1894 yılında komisyon heyetinin 7 üyesi olup bunlar 1 Mevlevî şeyhi, 1 hacı hafız ve 3 hacı bulunmaktaydı. 1898 yılında okulun müdürü, aynı zamanda birinci muallimi de olan, Hafız Mehmed Şerif Efendi'ydı. 1908 yılında okulun 6 öğretmeni ve 239 öğrencisi vardı. Özeçoğlu, 2009: 61.

* Bugünkü Muğla. Sezen, 2017: 545.

⁹⁸⁴ BOA. DH. SAİD. d. 192, s. 42, (19 Safer 1331 / 28 Ocak 1913).

Şaban 1296 / Temmuz-Ağustos 1879 tarihinde 16 yaşında Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. Ramazan 1296 / Ağustos-Eylül 1879 tarihinde maaşı 135 kuruştan, 8 Şaban 1303 / 12 Mayıs 1886 tarihinde 115 kuruş zam yapılarak 250 kuruşa çıkarılmıştır.

Beyanı yukarıda geçmiş olan okul şهادetnamesinin doğruluk onay sureti ilişiktir. Burdur Sancağı Muhasebecisi ile Mutasarrıflığı ve Konya Vilayeti taraflarından yazılan mülâhazalara göre Maliye Nezareti tarafından Mustafa İsmet Efendi'nin memuriyetini yeterli ve uygun olarak yerine getirdiği beyan edilmiştir. 29 Zi'l-ka'de 1307 / 17 Temmuz 1890 ve 4 Temmuz 1306 / 16 Temmuz 1890⁹⁸⁵

3.1.74.1. Mustafa İsmet Efendi (H. 1280 / M. 1863-1864) Zeyli

Burdur Sancağı Muhasebe Başkâtibi Abdullah Ata Efendi'nin oğludur. Receb 1280/ Aralık-Ocak 1863-1864 tarihinde Konya Vilayeti dâhilindeki Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde İslam dini ilimlerine başlangıç okumuş ve Burdur Sancağı Rüşdiye Mektebi'nde fen ilimleri okuyup şهادetname alarak mezun olmuştur. Türkçe okuryazar.

Receb 1296 / Haziran-Temmuz 1879 tarihinde 16 yaşında Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 25 Ramazan 1296 / 12 Eylül 1879 tarihinde 135 kuruş maaşla Muhasebe Kalemi'ne Masraf Mukayyid Refakati olarak tayin edilmiştir. 9 Şaban 1303/ 13 Mayıs 1886 tarihinde maaşı 250 kuruşa çıkarılarak Varidat Mukayyidliği'ne nakil edilmiş ve 11 Receb 1306 / 13 Mart 1889 tarihinde görevinden istifa ederek ayrılmıştır. 5 Şevval 1308/ 14 Mayıs 1891 tarihinde Burdur Tahrir ve Vergi Kalemi'nde stajyer olarak çalışmıştır. 2 Cumâde'l-ûla 1310 / 22 Kasım 1892 tarihinde 250 kuruş maaşla Ağlasun Nahiyesi Vergi Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 22 Şevval 1313 / 6 Nisan 1896 tarihinde aynı maaş miktarıyla Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Kâtip Refakati'ne tekrar nakil edilmiştir.

Burdur Sancağı Vergi Memurluğu ile Tahrirat Müdürlüğü ve Konya Vilayeti Tahrir ve Vergi Müdürlüğü ile Valiliği, Tahrir ve Vergi Genel Müdürlüğü makamlarından yazılan mülâhazalara göre Maliye Nezareti tarafından Mustafa İsmet Efendi'nin görevinde yeterli olduğu beyan edilmiştir. Nüfus tezkeresi, şهادetnamenin doğruluk onayı sureti, geçmiş hizmet dökümü, tayin ve ayrılma tarihlerini beyan eden Konya Vilayeti Defterdarlığı tarafından verilen 21 Kânun-ı sâni 1312 / 2 Şubat 1897 tarihli cevap yazısı; Tahrir ve Vergi Genel İdaresi'nin 26

⁹⁸⁵ BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 425, (29 Zi'l-ka'de 1307 / 17 Temmuz 1890).

Teşrin-i sâni 1312 / 8 Aralık 1896 tarihli kayıt pusulası ile terceme-i hâl varakasının aslı saklıdır. 25 Rebi'ü'l-evvel 1317 / 3 Ağustos 1899 ve 21 Temmuz 1315 / 2 Ağustos 1899⁹⁸⁶

3.1.75. Mustafa Lüftü Efendi (H. 1280 / M. 1863-1864)

Konakçızâde lakaplı ve Hasan nam kimesnenin oğludur. 1280/1863-1864 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve medresede bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

12 Şaban 1292 / 13 Eylül 1875 tarihinde Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi'nde stajyer olarak çalışmaya başlamıştır. 28 Zi'l-hicce 1293 / 14 Ocak 1877 tarihinde özel aidat ile Burdur Defter-i Hakani Kalemi Emlak Kâtibi olarak atanmış ve 3 yıl hizmet vererek Rebi'ü'l-evvel 1297 / Şubat-Mart 1880 tarihinde aynı aidatla Tefenni Kazası Tapu Kâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Tefenni Kaymakamlığı Vekâleti tarafından Mustafa Lüftü Efendi'nin, kâtiplik görevini iyi bir şekilde yerine getirdiği onaylanmıştır. 5 Mart 1328 / 18 Mart 1912⁹⁸⁷

3.1.76. Mustafa Nuri Efendi (H. 1270 / M. 1853-1854)

Müteveffa Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur. 1270/1853-1854 yılında Konya Vilayeti'nin Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve medresede biraz Arapça okumuştur. Türkçe yazar ve Rusça konuşur.

18 Rebi'ü'l-evvel 1292 / 24 Nisan 1875 tarihinde Askeriye'ye girmiş ve Başçavuş derecesi ile Plevne Muharebesi'nde gösterdiği yiğit ve cesur davranışlarından dolayı 1295/1878 yılında Plevne Muharebe Madalyası verilmiştir. 4 Cumâde'l-ûla 1300 /13 Mart 1883 tarihinde 600 kuruş aidatla (aylıkla) Ankara Nalluhan Kazası Ser-Tahsildârlığı'na tayin edilmiş ve 29 Zi'l-ka'de 1302 / 9 Eylül 1885 tarihinde istifa ederek ayrılmıştır.

12 Rebi'ü'l-âhir 1305 / 28 Aralık 1887 tarihinde 225 kuruş maaşla Haymana Kazası Bidayet Mahkemesi'nin İkinci Kâtibi olarak işe başlamıştır. 12 Cumâde'l-ûla 1306 / 14 Ocak 1889 tarihinde 300 kuruş maaşla Keskin Kazası Bidayet Mahkemesi Sorgu Hâkim Yardımcılığı'na getirilmiştir. Çalıştığı yerdeki anlaşılamazlık nedeniyle 28 Rebi'ü'l-âhir 1309 / 1 Aralık 1891 tarihinde ayrılmıştır. 16 Şevval 1309 / 14 Mayıs 1892 tarihinde 125 kuruş yarım maaşla Haymana Kazası Nüfus Memur Vekâleti'ne ve sonra 25 Rebi'ü'l-evvel 1310 / 17 Ekim 1892 tarihinde 250 kuruş maaşla asıl memur olarak tayin edilmiştir.

⁹⁸⁶ BOA. DH. SAİD. d. 91, s. 175, (25 Rebi'ü'l-evvel 1317 / 3 Ağustos 1899).

⁹⁸⁷ BOA. DH. SAİD. d. 183, s. 140, (5 Mart 1328 / 18 Mart 1912).

Haymana Kazası Kaymakamlığı ve Ankara Vilayeti Nüfus Nezareti ile Valiliği tarafından terceme-i hâlini; Nüfus Genel Müdürlüğü İdaresi tarafından çalışma süresi, ayrılması, istifa etmesi vs. bilgiler Emanet-i Emiriyye'den ve Mal Sandığı'ndan borcu ve ilişkisi olmadığı ve görevini iyi olarak yerine getirdiğine dair Nallıhan Kazası ve Ankara Vilayeti İdare Meclisi'nin 9 Eylül 1310 / 21 Eylül 1894 tarihli ek mazbatası ve aidat aldığına dair bilginin ve senedi olmadığından Ankara Vilayeti Haymana ve Keskin Kazaları Bidayet Mahkemesi'ndeki kâtiplik görevinde bulunduğuna dair Ankara Vilayeti Bidayet Mahkemesi Heyeti tarafından 12 Teşrin-i evvel 1310 / 24 Ekim 1894 tarihli mazbata hizmet pusulasından anlaşılmıştır. Bunun yanında madalya beratı, nüfus tezkeresi, doğruluğu onaylı sureti ve terceme-i hâl varakasının aslıyla birlikte Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl Şubesi'nde saklıdır. 19 Zi'l-ka'de 1325 ve 11 Kânun-ı evvel 1323 / 24 Aralık 1907⁹⁸⁸

3.1.77. Mustafa Raşid Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838)

Halil Efendi'nin oğludur. 1253/1837-1838 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okumuş ve özel öğretmenden dilbilgisi öğrenmiştir. Türkçe okuryazar.

1288/1871-1872 yılında 35 yaşında Ayvalık Rüsumat Müdürlüğü Dairesi'nde stajyer olarak işe başlamıştır. 1294/1877-1878 yılında 160 kuruş maaşla Mubassır olarak devam etmiş ve Cumâde'l-ûla 1300 / Mart-Nisan 1883 tarihinde maaşı 250 kuruşa çıkarılmıştır. Muharrem 1301 / Kasım-Aralık 1883 tarihinde aynı maaş miktarı ile İzmir Rüsumat Nezareti'ne bağlı Dikili Rüsumat Kâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Çalıştığı hizmetlerden nakil suretiyle ayrılmıştır. Herhangi bir kötü durum ve sorumsuzluk nedeniyle mahkemeye alınmamıştır.

İzmir Rüsumat Nezareti'nden yazılan mütalaaya göre Aydın Vilayeti Rüsumat Emaneti tarafından düzenlenen mülahazalarda Mustafa Raşid Efendi, görevini yeterli olarak yerine getirdiği bildirilmiştir. 12 Zi'l-ka'de 1305 ve 9 Temmuz 1304 / 21 Temmuz 1888

Mustafa Raşid Efendi, 13 Rebi'ü'l-âhir 1302 / 30 Ocak 1885 tarihinde 300 kuruş maaşla Anbar Tuz Memurluğu'na nakil edilmiştir. Yanlış tezkere nedeniyle 16 Rebi'ü'l-evvel 1305 / 2 Aralık 1887 tarihinde Rüsumiye Kurulu kararıyla azledilmiş ve aynı yılın Rebi'ü'l-âhir ayında/ Aralık-Ocak 1887-1888 150 kuruş maaşla Ayvalık Rüsumat Müdürlüğü'ne Kolculuk olarak tayin edilmiştir.⁹⁸⁹

⁹⁸⁸ BOA. DH. SAİD. d. 144, s. 367, (19 Zi'l-ka'de 1325 / 24 Aralık 1907).

⁹⁸⁹ BOA. DH. SAİD. d. 19, s. 429.

3.1.77.1. Mustafa Raşid Efendi (H. 1253 / M. 1837-1838) Zeyli

Hâfız Halil Efendi'nin oğludur. 1253/1837-1838 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve Arapça dilbilgisi okumuştur.

1288/1871-1872 yılında 35 yaşında İzmir Rüşumat Nezareti'ne bağlı Ayvalık Rüşumat Müdürlüğü Dairesi'nde stajyer olarak işe başlamıştır. 1294/1877-1878 yılında 160 kuruş maaşla aynı kurumun Mubassırı olarak tayin edilmiştir. Cumâde'l-ûla 1300 / Mart-Nisan 1883 tarihinde maaşı 250 kuruşa çıkarılmış ve 7 Muharrem 1301 / 8 Kasım 1883 tarihinde aynı maaş miktarıyla İzmir Dikili Rüşumat Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. 13 Rebi'ü'l-âhir 1305 / 29 Aralık 1887 tarihinde 300 kuruş maaşla İzmir Rüşumat Nezareti'ne bağlı Anbar Tuz Rüşumat İdaresi Memurluğu'na nakil edilmiştir.

Bulunmuş olduğu hizmetlerden nakil ve yükselme suretiyle ayrılmıştır. Memuriyeti sırasında herhangi bir sorumluluk nedeniyle mahkemeye alınmamıştır.

İzmir Rüşumat Nezareti'nden yazılan mülahazada Mustafa Raşid Efendi, Anbar Tuz Memurluğu'nda iken görevinde liyakatli ve yeterli olduğu görüldüğü kurumun müdürlüğünden beyan edilmiştir. Aydın Vilayeti ile Rüşumat Emaneti tarafından Mustafa Raşid Efendi'nin görevinde yeterli olduğu mülahazada açıklanmıştır. 25 Receb 1303 ve 17 Nisan 1302 / 29 Nisan 1886

Kendisinin yanlış tezkere nedeniyle 15 Rebi'ü'l-evvel 1305 / 1 Aralık 1887 tarihinde azledilmiş ve aynı yılın Rebi'ü'l-âhir ayında / Aralık-Ocak 1887-1888'de 150 kuruş maaşla Ayvalık Rüşumat Müdürlüğü Kolculuğu'na tayin edilmiştir. 5 Zi'l-hicce 1305 / 13 Ağustos 1888 tarihinde Gölcük Rüşumat İdaresi Memurluğu'na nakil edilmiştir.⁹⁹⁰

3.1.78. Mustafa Rauf Bey (H. 1274 / M. 1857-1858)

Hacı Abdülhamid Bey'in oğludur. 1274/1857-1858 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç ve Medrese'de bir miktar Arapça okumuştur. Türkçe okuryazar.

Muharrem 1301 / Kasım-Aralık 1883 tarihinde 27 yaşında Burdur Sancağı Ticaret Mahkemesi'ne Geçici Üye olarak atanmıştır. 10 Rebi'ü'l-âhir 1303 / 16 Ocak 1886 tarihinde 180 kuruş maaşla Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi İkinci Kâtipliği'ne nakil edilmiştir.

⁹⁹⁰ BOA. DH. SAİD. d. 11, s. 113.

Memurluğu sırasında herhangi bir şikâyeti bulunmamış ve mahkeme altına alınmamıştır.

Burdur Defter-i Hakani Memuriyeti ile Mutasarrıflığı tarafından yazılan mülahazalarda Mustafa Rauf Bey, işinde yeterli ve işini iyi olarak yerine getirdiğini Vergi Emaneti'nden eklenen 25 Receb 1302 / 10 Mayıs 1885 tarihli mütalaada ve önceki mülahazalar ile terceme-i hâlinin içeriği onaylanmıştır. 15 Cumâde'l-ûla 1305 / 29 Ocak 1888 ve 16 Kânun-ı sâni 1303/ 28 Ocak 1888⁹⁹¹

3.1.79. Mustafa Reşid Efendi (H. 1290 / M. 1873)

Hacı İsmail Ağazâde lakaplı ve İsmail Hakkı Efendi'nin oğludur. Muharrem 1290 / Mart 1873 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç okumuş ve Rüşdiye Mektebi'ni bitirerek şehadetname almıştır. Türkçe okuryazar.

29 Şaban 1304 / 23 Mayıs 1887 tarihinde 14 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 8 Ramazan 1306 / 8 Mayıs 1889 tarihinde 62 kuruş maaşla Tahrirat Kalemi Mübeyyizliği'ne atanmış ve 3 Zi'l-ka'de 1306 / 1 Temmuz 1889 tarihinde maaşına 20 kuruş zam yapılarak 82 kuruşa çıkarılmış. 7 Muharrem 1308 / 23 Ağustos 1890 tarihinde 140 kuruş maaşla Burdur Sancağı Evrak Mukayyidliği'ne terfi etmiştir. 2 Şaban 1308 / 13 Mart 1891 ve 24 Cumâde'l-ûla 1310 / 14 Aralık 1892 tarihleri arasında maaşına 15 kuruş zam yapılarak 175 kuruşa çıkarılmıştır. 28 Zi'l-ka'de 1310 / 13 Haziran 1893 tarihinde 230 kuruş maaşla Tahrirat Kalemi'ne Müsvedde Memuru ve 29 Ramazan 1313 / 14 Mart 1896 tarihinde 330 kuruş maaşla Burdur Sancağı İdare Meclisi Başkâtipliği'ne terfi etmiştir.

Mustafa Reşid Efendi, memurluk görevini iyi bir şekilde yerine getirdiği Burdur Tahrirat Müdürlüğü tarafından mülahazası yazılmış ve Burdur Sancağı Mutasarrıflığı Vekâleti ile Konya Vilayeti tarafından arz edilmiştir. Şehadetnamesi, nüfus tezkeresi, geçmiş hizmet dökümü ve terceme-i hâl varakasının aslı saklıdır. 11 Rebi'ü'l-evvel 1317 / 20 Temmuz 1899 ve 7 Temmuz 1315 / 19 Temmuz 1899

26 Zi'l-ka'de 1322 / 1 Şubat 1905 tarihinde görevindeki devamlılığı ve gayretinden dolayı kendisine Üçüncü Rütbe verilmiştir. Verildiğine dair Ruûs-ı Hümayun'dan anlaşılmıştır.

19 Cumâde'l-âhire 1318 / 14 Ekim 1900 ve 11 Zi'l-ka'de 1324 / 27 Aralık 1906 tarihleri arasında 100 kuruş maaşla Burdur Rüşdiye Mektebi'nde Hüsn-i Hat* Öğretmeni olarak

⁹⁹¹ BOA. DH. SAİD. d. 15, s. 351, (15 Cumâde'l-ûla 1305 / 29 Ocak 1888).

* Güzel yazı yazma sanatıdır. Devellioğlu, 2012: 450.

çalışmıştır. 15 Şaban 1325 / 23 Eylül 1907 ve 9 Zi'l-ka'de 1325 / 14 Aralık 1907 tarihleri arasında İdadi Mektebi'nde Hüsn-i Hat Öğretmeni olarak çalışmıştır. 29 Eylül-31 Kânun-ı evvel 1319 / 12 Ekim 1903-13 Ocak 1904 tarihlerinde Burdur Sancağı İdare Meclisi'nde gönüllü olarak Müstantık* olarak görev almıştır. 1 Ağustos 1315 / 13 Ağustos 1899 ve 8 Nisan 1321 / 21 Nisan 1905 tarihleri arasında Ziraat Bankası Burdur Şubesi ve Burdur Ticaret Odası'nda Gönüllü Üye olarak yer almıştır. Ziraat Bankası Üyeliği'nde iken 2.900 kuruş 30 para ikramiye almıştır. Ziraat Odası'nın ilgili işlerinde iyi hizmetiyle gayretli olarak çalışmıştır.

Öğretmenlik görevindeki durumu bilinmediği için 8 Muharrem 1328 / 20 Ocak 1910 tarihinde kötü halinden dolayı Konya Vilayeti Tensik Komisyonu tarafından üçüncü maddeye göre kadro dışı bırakılmıştır. Kadrodan çıkarıldıktan sonra 21 Kânun-ı sâni 1325 / 3 Şubat 1910 tarihinde memurluktan ayrılmıştır. Çalıştığı hizmetlerde borcu ve ilişkisi olmadığı Burdur İdare Meclisi'nden görülüp iade edilmiştir. 5 Haziran 1326 / 18 Haziran 1910 tarihli mazbatasına ile Sicil Memurin Kalemi Müdürlüğü'nün 14 Ağustos 1324 / 27 Ağustos 1908 tarihli cevap yazısından anlaşılmıştır.

Mustafa Reşid Efendi'nin Tedkik-i Tensikat Komisyonu tarafından 12 Kânun-ı evvel 1326 / 25 Aralık 1910 tarihinde yeniden memurluğa alınma kararı verilmiş fakat Tensik Kanunu gereğince 21 Kânun-ı sâni 1325 / 3 Şubat 1910 tarihinden itibaren kadro dışı bırakılarak 330 kuruş işsizlik maaşı bağlanmıştır. Muhasebe Müdürlüğü'nün 23 Kânun-ı evvel 1326 / 5 Ocak 1911 tarihli yazısından bildirilmiştir.⁹⁹²

3.1.80. Osman Efendi (H. 1277 / M. 1861)

Şamadancızâde Süleyman Efendi'nin oğludur. Ramazan 1277 / Mart-Nisan 1861 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde İslam dini ilimlere başlangıç okumuş ve Medrese'de bir miktar Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

1293/1876-1877 yılında 16 yaşında Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 13 Receb 1295 / 13 Temmuz 1878 tarihinde 94 kuruş maaşla Burdur Sancağı Temyiz Meclisi Mukayyidliği'ne tayin edilmiştir. 12 Zi'l-hicce 1296 / 27 Kasım 1879 tarihinde 300 kuruş maaşla Bidayet Mahkemesi Zabıt Kâtipliği; 14 Rebi'ü'l-evvel 1298 / 14 Şubat 1881 tarihinde Bidayet Mahkemesi Aza-i Mülazımı olarak görev yapmıştır. 2 Muharrem 1300 / 13 Kasım 1882 tarihinde 400 kuruş maaşla Savcı yardımcılığı ile Mukavelat muharrirliğinin birleşmesiyle Tefenni Kazası Bidayet Mahkemesi Başkâtipliği'ne nakil edilmiştir. 21

* Sorgu hâkimi anlamına gelir. Devellioğlu, 2012: 872.

⁹⁹² BOA. DH. SAİD. d. 86, s. 445.

Cumâde'l-âhire 1301 / 18 Nisan 1884 tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 7 Receb 1301 / 3 Mayıs 1884 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Maarif Kâtipliği'ne tayin edilmiş fakat maaşının yetersizliği nedeniyle 12 Şaban'da / 7 Haziran'da istifa ederek ayrılmıştır. 25 Şevval 1303 / 27 Temmuz 1886 tarihinde 400 kuruş maaşla Sandık Emaneti'nin Belediye ile birleşerek Burdur Belediyesi'nde Başkâtip olarak yer almıştır. 26 Şevval 1306 / 25 Haziran 1889 tarihinde 450 kuruş maaşla Burdur Sancağı Muhasebe Başkâtipliği'ne nakil edilmiştir.

Burdur Sancağı Muhasebeciliği ile Mutasarrıflığı ve Konya Vilayeti Defterdarlığı taraflarından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından Osman Efendi, görevini doğruluktan ayrılmadan yerine getirdiği beyan edilmiştir. Burdur Sancağı Belediyesi Sandık Eminliği ve Başkâtiplik görevi sırasında bir suç, zimmeti ve borcu bulunmadığına dair Burdur Sancağı Belediye Heyeti'nden verilen 10 Temmuz 1305 / 22 Temmuz 1889 tarihli mazbatası ve doğruluk onayı sureti ilişkilidir. 17 Şevval 1309 / 15 Mayıs 1892 ve 2 Mayıs 1308 / 14 Mayıs 1892⁹⁹³

3.1.81. Osman Nuri Efendi (H. 1289 / M. 1872-1873)*

Müteveffa Hacı Hamza Efendi'nin oğludur. 1289/1873-1874 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Mekteb-i Sultani (Galatasaray Lisesi) ve Mülkiye'nin İdadi kısmında bir süre okumuştur. Türkçe okuryazar.

24 Rebi'ü'l-evvel 1307 / 18 Kasım 1889 tarihinde 22 yaşında 400 kuruş maaşla Kandıra* Kazası Ziraat Bankası Şubesi Sandığı Muhasebe Kâtipliği'ne tayin edilmiştir. 6 Ramazan 1311 / 13 Mart 1894 tarihinde maaşına 100 kuruş zam yapılarak 500 kuruşa çıkarılmıştır. Sonrasında 700 kuruş maaşla Uşak Kazası Ziraat Bankası Şubesi Sandığı Muhasebe Kâtipliği'ne görev değişiminden dolayı 29 Muharrem 1312 / 2 Ağustos 1894 tarihinde önceki görevinden ayrılmıştır. 24 Safer'de / 27 Ağustos'ta işe başlamıştır.

Uşak Kazası Kaymakamlığı tarafından yazılan mülahazada Osman Nuri Efendi'nin görevinde liyakatli ve yeterli olduğu onaylanmıştır. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nden yazılan mülahazada hizmetini iyi olarak yerine getirdiği yazılmıştır. Kandıra'da Muhasebe Kâtipliği'nde iken beyan edilen Kandıra Kazası Ziraat Bankası Şubesi ve İdare Meclisi'nden verilen 3 Ağustos 1310 / 15 Ağustos 1894 tarihli mazbatası, Mekteb-i Sultani ve Mekteb-i İdadi-i Mülkiye Müdürlükleri'nin tasdiknamesi, nüfus tezkeresi, doğrulanmış onay sureti, göreve başlama tarihi, maaş miktarını içeren Kütahya Sancağı Ziraat Bankası Şubesi İdare

⁹⁹³ BOA. DH. SAİD. d. 40, s. 163, (17 Şevval 1309 / 15 Mayıs 1892).

* Memurun doğum tarihi 1285 değil 1289 olarak belirtmiştir.

* Diğer adı maa Gençlü, maa Şeyhler ve Kaymaz olup bugünkü Kocaeli'nin kazasıdır. Sezen, 2017: 410.

Meclisi'nden verilen 6 Şubat 1310 / 18 Şubat 1895 tarihli mazbatası ve terceme-i hâl varakasıyla saklıdır. 10 Şaban 1317 / 14 Aralık 1899 ve 1 Kânun-ı evvel 1315 / 13 Aralık 1899

1.000 kuruş maaşıyla Aydın Sancağı Ziraat Bankası Şubesi'ne memur değişiminden dolayı 22 Rebi'ü'l-âhir 1314 / 30 Eylül 1896 tarihinde Ziraat Bankası Uşak Şubesi'nin Muhasebe Kâtipliği'nden ayrılmış ve 5 Rebi'ü'l-âhir 1314 / 13 Eylül 1896 tarihinde önceki kişinin yerine geçerek göreve başlamıştır. Ziraat Bankası Uşak Şubesi Sandık Kâtibi sırasında borcu ve ilişkisi olmadığı İdare Meclisi'nden verilen 14 Eylül 1312 / 26 Eylül 1896 tarihli mazbatanın doğruluğu onaylı suretinden anlaşılmış olup Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'nün vukuat pusulasında gösterilmiştir.

Osman Nuri Efendi'nin doğum tarihi 1285/1868-1869 olmayıp 1289/1872-1873 olarak belirtmiştir. Tarih düzeltmesini, çalıştığı idarenin 8 Mayıs 1322 / 21 Mayıs 1906 tarihli vukuat pusulasından bildirilmiştir.

Ziraat Bankası'nda çalıştığı sırada ödünç para (kredi) almak isteyen kişilere para olmadığını bildirmesi, tahsildarları ve bazı kişilerin maaşlarını istediği gibi yükseltip indirmesi gibi keyfi davranması, muhasebe üyelerine işine devam etmediğine rağmen para vermesi, kendisine faydalı gördüğü taleplerle kâr elde etmesi, icra işlemlerini takip etmeyerek 2 milyon lirayı kırıp bankayı zarara uğratmıştır. Yapılan denetlemeden anlaşılması üzerine 22 Nisan 1326 / 5 Mayıs 1910 tarihli İdare Meclisi kararıyla 25 Mayıs 1326 / 7 Haziran 1910 tarihinde görevinden azledilmişse de sonradan yapılan soruşturmaya göre kendisinden önceki kişiden devraldığı 2,5 milyon kuruşu kırdırıştır. Geriye kalan 2 milyon kuruş ile önceden de 6,5 milyon kuruş borçlanmadan dahi 2,5 milyon kuruş miktarı tahsil etmesi ve şu anda bir sebepten dolayı geriye 1.800.000 kuruş miktar olarak kalmış ve icra takibi yapılmamıştır. Diğerleri hakkında takipte bulunduğu anlaşılmış ve bankaya eğer bir düzenleme yaparsa kendisinin tazminat ödeyeceği için açıkta kalması kararından vazgeçilerek çalışmasına karar verilmiştir. İdare Meclisi'nin 21 Mart 1326 / 3 Nisan 1910 tarihli kararında yazılıdır.

Çalıştığı hizmetlerde borcu ve ilişkisi olmadığı Aydın Şubesi'nde görülmüş ve geri verilen sandık Meclisi'nin mazbatasından anlaşılmış ve Ziraat Bankası Genel İdaresi'ndeki Nisan 1327 / Nisan-Mayıs 1911 tarihli vukuat pusulasında yazılıdır. Osman Nuri Efendi'ye 4 Cumâde'l-âhire 1328 / 13 Haziran 1910 tarihinde 330 kuruş işsizlik maaşı bağlanmıştır. 31 Ağustos 1327 / 13 Eylül 1911 tarihli vukuat pusulasında yazılıdır.⁹⁹⁴

⁹⁹⁴ BOA. DH. SAİD. d. 100, s. 121.

3.1.82. Ömer Yümni Efendi (H. 1302 / M. 1884-1885)

Mehmed Tevfik Efendi'nin oğludur. 1302/1884-1885 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuştur. Burdur Sancağı Rüşdiye Mektebi'ni bitirmiş ve şهادetname ile çıkmıştır. Türkçe okuryazar.

1317/1899-1900 yılında Burdur Sancağı Telgrafhanesi'ne stajyer olarak çalışmaya başlamıştır. Zi'l-ka'de 1319 / Şubat-Mart 1902 tarihinde 200 kuruş geçici maaşla Niğde Sancağı Telgraf ve Posta Merkezi Haberleşme Memurluğu'na atanmıştır.

Niğde Sancağı Telgraf ve Posta Müdürlüğü ile Telgraf ve Posta Nezareti makamları tarafından Ömer Yümni Efendi'nin, görevindeki devamlılığını onaylamıştır. Telgraf ve Posta Nezareti Sicil ve Muhasebe Kalemleri'nde kaydı uygun olarak görülmüştür. Okul şهادetnamesi, nüfus tezkeresi, doğruluğu onaylı sureti ve terceme-i hâl varakasının aslıyla birlikte şubede saklıdır. 22 Receb 1324 / 11 Eylül 1906 ve 3 Mayıs 1322 / 16 Mayıs 1906

14 Rebi'ü'l-âhir 1322 / 28 Haziran 1904 tarihinde 400 kuruş maaş ve yer değiştirmeye Antalya Telgraf ve Posta Merkezi Haberleşme Memurluğu'na getirilmiş ve 16 Safer 1324 / 11 Nisan 1906 tarihinde 540 kuruş maaşla aynı kurumun müdürlüğüne terfi etmiştir. Telgraf ve Posta Sicil Şubesi'ndeki 24 Temmuz 1323 / 6 Ağustos 1907 tarihli vukuat pusulasındadır.⁹⁹⁵

3.1.83. Ömer Ziya Efendi (H. 1303 / M. 1885-1886)

Hacı Hasanzâde lakaplı müteveffa Hacı Ahmed Efendi'nin oğludur. 1303/1885-1886 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Rüşdiye Mektebi'nde okumuş ve 5 Ağustos 1316 / 18 Ağustos 1900 tarihli pekiyi dereceden şهادetname almıştır. Türkçe yazar, Arapça ve Farsça'ya aşinadır.

27 Muharrem 1328 / 8 Şubat 1910 tarihinde 200 kuruş maaşla Burdur Sancağı Nüfus Kâtibi Refakati'ne atanarak işe başlamıştır.

Burdur Sancağı Nüfus Memurluğu ile Mutasarrıflığı ve Konya'daki terceme-i hâl varakasının içeriği, Ömer Ziya Efendi görevini doğru olarak yerine getirdiği ve yeterli olduğu onaylanmıştır. İşe giriş tarihi ve maaş miktarını içeren bilgiler Konya Vilayeti Valiliği tarafından 29 Haziran 1326 / 12 Temmuz 1910 tarihli cevap yazısı, nüfus tezkeresi, şهادetnamesi ve doğruluğu onaylı suretleri Genel İdare'de saklıdır. 19 Receb 1328 / 27 Temmuz 1910 ve 13 Temmuz 1326 / 26 Temmuz 1910⁹⁹⁶

⁹⁹⁵ BOA. DH. SAİD. d. 116, s. 263.

⁹⁹⁶ BOA. DH. SAİD. d. 174, s. 385, (19 Receb 1328 / 27 Temmuz 1910).

3.1.84. Pandeli Fehmi Efendi (H. 1274 / M. 1857-1858)

Rum kökenli olup Tüccardan Vasilaki'nin oğludur. 1274/1857-1858 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. İzmir Nafia Mektebi'nde Türkçe ve Rumca dilleri ve fen ilimleri okumuştur. Türkçe okuryazar.

Cumâde'l-ûla 1298 / Nisan 1881 tarihinde 24 yaşında Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'ne stajyer olarak işe başlamıştır. 23 Rebi'ü'l-evvel 1299 / 12 Şubat 1882 tarihinde 250 kuruş maaşla Karaağaç Kazası'na bağlı İdil Nahiyesi Sandık Sarrafı olarak görev yapmıştır. 16 Receb 1301 / 12 Mayıs 1884 tarihinde görev süresi bittiği için ayrılmıştır. 23 Şevval 1301 / 16 Ağustos 1884 tarihinde 360 kuruş maaşla Tefenni Kazası Mal Müdürlüğü'ne tayin edilmiştir.

Tefenni Kazası Kaymakamlığı ile Burdur Sancağı Muhasebeciliği ve Konya Vilayeti Valiliği taraflarından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından Pandeli Fehmi Efendi, görevini uygun olarak yerine getirdiği ve yeterli olduğu beyan edilmiştir. İdil Nahiyesi Sandık Sarraflığı görevinde iken herhangi bir borcu ve ilişkisi olmadığı Burdur Sancağı İdare Meclisi'nden verilen 12 Haziran 1304 / 24 Haziran 1888 tarihli mazbatasından gösterilmiştir. 6 Şevval 1307 / 26 Mayıs 1890 ve 12 Mayıs 1306 / 24 Mayıs 1890

Pandeli Fehmi Efendi'nin maaşı 2 Şaban 1305 / 14 Nisan 1888 tarihinde 600 kuruşa çıkarılmıştır. Pandeli Fehmi ile Sandık Emni Livani Efendi, Kırım kuponu maddesi nedeniyle 3 Receb 1308 / 12 Şubat 1891 tarihinde geçici olarak işten el çektiler. Ortak bir durum olduğu için Mülkiye Hâkimliği tarafından Livani Efendi'ye soruşturma açılmış ve bir delil olmadığı için soruşturmaya son vermiştir. Delillerin hazır olmadığı yönünde Livani Efendi, beraat ederek memurluğu geri verilmiştir. Pandeli Efendi'nin hakkındaki soruşturmada kendisinin memurluğa getirileceği hususuna dair bir karar verilmemişti. Soruşturmaya zaman olmadığından Pandeli Efendi'nin çalıştığı Mal Müdürlüğü'nde bir borcu ve ilişkisi olmadığı Konya Vilayeti İdare Meclisi'nin 8 Teşrin-i sâni 1315 / 20 Kasım 1899 tarihli mazbatasına ile Burdur Sancağı İdare Meclisi'nin muhasebe devri ve doğrulanmış suretinde gösterilmiştir. 26 Cumâde'l-ûla 1316 / 12 Ekim 1898 tarihinde 450 kuruş maaşla Isparta Sancağı Sandık Eminliği'ne tayin edilmiş ve 16 Kânun-ı sani 1316 / 29 Ocak 1901 tarihinde görevden ayrılmış ve üzerinde bir zimmet bulunmamıştır. Konya Vilayeti İdare Meclisi'nin 7 Haziran 1315 / 19 Haziran 1899 tarihli mazbatasına göre Maliye Sicil Şubesi'ndeki 18 Mart 1316 / 31 Mart 1900 tarihli vukuat pusulasındadır.⁹⁹⁷

⁹⁹⁷ BOA. DH. SAİD. d. 29, s. 151.

3.1.85. Pavlaki Efendi (H. 1263 / M. 1847)

Tüccardan Yanni Ağa'nın oğludur. 3 Zi'l-ka'de 1263 / 13 Ekim 1847 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. İslam ve Rum Mektepleri'nde okumuş. Ayrıca özel hocadan ders almıştır. Türkçe okuryazar.

20 Şaban 1297 / 28 Temmuz 1880 tarihinde 34 yaşında iken 400 kuruş geçici maaşla Ağlasun Nahiyesi Aşar Emaneti Anbar Memurluğu'na atanmasıyla işe başlamıştır. 11 Safer 1298 / 13 Ocak 1881 tarihinde memuriyetini tamamlamıştır. 28 Zi'l-hicce 1298 / 21 Kasım 1881 tarihinde 300 kuruş maaşla Asikaraağaç* Duyûn-ı Umûmiyye Memurluğu'na alınmış ve 18 Cumâde'l-âhire 1301 / 15 Nisan 1884 tarihinde maaşı 250 kuruşa indirilmiştir.

Konya Duyûn-ı Umumiyye Merkez Müdürlüğü ile Genel Müdürlüğü taraflarından yazılan mülahazalarda memuriyetinin yeterli olduğu onaylanmıştır. Geçici Anbar Memurluğu'nda çalışırken üzerinde zimmeti bulunmadığına dair 8 Zi'l-hicce 1300 / 10 Ekim 1883 tarihli mazbatasını ile doğrulanmış suretinde ilişkilidir. 6 Muharrem 1313 ve 17 Haziran 1311 / 29 Haziran 1895

Pavlaki Efendi, 2.010 kuruş Arak* ve Kazgan* rüsumat gelirlerini kaydetmeden gizlice çalma girişiminde bulunmuştur. 17 Zi'l-ka'de 1309 / 13 Haziran 1892 tarihinde azledilerek mahkemeye çıkarılmıştır. Şura-yı Devlet Temyiz Mahkemesi'nden çıkan 9 Nisan 1321 / 22 Nisan 1905 tarihli ve beş yüz otuz (530) numaralı ilam suretinde Pavlaki Efendi, 2.010 kuruşu zimmetinde bulunduğuna dair bir delil suretinde ispatı bulunmamıştır. Hristo Rozgar Efendi'nin ifadesi var olan ispatı mahkemede tekrar etmiştir. Kendisinin rehavet içerisinde davranması ve alkollü içkiler satışı hakkında hapis ve para cezası mahkûmiyeti yönündeki şaibeden kurtulamayacağından Pavlaki Efendi'nin beraatına karar verilmiştir. Beraat kararı sureti Duyûn-ı Umûmiyye Memurin Şubesi'ndeki 27 Nisan 1318 / 10 Mayıs 1902 ve 14 Mayıs 1323 / 27 Mayıs 1907 tarihli vukuât pusulalarında bildirilmiştir.⁹⁹⁸

3.1.86. Prodromos Fehmi Efendi (H. 1281 / M. 1864)

Rum milletinden Hacı Nikola'nın oğludur. 15 Rebi'ü'l-âhir 1281 / 17 Eylül 1864 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Rum Cemaat Mektebi'nde okumuş ve özel öğretmenden Türkçe dersi almıştır. Türkçe ve Rumca okuryazardır.

* Asikaraağaç, önceden Burdur'a bağlıydı. Sezen, 2017: 819. Daha sonra Denizli'ye bağlanmış olup günümüzdeki Acıpayam'ın 1870 yılındaki adıdır. Sezen, 2017: 5.

* Arak: rakı demektir. Sami, 2015: 724.

* Kazgan: kazan demektir. Sami, 2015: 828.

⁹⁹⁸ BOA. DH. SAİD. d. 61, s. 5.

17 Rebi'ü'l-evvel 1320 / 24 Haziran 1902 tarihinde 270 kuruş maaş ile Garbikaraağaç Kazası Sandık Emmini olarak atanmıştır.

Garbikaraağaç Kazası Mal Müdürlüğü ile Denizli Sancağı Muhasebesi ve Aydın Vilayeti Defterdarlığı taraflarından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından Prodromos Fehmi Efendi, görevini usulünce yerine getirdiği beyan edilmiştir.

Nüfus tezkeresi, doğruluğu onaylı sureti, sandık eminliği görevinde iken tayin tarihi, maaş miktarı, kendisinden sonraki gelen kişiye yerini bırakma emrini yerine getirmiş ve Aydın Vilayeti Defterdarlığı'ndan bildirilen 16 Teşrin-i evvel 1318 / 29 Ekim 1902 tarihli ilmü haberi, terceme-i hâl varakası ile saklıdır. 28 Rebi'ü'l-âhir 1324 ve 8 Haziran 1322 / 21 Haziran 1906

8 Rebi'ü'l-evvel 1322 / 23 Mayıs 1904 tarihinde görevinden istifa etmiştir. Aydın Vilayeti Defterdarlığı'nın 2 Teşrin-i sâni 1322 / 15 Kasım 1906 tarihli yazısına göre Maliye Sicil Şubesi'ndeki 15 Şubat 1322 / 28 Şubat 1907 tarihli vukuat pusulasından bildirilmiştir.⁹⁹⁹

3.1.87. Salih Sabri Efendi (H. 1285 / M. 1868-1869)

Tüccardan olup Uzun Ahmedzâde lakaplı Ahmed Ağa'nın oğludur. 1285/1868-1869 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde temel İslam dini ilimlere başlangıç okumuş ve Medrese'de Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

1301/1883-1884 yılında 16 yaşında Burdur Sancağı Vergi Kalemi'nde işe başlamış ve arkasından Burdur Nüfus Kalemi'ne devam etmiştir. 22 Şaban 1306 / 23 Nisan 1889 tarihinde 250 kuruş maaşla Ağlasun Nahiyesi Tahrir ve Vergi Kâtibi olarak atanmıştır.

Burdur Sancağı Tahrir ve Vergi Müdürlüğü ile Mutasarrıflığı ve Konya Vilayeti Defterdarlığı, Valiliği ile Tahrir ve Vergi Genel Müdürlüğü taraflarından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti tarafından Salih Sabri Efendi, görevini iyi olarak yerine getirdiği ve yeterli görüldüğü beyan edilmiştir. 5 Zi'l-ka'de 1309 / 1 Haziran 1892 ve 19 Mayıs 1308 / 31 Mayıs 1892

Salih Sabri Efendi, 3 Cumâde'l-ûla 1310 / 23 Kasım 1892 tarihinde 400 kuruş maaşla Burdur Sancağı Merkez Vergi Kâtipliği'ne nakil olunmuş ve Genel İdare tarafından kâtip olarak atamasından dolayı 21 Şevval 1313 / 5 Nisan 1896 tarihinde 250 kuruş maaşla önceki görev yeri olan Ağlasun Nahiyesi Vergi Kâtipliği'nde çalışmıştır. Konya Vilayeti Defterdarlığı'nın

⁹⁹⁹ BOA. DH. SAİD. d. 127, s. 195.

29 Kânun-ı sâni 1312 / 10 Şubat 1897 tarihli cevap yazısından anlaşılmış ve Maliye Sicill-i Ahvâl Şubesi'ndeki 31 Mart 1313 / 12 Nisan 1897 tarihli vukuat pusulasındadır.¹⁰⁰⁰

3.1.87.1. Salih Sabri Efendi (H. 1285 / M. 1868-1869) Zeyli

Tüccardan olup müteveffa Ahmed Efendi'nin oğludur. 1285/1868-1869 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuş ve Medrese'de Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okuryazar.

Burdur Sancağı Vergi Kalemi'nde bir süre stajyer olarak devam etmiş olup 21 Şaban 1306 / 22 Nisan 1899 tarihinde 250 kuruş maaşla Ağlasun Nahiyesi Vergi Kâtipliği'ne atanmıştır. 2 Cumâde'l-ûla 1310 / 22 Kasım 1892 tarihinde 400 kuruş maaşla Burdur Sancağı Merkez Vergi Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. 24 Muharrem 1314 / 5 Temmuz 1896 tarihinde önceki görevine geri gelmiştir. 500 kuruş maaşla Tefenni Kazası Mal Müdürü Yardımcısı olarak nakil edilmesinden dolayı 9 Şaban 1317 / 13 Aralık 1899 tarihinde Ağlasun'daki kâtiplik görevinden ayrılmıştır. 13 Şaban 1317 / 17 Aralık 1899 tarihinde Tefenni'deki görevine başlamıştır. 28 Receb-29 Şaban 1320 / 31 Ekim-1 Aralık 1902 tarihleri arasında Tefenni Kazası Mal Müdürlüğü Vekâleti'nde bulunmuş ve maaşını zamlı olarak 88,5 kuruş almıştır.

Tefenni Kazası Mal Müdürlüğü ile Kaymakamlığı ve Burdur Sancağı Muhasebe Vekâleti ile Mutasarrıflık makamlarından yazılan mülahazalara göre Maliye Nezareti Müsteşarlığı tarafından Salih Sabri Efendi, görevini yerine getirdiği ve mesleğinde yeterli olduğu beyan edilmiştir.

Nüfus tezkeresi, geçmiş hizmet dökümü, çalışma süresi, maaş miktarları, ayrılma sebepleri ve beratı içeren belgeler Tefenni Kazası ve Burdur Sancağı İdare Meclisleri'nin ve Konya Vilayeti İdare Meclisi'nden verilen ek; 22 Şubat 1318 / 7 Mart 1903, 4 Kânun-ı sâni 1315 / 16 Ocak 1900 ve 9 Haziran 1325 / 22 Haziran 1909 tarihli üç mazbata, doğruluğu onaylı sureti, tayin tarihi, maaş miktarını içeren Konya Vilayeti Defterdarlık Vekâleti'ndeki 1 Eylül 1325 / 14 Eylül 1909 tarihli yazılı cevap ile terceme-i hâl varakasının aslı şubede saklıdır. 5 Zi'l-hicce 1327 ve 5 Kânun-ı evvel 1325 / 18 Aralık 1909¹⁰⁰¹

3.1.88. Süleyman Sıdkı Efendi (H. 1268 / M. 1852)

Nescizâde lakaplı ve Burdur Sancağı Defter-i Hakani Başkâtibi müteveffâ el-hac Ahmed Hayri Efendi'nin oğludur. Receb 1268 / Nisan-Mayıs 1852 tarihinde Burdur'da

¹⁰⁰⁰ BOA. DH. SAİD. d. 39, s. 257.

¹⁰⁰¹ BOA. DH. SAİD. d. 170, s. 123, (5 Zi'l-hicce 1327 / 18 Aralık 1909).

doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuş ve medresede bir süre okumuştur. Türkçe yazar.

Defter-i Hakani Nezareti Encümeni tarafından yapılan sınavda üçüncü sınıf Defter-i Hakani Memurluğu'na hak kazanmış olduğu iki yüz doksan altı (296) numaralı intihabname (seçimname) almıştır. Hukuk Mektebi'nin Kurulu Mümeyyiz Heyeti huzurunda yapılan sınava girerek 30 Cumâde'l-ûla 1327 / 19 Haziran 1909 tarihli ve yedi yüz altmış beş (765) numaralı pekiyi dereceden hâkimlik şهادetnamesini almıştır.

22 Rebî'ül-âhire 1286 / 1 Ağustos 1869 tarihinde Burdur Sancağı Merkez Tapu Kâtipliği'ne atanarak işe başlamıştır. Arkasından 6 Rebî'ül-âhire 1289 / 13 Haziran 1872 tarihinde Burdur Sancağı Defter-i Hakani Kalemi İkinci Kâtipliği'ne nakil edilmiş ve 27 Ramazan 1289 / 28 Kasım 1872 tarihinde 175 kuruş maaşla aynı kurumun Başkâtipliği'ne terfi etmiştir. 18 Zi'l-ka'de 1291 / 27 Aralık 1874 tarihinde 380 kuruş maaşla Burdur Sancağı Cinayet Mahkemesi Kâtipliği'ne nakil edilmiş ve 27 Cumâde'l-ûla 1293 / 20 Haziran 1876 tarihinde istifa ederek ayrılmıştır. 27 Zi'l-hicce 1295 / 22 Aralık 1878 ve 8 Muharrem 1297 / 22 Aralık 1879 tarihleri arasında 235 kuruş maaşla Ağlasun Nahiyesi Vergi Kâtibi olarak bir yıl çalışmıştır. 16 Rebî'ü'l-âhir 1297 / 28 Mart 1880 tarihinde 270 kuruş maaşla Burdur Sancağı Cinayet Mahkemesi Başkâtibi olarak terfi etmiştir.

Savcı Yardımcısı'nın izinle İstanbul'a gitmesi nedeniyle 28 Zi'l-hicce 1301 / 19 Ekim 1884 tarihinden 28 Safer 1302 / 17 Aralık 1884 tarihine kadar vekâletlik yapmış ve maaşını zamlı olarak 843 kuruş almıştır. Süleyman Sıdkı Efendi, görevi sırasında bazı kişilerin mahkemelerine men kararı verilmiş olmasına rağmen itiraz etmemesi ve cinayetten suçlu olduğu kötü gidişi uygun görmemesi gibi durumlar üzerine Adliyye Müfettişliği tarafından gönderilen haber üzerine azledilmiş olsa da çalışmasına bir engel görülmediğinden ilgili makam tarafından memurun tekrar çalışma kararı alınmıştır. Karardan sonra Garbikaraağaç Kazası ile Burdur Sancağı Dava Vekâleti'nde çalışmaktayken 13 Muharrem 1317 / 24 Mayıs 1899 tarihinde Burdur Belediyesi Meclis Üyesi olarak tayin olunmuştur. Gönüllü olarak üyelik görevini 4 yıl içerisinde tamamlayarak ayrılmıştır. 24 Receb 1323 / 24 Eylül 1905 tarihinde Burdur Sancağı Arazi ve Emlâk Yoklama Kâtipliği'ne atanmıştır. 19 Muharrem 1325 / 4 Mart 1907 tarihinde 380 kuruş maaşla Cebel-i Bereket Sancağı Defter-i Hakani Kalemi Başkâtipliği'ne nakil edilmiştir. 22 Rebî'ü'l-âhir - 4 Receb 1325 / 4 Haziran -13 Ağustos 1907 tarihine kadar 136 kuruş 30 para ve 24 Muharrem - 5 Receb 1325 / 9 Mart -14 Ağustos 1907 tarihleri arasında 160 kuruş maaş ve aidatla Defter-i Hakani Memur Vekâleti ile Merkez Tapu Kâtip Vekâleti'nde bulunmuştur. Hizmeti esnasında iş güç sahiplerinden harç adı altında

haddinden fazla para alması, dairelerde biriken evrakları zamanında işlememesi, kayda aykırı davranarak tapu senedi vermesi gibi genel emniyete uygun davranmadığı ve kanunlara karşı gelmesi nedenleriyle işten el çektirilmiştir. Hakkında açılan soruşturma gereğince tutuklanma kararı verilmiştir. Tutuklanmasına dair Cebel-i Bereket İdare Meclisi tarafından düzenlenen 17 Şubat 1323 / 1 Mart 1908 tarihli telgraf yoluyla yazılan mazbatada beyan edilmiştir. 3 Nisan 1324 / 16 Nisan 1908 tarihinde nazırlık tarafından azledilme kararı verilmiş olsa da Süleyman Sıdkı Efendi'nin soruşturmaya tekrar gerek görülmemesine ve asli memurluğuna dayanarak boş bir memurluğa tayin edilmesine dair 24 Mayıs 1325 / 6 Haziran 1909 tarihli kararında yazılıdır.

Süleyman Sıdkı Efendi'nin çalıştığı görevleri, tayin ve maaş bilgileri ve üzerinde zimmeti bulunmadığını belirten Burdur Sancağı İdare Meclisi tarafından verilen 27 Mayıs 1322 / 9 Haziran 1906 tarihli mazbata ve doğruluğu onaylı suretinden anlaşılmıştır. Ayrıca görev sırasında iken azledilme ve tekrar çalışma kararını bildiren 2 Mart 1325 / 15 Mart 1909 tarihli derkenar suretinde Burdur İdare Meclisi'nden verilen 6 Kânun-ı sâni 1323 / 19 Ocak 1908 tarihli mazbata ve doğruluğu onaylanmış suretinde gösterilmiştir. Önceki çalıştığı Arazi, Emlak ve Yoklama Kâtipliği görevindeyken hiçbir borcu ve ilişkisi bulunmadığını gösteren Defter-i Hakani Memurluğu tarafından 12 Mart 1323 / 25 Mart 1907 tarihli yazısı mevcuttur. Cebel-i Bereket'teki görevinin tayin ve maaş bilgileri, borcu ve ilişkisi olmadığını gösteren Burdur Sancağı İdare Meclisi tarafından verilen 27 Eylül 1324 / 10 Ekim 1908 tarihli mazbatasında açıklanmıştır. Azledilme ve istihdam edilme karar suretlerinin Defter-i Hakani Nezareti Muhasebesi'nin özel defterinde kaydı bulunmuştur. Mazbata, tahrirat, derkenar suretleri, hâkimlik belgesi, nüfus tezkeresi, doğruluğu onaylı sureti ve terceme-i hâl varakasının aslı sicil kaleminde saklıdır. 22 Rebi'ü'l-âhir 1327 / 13 Mayıs 1909 ve 27 Haziran 1325 / 10 Temmuz 1909

26 Receb 1327 / 13 Ağustos 1909 tarihinde 800 kuruş maaşla Dördüncü Sınıf olarak Kozan Sancağı Defter-i Hakani Memurluğu'na atanmış ve 5 Eylül 1325 / 18 Eylül 1909 tarihinde işe başlamıştır. Tensik uygulamasına göre 19 Teşrin-i sâni 1325 / 2 Aralık 1909 tarihinde kadro dışına çıkarılmasına karar verilmiştir. Kozan'daki görevinde borcu ve ilişkisi bulunmamıştır.

Adana Vilayeti Tensik Komisyonu tarafından kadro dışına çıkarılma kararı verildiğinden sicil dilekçesine eşit olan yazılan dilekçede kendisinin çalışmasında bir engel görülmediği kanaatine varılarak tekrar çalışmasına karar verilmiş. Tedkik-i Tensikat Komisyonu tarafından belirtilen dilekçede 12 Ağustos 1305 / 24 Ağustos 1889 tarihli derkenar suretinden anlaşılmıştır.

5 Kânun-ı sâni 1305 / 17 Ocak 1890 ve 10 Mayıs 1306 / 22 Mayıs 1890 tarihleri arasında 400 kuruş maaşla Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kalemi Muamelat Kâtipliği görevini yapmıştır. 11 Mayıs 1326 / 24 Mayıs 1910 tarihinde 250 kuruş maaşla Burdur Sancağı Sicil İdare Kâtipliği'ne Memur olarak nakil edilmiş fakat Konya Vilayeti tarafından memurluğu onaylanmayınca 4 Ağustos 1306 / 16 Ağustos 1890* tarihinde ayrılmıştır. Çalıştığı memurluklarda herhangi bir ilişiği bulunmadığı 9 Ağustos 1326 / 22 Ağustos 1910 tarihli vukuat pusulasında mevcuttur.

1 Temmuz'da işe başlayıp Temmuz ayının sonunda kadar 235 kuruş maaşla Burdur Sancağı Emlak, Arazi ve Tahrir Fırka İdaresi Mukayyidi olarak çalışmıştır. 1 Mayıs 1293 / 13 Mayıs 1877 ve 1 Ağustos 1293 / 13 Ağustos 1877 tarihleri arasında aynı maaş miktarıyla Isparta Sancağı'ndaki aynı idarenin Mukayyidliği'nde bulunmuş ve sonra istifa etmiştir. 28 Teşrin-i evvel / 9 Kasım 1889 ve Kânun-ı evvel ayın sonları 1305 / Aralık-Ocak 1889-1890 zarfında 250 kuruş maaşla Burdur Belediyesi Kâtibi olarak çalışmış ve memur değişimiyle Tahrir ve Vergi Başkâtipliği'ne getirildiği için kâtiplik görevinden ayrılmıştır.

Önceden çalışmış olduğu Burdur Sancağı Bidayet Mahkemesi Kâtiplik görevinde 18 Temmuz 1301 / 30 Temmuz 1885 tarihine kadar kalmıştır. Cebel-i Bereket'teki Başkâtiplik görevini 3 Mayıs 1323 / 16 Mayıs 1907 ve 11 Mayıs 1324 / 24 Mayıs 1908 tarihleri arasında çalışmış ve sonra ayrılmıştır. Çalışmış olduğu memuriyetlerde hiçbir borcu ve ilişiği bulunmadığını belirten Burdur ve Isparta Sancakları İdare Meclisleri tarafından 1-14 Teşrin-i sâni 1326 / 14-27 Kasım 1910 ve 21 Teşrin-i sâni 1326 / 4 Aralık 1910 tarihli mazbatalar doğruluğu onaylı suretinden anlaşılmıştır.

Adliye Nezareti tarafından verilen 27 Kânun-ı sâni 1324 / 9 Şubat 1909 tarihli yazılı cevabının dilekçesi Cebel-i Bereket Sancağı Muhasebesi'nden yazılmış ve 27 Eylül 1324 / 10 Ekim 1908 tarihli derkenardan anlaşılmıştır. Defter-i Hakani Nezareti tarafından 29 Mart 1327 / 11 Nisan 1911 tarihli gönderilmiş yazı 27 Mart 1327 / 9 Nisan 1911 tarihli vukuat pusulasındadır.¹⁰⁰²

3.1.89. Süleyman Sırrı Efendi (H. 1302 / M. 1884-1885)

Müteveffa Zühdü Efendi'nin oğludur. 1302 /1884-1885 yılında Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Burdur Kasabası İbtidai Mektebi'nde dini ilimlere başlangıç ve Rüşdiye

* Terceme-i hâl sahibi, 4 Ağustos 1326 / 17 Ağustos 1910 yazması gerekirken 1306 olarak yazmıştır.

¹⁰⁰² BOA. DH. SAİD. d. 153, s. 409.

Mektebi'nde okumuştur. 5 Ağustos 1314 / 17 Ağustos 1898 tarihinde pekiyi dereceden şehadetname almıştır.

Burdur Sancağı Muhasebe Kalemi'nde bir süre stajyer olarak devam ettikten sonra 28 Rebi'ü'l-âhir 1325 / 10 Haziran 1907 tarihinde değişim usulü ile 200 kuruş maaşla Ziraat Bankası Burdur Şubesi Sandık Muhasebe Kâtibi İkinci Refakati olarak atanmasıyla işe başlamıştır. Burdur Sancağı Mutasarrıfı tarafından Süleyman Sırrı Efendi'nin görevini yeterli ve uygun olarak yerine getirdiği onaylanmıştır. Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü tarafından görevini yerine getirmekte olduğu yazılmıştır. Nüfus tezkeresi, okul şehadetnamesi, görevindeki iyi durum mazbatasını şubede aynen görülüp geri verilmiştir. Kendisine ait çalışma bilgilerini içeren evrak, haberleşme yazısından anlaşılmıştır. 23 Zi'l-hicce 1326 ve 3 Kânun-ı sâni 1324 / 16 Ocak 1909 Tevfik?

21 Ramazan 1328 / 26 Eylül 1910 tarihinde 360 kuruş maaşla Burdur Ziraat Bankası Sandığı'nın Birinci Refikliği'ne getirilmiştir. 18 Kânun-ı evvel 1326 / 31 Aralık 1910 ve 28 Şubat 1326 / 13 Mart 1911 tarihleri arasında 760 kuruş ve 13 Rebi'ü'l-evvel - 24 Şaban 1329 / 14 Mart-20 Ağustos 1911 tarihlerinde 200 kuruş üçte bir maaşla Karaağaç Sandığı Memur Vekâleti olarak hizmet vermiştir. 3 Zi'l-ka'de 1329 / 26 Ekim 1911 tarihinde 500 kuruş maaşla Alanya Sandık Memurluğu'na nakil edilmiştir. Sandık Memurluğu sırasında bir borcu ve ilişkisi olmadığı 29 Kânun-ı sâni 1327 / 11 Şubat 1912 tarihli vukuat pusulasında yazılıdır.

7 Cumâde'l-ûla 1330 / 24 Nisan 1912 ve 1 Mayıs 1328 / 14 Mayıs 1912 tarihleri arası Ziraat Bankası Akseki Şubesi Sandık Memur Vekâleti olarak hizmet vermiştir. 175 kuruş kesinti ücret almış ve borcu ilişkisi bulunmadığı Ziraat Bankası Akseki Şubesi İdare Meclisi tarafından verilen 11 Mayıs 1328 / 24 Mayıs 1912 tarihli mazbatanın içeriği açıklanmış ve Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü'ndeki 27 Teşrin-i evvel 1328 / 9 Kasım 1912 tarihli vukuat pusulasından bildirilmiştir. 15 Kânun-ı evvel 1328 / 28 Aralık 1912 Tevfik?¹⁰⁰³

3.1.90. Şevket Efendi (H. 1284 / M. 1867)

Tüccardan Mustafa Efendi'nin oğludur. Receb 1284 / Ekim-Kasım 1867 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde ve Medrese'de bir miktar okumuştur. Türkçe okuryazar.

Cumâde'l-âhire 1301 / Mart-Nisan 1884 tarihinde Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kalemi'ne stajyer olarak başlayıp çalışmaya devam etmiştir. 3 Şevval 1305 / 13 Haziran 1888

¹⁰⁰³ BOA. DH. SAİD. d. 155, s. 449, (15 Kânun-ı evvel 1328 / 28 Aralık 1912).

tarihinde 400 kuruş maaşla Burdur Sancağı Ma'a Tahrir-i Vergi Kalemi Defterciliği'ne tayin edilmiştir. 11 Ramazan 1314 / 13 Şubat 1897 tarihinde aidat ile Burdur Sancağı Merkez Kazası Tapu Kâtipliği'ne nakil edilmiştir. 20 Şevval 1319 / 30 Ocak 1902 tarihinde 380 kuruş maaşla Defter-i Hakani Kalemi Başkâtipliği'ne terfi etmiştir.

Defter-i Hakani Nezareti ile Burdur Sancağı Mutasarrıflığı ve Tahrirat Müdürlüğü ile Defter-i Hakani Memurluğu taraflarından yazılan mülahazalara göre terceme-i hâl varakasının benzeri ayrı tutularak onaylanmıştır.

Şevket Efendi'nin Burdur Ma'a Tahrir ve Vergi Kalemi Defterciliği'ndeki çalışma süresi ve maaş miktarı gibi bilgilerin Burdur Sancağı Mutasarrıflığı tarafından yazılan 17 Nisan 1314 / 29 Nisan 1898 tarihli ve altmış iki (62) numaralı cevap yazısından ile Burdur Merkez Tapu Kâtipliği'ne tayin sureti ve Defter-i Hakani Nezareti Muhasebesi'ndeki kayıtlardan uygun olduğu vukuat defterinden anlaşılmıştır. Yazılı cevap sureti, nüfus tezkeresi, doğruluğu onaylı sureti ve terceme-i hâl varakası ile birlikte Defter-i Hakani Nezareti Sicill-i Ahvâl Şubesi'nde saklıdır. 20 Rebi'ü'l-âhir 1323 / 24 Haziran 1905 ve 27 Mayıs 1322 / 9 Haziran 1906¹⁰⁰⁴

3.1.91. Teodorus Efendi (H. 1276 / M. 1859-1860)

Rum milletinden Tüccardan müteveffa Yordan Ağa'nın oğludur. 1276/1859-1860 yılında Burdur'da doğmuştur. Sıbyan ve Elsineka (lisanlar) Mektepleri'nde okumuştur. Özel öğretmenden ders almıştır. Türkçe okuryazar.

1296/1878-1879 yılında 20 yaşında iken önce Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'nden sonra Arazi Muhasebe ve Ticaret Kalemleri'nde stajyer olarak çalışmıştır. 11 Rebi'ü'l-evvel 1297 / 22 Şubat 1880 tarihinde 300 kuruş maaşla Tefenni Aşar ve Ağnam İdaresi İkinci Kâtiplik görevine gönderilmiştir. 2 Rebi'ü'l-âhir 1297 / 14 Mart 1880 tarihinde tensikat uygulamasıyla maaşı 240 kuruş olarak kalmıştır. 27 Şevval 1297 / 2 Ekim 1880 tarihinde 240 kuruş aylıkla Garbikaraağaç Aşar ve Ağnam İdaresi İkinci Kâtipliği'ne atanmıştır. 20 Şevval 1298 / 15 Eylül 1881 ve 24 Rebi'ü'l-evvel 1299 / 13 Şubat 1882 tarihleri arasında Garbikaraağaç Aşar ve Ağnam İdaresi Başkâtip Vekilliği'ni yapmıştır. 11 Şaban 1299 / 28 Haziran 1882 tarihinde 400 kuruş maaşla Burdur Sancağı Anbar Memurluğu'na atanmış ve 13 Zi'l-ka'de 1302 / 24 Ağustos 1885 tarihinde görev süresini tamamlayarak ayrılmıştır. 27 Ramazan 1305 / 7 Haziran 1888 tarihinde 300 kuruş maaşla Burdur Duyûn-ı Umûmiyye Memuru olmuştur.

¹⁰⁰⁴ BOA. DH. SAİD. d. 139, s. 199, (20 Rebi'ü'l-âhir 1323 / 24 Haziran 1905).

Konya Duyûn-ı Umûmiyye Merkez Müdürlüğü ile İdare Merkezi Genel Müdürlüğü taraflarından memurun hizmeti onaylanmıştır.

Garbikaraağaç Aşar Kâtipliği ve Burdur Anbar Memurluğu'ndan bir borcu, ilişiği ve bir suçu olmadığını gösteren 15 Haziran 1298 / 27 Haziran 1882 ve 15 Şubat 1301 / 27 Şubat 1886 tarihli mazbataları, muhasebe devir defterin zimmeti müdürlük tarafından doğrulanmış suretleri ve terceme-i hâl varakası ilişiktir. 22 Receb 1312 ve 7 Kânun-ı sâni 1310 / 19 Ocak 1895

13 Zi'l-hicce 1309 / 9 Temmuz 1892 tarihinde görevden istifa ederek ayrılmıştır. Muharrem 1315 / Haziran-Temmuz 1897 ve 15 Cumâde'l-ûla 1315 / 12 Ekim 1897 tarihleri arası 350 kuruş maaşla Kesriye Mahallesi Geçici İhracat Memurluğu'nda bulunmuştur. 5 Cumâde'l-âhire 1315 / 1 Kasım 1897 tarihinde 400 kuruş maaşla Meğri Duyûn-ı Umûmiyye Memuru olarak terfi edilmiş fakat görevini yerine getiremediğinden güvensizlik ve işlerin aksaması nedeniyle 22 Zi'l-hicce 1315 / 14 Kasım 1898 tarihinde Antalya Duyûn-ı Umûmiyye Müdürlüğü Tuz Anbar Memurluğu'na görev değişimi yapılmıştır. Görev değişimine dair Duyûn-ı Umûmiyye-i Osmaniyye Memurin Şubesi'ndeki 27 Nisan 1318 / 10 Mayıs 1902 tarihli vukuat pusulasında mevcuttur.¹⁰⁰⁵

3.1.92. Yuvani Yaver Efendi (H. 1281 / M. 1864)

Tüccardan Kırdıroğlu Atanaş Efendi'nin oğludur. Muharrem 1281 / Haziran-Temmuz 1864 tarihinde Burdur Kasabası'nda doğmuştur. Sıbyan Mektebi'nde Türkçe ve Rumca olarak eğitim almış ve Gülistan'a kadar Farsça dersi almıştır. Türkçe ve Rumca konuşur yazar.

4 Rebi'ü'l-evvel 1298 / 4 Şubat 1881 tarihinde Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'ne stajyer olarak girmiştir. 20 Rebi'ü'l-âhir 1301 / 18 Şubat 1884 tarihinde 50 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'nin İkinci Mübeyyinliği'ne atanmıştır. 10 Safer 1302 / 29 Kasım 1884 tarihinde 100 kuruş maaşla Burdur Sancağı Tahrirat Kalemi'nin Birinci Mübeyyinliği'ne getirilmiş ve 20 Rebi'ü'l-evvel 1303 / 27 Aralık 1885 tarihinde istifa etmiştir. İstifasının ardından Teke Sancağı'na giderek 9 Şaban 1303 / 13 Mayıs 1886 tarihinde 216 kuruş maaşla Evrak Mukayyidi olarak atanmıştır.

Teke Sancağı Mutasarrıflığı tarafından Yuvani Yaver Efendi'nin görevini iyi olarak yerine getirdiği yazılarak Konya Vilayeti tarafından onaylanmıştır. Şehadetnamesi, nüfus tezkeresi, doğruluk onayı sureti ve terceme-i hâl varakası ile birlikte saklıdır. 17 Safer 1316 / 7 Temmuz 1898 ve 24 Haziran 1314 / 6 Temmuz 1898¹⁰⁰⁶

¹⁰⁰⁵ BOA. DH. SAİD. d. 56, s. 1.

¹⁰⁰⁶ BOA. DH. SAİD. d. 82, s. 121, (17 Safer 1316 / 7 Temmuz 1898).

3.1.93. Zühdü Efendi (H. 1298 / M. 1880-1881)

Müteveffa Mehmed Ağa'nın oğludur. 1298/1880-1881 yılında Burdur'da doğmuştur. İbtidai Mektebi'nde ilimlere başlangıç okumuştur. Türkçe okuryazar.

10 Cumâde'l-ûla 1319 / 25 Ağustos 1901 ve 5 Safer 1320 / 14 Mayıs 1902 tarihleri arasında 100 kuruş maaşla Kozan Vergi Defterciliği'nde çalışmıştır. 25 Rebi'ü'l-âhir 1328 / 6 Mayıs 1910 tarihinde tecrübesi yeterli görüldüğünden 250 kuruş maaşla Ma'a Kitâbet Burdur Sancağı Evkaf Sandık Eminliği'ne atanmıştır.

Burdur Evkaf Memurluğu tarafından Zühdü Efendi'nin görevini uygun olarak yerine getirdiği onaylanmış olup mutasarrıflık tarafından teyit edilmiştir.

Vergi Defterciliği'nden tayin tarihi, maaş miktarı, ayrılma sebebi ve borcu ilişkisi olmadığına dair Burdur İdare Meclisi tarafından verilen 15 Mayıs 1326 / 28 Mayıs 1910 tarihli mazbatadan Evkaf Sandık Eminliği'nde tayin tarihi, maaş miktarı gibi durumları belirten tensik defterine bildirilmesiyle resmi kayıttan anlaşılmıştır. Mazbatasını ile terceme-i hâl varakası saklı tutularak nüfus tezkeresi kendisine geri verilmiştir. 23 Teşrin-i sâni 1326 / 6 Aralık 1910

1 Temmuz 1326 / 14 Temmuz 1910 tarihinde 250 kuruş olan maaşı 20 Şubat 1329 / 5 Mart 1914 tarihinde 300 kuruşa çıkarılmıştır. Evkaf Kitâbeti ve Evkaf-ı Hümâyun Memurin Müdürlükleri'ndeki 5 Nisan 1330 / 18 Nisan 1914 tarihli vukuat pusulasındadır. 17 Nisan 1330/ 30 Nisan 1914¹⁰⁰⁷

¹⁰⁰⁷ BOA. DH. SAİD. d. 175, s. 375, (17 Nisan 1330 / 30 Nisan 1914).

3.2. Terceme-i Hâl Evraklarının Genel Durum Tespiti

Sicill-i Ahvâl defterleri, kişilerin bilgilerine ulaşmak için biyografik ve prosopografi açısından önemli bir arşiv kaynağıdır. İncelenen terceme-i hâl formları aynı tip ve standart bilgiler içermektedir.

Sicill-i Ahvâl kayıtlarına göre toplamda 102 adet terceme-i hâl varakası bulunmaktadır. Bazı memurların yazmış oldukları varaka ekleri ayrı tutulduğunda 93 Burdur doğumlu memur tespit edilmiştir. Sicill-i Ahvâl formu, soru cevap biçiminde bilinse de incelenen defterlerde form şeklinde değil çizgili defter biçimindedir.

Defterlerde ailevi bilgiler içermemektedir. İçeriğinde memurun adı, lakabı, baba adı, hicri doğum tarihi, doğum yeri, öğrenim gördüğü okul(lar), yabancı dili, varsa yazdığı eser ve eserler, memurluğa kaç yaşında başladığı, işe başlama durumu, sırasıyla yaptığı görev ve görev tarihleri, maaş miktarları, tayin, azledilme, istifa, terfi, becayış durumu; ceza, rütbe, nişan ve madalya bilgileri bulunmaktadır.

İsim benzerliği olan memurlar bulunmaktadır. Doğum tarihi, baba adı ve varsa lakabı ya da şöhreti ile ayırt edilebilmektedir. 8 memurun kayıtlarının yanında ekleri de (zeyl) mevcuttur. Bazı memurların bilgileri iki sayfadan oluşurken geriye kalan memurların bilgileri yarım ya da yarım sayfadan azdır.

93 Burdur doğumlu memurların 83'ü Müslüman 10'u Gayrimüslim kökenlidir. Gayrimüslimler'den 3'ü Ermeni, 7'si Rum'dur.

Öğrenim durumlarını bakıldığında çoğunlukla Sıbyan, İbtidai, Rüşdiye ve Medrese mezunu olduğu ve birkaçı özel öğretmen ve cami hocasından ders aldıkları belgelerden saptanmıştır. Gayrimüslimler ise kökenlerine göre Ermeni ve Rum okullarında eğitim almışlardır. Bunun dışında iki memurun öğrenim durumuna dair bilgi bulunmamaktadır. Terceme-i hâl varakalarını ve Maarif salnâmeleri incelendiğinde Burdur'da yüksek nitelikli (idadi-sultani vs.) okullar bulunmamaktadır. Memurların birkaçı modern okullardan mezun olmuşlardır. Bunlar İstanbul'daki 3 Dar-ül fûnun Hukuk Mektebi, 1 Mekteb-i İdadi-i Mülkiye, 1 Mekteb-i Maarif-i Adliye, 1 Mekteb-i Sultani, 1 Mekteb-i Tıbbiyye-i Askeriyye, 1 Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiyye-i Şahane; İzmir'de bulunan 1 Mekteb-i İdadi-i Mülkiye, 1 Nafia Mektebi ve 1 Namazgâh İbtidai Mektebi ortaya çıkmaktadır.

Memurların yabancı dil durumlarına bakıldığında fazla dil bilen yoktur. Memurların Aşına, Konuşma (Tekellüm), Okuma, Yazma (Kitabet) ve hem Okuma-Yazma hem de

Konuşma-Yazma olarak dillerin farklı yetenek türlerine vâkıf olduğu görülmektedir. Birkaç memur Arapça, Farsça, Rusça ve Fransızca dillerinin çeşitli yeteneklerine göre vâkıftır.

Maaşlarına kesinti ve zamlar yapılmış olduğu görülmektedir. İşe giriş durumları bakıldığında 49 memur mülâzemeten, 43 memur asaleten ve 1 memur şakird olarak istihdam edilmiştir. İşe başlama yaşı 13-18, 20-29 ve 32-41 yaş aralıkları yer almaktadır. İşe giren en fazla yaş aralığı “13-18” arasındır.

Memurların babalarının meslekleri incelendiğinde bir kesimi (idare meclisi üyesi, muhasebe kâtibi, nevahi müddebiranı, nahiye müdürü, nüfus mukayyidi, memur, karantina memuru, müderris, süvari zaptiye neferi, nüfus memuru, kolağası) devlet hizmetinde bulunurken bir kesimi de tüccar, esnaf, aşçı, hamamcı, derici olan kendi işleriyle meşgul olmuşlardır.

Osmanlı coğrafyasının çeşitli kentlerinde görev almış olsa da memurların çoğunluğu Burdur ve Burdur’a bağlı kazalardaki devlet kurumlarında görev yapmışlardır. 2 Askeri Doktor, 1 Asker, 1 Askeri Memur, 1 Eczacı, 1 Müdde-i Umûmi Muâvini (Savcı Yardımcısı), 1 Muâllim ve 1 Kolculuk (Bekçi) asaleten olarak görev yapmışlardır. 1 Müdde-i Umûmi (Savcı), 1 Müstantık (Sorgu Hâkimi), 1 Mahkeme Üyesi, 5 Muâllim, 1 Islahat Komisyonu Üyesi (Burdur Sancağı), 1 Maarif Komisyonu Kâtibi ve Üyesi, 1 Burdur Ticaret Odası Üyesi, 1 Mutasarrıf Vekili (Amasya Sancağı), 1 Belediye Reisi (Burdur Belediye Başkanı) ve 1 Kaymakam Vekili (Tefenni Kazası) görevlerinde yer alan memurlar, başka kurumlarda memur veya kâtip olarak görev yapmıştır. Bu görevleri ya geçici ya da gönüllü olarak yerine getirmişlerdir.

Devlet tarafından verilen hizmet ve üstün başarıları karşısında rütbe, nişan ve madalya ile ödüllendirilmiştir. 10 memur rütbe, (7 memur mülki, 2 memur müderrislik rütbesi, 3 memur askeri rütbe ve rütbeleri) 8 memur nişan ve 2 memur madalya almıştır. Rütbe alan memurlar hem askeri hem de mülki rütbe aldıkları görülmektedir.

Sadece ödüllendirilmekle kalmayıp memuriyet hayatında işlediği suçlardan ötürü ceza alan 15 memur bulunmaktadır. Görevini kötüye kullanması, gereğinden fazla harç parası alması, rüsum paralarını kaydetmeyip saklaması, görev yerine gitmemesi, rüşvet alması, kayda aykırı olarak tapu senedi vermesi, resmi evrakı kötüye kullanması vs. nedenlerle çalıştığı kurum tarafından azledilmiş veya işten el çektirilmiştir. Memurların birkaçı görevinden azledikten sonra kurum kararıyla tekrar memur olarak atanmışlardır. Böylelikle memurların ya iftiraya uğradıkları ya da aslı olmayan bir durum olabileceği söz konusudur.

Doğum tarihlerine bakıldığında 1238 (1822-1823) tarihli “Hacı Ahmed Hayri Efendi” en erken doğumlu iken 1306 (1888-1889) tarihli “Ali Rıza Efendi, Halil Hilmi Efendi ve Mehmed Tevfik Efendi’ler” en genç doğumlu memurlardır. Memurların kayıtlarda ölüm tarihi nadir görülmektedir. Bunlardan sadece 5 memurun ölüm tarihi yazılmıştır. İsim benzerliği olan en fazla Ali Rıza Efendi olup 7 tane “Ali Rıza” ismi bulunmaktadır. Sadece 1 memur Burdur’a bağlı Çeltikçi doğumlu olarak karşımıza çıkarken 92 memur sadece Burdur doğumludur.

Toplum içinde itibarı belirleyen unvanlar olmuştur. Memurların unvanlarına bakıldığında “Paşa, Efendi, Bey ve Ağa” bulunmaktadır. Şöyle ki “1 Paşa, 87 Efendi, 4 Bey ve 1 Ağa” tespit edilmiştir. 48 memurun şöhret ve lakabı bulunmaktadır.

Hüseyin Hüsnü Halet Efendi’nin “Kıdvet-ül münşeât fî tâ’lim-ül kitâbet vel-lûgat” isimli bir matbu eseri vardır. Fakat eserin konusuna dair kesin bir bilgi bulunamamıştır.

SONUÇ

Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulması ve defterlerin tutulması II. Abdülhamid döneminde yapılan bir yeniliktir. Sicill-i Ahvâl defter kayıtlarının arasında bulunan 93 Burdur doğumlu kamu memurlarının yaptığı faaliyetleri, tespit edilen terceme-i hâl varakaları göz önünde tutularak incelenmiştir. İncelemeler neticesinde memurların kişisel bilgileri, mesleki kariyerleri ve kariyerleri esnasında aldıkları ceza, azil ve rütbe, nişan ve madalya bilgileri ele alınmıştır.

Osmanlı döneminde yazılmış olan Mehmed Süreyya'nın Sicill-i Osmani'sinde, Mücellidoğlu Ali Çankaya'nın Mülkiye Tarihi'nde, Bursalı Mehmet Tahir'in Osmanlı Müellifleri gibi yazılmış biyografik eserlerde ne yazık ki Burdur doğumlu memurların terceme-i hâllerine rastlanamamıştır.

Kayıtlarda üç memurun Burdurlu olmadığı tespit edilmiştir. İlk başta Burdur doğumlu kaydedilmiş olan belgeler, transkribe edilmesi sonucunda İstanbul, Bodrum ve İran doğumlu olduğu anlaşıncaya konuya dâhil edilmemiştir.

Memurların kayıtları nasıl sona erdiğine bakıldığında emeklilik, işsizlik, vefat, azledilme ve istifa nedenleriyle sona ererken çoğunluk kayıtlarda memurun tayin, işine devam etme ve terfi durumunda sona erdiği görülmektedir.

Müslüman memurlar, kendisini tanıtırken kendi adını, babasının adı, varsa lakabı ve şöhreti, doğum tarihi ve yerini yazarak başladılar. Gayrimüslim memurlar ise ilk önce hangi tebaadan olduğunu “tebaa-i devlet-i aliyyeden Rum veya Ermeni milletinden” diye başladıktan sonra bilgilerini yazmışlardır. Öyle ki çok uluslu bir yapı olan Osmanlı Devleti dil, din ve ırk farkı gözetmeden Müslüman ve Gayrimüslim kökenliler hoşgörü içerisinde yaşamışlardır. 19. yüzyılda başlayan milliyetçilik akımı sonucunda çok uluslu imparatorluklarda ayrılıkçı hareketler baş göstermiştir. Önceki dönemlerde devlet memuru olamayan Gayrimüslimler, Islahat Fermanı'nın ilan edilmesiyle birtakım haklar verilerek Müslümanlarla eşit konuma getirildiler. Böylece memur olma hakkıyla devlet kadrolarına istihdam edilmişlerdir. Müslüman ve Gayrimüslim kökenli Burdur doğumlu memurlar devletin çeşitli kurumlarında hizmet vererek bürokrasiye katkı sağlamışlardır.

Öğrenim durumları incelendiğinde genel olarak Sıbyan, İbtidai, Rüşdiye, Medrese'den ve gayrimüslim kökenliler ise Rum ve Ermeni mekteplerinde öğrenim görmüşlerdir. Kayıtlardan anlaşıyor ki o dönemde Burdur'da hem geleneksel hem de modern eğitim kurumlarının ikisi bir arada bulunmaktadır. Ayrıca özel hoca ve cami hocasından ders alan memurlar mevcuttur. Böylelikle okur-yazar sayısının fazla olduğu açıktır. İlk eğitimlerini sıbyan veya ibtidai mektebinden almışlardır. Ağırlıklı olarak Sıbyan Mektebi mezunudur.

Arkasından Rüşdiye Mektebi mezunu takip etmektedir. Bunun dışında memurların birkaçı İstanbul'da bulunan modern nitelikli yüksek seviyeli eğitim kurumlarından mezun olmuştur. Osmanlı Devleti'nin o dönemlerinde eğitim ve öğretim sistemi eski-yeni ikililiği ortaya çıkmaktadır. Bilindiği üzere Tanzimat döneminde Batı kökenli yeni mektepler açılırken eski sistemli mektepler kapatılmamıştır.

Memurların yabancı dil bilme sayısı fazla değildir. O dönemlerde Fransızca yaygındı ve Fransızca bilen avantajlıydı. İncelenen kayıtlarda memurların birkaçı Arapça, Farsça ve Fransızca dilinin çeşitli yeteneklerine vâkıf iken Gayrimüslimler, Ermenice ve Rumca okuryazardı. Çünkü kendi anadilleri olduğu için bilmeleri doğaldır. Yabancı dili, eğitim aldıkları mektepler ve özel hoca yoluyla öğrenmişlerdir.

Kültür ve sanat faaliyetiyle ilgilenen memur Hüseyin Hüsnü Halet Efendi'nin "Kıdvet-ül münşe'at fî tâ'lim-ül kitâbet vel-lûgat" isimli bir matbu eseri olduğu kayıtlarda rastlanmıştır. Ne yazık ki eserin içeriğine dair kesin bir bilgi bulunamamıştır.

Burdur'dan çeşitli meslek sahibi kişiler çıkmıştır. Mülazemeten veya asaleten şeklinde ataması yapılarak devletin farklı bölgelerinin kurumlarında görevde bulunmuşlardır. Çoğunluk olarak mülazemeten (stajyer) olarak işe başladıkları görülmektedir. En fazla işe girme yaş aralığı 13-18 olarak karşımıza çıkmaktadır. Kayıtlara bakıldığında 5 memur, memurluk için sınava girerek intihabname almışlardır. Bir memurun tayini padişahın iradesiyle yapılmıştır. Görevleri sırasında tayin, nakil, becayiş yoluyla farklı yerlerde hizmetler vererek memuriyetine devam etmiştir. Memurun uyum sağlayamaması, memurun kendi isteğiyle ayrılması ve maaşın az olması gibi gerekçelerle istifa ederek ayrılanlar; çalıştığı kurumun lağvedilmesi nedeniyle açıkta kalanlar olmuştur. Geçici olarak göreve giden memurlar görevi bittikten sonra önceki kuruma tekrar gelerek görevine devam etmişlerdir. Gönüllü olarak çalışan memurlar bulunmaktadır. Göreve ilk olarak memur veya kâtip olarak başlayıp terfi yoluyla müdürlüğe kadar yükselirlerdi. İşinde yetenekli ve uygun oldukları görevini doğruluktan ayrılmadan yerine getirdikleri görülmektedir. Örneğin Ali Rıza Efendi adlı memur Şehrizar'daki Arazi Hususat-ı Kanun-ı Kaide Dairesi'nin düzenli olmadığı için kontrol altına almıştır. Nitekim Osmanlı memurunun görevinde ne kadar dinamik olduğunu kanıtlamaktadır.

Memurlar Adliye, Maliye, Tahrirat, Rüşumat, İnhisar, Evkaf-ı Hümâyün, Defter-i Hakani, Duyûn-ı Umûmiyye, Ziraat Bankası, Telgraf ve Posta, Aşar ve Anbar, Ordu-yı Hümâyün, Emlak-ı Hümâyün, Hazine-i Hassa, farklı sancaklarda bulunan İdare Meclisleri, Nahiye müdürlüğü, Burdur Belediyesi, Burdur Ticaret Odası, Ser-Askeri, Nüfus, Ticaret ve Nafia, Çiftlikât-ı Hümâyün ve Orman ve Maadin gibi çeşitli kurumlarda mülki memur, kâtip,

başkâtip, mübeyyin, mübeyyiz, mukayyid, refakat, üye, müdür ve müdür yardımcısı gibi farklı konumlarda görev almışlardır.

Çalıştıkları sırada zam ve kesinti şeklinde farklı miktarlarda maaş almışlardır. Örneğin memurların maaşları en düşük 20 kuruş iken en yüksek 5.400 kuruş olarak ortaya çıkmaktadır.

Kayıtlarda rastlanılan Tensikat, memurları hem olumlu hem de olumsuz açıdan etkilemiştir. II. Meşrutiyet döneminde çıkarılan Tensikat Kanunu, devlet kadrolarındaki memur azaltma uygulamasıdır. Bu uygulamayla tayin, azledilme, açıkta kalma, maaş artışı-kesintisi, terfi etme, rütbe verilme, nakil edilme gibi durumlar kayıtlarda görülmektedir.

Ayrıca memurlar gerek işinde disiplinli olması gerekse savaş sırasında göstermiş olduğu cesaretinden dolayı devlet tarafından çeşitli derecelerde rütbe, nişan ve madalyalarla ödüllendirilmiştir. Bir tür motive etme aracı olan taltif ve tevcihler memurların devlete olan sadakatinin bir göstergesidir. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde mücadele etmiş olduğu 1877-1878 Osmanlı-Rus (93 Harbi) ve 1897 Osmanlı-Yunan Savaşları'na katılan memurlar olmuştur.

Memurun görevi sırasında hakkında şikâyet edilmesi, göreve aykırı davranması ve usulsüzlükler yapması gibi eylemlerde bulunması üzerine gereken cezai uygulamaları yapılmıştır. Memurun çalıştığı kurumun üst makamları tarafından soruşturma açılır ve o süreçte işten el çektilirdi. Soruşturma tamamlandıktan sonra memurun görevine devam etme veya azledilme kararı verilir. Bazı durumlarda memur mahkemeye çıkarılırdı. Mahkeme tarafından hapis veya para cezasına mahkûm edilir ya da suçsuz olduğu anlaşıldığında beraat kararı verilerek aklanırdı. Olumlu karar çıkarsa memuriyeti iade edilir ve görevine devam ederdi. Bazı memurlar çalıştığı kurumun üst makamları tarafından azledilme kararı verildiği halde tekrar çalışmasına müsaade edilmiştir. Memurların yaşadıkları durumlar yüzünden iftiraya uğradıkları veya itibarını zedeleme olabileceği düşünülmektedir. Hukuki açıdan bakıldığında yapılan yargılama ve cezai işlemleri memurların görevini suiistimal etmesini kanunlar yoluyla önlemektir.

Varakanın son kısımlarında yazan memurun çalıştığına dair mazbatasını, doğrulanmış sureti ve vukuat cetveli çalıştığı makam ve makamlar tarafından onaylanmıştır. Yazışma ve onay işlemlerin yapılması o dönemdeki bürokrasinin işleyişini faal olduğunun göstergesidir.

Burdur sancağının idari yapısı zaman içerisinde değişiklik göstermiştir. Belgelerde “Burdur Kasabası” olarak yazılmış olsa da kasaba değil o dönemin şehir vasfını taşımaktadır. Kozmopolit bir nüfus yapısı bulunan Burdur farklı dinlere mensup insanlara ev sahipliği yapmıştır. Sıbyan, ibtidai, rüşdiye, medrese, Rum ve Ermeni mektebi gibi çeşitli eğitim kurumları bulunmaktadır. Ekonomik açıdan bakıldığında sanayisi bulunmayan yoğunlukla

tarım, hayvancılık, gülcülük ve zanaat faaliyetleriyle uğraşan bir kenttir. Bir memurun Burdur Tütün Fabrikası'nda çalışmış olduğunu gösteren terceme-i hâl varakası sayesinde Burdur'da bir tütün fabrikasının varlığı söz edilebilir. Fabrikanın ne zaman kurulduğuna dair bilgi bulunmamakla birlikte H. 25 Şubat 1290 / M. 9 Mart 1875 yılında kapatılmıştır.¹⁰⁰⁸ Arşiv belgeleri incelendiğinde Burdur sancağı, küçük ve fazla gelişmemiş bir yer olarak tasvir edilmektedir.

Sicil kayıtlarının birden fazla özellikleri bulunmaktadır. Hem genel hem de özel açıdan bakılarak değerlendirilebilir. 19. yüzyıldan 20. yüzyılın başlarına kadar aydınlatan sicil defterleri, yüzeysel bakıldığında o dönemin “Memur Takip Sistemi” denilebilecek biyografisi ve görev faaliyetleri yazılıdır. Aslında genel bir bakış açısıyla bakıldığında devletin genel durumu, (siyasi, ekonomik, eğitim vs.) bürokrasinin işleyişi, memurların durumu, devlet kurumlarının hangi tarihlerde kurulduğu veya kaldırıldığı, memurun doğduğu kentin genel durumu hakkında bilgiler sunmaktadır.

¹⁰⁰⁸ BOA. DH. SAİD. d. 69, s. 97, (24 Mart 1330 / 6 Nisan 1914).

KAYNAKÇA

Arşiv Belgeleri

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlık Osmanlı Arşivi Dâhiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Defterleri (BOA.DH.SAİD.d.)

30/29, 35/87, 31/233, 153/407, 192/70, 31/5, 124/299, 90/271, 14/175, 155/13, 158/153, 22/375, 188/12, 101/385, 1/944, 4/658, 66/441-442, 163/239, 129/55-56, 182/115, 158/347, 36/427, 88/103, 170/9, 26/35, 31/243, 25/109, 8/693, 38/213, 35/487, 36/141, 131/7, 45/321, 79/129, 62/337, 6/357, 97/209, 153/183, 172/323, 173/343, 75/5, 126/263, 140/115, 99/437, 167/129, 109/345, 169/369, 3/490, 6/719, 14/137, 177/89, 175/125, 90/265, 128/447, 23/415, 94/171, 88/241, 35/39, 138/5, 31/353, 131/343, 9/187, 69/97, 4/132, 86/53, 82/405, 179/431-432, 36/3, 51/151, 40/165, 165/463, 74/353, 60/121, 134/123, 82/289, 132/399, 31/235, 192/42, 30/425, 91/175, 183/140, 144/367, 19/429, 11/113, 15/351, 86/445, 40/163, 100/121, 116/263, 174/385, 29/151, 61/5, 127/195, 39/257, 170/123, 153/409, 155/449, 139/199, 56/1, 82/121, 175/375.

Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdaresi Memurin Kalemi (BOA. DH. SAİD. MEM.) 8/16.

Düstur Tertib-i Sâni. (1334). C. VI, Matbaa-i Âmire, İstanbul.

Salnameler

Konya Vilayeti Sal-nâmesi. 1285 / 1868 - 1286 / 1869 - 1287 / 1870 - 1288 / 1871- 1289 / 1872- 1290 / 1873 - 1291 / 1874 - 1292 / 1875 - 1293 / 1876 - 1294 / 1877 - 1295 / 1878- 1296 / 1879 - 1298 / 1881- 1299 / 1882 - 1300 / 1883, (Çev. Mehmet Eminoglu), Konya Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Konya.

Kitaplar

Akyıldız, A. (2018). *Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme*. İletişim Yayınları, İstanbul.

Akyüz, Y. (2008). *Türk Eğitim Tarihi M.Ö.1000-M.S.2008*. Pegem Akademi, Ankara.

Artuk, İ. - C. (1967). *Osmanlı Nişanları*. İstanbul Matbaası, İstanbul.

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi. (2017). T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul.

- Cevdet Paşa, A. (1991). *Tezakir 40 Tetimme*. (Yay. C. Baysun), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Cuinet, V. (1892). *La Turquie D'Asie*. Ernest Leroux Editeur, Paris.
- Çadırcı, M. (1991). *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentleri'nin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Çine, H. (2003). *Burdur'dan Damlalar*. Arzu Ofset, Burdur.
- Ebu Abdullah Muhammed İbn-i Battûta Tanci (2004). *İbn-i Battûta Seyahatnâmesi*. C. I, (Çev. İnceleme ve Notlar A. Sait Aykut), Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Findley, C. V. (2011). *Kalemiyye'den Mülkiye'ye Osmanlı Memurların Toplumsal Tarihi*. (Çev. G. Çağalı Güven), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Findley, C. V. (2014). *Osmanlı İmparatorluğunda Bürokratik Reform: Babîâli, 1789-1922*. (Çev. E. Ertürk), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Güven, İ. (2010). *Türk Eğitim Tarihi*. Naturel Yayıncılık, Ankara.
- Karal, E. Z. (1995). *Osmanlı İmparatorluğu'nda İlk Nüfus Sayımı*. T.C. Başbakanlık Devlet Enstitüsü Matbaası, Ankara.
- Karal, E. Z. (2017). *Osmanlı Tarihi*. C.V, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karal, E. Z. (2017). *Osmanlı Tarihi*. C. VI, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karal, E. Z. (2011). *Osmanlı Tarihi*. C.VII, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karal, E. Z. (2007). *Osmanlı Tarihi*. C. VIII, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Karpat, K. H. (2010). *Osmanlı Nüfusu 1830-1914*. (Çev. B. Tırnakçı), Timaş Yayınları, İstanbul.
- Koca, S. (2015). *Anadolu Türk Beylikleri Tarihi*. Berikan Yayınevi, Ankara.
- Kodaman, B. (1991). *Abdülhamid Devri Eğitim Sistemi*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Mardin, Ş. (2018). *Türk Modernleşmesi*. İletişim Yayınları, İstanbul.
- Özata, M. (2009). *İlkçağlardan Kurtuluş Savaşı'na Burdur Tarihi*. Umay Yayınları, İzmir.
- Özdemir, H. (2001). *Osmanlı Devleti'nde Bürokrasi*. Okumuş Adam Yayınları, İstanbul.
- Özger, Y. (2010). *Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları*. IQ Kültür Sanat Yayıncılık, İstanbul.
- Sakaoğlu, N. (2003). *Osmanlı'dan Günümüze Eğitim Tarihi*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Sami, Ş. (1306). "Burdur". *Kâmûs-ul âlâm*. C.II, Mihran Matbaası, İstanbul, 1374-1375.
- Sarıyıldız, G. (2004). *Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşleyişi*. DER Yayınları, İstanbul.

- Sezen, T. (2017). *Osmanlı Yer Adları*. T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, İstanbul.
- Terzi, M. A. (2012). *Türk Devlet Geleneğinde Bürokrasi ve Memur*. Sistem Ofset, Ankara.
- Tural, E. (2016). *Son Dönem Osmanlı Bürokrasisi II. Meşrutiyet Dönemi'nde Bürokratlar, İttihatçılar ve Parlamenterler*. İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Uzunçarşılı, İ. H. (2011). *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*. Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- Weber, M. (2005). *Bürokrasi ve Otorite*. (Çev. Bahadır Akın), Adres Yayınları, Ankara.

Makaleler

- Afyoncu, E. (1999). "Tanzimat Öncesi Osmanlı İmparatorluğu'nda Bürokrasi". *Türkiye Günlüğü*, (58): 182-190.
- Aslan, S. ve Yılmaz, A. (2001). "Tanzimat Döneminde Osmanlı Bürokratik Yapı ve Düşüncesinin Değişimi". *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (1): 285-295.
- Aslan, S. (2003). "Osmanlı Siyasi Rejimini Şekillendiren Bir Olgu Olarak Patrimonyalizm". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 17 (1-2): 245-253.
- Başaran, M. (2013). "Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Bergama Doğumlu Memurlar (1827–1892)". *Tarih İncelemeleri Dergisi* 28 (1): 77-103.
- Birecikli, İ. B. (2008). "Yüzüncü Yılında II. Meşrutiyet'in İlanı Üzerine Bir İnceleme". *Akademik Bakış*, 2 (3): 211-226.
- Çora, E. (2018). "1895-1921 Yılları Arasında Burdur Sancağı'nda Modern Temel Eğitim Kurumları". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (24): 271-286.
- Çetin, A. (2005). "Sicill-i Ahvâl Defterleri ve Dosyaları Hakkında Bir Araştırma". *Vakıflar Dergisi*, (29): 87-104.
- Eryürük, H. (2018). "Bürokrasi ve Reform: Osmanlı Devleti". *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 5 (19): 602-614.
- Fidan, S., Şahin, K. ve Çelik, F. (2011). "Osmanlı Modernleşmesinin Temel Olgularından Biri: Bürokrasi Osmanlı Modernleşmesinde Bürokrasinin Etkinliği ve Önemi". *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Mayıs (23): 113-128.

- Findley, C. V. (1985). “19. yy’da Osmanlı İmparatorluğu’nda Bürokratik Gelişme”. *Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, (Çev. A. Günlük), İletişim Yayınları, İstanbul, I, 259-262.
- Gültepe, N. (2002). “Osmanlılarda Bürokrasi: Merkezin Yönetimi”. *Osmanlı, Yeni Türkiye Yayınları*, Ankara, VI, 241-255.
- Heper, M. (1983). “Bürokrasi”. *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları, İstanbul, II, 290-297.
- Heper, M. (1985). “19. yy’da Osmanlı Bürokrasisi”. *Tanzimat’tan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, İletişim Yayınları, İstanbul, I, 245-258.
- İnalcık, H. (1990). “Osmanlı Toplum Yapısının Evrimi”. *Türkiye Günlüğü*, 11: 30-41.
- Kaya, D. S. (2020). “1834 Tarihli Burdur Kazası Nüfus Defterine Göre Burdur Şehrinin Nüfusu”. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research*, 13: 231-244.
- Kütükoğlu, M. S. (1993). “Sicill-i Ahval Defterlerini Tamamlayan Arşiv Kayıtları”. *Münih Üniversitesi Türkoloji Enstitüsü ve İ.Ü.E.F Tarih Araştırma Merkezi’nin Ortaklığıyla Düzenlenen Biyografi Semineri*, 141-157.
- Mert, T. (2000). “Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler I”. *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, 2: 97-111.
- Mert, T. (2001). “Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler II: Osmanlı Devleti Sicill-i Ahval Dairesiyle Şubelerine Ait Yönetmelik”. *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, 3: 41-52.
- Ortaylı, İ. (2013). “Tanzimat Devri Ve Sonrası İdarî Teşkilat”. E. İhsanoğlu (Ed.), *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, C.I, Seçil Ofset, İstanbul, 283-334.
- Tekin, K. H. (2014). “Osmanlı Devletinde Gelenekten Yeniliğe Geçişin Anlamlı Bir Sembolü: Mecidi Nişanları”. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 28 Autumn II: 393-411.

Sempozyum Bildirileri

- Abdulkadiroğlu, A. (2005). “Son Devir Burdurlu Osmanlı Âlimleri Ve Devlet Arşivlerinde Burdur”. *I. Burdur Sempozyumu 16-19 Kasım 2005*, 389-438.
- Babacan, H. (2015). “1840 Tarihli Nüfus Defterine Göre Burdur”. *I. Teke Yöresi Sempozyumu 04-06 Mart 2015*, II, Burdur, 1003-1009.

- Tızlak, F. (2015). “Burdur’da Amerikan Misyoner Okulu’nun Açılması ve Bu Konuda Yaşanan Gelişmeler”. *I. Teke Yöresi Sempozyumu*. 04-06 Mart 2015, II, Burdur, 963-970.
- Uysal, M. A. (2015). “XIX. Yüzyıl Sonlarında Burdur’da İdari Yapı”. *I. Teke Yöresi Sempozyumu*. 04-06 Mart 2015, II, Burdur, 1045-1062.

Ansiklopedi Maddeleri

- Artuk, İ. (2003). “Madalya”. *DİA*. Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, XXVII, 301-302.
- Artuk, İ. (2007). “Nişan”. *DİA*. Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, XXXIII, 154-156.
- İpşirli, M. (1991). “Bâbîâli”. *DİA*. Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, IV, 379-386.
- İpşirli, M. (2003). “Medrese”. *DİA*. Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, XXVIII, 327-333.
- İpşirli, M. (2006). “Mülâzemet”. *DİA*. Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, XXXI, 537-539.
- Sarıyıldız, G. (2009). “Sicill-i Ahvâl Defterleri”. *DİA*. Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, XXXVII, 134-136.
- Tuncel, M. (1992). “Burdur”. *DİA*. Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul, VI, 426-429.
- Yazar adı yok (1982). “Burdur”. *Yurt Ansiklopedisi*. Anadolu Yayıncılık, İstanbul, III, 1535-1610.

Tezler

- Bütün, Ş. (2001). *Temettuât Defterlerine Göre (H. 1260 – M. 1844) Burdur’un Sosyal ve Ekonomik Yapısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kür, H. (2008). *210 Numaralı Şer’iyye Siciline Göre Burdur Kazası’nın İdârî, Sosyal Ve Ekonomik Yapısı (H.1255-1261/M.1839-1845)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Özeçoğlu, H. (2009). *Modernleşme Sürecinde İzmir’de Müslim ve Gayrimüslimlerin Eğitime Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım (1856-1908)*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sunay, S. (2007). *II. Abdülhamid Döneminde Balıkesirli Mülki Görevliler Hakkında Bir İnceleme (Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre 1879- 1909)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Top, G. (2016). *225 Numaralı Burdur Şer’iyye Sicili (H.1314-1316/ M. 1897-1898)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

- Topkaya, A. (2007). *Salnamelere Göre Konya Vilayeti (Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yapı)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ulusoy, R. (1992). *19. Yüzyılda Konya Eyaletine Bağlı Burdur Kazasının Sosyal ve Ekonomik Yapısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Sözlükler

- Devellioğlu, F. (2011). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Pakalın, M. Z. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Sözlüğü I-II-III*. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- Sami, Ş. (2015). *Kâmûs-ı Türkî*. İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul.

İnternet Kaynakları

- <http://koleksiyonturkiye.blogspot.com/2019/03/osmanl-imparatorlugu-mecidi-nisan-5.html> (erişim tarihi: 29.11.2020)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ftihar_Ni%C5%9Fan%C4%B1#/media/Dosya:Ni%C5%9Fan-%C4%B1_%C4%B0ftihar_of_the_Ottoman_Empire.jpg (erişim tarihi: 29.11.2020)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0mtiyaz_Ni%C5%9Fan%C4%B1#/media/Dosya:Ni%C5%9Fan-i_Imtiyaz.jpg (erişim tarihi: 29.11.2020)
- https://tr.wikipedia.org/wiki/Mecidiye_Ni%C5%9Fan%C4%B1#/media/Dosya:Medaille-turque-IMG_1099.JPG (erişim tarihi: 29.11.2020)
- bukacparaeder.com/birincidereceosmani.jpg (1583×1333) (bp.blogspot.com) (erişim tarihi: 29.11.2020)
- <https://www.istanbulmuzayede.com/urun/1233988/plevne-muharebesi-mad> (erişim tarihi: 29.11.2020)
- <http://koleksiyonturkiye.blogspot.com/2019/03/osmanl-imparatorlugu-yunan-muharebesi.html> (erişim tarihi: 29.11.2020)
- <https://www.ttk.gov.tr/genel/tarih-cevirme-kilavuzu/> (erişim tarihi: 29.11.2020)
- Salnâme-i Devlet-i Aliyye-i Osmaniyye, 1290 (1874)/ 1294 (1878)/ 1300 (1884)/ 1311 (1895)/ 1312 (1896)/ 1315 (1899)/ 1317 (1901)/ 1322 (1906).

<http://isamveri.org/salname/sayilar.php?sidno=D02467> (erişim tarihi: 27.03.2021)

Salnâme-i Vilayet-i Konya, 1290 (1874)/ 1291 (1875)/ 1298 (1882)/ 1300 (1884)/ 1301 (1885)/ 1302 (1886), 1303 (1887)/ 1304 (1888)/ 1305 (1889)/ 1306 (1890)/ 1307 (1891)/ 1314 (1898)/ 1317 (1901)/ 1322 (1906).

<http://isamveri.org/salname/sayilar.php?sidno=D02901> (erişim tarihi: 27.03.2021)

Sal-nâme-i Nezaret-i Maarif-i Umûmiyye, 1316 (1900)/ 1317 (1901)/ 1318 (1902)/ 1319 (1903)/ 1321 (1905)

<http://isamveri.org/salname/sayilar.php?sidno=D02473> (erişim tarihi: 1.4.2021)

EKLER

EK 1- Memurların Tüm Özgeçmişini Soru Cevap Şeklinde Yazdıkları Terceme-i Hâl Formu

— ۸۲۹ —

نمونه ۱۰۰

مأمورین و کتبه و مستخدمین دولت علیه نیک ترجمه حاللرینک تحریرینه مخصوص ورقه در
قیمتی غرضشدر

سؤال	جواب
۱ — ترجمه حال صاحبک اسم و تخلص و شهرت و لقبی و برسلاله معروقه به منسوب ایسه کیفیت تصدیق و مذهبی و اجنبی ایسه تابعیتی و پدرینک اسم و مسلک و شمرقی .	
۲ — تاریخ و محل ولادی .	
۳ — محاکم عثمانیه و اجنبیه نیک رسمی و خصوصی هانکی مکتب و مدرسه نکرده یاغورده مملکتی موصوفدن هانکی علم و فن و صنعت و لسانلری نه درجه به قدر تحصیل ایلدیک و شهادتنامه و تصدیقنامه و اجازتنامه آلوب آلمدیک و آتش ایسه تاریخلری و هانکی لسانلرله کتابت یاغورده یا لکتر اکلم ایشدیکه طبع و نشر اولوش آر و قالینی وار ایسه نه به دار اولوب نه زمان و نکرده طبع و نشر اولندیکه اختراعات فنی و محصولات سازنده به دار پرانیار و رخصتی جائز ایسه ماضیق و برناموریت جائز انتخابنامه و یا اهلیتنامه سی وارمه اوماموریشکله قاچچی صنی ایچون هانکی هلدن نه تاریخده ویرلدیک .	

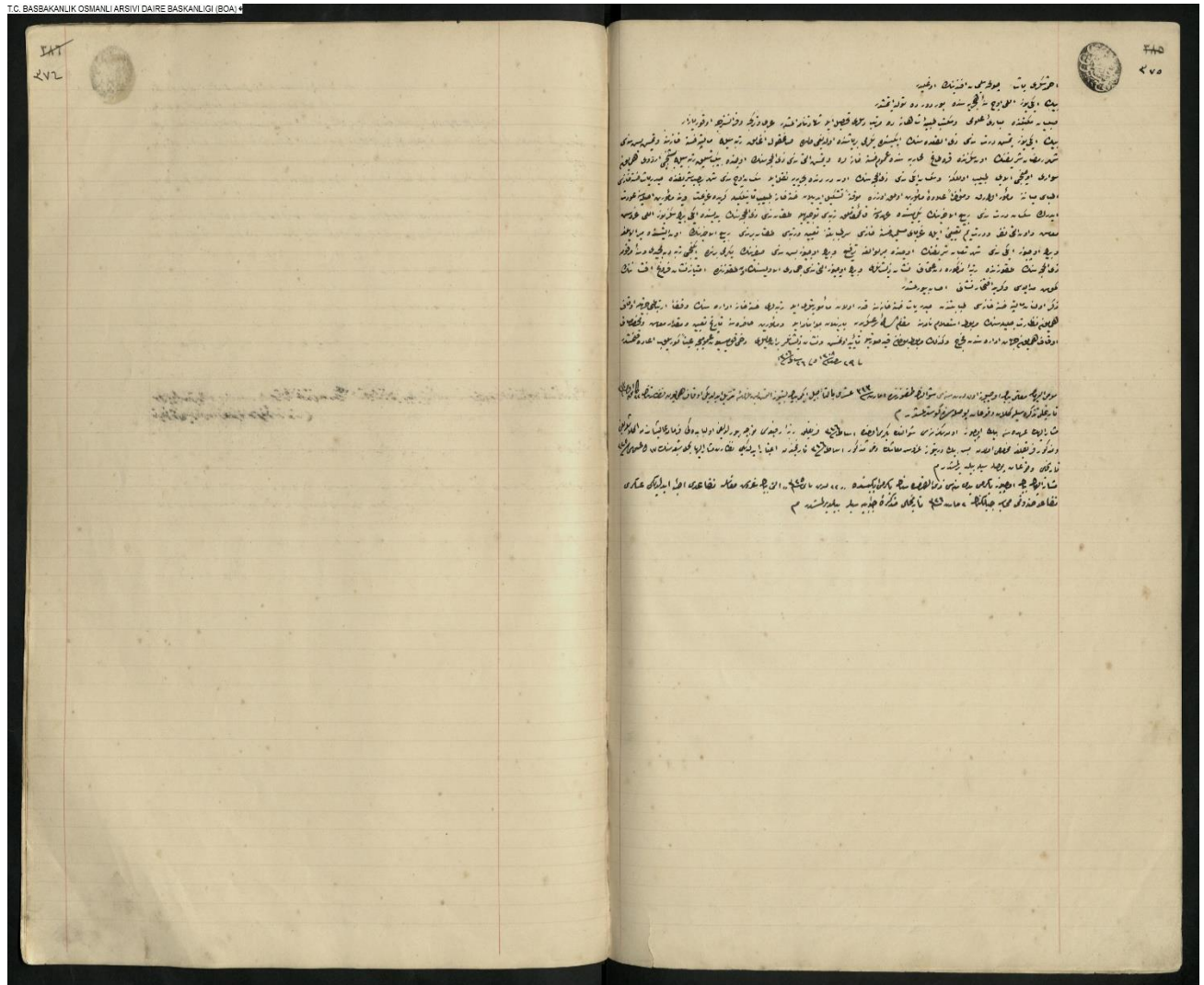
EK 2- Terceme-i Hâl Formu'nun Devamı

— ۸۳۰ —

سؤال	جواب
ع — اولجه خدمت دولته داخل اولوبده هنوز ترجه حال ورتقى ویرمیش اولنلرک موظف ویا ملازم اولدق نه تاریخده ورتده داخل اولدیقى وصره سیله نصل مأموریتلره هانکی تاریخلرده تعیین اولنوب نه مقدار معاش ویا اجرت وعاتدات آلدیقى ، هر مأموریتده نه زمان ایفای وظیفه واستیفای معاشه مباشرت ایدوب اومعاشی نه وقت قدر اخذ ایلدیکی ، آرده معزول قالش ایسه مدتی و معزولیت معاشی آیش ایسه مقداری ، مأموریت و معزولیتده خصصه دائمی و موقت ضلیم و تنزیلات اولوب اولدیقى نه رتبه و نشان و مدالیه لری هانکی تاریخلرده اعزاز ایلدیکی ، اجنه نشان و مدالیه لری وارسه نه سببله و نه زمان ویرلدیکی ، خدمات غیر رسمیه ده بولنش و مأموریت مخصوصه ایله بر طرفه اعزام قلننش ایسه کیفیت .	
ه — بولندیقى مأموریتلردن انفصالی وقوع بولنش ایسه اسباب حقیقیه سی ویا آخره جواز استخدام قراری آلوب آلدیقى کورک بولردن و کورک وظیفه مأموره سینه تعلق ایشیان احوالدن طولای تحت عاکبه آلنش ایسه نتیجه ده نه حکم صادر اولدیقى وجزا کورکوب کورمدیکی .	

EK 3- Ahmed Şükrü Paşa'nın Terceme-i Hâl Varaka Sureti

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BASKANLIĞI (BOA)

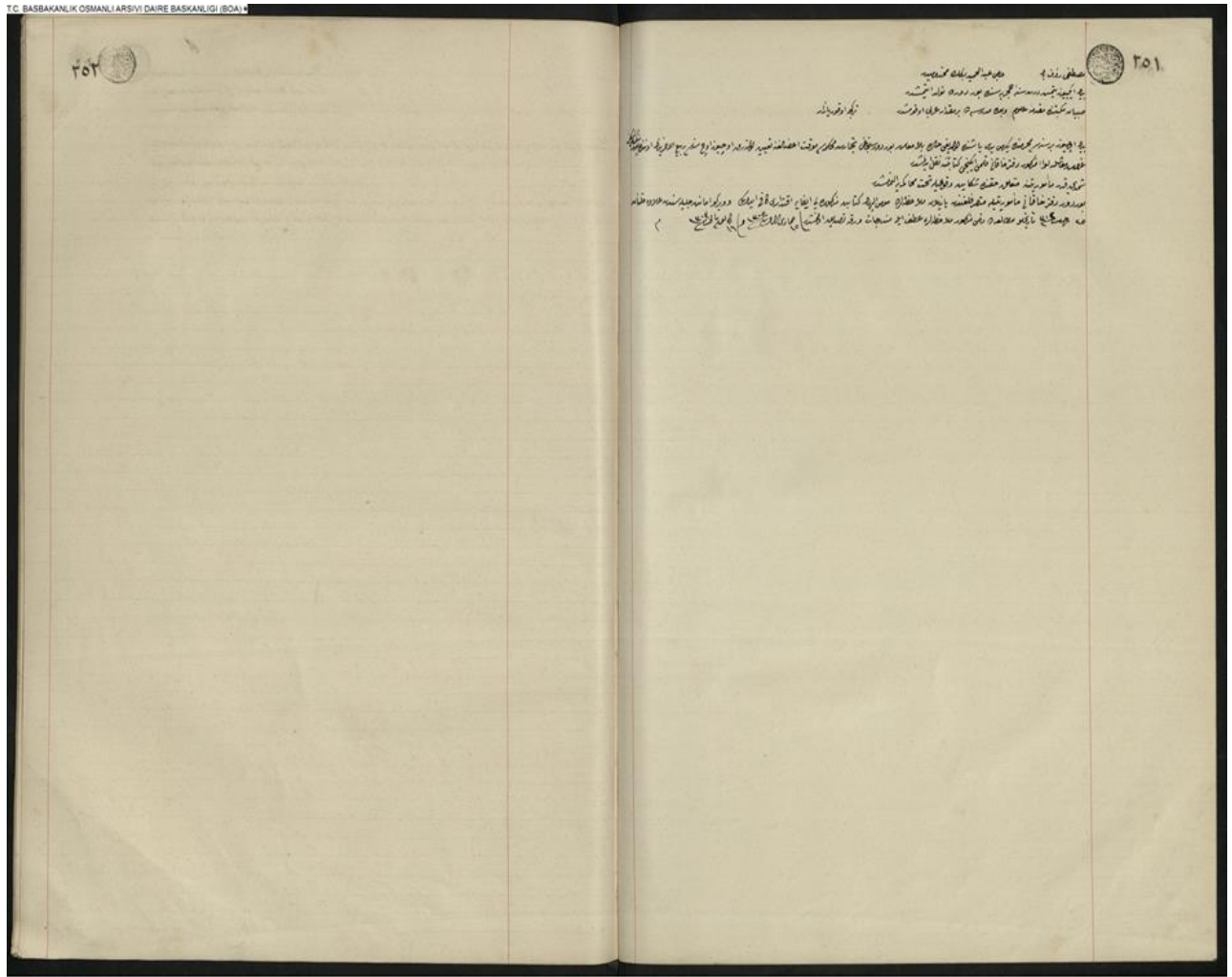
DH.SAİD.00022

Kaynak: BOA. DH. SAİD. d. 22, s. 375.

EK 4- Süleyman Sıdkı Efendi'nin Terceme-i Hâl Varaka Sureti

T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BAŞKANLIĞI (BOA)

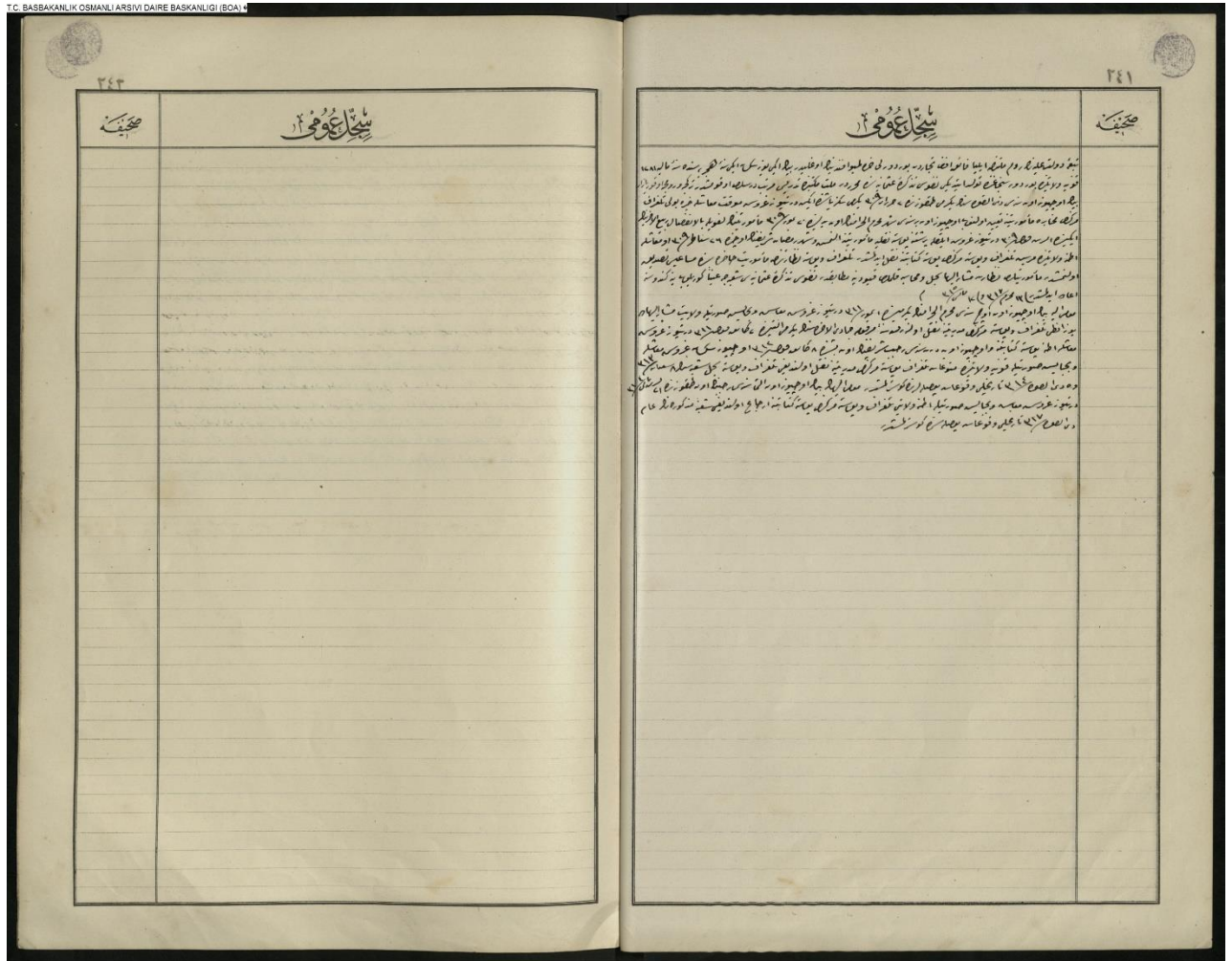
EK 5- Abdi Bey'in Terceme-i Hâl Varaka Sureti

DH.SAİD.00015

Kaynak: BOA. DH. SAİD. d. 30, s. 29.

EK 6- İliya Faik Efendi'nin Terceme-i Hâl Varaka Sureti

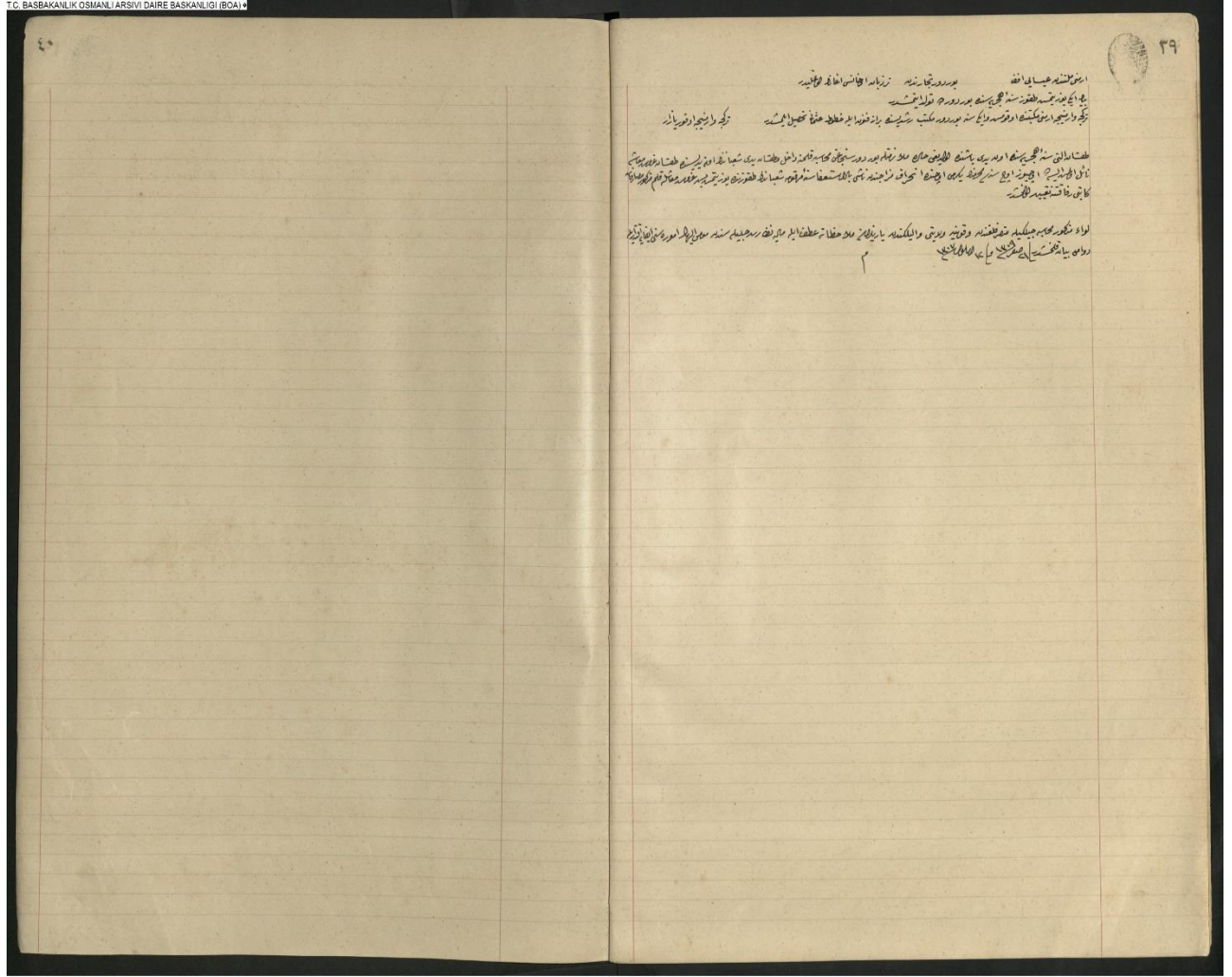

DH.SAİD.00088

Kaynak: BOA. DH. SAİD. d. 88, s. 241.

EK 7- İsalî Efendi'nin Terceme-i Hâl Sureti

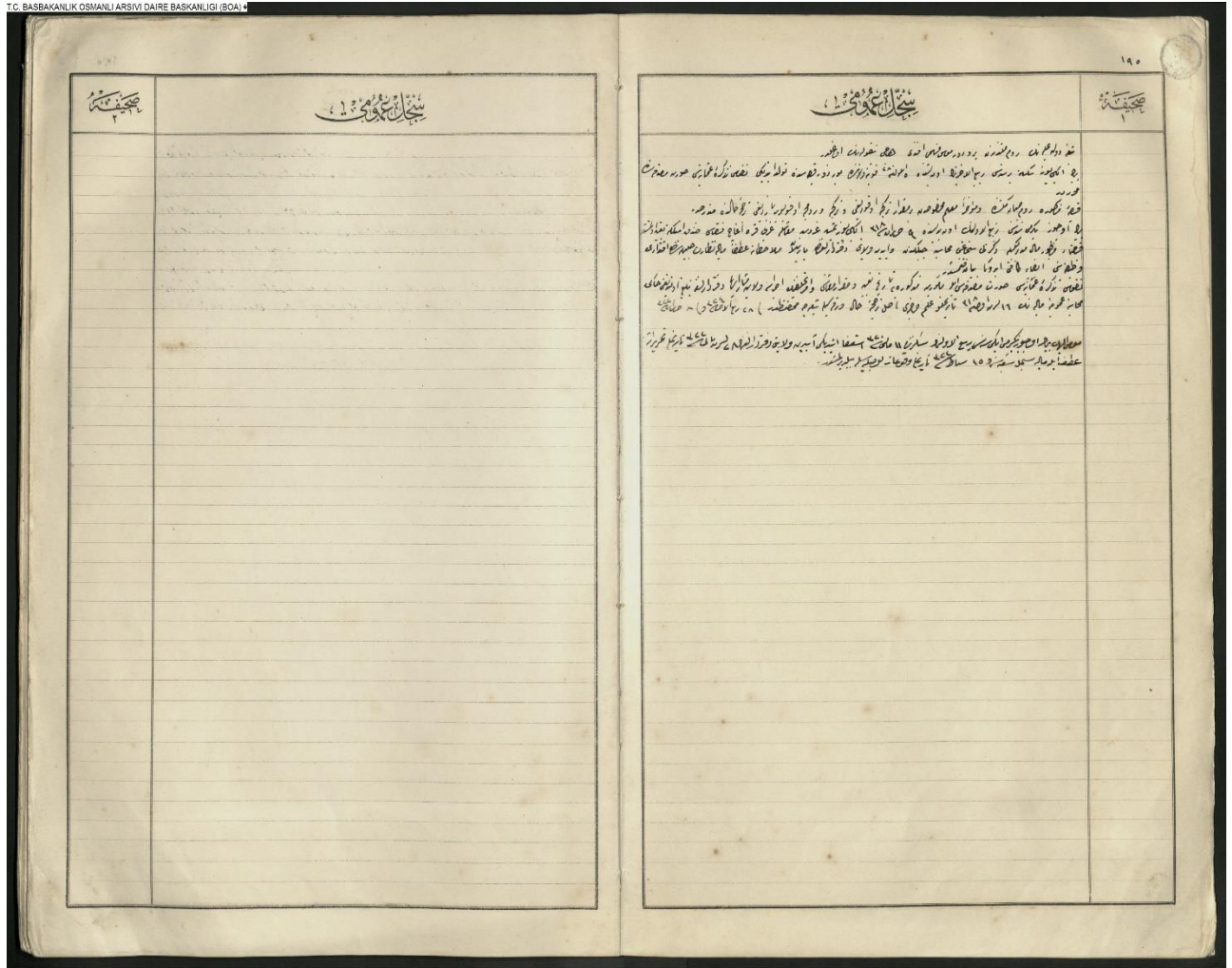
T.C. BASBAKANLIK OSMANLI ARSIVI DAİRE BASKANLIĞI (BOA)

DH.SAİD.00035

Kaynak: BOA. DH. SAİD. d. 35, s. 39.

EK 8- Prodromos Fehmi Efendi'nin Terceme-i Hâl Sureti

DH.SAİD.00127

Kaynak: BOA. DH. SAİD. d. 127, s. 195.

EK 9- İftihar Nişanı

Kaynak:

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ftihar_Ni%C5%9Fan%C4%B1#/media/Dosya:Ni%C5%9Fan-%C4%B1_%C4%B0ftihar_of_the_Ottoman_Empire.jpg (erişim tarihi: 29.11.2020)

EK 10- İmtiyaz Nişanı

Kaynak:

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0mtiyaz_Ni%C5%9Fan%C4%B1#/media/Dosya:Ni%C5%9Fan-i_Imtiyaz.jpg (erişim tarihi: 29.11.2020)

EK 11- Osmani Nişanı

Kaynak: bukacparaeder.com/birincidereceosmani.jpg (1583×1333) (bp.blogspot.com) (erişim tarihi: 29.11.2020)

EK 12- Mecidi Nişanı

Kaynak:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Mecidiye_Ni%C5%9Fan%C4%B1#/media/Dosya:Medaille-turque-IMG_1099.JPG (erişim tarihi: 29.11.2020)

EK 13- Beşinci Rütbeden Mecidi Nişanı

Kaynak: <http://koleksiyonturkiye.blogspot.com/2019/03/osmanl-imparatorlugu-mecidi-nisan-5.html> (erişim tarihi: 29.11.2020)

EK 14- Yunan Muharebe Madalyası

Kaynak:

<http://koleksiyonturkiye.blogspot.com/2019/03/osmanl-imparatorlugu-yunan-muharebesi.html> (erişim tarihi: 29.11.2020)

EK 15- Plevne Muharebe Madalyası

Kaynak: <https://www.istanbulmuzayede.com/urun/1233988/plevne-muharebesi-mad> (erişim tarihi: 29.11.2020)

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve SOYADI	Elif Yasemin YILMAZ
EĞİTİM DURUMU	
Mezun Olduğu Lise	75. Yıl Cumhuriyet Lisesi
Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih
Yüksek Lisans Diploması	Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı
Tez/ Dönem Projesi Konusu	Sultan II. Abdülhamid Döneminde Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Burdurlu Kamu Görevlileri ve Faaliyetleri (1879-1909)
Yabancı Dil / Diller	İngilizce (Orta)
BİLİMSEL FAALİYETLER	
-	